

K É P V I S E L Ő – T E S T Ü L E T I E L Ő T E R J E S Z T É S

Előterjesztő: Kiss Attila polgármester

Tárgy: Hajdúböszörmény Város Bűnmegelőzési koncepciójának, cselekvési tervének felülvizsgálata

Ügyintéző: Ignáth Szilvia

Iktatószám: - /2019.

Melléklet:

1. sz. melléklet: Hajdúböszörmény Város „Bűnmegelőzési koncepciója, cselekvési terve” 2013
 2. sz. melléklet: 1744/2013. (X.17.) Korm. határozat
 3. sz. melléklet: javaslatok, állásfoglalások
 4. sz. melléklet: Hajdúböszörmény Város „Bűnmegelőzési koncepciója, cselekvési terve” 2019.
- Feladatot jelent:** Hatósági Osztály

Véleményező bizottság:

Oktatási és Művelődési Bizottság	Bodnár Margit <i>bizottsági elnök</i>
Gazdasági, Fejlesztési és	
Környezetvédelmi Bizottság	Bertalan János <i>bizottsági elnök</i>
Népjóléti, Ifjúsági és Sport Bizottság	Czeglédi János <i>bizottsági elnök</i>
Pénzügyi Ellenőrző és Mezőgazdasági Bizottság	Kovács Attila Károly <i>bizottsági elnök</i>
Jogi, Ügyrendi és Összeférhetetlenségi Bizottság	Dr. Nagy Imre Sándor <i>bizottsági elnök</i>

Egyéb véleményező szerv: -

Törvényességi véleményezésre benyújtás időpontja: 2019. június 20.

Törvényességi ellenőrzést végezte: Dr. Kovács Erzsébet

Látta: Koláné dr. Markó Judit jegyző

Egyéb meghívottak:

NYILVÁNOS ÜLÉS / ZÁRT ÜLÉS

**Hajdúböszörmény Város
POLGÁRMESTERÉTŐL**

4220 Hajdúböszörmény, Bocskai tér 1.
(52) 563-260 Fax: (52) 563-296
www.hajduboszormeny.hu

Tisztelt Képviselő-testület!

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13.§ (1) bekezdés 17. pontja értelmében a helyi önkormányzat feladatát képezi többek között a település közbiztonságának biztosításában való közreműködés.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény III. fejezete határozza meg a rendőrség együttműködését más szervekkel.

A város közbiztonságának javítása, a helyi lakosság biztonságérzetének növelése kiemelt feladat kell, hogy legyen.

Az önkormányzat helyi közbiztonsággal kapcsolatos feladatai a megelőzés területét érintik, ezen belül a legfontosabb szerepet a felvilágosítás, az információ átadás, továbbá olyan feltételek megteremtése, amelyek a bűnüldöző szervek eredményes munkáját elősegítik.

A koncepció célja az Önkormányzat bűnmegelőzési és közbiztonsági filozófiájának megfogalmazása, a stratégiai célok és prioritások kijelölése, a rendvédelmi szervek, az önkormányzat, a szociális-, oktatási- és egészségügyi intézmények, valamint a non-profit és civil szervezetek folyamatos és szoros együttműködése kereteinek kijelölése.

A koncepcióhoz egy Intézkedési Terv is kapcsolódik, amely a kitűzött célok megvalósításához szükséges konkrét feladatokat és azok ütemezését tartalmazza.

Hajdúböszörmény Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 172/2018. (VI.20.) Önk. számú határozata tartalmazza Hajdúböszörmény Város Bűnmegelőzési Koncepciójának felülvizsgálatát.

A koncepció és az intézkedési terv felülvizsgálata során Hajdúböszörmény Város Bűnmegelőzési Tanácsnak és a Hajdúböszörményi Bűnmegelőzési és Közbiztonsági Közalapítvány Kuratóriumának 2017. és 2018. évi állásfoglalásai, valamint a beérkezett javaslatok kerültek beépítésre.

Kérem a T. Képviselő-testületet, hogy az előterjesztést vitassa meg és minősített többséggel fogadja el az alábbi határozati javaslatot.

HATÁROZATI JAVASLAT

Hajdúböszörmény Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13.§ (1) bekezdés 17. pontjában foglalt hatáskörében eljárva megtárgyalta a **„Hajdúböszörmény Város Bűnmegelőzési koncepciójának és intézkedési tervének felülvizsgálata”** című előterjesztést és az előterjesztés mellékletét képező „Hajdúböszörmény Város Bűnmegelőzési koncepciója, cselekvési terve 2019.” elnevezésű programot elfogadja, mellyel egyidejűleg a 267/2013.

(X.31.) Önk. számú határozattal elfogadott „Hajdúböszörmény Város Bűnmegelőzési Konceptiója, cselekvési terve 2013” hatályon kívül helyezi.

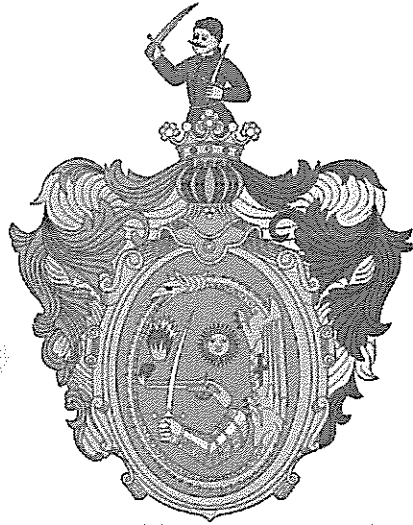
A Képviselő-testület felkéri Hajdúböszörmény Város Jegyzőjét, hogy az Intézkedési Tervben foglalt feladatokról értesítse az érintetteket, továbbá a feladatok végrehajtásáról tájékoztassa a Képviselő-testületet.

Határidő: folyamatos

Felelős: Koláné Dr. Markó Judit jegyző

Hajdúböszörmény, 2019. június 20.

Kiss Attila
polgármester

Hajdúböszörmény Város

„Bűnmegelőzési koncepciója, cselekvési terve”

2013

Készítette:

- **Varjasi Imre,**
- **Dobos Imre**
r. alezredes, rendőrségi főtanácsos,
kapitányságvezető,

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	2
Bevezető	3
1. tevékenység.....	3
2. tevékenység.....	5
3. tevékenység.....	5
Alapelvek, prioritások	5
A koncepciókészítés alapját képező jogszabályok.....	5
Együttműködő partnerek	6
Alapfogalmak.....	6
A bűnmegelőzés szereplői	7
A bűnmegelőzésnek irányai, dimenziói	8
A koncepció célja	9
Helyzetértékelés	9
A helyzetelemzésből levonható következtetések.....	13
Célok, prioritások.....	15
Szemléletváltás a közbiztonsággal kapcsolatosan	16
A bűnözés mennyiségi és minőségi csökkentése.....	19
Legyen rend a közterületeken és a közutakon	21
Lakosság elvárásainak való megfelelés.....	22
Feladatok a sértetté válás kockázatának csökkentésére.....	22
Bűnisméltés lehetőségének csökkentése	24
Közrend fenntartásával kapcsolatos feladatok.....	24
Családon belüli erőszak megelőzése	25
A gyermek- és fiatalkori bűnözés megelőzése.....	27
Külterületi lakott helyek, szőlőskertek közbiztonsága.....	28
Egyéb feladatok.....	29
A megvalósítás eszközei.....	30
A bűnmegelőzés feladatainak megvalósításában közreműködő szervezetek.....	31
Intézkedési terv	33

Bevezető

Az Új Széchenyi Terv Észak-Alföldi Operatív Programjának „*Funkcióbővítő integrált települési fejlesztések (ÉAOP-5.1.1/D-09*” pályázati felhívásának köszönhetően megújul Hajdúböszörmény Belvárosa. A pályázat kínálta fejlesztés lehetőséget biztosít a Bocskai tér rekonstrukciójára a Petőfi utca fejlesztésére az új városi piac és üzletközpont épületeinek elkészítésére. Felújításra kerül továbbá a Görög Katolikus Templom és a Rendőrkapitányság épülete, korszerűsítik a könyvtárat, valamint gyermekmegőrző és civil információs iroda is létesül. A projekt teljes költsége 1.368.654.150 Ft, amiből 1.007.125.025 Ft támogatás.

A pályázat egyik tartalmi eleme Hajdúböszörmény Rendőrkapitányság épületének nyílászáró cseréje, külső homlokzatszigetelés és festés, melyet a Hajdú-Bihar megyei Rendőrfőkapitánysággal, mint konzorciumi partnerrel valósít meg. Az infrastrukturális, beruházás jellegű fejlesztések mellett egy kiegészítő SOFT elemek körét képező koncepciót s az abból adódó cselekvési tervet is kell készíteni, melynek célja a bűnmegelőzés és közbiztonság erősítésével kapcsolatos. Ezt a projekt tervet három tevékenységi elem végrehajtása kapcsán kell megvalósítani.

1. tevékenység

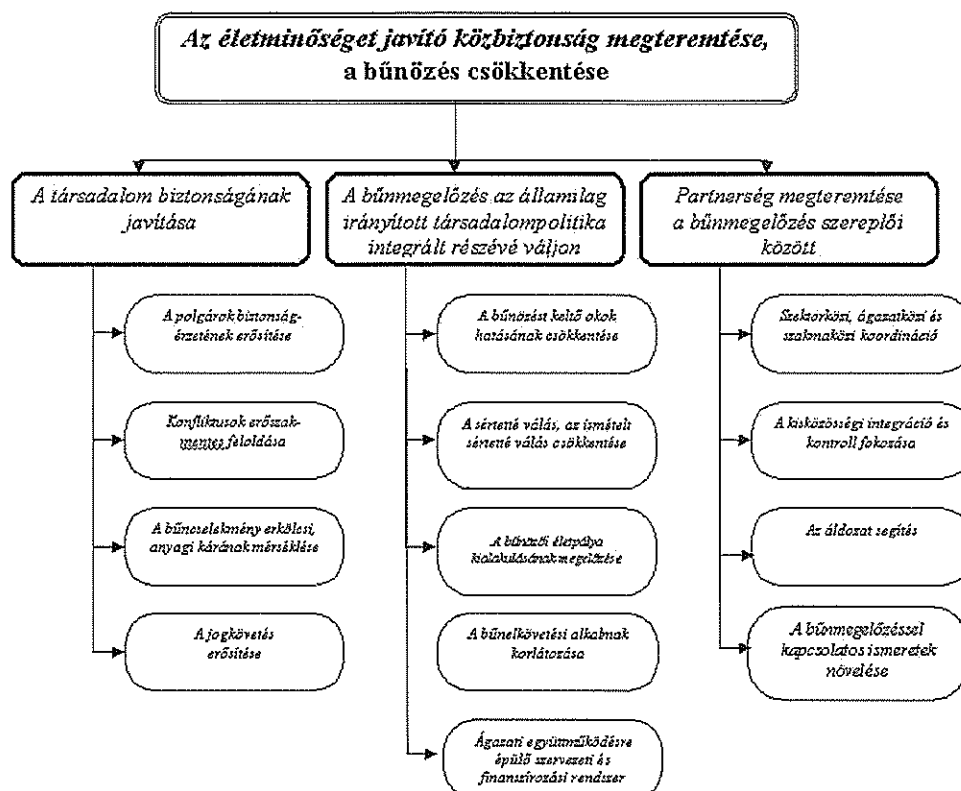
Városi szintű bűnmegelőzési stratégia felülvizsgálata, cselekvési terv készítése.

Városi szintű bűnmegelőzési stratégia felülvizsgálata, cselekvési terv elkészítése a bűnmegelőzés és a közbiztonság erősítése érdekében, továbbá a város rehabilitációs beavatkozások biztonságos, fenntartható módon történő megőrzése. A városi bűnmegelőzési stratégia célja, hogy a korszerű társadalmi bűnmegelőzés szellemében megfelelő alapokat teremtsen Hajdúböszörmény lakosságának az alapvető emberi jogok érvényesítésére, a jogsértéseket előidéző okok és az áldozattá válás veszélyének csökkentésére.

Stratégiai célkitűzések szintje

Átfogó célkitűzések szintje

Specifikus célkitűzések szintje

A bűnmegelőzési stratégia célja, s azok szintjei¹

A bűncselekmények eredményes megelőzése érdekében a bűnmegelőzésben résztvevő szervek, így a rendőrség számára megfelelő kereteket és meghatározott programot biztosítson. A stratégiának igazodnia kell az országos bűnmegelőzési koncepció alap gondolataihoz. A feladatok végrehajtása ugyanakkor a helyi sajátosságok figyelembe vételével kell, hogy megvalósuljanak. Ezek a városban működő államilag irányított és civil önvédelmi szerveződések hatékony együttműködésére kell, épüljenek.

A stratégiai prioritásai:

- gyermek- és fiatalkori bűnözés csökkentése
- a város biztonságának fokozása
- családon belüli erőszak megelőzése
- áldozattá válás megelőzése
- bűnismétlés megelőzése

¹ www.parlament.hu

2. tevékenység

Követendő magatartások népszerűsítése, mint bűnmegelőzés és közbiztonságerősítésével kapcsolatos akció.

Helyi elismerés, díj, emléklakett tervezése, alapítása annak érdekében, hogy azok a személyek, akik a közbiztonság javítása érdekében kiemelkedő teljesítményt nyújtanak, megfelelő elismerésben részesüljenek, megfelelő motivációt kapjanak.

3. tevékenység

Biztonságnövelő rendőrségi program támogatása

Olyan előadások szervezése, lebonyolítása, melyek az adott korosztály számára érthető, elfogadható módon továbbítja azokat az értékeket, attitűdöket, elvárásokat, mely a társadalmi együttélés szabályai elvárnak. Biztosítja számukra azokat az alapvető jogi ismereteket, melyek a mindennapok részét képezik.

Alapelvek, prioritások

A koncepciókészítés alapját képező jogszabályok

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 17. pontja a helyi önkormányzatok kötelező feladatai közé sorolja a település közbiztonságának biztosításában való közreműködést. 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről III. fejezete a települési önkormányzatok és a rendőrség kapcsolatát határozza meg. Felhívja a figyelmet az önkormányzati és rendőri vezetők közbiztonsággal kapcsolatos közös feladataira. A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájáról szóló, kormány által elfogadott határozat kimondja (BM/10286/2013.), hogy az önkormányzatok joga, egyben kötelessége a helyi közösségek életminőségének javítása érdekében a helyi bűnmegelőzési stratégia kialakítása és realizálása. A koncepció kapcsolódik az Európai Unió Tanács 2009/902/IB számú határozathoz, amely létrehozta az európai bűnmegelőzési hálózatot.

Együttműködő partnerek

A koncepció kialakításában több szervezet is szakmai segítséget nyújtott. A Közterület felügyelet, a Mezőöri szolgálat, a HBM Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztálya, a Szociális Szolgáltatási Központ Családsegítő Központja, a Gyermekjóléti Szolgálat.

Alapfogalmak

Közbiztonság:

A közbiztonság a társadalmi együttélés rendjének adott időszakban és helyen jogilag szabályozott olyan tényleges helyzete, amelyben az emberek személye, élete, javai és jogai biztosítottak az illetéktelen támadástól. A közbiztonság infrastrukturális tényező is, a gazdaság működésének üzemén kívüli feltétele, amely befolyásolja a beruházási szándékot, az idegenforgalmat, stb.

A város közbiztonsági állapota a helyi problémák összességéből tevődik össze, így annak kezelése a hatékony reagálás is helyben, helyi összefogással lehetséges. A lakosság és a rendőrség közös ellensége a bűnözés, amelyet meg kell állítani, a helyi társadalmat és a humán értékeit meg kell védeni.

A közbiztonság fontosságára tekintettel és az önkormányzás lényegéből fakadóan rendelkezünk kell a bűnmegelőzés és közbiztonság tekintetében koncepcióval.

Bűnmegelőzés:

Állami, önkormányzati, társadalmi, gazdasági szervezetek, állampolgárok és azok csoportjainak olyan tevékenysége, amely az elkövetővé valamint áldozattá válás megelőzésével, bűnalkalmak csökkentésével a bűncselekmények számát csökkenti.

Önkormányzat:

A helyi önkormányzat – a helyi képviselő-testület vagy a helyi népszavazás döntésével – önként vállalhatja minden olyan helyi közügy önálló megoldását, amelyet jogszabály nem utal más szerv kizárólagos hatáskörébe. Az önként vállalt helyi közügyekben az önkormányzat

mindent megtehet, ami jogszabállyal nem ellentétes. Az önként vállalt helyi közügyek megoldása nem veszélyeztetheti a törvény által kötelezően előírt önkormányzati feladat- és hatáskörök ellátását, finanszírozása a saját bevételek, vagy az erre a célra biztosított külön források terhére lehetséges.

Koncepció: Elgondolás, terv, ötlet, nézőpont.

A bűnmegelőzés szereplői

Állami szervek:

- Országgyűlés
- Kormányzati szervek
 - rendészeti szervek
 - közigazgatási szervek
 - egészségügyi, szociális, oktatási intézmények
- Bíróságok
- Ügyészség

Önkormányzati szervek:

- képviselőtestület - közgyűlés
- bizottságok

Hivatali szervek

Polgármesteri Hivatal szervezeti egységei

Háttérintézmények

- szociális intézmények
- oktatási intézmények
- egészségügyi intézmények

Mezei őrszolgálat

Városőrség

Állami feladatok a bűnmegelőzésben:

- jogi környezet kialakítása
- pénzügyi háttér biztosítása
- szakmai normák megalkotása
- büntető igazságszolgáltatás működtetése
- közrend fenntartása

Önkormányzati feladatok a bűnmegelőzésben:

- helyi szabályozás kialakítása
- bűnmegelőzési érdekek érvényesítése a hatósági jogkör gyakorlása során

– társadalmi integráció biztosítása

felvilágosítás, oktatás

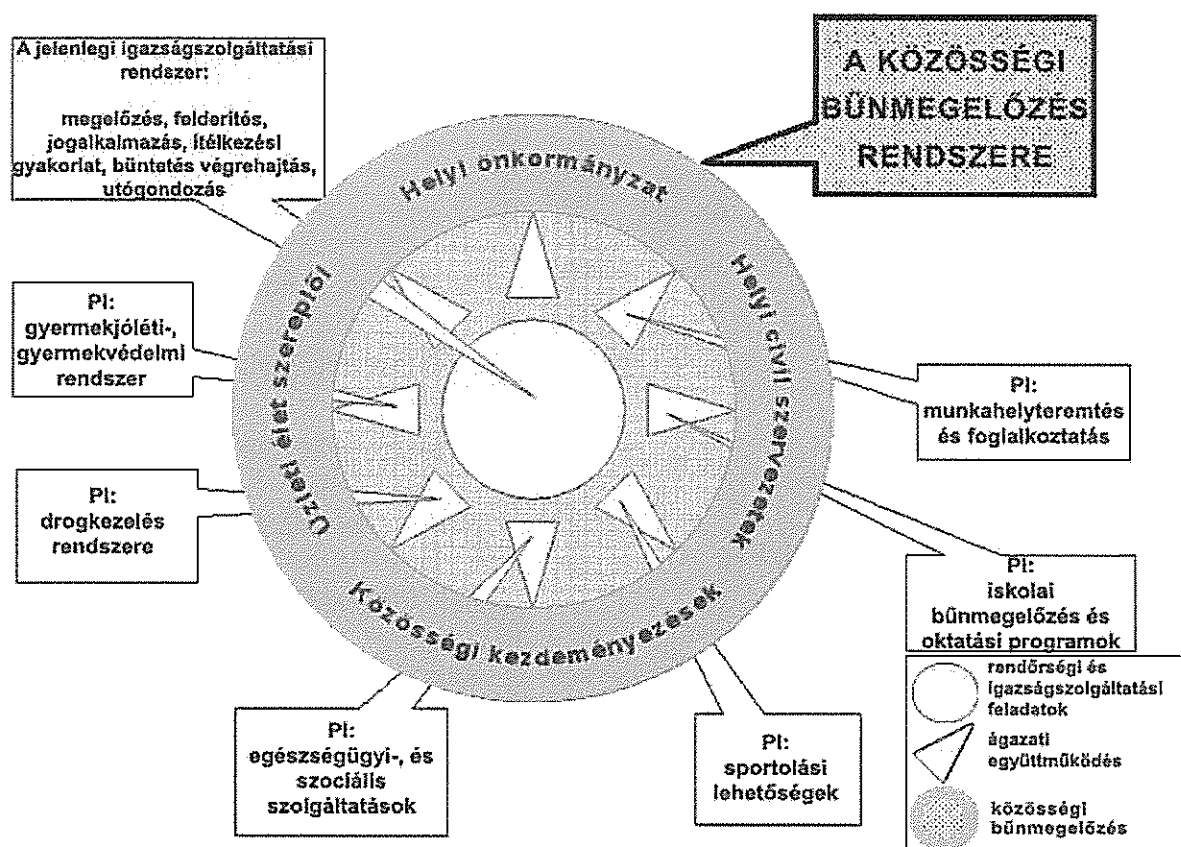
– szociális intézkedések

– vagyonvédelmi szolgáltatások

nyújtása a lakosság részére

Non-profit, és civil szervezetek:

- Polgárőrség

A bűnmegelőzés szinterei²

A bűnmegelőzésnek irányai, dimenziói

Általános: A bűn okok csökkentését célzó olyan intézkedések, melyek akkor valósulnak meg, ha a társadalom átalakítását célzó állami, önkormányzati döntésekben érvényesülnek a megelőzési szempontok. A jogi szabályozás kereteinek oly módon történő kialakítása, mely mentes az ellentmondásoktól, nem ad lehetőséget a joghézagok, visszaélések megtelepedésének.

Különös: Az egyes bűncselekmények és devianciák lehetőségét korlátozó feladatok összessége, melyek a társadalom szereplői számára biztosít programokat, technikákat az önvédelmi képesség erősítésére a bűnözéssel szembeni hatékony fellépésre.

² www.parlament.hu

Speciális: A speciális prevenció az egyénről szól. A bűnözéssel leginkább veszélyeztetett személyekkel, csoportokkal foglalkozik. Ide tartoznak mindazok, akik koruknál, testi épségüknél, szellemi képességüknél fogva korlátozottabbak. Így a gyermek és fiatalkorúak, valamint az időskorúak. Ezeket az Európa Tanács dokumentumai a bűnmegelőzés pilléreinek is nevezi, hangsúlyozva, hogy a háromféle cselekvési módot minden közösségben egyidejűleg kell alkalmazni, tartós eredmény csak a komplex alkalmazástól várható. A bűnmegelőzés a társadalom közügye. A bűnmegelőzés módszerei sokrétűek, átszövik a megelőzés mindhárom dimenzióját. Elsősorban a bűnalkalmak korlátozása, a megfelelő védekezés alkalmazása, a tájékoztatás és propaganda, valamint a hatékony büntetőpolitika emelendő ki.

A koncepció célja

Hajdúböszörmény Város Önkormányzata bűnmegelőzési és közbiztonsági filozófiájának megfogalmazása, a stratégiai célok és prioritások - konkrét helyzetelemzés alapján történő - kijelölése. A koncepció megfelelő keretet kell, hogy nyújtson a széleskörű összefogásra, a közös feladatok eredményes ellátására.

A koncepcióhoz - mint kerethez - szükségképpen egy Intézkedési Tervnek kell kapcsolódni, amely a célmegvalósításhoz szükséges konkrét feladatokat és azoknak - a lehetőségek függvényében történő - ütemezését tartalmazza.

Helyzetértékelés

Hajdúböszörmény bűnügyi és közbiztonsági állapotait, alapvetően a stabilitás jellemzi. A bűncselekmények száma és jellege sok esetben összefüggést mutat a lakosság szociális helyzetével. A városban a bűnözési fertőzöttség Hajdu-Bihar megyéhez viszonyítva átlagosnak tekinthető, az ország hasonló méretű városaival összehasonlítva átlag alattinak számít. Hajdúböszörmény, mely 2003-ban a Belügyminisztertől megkapta a „Biztonságos

település” címet, mindig is kiemelt szerepet szánt a társadalmi szinten jelentkező bűnözéssel szembeni társadalmi összefogás erősítésének a hétköznapiakban történő megvalósításának. Ezt példázza a 2003 évben létrehozott Bűnmegelőzési Tanács hangsúlyosan szerepelteti tevékenységében a bűn- és baleset-megelőzést. A tanács több szervezet munkáját fogja össze és koordinálja a bűncselekményekkel szembeni fellépés érdekében. A városon belül a bűnözések számát tekintve a város belső része (a belváros és a közelében elhelyezkedő lakótelepek) emelkedik ki – vagyis nem a kedvezőtlen szociális helyzettel jellemezhető városrészek (Deli- Lucernás, szőlőskertek), amelyek ugyanakkor gyakran a bűnelkövetők lakóhelyei lehetnek.³ A kriminálgeográfiai vizsgálatok szerint a lakosság alapvetően biztonságosnak tekintette a várost.⁴

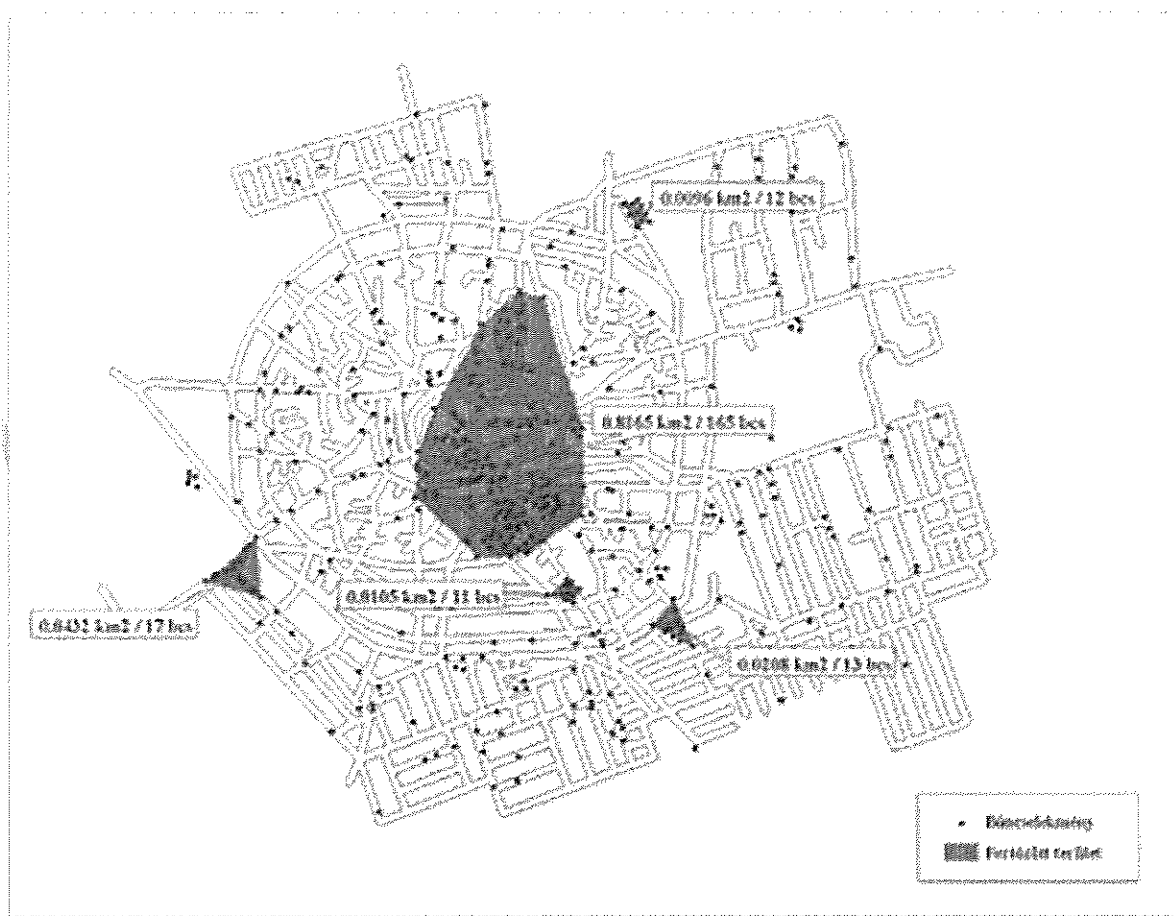
A helyzetelemzés történelmi, földrajzi, gazdasági és társadalmi elemeinek részletes ismertetésétől, elemzésétől eltekintően figyelemmel ezen adatok viszonylagos állandóságára és a képviselő testület tagjainak ez irányú felkészültségére tekintettel.

A bűnügyi helyzetelemzés kapcsán sem indokolt a koncepcióban egy részletes számadatok halmazát tartalmazó táblázat ismertetése. Ezen adatok ugyanis a helyi és megyei rendőrkapitányságok éves beszámolóiban pontosan szerepelnek és megtalálhatóak.

Néhány tendenciát azonban érdemes rögzítenünk. Az ismertté vált bűncselekmények száma jelen koncepció megfogalmazásakor az előző évhez mérten ugyan mutatott némi emelkedést, de alapvetően 650 - 700 bűncselekmény vált ismertté. 2008 és 2011 években az átlagtól eltérő magasabb bűncselekmény történt, mely nem a bűnügyi helyzet romlását jelentette, hanem egy- egy sorozat jellegű ügy került befejezésre. A bűncselekmények összetételét vizsgálva megállapítható, hogy az ismertté vált ügyek 65 %-a minden évben a vagyon elleni jogsértések köréből adódott.

³dr. Tóth Antal: A lakosság biztonságérzete Hajdúböszörményben. *Hajdúsági Tükör* 3.évf. 4. szám, 14 – 16 p. 2010

⁴ Uo.

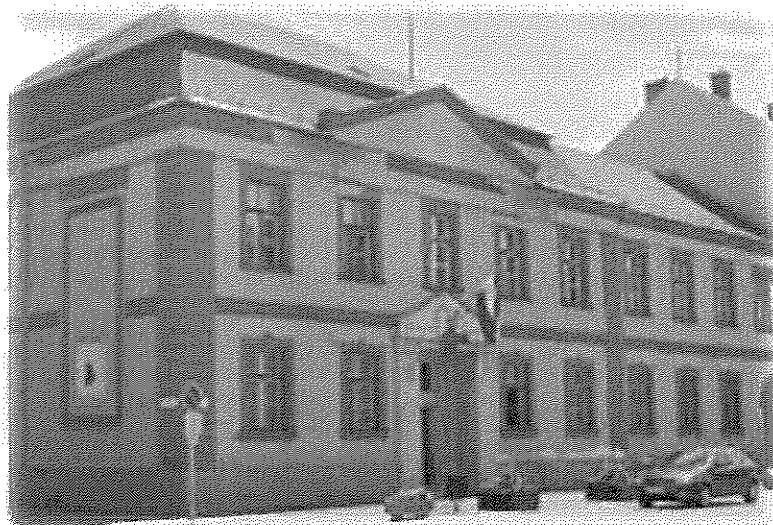
Bűnözési szempontból fertőzött területek Hajdúböszörményben⁵

Ezen belül is elsősorban a kisebb kárértékű vagyon elleni deliktumok, - bűncselekmények- lopások voltak a jellemzőek. A következő kategória (amely az összes bűncselekmény mintegy 30 %-át képezték) az erőszakos garázda jellegű cselekmények voltak. Ezek körébe a szándékos testi sértések, és a garázdaságok tartoznak. A büntettek viszonylagos állandósága mögött egy nagyon tudatos rendőri szakmai tevékenység állt. A 2003 évben elkészített bűnmegelőzési koncepcióval egyidejűleg a rendőrkapitányság teljes vezetői állománya kicserélődött. *(A város ekkor nyerte el a „Biztonságos település” címet.)*

Ekkortól egy agilis, szakmailag felkészült a város érdekeit maximálisan figyelembe vevő vezetői gárda kezdte meg munkáját, akik mögött jól képzett, megfelelő hely -és személyi ismerettel rendelkező végrehajtói állomány sorakozott fel. A létrehozott bűnmegelőzési tanács

⁵ dr. Tóth Antal: Hajdúböszörmény kriminálgeográfiai vizsgálata in. Hajdúsági Tükör 2.évf. 3. szám 15 – 16 p. 2009.

tagjaként jelentős szerepet vállaltak egy élhető város megteremtése érdekében a rendőrség szakmai feladat rendszerén túlmenően is. Innovatív, együttműködés fontosságát maximálisan kihangsúlyozva értek el olyan eredményeket, melynek köszönhetően a Hajdúböszörmény város bűnügyi, közbiztonsági mutatói megyei szinten az elsők közé, de országos megméréstetésben is a kimagaslók körébe volt sorolható.

A rendőrség épülete

Az önkormányzat és intézményrendszerének tagjaival közösen a bűnmegelőzés gazdasági szempontjait is figyelembe véve, minden esetben kellő időben bevezették azokat a megelőző, vagy szükség szerinti intézkedéseket, melyek egy-egy jellemző bűncselekmény észlelése esetén szükségessé váltak. Ezek alapjait minden esetben helyzetértékelések, felmérések előzték meg. Nem egy adott jogsértés megelőzésére törekedtek, hanem az azokat elősegítő, vagy éppen kiváltó okok megszüntetése volt a céljuk. Az együttműködés a tanács tagjai között mintaértékű volt, amelynek gyakorlati megvalósulását egy korrekt, a lakosság igényeit kiszolgáló kommunikáció kísérte.

A feladatok megoldását, a város illetékességi területének bűnügyi, közbiztonsági helyzetének alakulását a képviselő testület minden évben megismerhette a rendőrkapitány beszámolóiból.

Adott években ismertté vált deliktumok a lakosság szubjektív biztonságérzetét természetesen befolyásolták, de azok nagyságrendje, az okozott kár nagysága, a jogsértések összetétele

mellett is személyét és értékeit biztonságban tudható lakóként élték meg. Az évek során tartott lakossági fórumok, rendezvények, kapcsán szerzett visszajelzések alapján alapvetően egy biztonságos élhető településként volt jellemezhető Hajdúböszörmény. Természetesen voltak olyan esetek, jelenségek, amiket nem lehetett maradéktalanul rendezni. Ezek minden esetben arra ösztönözték a tanács tagjait, hogy folyamatosan keressék azokat a megoldásokat, bevezethető konkrét intézkedéseket, melyeket a lakosság adott esetben jogosan elvárt.

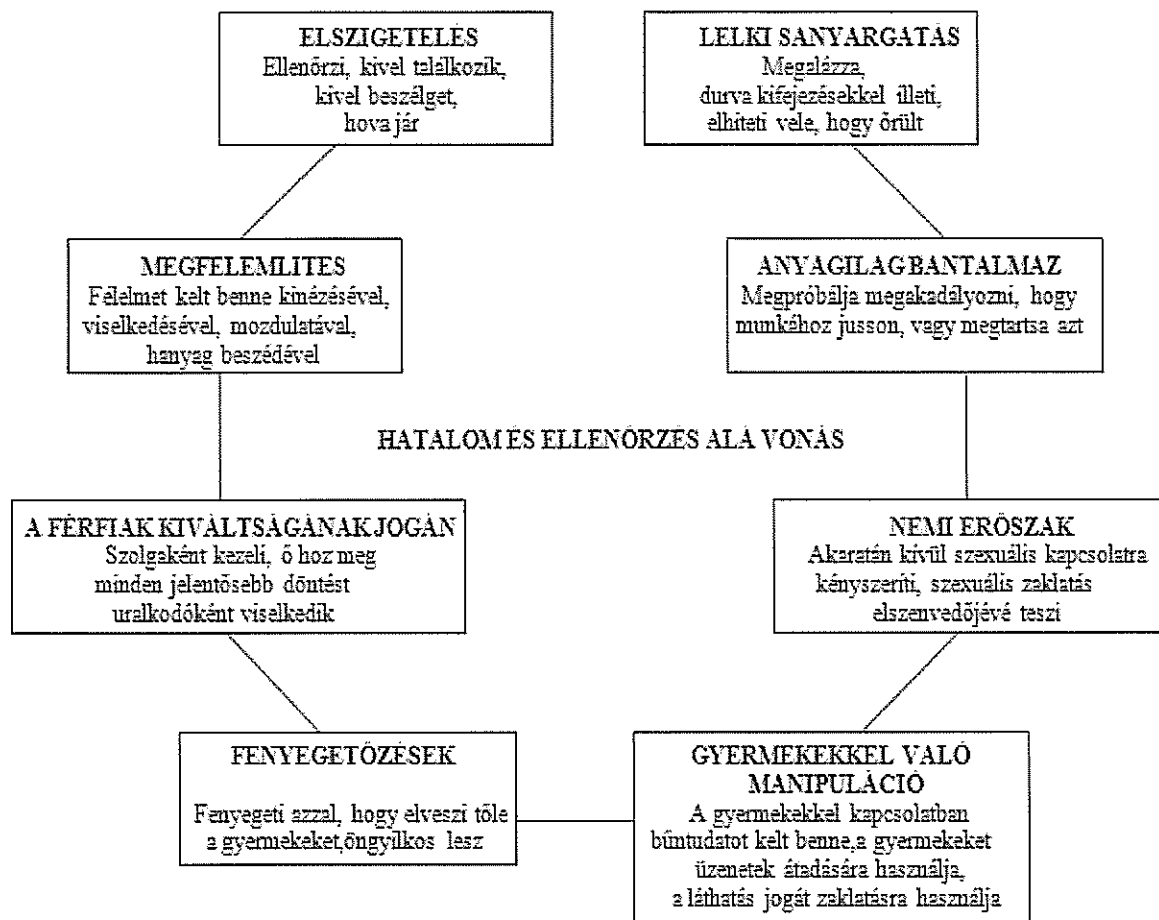
A helyzetelemzésből levonható következtetések

Hajdúböszörmény meglévő bűnmegelőzési koncepciójának értékelése kapcsán az alábbiak állapíthatók meg.

- A létrehozott Bűnmegelőzési Tanács és annak kialakított filozófiája az adott időszakhoz igazodóan reálisan fogalmazta meg a tanács működésével szembeni elvárásait, valamint működtetés feladat rendszerét.
- A tanács tagjainak kiválasztása teljes körűen lefedte azon intézmények és szervezetek körét, akik adekvátan hatáskörrel és illetékességgel rendelkeztek, valamint szervezeti felépítésük alapján a számukra megfogalmazott feladatok működési körükbe vonható.
- A tanács működtetése kapcsán hiányossággént állapítható meg, hogy a rendelkezésre álló dokumentációk alapján az első évek aktív tevékenysége későbbiek során alább hagyott. Csökkent az ülések száma, és ezzel egyidejűleg elmaradtak azoknak a beszámolóknak a bekérése és megtárgyalása, melyek a tanács feladatrendszerében végre kellett volna hajtani, ezáltal is növelve a város bűnügyi közbiztonságát.
- A tanács működtetéséhez, illetve egyes feladatokhoz delegálható költségek számszerűségére, valamint nagyságrendjére nem készült konkrét szabályozás, költségvetés.
- A koncepció intézkedési tervében megfogalmazott konkrét feladatok végrehajtásra kerültek. Összességében a tanács létrehozása és a bűnmegelőzési koncepció kiadása

óta Hajdúböszörmény bűnügyi helyzete az országos átlag figyelembe vétele kapcsán inkább pozitív, mint negatív jelzővel illelhető. Nincs szükség vészhelyzeti, gyors operatív intézkedések bevezetésére. Az viszont tényként megállapítható, hogy az országos tendenciákat lekövetve Hajdúböszörményben is megjelentek a nagyvárosi bűnözés elemei. Továbbá szembesülhetünk egy olyan társadalmi réteggel, akik esetében a szabálykövetés, a társadalmi igényeknek való megfelelés nem érték. Gazdasági helyzetükre hivatkozással létfenntartásukat jogsértések elkövetésével kívánják megoldani.

- Az új koncepció elkészítését megelőző elemzés, felmérés eredményeként megállapítható, hogy a lakosság szubjektív biztonság érzete nincs szinkronban a valós állapotokkal. A médiában szereplő események halmaza miatt lényegesen rosszabbnak ítélik meg saját biztonságérzetüket.
- A társadalom védekező mechanizmusában felbukkanó szélsőséges jelenségek, ezeket kommunikáló hírek kapcsán az egyének bűnmegelőzési szerepvállalása inkább csökkent, mint erősödött.
- A társadalmi szinten jelentkező bűnözéssel szemben társadalmi szintű fellépés szükséges, melynek alapját az együttműködés biztosítja. Ehhez viszont szükségesek azok az intézményesített szervek, akik a szervezés, koordinálás magasabb szintű végrehajtását tudják biztosítani.
- Az áldozattá válás megelőzése, az önvédelmi reflexek kifejlesztésére a jövőben hatékonyabb vagyonmegóvó intézkedések bevezetése szükséges.
- Jelentős előrelépéseket kell tenni a veszélyeztetett rétegek sérelmére elkövetett jogsértések megelőzése érdekében. Ezen belül is a családon belüli erőszak, az időskorúak védelme, a gyermek- és szülőbántalmazás hatékonyabb kezelésére.

A nők bántalmazása a családon belül⁶

Célok, prioritások

Az Európai unió, országunk alaptörvénye megfogalmazza, hogy az európai állampolgároknak „*joguk van biztonságos és lehetőség szerint bűnözéstől, erőszakos cselekményektől és agressziótól mentes településeken élni.*”⁷ A biztonságos lakóhelyhez való jog megvalósítása, az életminőséget javító közbiztonság megteremtése tehát a fő prioritás, ami akkor érhető el, ha a bűnmegelőzés a társadalompolitika integrált részévé válik, és további célul tűzzük ki, az alábbiakban megfogalmazottakat.

⁶ Alföldi Ágnes Dóra: A családon belüli erőszak megítélése és megelőzésének eszközei a magyar és az európai uniós jogban

⁷ Európai Városi Charta, Amszterdami Egyezmény 29. cikkelye

1. Községi biztonságkezelés szemléletének és módszertanának meghonosítása
2. Bűnözés csökkentése úgy mennyiségi, mint minőségi téren
3. Rendteremtés a közterületeken és a közutakon
4. Lakosság biztonsági elvárásainak való megfelelés
5. Feladatok a sértetté válás kockázatának csökkentésére
6. Bűnismétlés lehetőségének csökkentése
7. Közrend fenntartásával kapcsolatos feladatok
8. Családon belüli erőszak megelőzése, felderítése
9. A gyermek- és fiatalkori bűnözés megelőzése
10. Gyermek- és fiatalkorúak, valamint időskorúak elleni bűncselekmények visszaszorítása
11. Külterületek mezőgazdasági területeinek vagyonvédelme, a bűncselekmények megelőzése
12. Káros szenvedélyek kialakulásának, következményeinek megakadályozása
13. Természet – és környezetkárosítás megelőzése
14. Közlekedési és közúti balesetek megelőzése
15. Személy elleni erőszakos bűncselekmények, betörések, valamint gépjármű lopások megelőzése
16. Pályázatokon forrásteremtés, a források bűnmegelőzési célokra történő felhasználása
17. Felvilágosító munka, bűnmegelőzési kommunikáció

Szemléletváltás a közbiztonsággal kapcsolatosan

A legfőbb cél annak elérése, elfogadtatása, hogy a biztonság, közbiztonság megteremtése, fenntartása, nem kizárólagosan a rendőrség hatáskörébe utalt feladat. A társadalmi szinten jelentkező bűnözéssel szemben társadalmi szintű fellépésre van szükség. Ezt az elvet kell megérteni, elfogadni a mindennapok embereivel, akik aztán, mint elemei,

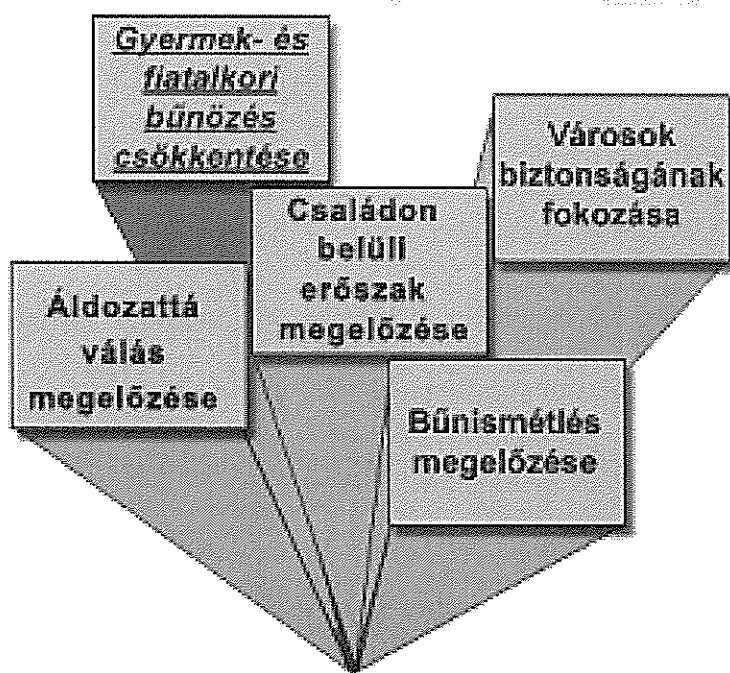
együttműködői a rendszernek hatékonyan fogják tudni segíteni a biztonság megteremtését. A feladat megvalósítása nem egyszerű, nincs jelenleg kidolgozott módszere, tematikája, hogy ezt ténylegesen hogyan kell kialakítani, képezni, alkalmazni, de törekedni kell, hogy ez a szemléletváltás tudatosodjon, elfogadásra kerüljön a lakosság minél szélesebb körében. Az új gondolkodás - és szemléletmód meghonosításához azt szükséges elérni, hogy a közbiztonság megteremtésében érintett minden egyén, tag:

- ismerje saját feladatait és lehetőségeit, felelősségét a többi egyénnel, taggal való egymásrautaltságát, ugyanakkor fontosnak is tartsa ezeket,
- a mindennapjait hassa át a biztonságközpontú működés, illetve életvitel, a napi döntések és cselekvések során a biztonság követelményeire történő odafigyelés váljon tudatossá, sőt ösztönössé, az ezzel való törődés épüljön be a motivációs rendszerébe,
- keresse, hogy ő maga mit tehet a közbiztonság érdekében (a másra, másokra való hagyatkozás, illetve mutogatás helyett), és hogyan tud hatékonyan, célirányosan együttműködni a többi taggal, egyénnel,
- tegye magáévá a közbiztonságról való közösségi gondoskodás szemléletét. A távolabbi jövőt tekintve pedig azt kell elérni, hogy ne csak szereplő (ne csak azt tegye, ami kötelező), hanem legyen innovatív, vállaljon önkéntes szerepet a biztonság megteremtésében.

Az előbb felsorolt szemléletváltásnak elsősorban és első körben olyan intézményi szinteken kell megvalósulnia, ami példaként szolgálhat széles körben a lakosság számára. Így az önkormányzatnak, az intézmény rendszer működtetőinek körében kell a koncepcióban felsorolt szemléletnek kialakulni és napi gyakorlattá válni. A bűnmegelőzési tanács tagjainak, és az általuk képviselt szervezetek vezetőinek fel kell ismerni és célszerű elfogadni ezen szemléletben rejlő felelősséget. Amennyiben ez sikeresen megvalósul, úgy kulcsszereplői

lesznek a biztonság megteremtésének. Erre a szerepvállalásra azért is van szükségük, mert joguk és kötelességük az együttműködés, a törvényben kategorikusan feladattal kijelölt szervezetekkel való kapcsolattartás, együttműködés. Mindezek eredményeként bizonyossá válik, hogy a bűnözés megelőzésében való érdemi szerepvállalás mind erkölcsi, mind anyagi szempontból megtérülő befektetés.

Ez a fajta biztonságkezelési módszer nem újdonság, nem a jövő dimenziója. Egyszerűen csak szemléletváltás, ami azt jelenti, hogy az egyén felelősséget érez a köz iránt. Mivel egyedül nem képes mindent megvalósítani, ezért szükséges, hogy a módszer alapja az együttműködés legyen. Ugyanakkor folyamatosan szükséges figyelemmel kísérni a körülöttünk zajló eseményeket és felismerni azok közül azt, amely a közösség számára nem elfogadható, ami ellen fel kell lépni.

A bűnmegelőzés lehetséges területei

Keresni kell azokat a lehetőségeket, melyek megoldásként szolgálnak. Ha van egy szervezet és annak elhivatott vezetői, tagjai, akkor képesek a biztonsági láncolat helyi szinten jól működő kapcsolatának kialakítására, működtetésére. A módszer alkalmazásának

alapelemei az elemzés, helyzetértékelés, ebből történő következtetések kidolgozása, és a probléma tényleges kezelése.

A probléma feltárása, a jelenségek észlelése kapcsán keresni kell azok megoldását leginkább segítő, célravezető megoldások körét, melyek a problémákat nem tünetileg kezeli, hanem minden esetben visszahat az azt kiváltó okok, előzmények elhárítására is.

A bűnözés mennyiségi és minőségi csökkentése

A bűnözés mennyiségi és minőségi oldalának önkormányzati eszközökkel való korlátozása, illetve visszaszorítása reális cél, ami azáltal valósítható meg, hogy az adott szervezet mindent megtesz a bűnmegelőzési szempontok érvényre juttatása, a bűnalkalmak korlátozása és a lakosság tudatformálása érdekében.

Alapvető cél, hogy a bűnözéstől való félelem a legkevésbé sújtsa egy település bármely lakóját is. Ez egy összetett feladat, mely a fentiekben is vázolt szemléletmód változtatásával, a közömbösség kiiktatásával és az önkormányzat, valamint a bűnmegelőzési tanács szerepvállalásával jelentősen javítható. Fontos, hogy egy település irányításáért felelős intézményrendszer döntéseivel, kiszámítható, átlátható, a bűnalkalmak számát csökkentő intézkedésekkel jogilag is biztos alapot teremtsen a hatékony bűnmegelőzésnek.

Az önkormányzatnak feladata, hogy szervezze, koordinálja és hajtsa végre azokat az ellenőrzéseket, melyek a bűnelkövetés alapját képezhetik. Példaként kell, eljárjon saját intézményi rendszerének átlátható működtetésében, gondoskodjon saját és intézményi vagyonának megóvásáról. Megelőző vagyonvédelem tekintetében az önkormányzat saját vagyontárgyainak megóvása érdekében példaként alkalmazza a kor követelményeinek megfelelő személyi és technikai védelmi eszközök széles tárházát. A lakosok szembesülve ezen berendezések hatékonyságával saját vagyontárgyaik megóvása érdekében is alkalmazni fogják.

Az önkormányzat által működtetett, felügyelt írott és elektronikus sajtó kínálja lehetőségek maximális kihasználásával kell biztosítani azt a bűnmegelőzési - jó értelembbe vett - propagandamunkát, ami hatással van a személy- és vagyonbiztonság megóvására.

Aktív tudatformáló munkával kell erősíteni a társadalom tagjainak önvédelmi reflexeit. Ismertetni szükséges a védekezés hatékony, de jogszerű módjait és technikáit, valamint az ezt szolgáló lehetőségeket és eszközöket. Meg kell győzni a lakosságot, hogy a bűnmegelőzés ösztársadalmi érdek, amiben mindenkinek megvan a maga feladata és felelőssége.

A lakosság irányába támogatni kell a biztonságra nevelő programokat. Mindez egy tanulás, amiben az önkormányzat és a bűnmegelőzési tanács mind a tanuló, mind a tanító szerepét fel kell vállalja.

A bűnözés utánpótlási bázisának akadályozásában rejlő önkormányzati lehetőségeket fel kell tárni és kihasználni. A jogkövető magatartás propagálásán túl kutatni kell a helyi megoldásokat a kriminalitás által érintett gyermekek, kallódó fiatalok, továbbá a hajléktalanok és hátrányos helyzetű rétegek bűnözéstől való visszatartására csakúgy, mint a potenciális visszaesők rehabilitációjára.

Megállapítható, hogy az áldozattá válás többsége megelőzhető folyamatos és különböző lakossági, vagy foglalkozási ágazatokban dolgozók felvilágosításával, személyes tanácsadással, ismertető anyagok eljuttatásával (célszemély, célcsoport). Az ifjúság körében osztályfőnöki órákon történő felvilágosító, tájékoztató előadások keretében.

Az időskorúak életkoruknál fogva fokozottabb veszélynek vannak kitéve, ezért fontos részükre a megfelelő tájékoztatás védelmük érdekében. Az időskorúak gyakran esnek áldozatul a bűnelkövetésekben, mivel védekezőképességük az átlagosnál is gyengébb. Különösen azok vannak veszélyben, akik egyedül élnek, vagy mozgásukban erősen korlátozottak. Az ő segítségük külön figyelmet érdemel.

Legyen rend a közterületeken és a közutakon

A közterületek rendjének fenntartása elképzelhetetlen határozott, rendőri jelenlét nélkül. Az önkormányzat partner kell, legyen abban, hogy a területén működő rendőrkapitánysággal kialakítsa azt a közös gondolkodást, együttműködést, mely biztosítja a folyamatos rendőri jelenlétet, megteremtve ehhez, ha szükséges az anyagi háttérrel is. Továbbá biztosítani kell, hogy az önkormányzat intézmény rendszerébe tartozó rendészeti feladatokat ellátó közterület felügyelet, mezei őrszolgálat, valamint városőrség közös szolgálat ellátással segítse, növelje a közterületi ellenőrzés lefedettségét.

Az önkormányzat egyik alapvető célja, hogy kiszűrje és meggátolja a közterületen előforduló jogellenes cselekmények kialakulási feltételeit. A nem kívánatos jelenségek, jogsértő magatartások kialakulásában szerepe van a célszerűtlen, bűnelkövetésnek teret engedő közterület- kialakításnak, illetve fenntartásnak. Erre tekintettel indokolt, hogy az önkormányzat szervei tegyenek meg minden építészeti, városrendezési és közterület-felügyeleti intézkedést a negatív hatású, kriminogén körülmények csökkentése érdekében. Továbbá a meglévő térfigyelő kamera rendszer optimális működtetésére, és továbbfejlesztésére tegyék meg a szükséges intézkedéseket.

Az önkormányzat célja a közlekedés zavartalanságának biztosítása, és a balesetek megelőzése. Közút tulajdonosaként, kezelőjeként arra kell törekednie, hogy a meglévő úthálózat állapota, azok forgalom szervezése biztonságos legyen.

Forgalomszervezési és forgalomtechnikai megoldásokkal el kell érni, hogy a közlekedés biztonságát és zavartalanságát veszélyeztető okok megszűnjenek. A kerékpáros közlekedés biztonságának erősítése érdekében elkezdett kerékpárút lehetőség szerinti bővítésének tovább folytatása. A gyalogos- és kerékpárutakon a forgalmas kereszteződésekben ellenőrzések, és forgalomtechnikai eszközök alkalmazásával biztosítani kell a biztonságos áthaladást.

Lakosság elvárásainak való megfelelés

Az önkormányzatiság lényegéhez tartozik a lakosság szolgáltatásokkal, ezen belül a közbiztonsági szolgáltatásokkal történő ellátása. Az önkormányzatnak ezért meg kell ragadni minden lehetőséget, hogy döntéseivel, intézkedéseivel, koordinációjával pozitív módon alakítsa, javítsa, erősítse a település közbiztonsági helyzetét. Feladata olyan programok, projektek elindítása és menedzselése, amelyek a polgárok szubjektív biztonságérzetét pozitív irányba befolyásolják. Keresnie kell azokat a pályázati lehetőségeket, melyek elősegítik törekvéseinek mielőbbi megvalósulását.

A lakosságnak éreznie kell a mindennapok során, hogy az önkormányzat, valamint a felügyelete alatt működő bűnmegelőzési tanács elkötelezett a közbiztonság ügye mellett. Hatékony kommunikációval a lakosság részére továbbítani kell a szükséges információkat, tényeket, adatokat, melyek bemutatják az önkormányzati példamutatást és szerepvállalást, azt a szemléletváltást, amit az önkormányzat az integrált biztonságkezelés összehangolásával elér. Az aktivitás és a propaganda kifejtésével arról kell az embereket meggyőzni, hogy a közbiztonság közösségi gondozása, a bűnmegelőzési szempontok érvényesítése mindannyiunk érdeke és közös feladata.

Feladatok a sértetté válás kockázatának csökkentésére

A lakosság biztonságra nevelése érdekében fel kell használni minden lehetséges fórumot és eszközt. A felnőtt- és időskorúak esetében főként azokra a helyzetekre kell felkészíteni a lakosokat, amelyek a helyi sajátosságok ismeretében leginkább a bekövetkezés kockázatával járnak. Ezek nem látványos, erődemonstrációt igénylő bemutatók, mindinkább a hétköznapi eseményeihez kapcsolódó alkalmi lopások megelőzését próbálja meg kizárni. Ilyen esetek a kerékpárlopások, melyek háttérében a nem megfelelő helyen és módon, valamint nem biztonságos eszközzel való lezárások eredményeként következnek be. Továbbá ide sorolhatók a városunkra jellemző szőlőskerti pajta tulajdonosok sérelmére elkövetett vagyon elleni

bűncselekmények. Ezek megelőzését, a felderítés és a kármegtérülés lehetőségét felvilágosító előadásokkal lehet biztosítani.

Az időskorú, és különösen az egyedül élő állampolgárok „megszólítása”, a körükben végzett felvilágosító, meggyőző munka különösen fontos feladat. Ez az a korosztály, aki rendkívül veszélyeztetett. A sérelmükre elkövethető vagyon elleni bűncselekmények közül a lopás, csalás és a rablás megelőzésére kell kiemelt figyelmet fordítani. Lakossági fórumok, különböző klubfoglalkozások, valamint a történelmi egyházakban való megjelenések alkalmával kell biztosítani a szükséges felvilágosítást. Ebbe a munkába a rendőrség mellett a családvédelmi szolgálat tagjait, a polgárőrség külterületeken a mezei őrszolgálat tagjait kell bevonni. De terepei lehetnek ezen felvilágosításoknak azon ügyfélfogadó helységek is, ahol nagyobb számban jelennek meg ügyintézés kapcsán. Ezen helyek tájékoztató és szóróanyagok elhelyezését tudják biztosítani.

Az időügyi tanács kínálta rendezvények szintén terepei lehetnek a felvilágosításnak. Ezen a területen keresni kell azokat a szolgáltató cégeket is, melyek konstruktív partnerekként vonhatók be.

Kívánatos a biztosítótársaságokkal való együttműködés keretében olyan konstrukciók kialakítása, amelyek érdekeltté teszik a lakosságot a vagyonvédelemben.

A helyi sajtót és médiát ösztönözni kell arra, hogy a bűncselekményekről szóló híradásokban az eseményeket tényyszerűen, ugyanakkor tanulságokat magában hordozó módon tálalják. A közbiztonság érdekében tett önkormányzati és rendőrségi intézkedésekről történjék híradás csak úgy, mint a szervezett bűnmegelőzési és közbiztonsági programokról.

Városi televízió kínálta stúdióbeszélgetések alkalmat teremthetnek, események, jelenségek konstruktív megbeszélésére.

Bűnismétlés lehetőségének csökkentése

Közismert tény, hogy a vagyon elleni jogsértések elkövetői körében mintegy 70 %-os a visszaesők aránya, mely a lakásbetörések esetében még nagyobb arányban jelentkezik. A fentiek ismerete alapján annak ellenére, hogy ezen terület nem kellően kidolgozott és nem is elsősorban az önkormányzati feladatok körébe sorolható, szükséges a megelőző intézkedések bevezetése. A bűnismétlés erősítésére jelentős kihatással van a közvetlen környezet, mely megóvhatja az elkövetőt, ugyanakkor generálhatja is újabb elkövetésre. Az intézményrendszer ezen irányú fejlesztése már önkormányzati hatáskörbe utalható, ahol a foglalkoztatás elősegítésével, az utógondozás szakmai hátterének kidolgozásával jelentős eredmények érhetők el. Ehhez igénybe vehetők azok a szociális munkások, valamint önkéntesek, akik szakmaiságuk, elhivatottságuk alapján kimagasló eredményeket érhetnek el. Az utógondozás, után követés eddigieknél szélesebb alapokon való művelése, mint másodlagos bűnmegelőzés a jövőben nagyobb teret kell kapjon.

Ugyancsak bűnismétlés csökkentését szolgálhatja egy olyan szakemberekből, elsősorban pszichológusokból összeállított csapat, akik a bűncselekményeket elkövető személyekkel való foglalkozás kapcsán feltárják azokat az elsődleges okokat, melyek az elkövetést előidézték. Ezt az intézményesíthető tevékenységet végezhetik szakemberek önkéntes munka kapcsán is. A felkért és ezen megelőzési tevékenysége bevont szakemberek a tapasztalataikat a legális munkahelyeiken hatékonyan alkalmazhatják.

Közrend fenntartásával kapcsolatos feladatok

Az önkormányzat intézményi rendszerében szervezett közterület-felügyeletnek, mint kvázi önkormányzati rendőrségnek az eddigieknél jelentősebb szerepvállalásra kell törekednie, kiegészülve a megalakításra került városőrséggel közösen. A városőrök a közterület-felügyelők mellett segédfelügyelőként segítik a rendészeti feladatokat ellátókat.

Egyenruhás közterületi jelenlétükkel, közös rendőri szolgálattal jelentős befolyással bírnak az állampolgárok szubjektív biztonságérzetének erősítésében. A jelenlegi hivatali szolgálati időrendszer átalakításával igazodniuk kell a város napi eseményeihez. Intézkedési jogosultsági körük alapján, a közterületen jelentkező erőszakos, garázda jellegű jogsértések mellett a köztisztasági szabálysértések körében is jelentős szerepet vállalhatnak. Kiemelten jelentkezik ez a feladat, amennyiben a városunk főterének átadása megtörténik.

A polgárőrséggel közösen a szórakozóhelyek környékén, a város parkjaiban fejthetnék ki áldásos tevékenységüket.

A polgárőrségnek az állampolgárok szubjektív biztonságérzetének javítása érdekében a belvárosban gyalogos, a külterületeken gépjárművel járőrszolgálatot kell végezni. A rendőrséggel közösen a szolgálatvezénylések pontosítása és összehangolása után együttes szolgálatot kell teljesíteni. A közterületi szolgálaton túl a polgárőrök rendszeresen részt vesznek különböző akciókban és razziákban a város területén, rendezvényeket, sporteseményeket biztosítanak, és környezetvédelmi feladatokat látnak el.

Az idegenforgalmi szempontból frekventált helyszínek környékén való jelenlétük a lakosok biztonságérzetén túlmenően, a turistákban is pozitív élményt, benyomást keltenek.

Városi rendezvények esetén a helyszínek lezárásában és területrészek biztonságos őrzésében vállalnak aktív szerepet.

A jelenlegi törvényi szabályozás eredményének köszönhetően a közterület felügyelet és a polgárőrség is részt vehet a jelenleg működő - és a főtér felújítása kapcsán kiegészítésre kerülő - térfigyelő kamera rendszer működtetésében.

Családon belüli erőszak megelőzése

Az igazságszolgáltatás intézményi rendszerének jelentős szerepvállalása ellenére is komoly probléma a családon belüli erőszak kezelése. A világot, Európát, országunkat sújtó gazdasági

válság hatására jelentősen megnőtt a munkanélküliek száma. Az így halmozottan hátrányos helyzetbe került családok esetében tovább fokozta a bajt az alkohol fogyasztás erősödése, mely a családon belüli konfliktusok megoldását sok esetben az erőszak útjára terelte.

8

A jelenség annak ellenére, hogy az intézményi rendszer szigorú törvényi szabályozást írt elő a jelzőrendszer működtetésére, még mindig jelentős a látenciában lévő esetek száma. Az önkormányzat és a bűnmegelőzési tanács, mint az említett jelzőrendszer tagjai széleskörű propagandát fejthetnek ki az esetek felismerésére, valamint azon fórumok, helyszínek biztosítására, ahol az erőszakot elszenvedők kivonhatók az adott környezetből, illetve szakemberek segítségével kezelhetők a családok problémái.

Törekedni kell a családon belüli erőszak korai felismerésére és felszámolására. Olyan rendszert kell kialakítani, amely képes a problémák észlelésére, azonosítására, értékelésére, és a megfelelő, lehetőleg korai beavatkozásra, valamint az utógondozásra. Ebben a folyamatban az iskolai- és óvodapedagógusok, valamint a védőnők, szociális munkások és a családorvosok, az önkormányzat hivatalának dolgozói lehetnek a kulcsszereplők, akik részére szervezett kereteken belül felvilágosító és továbbképző programokat, konferenciákat kell szervezni.

⁸ orlaiproductio.hu

A gyermek- és fiatalkori bűnözés megelőzése

Az érintett korosztály megóvása az önkormányzat elsődleges, kiemelt feladatai között kell szerepeljen. Koordinációs fórum létesítése és működtetése szükséges a gyermekvédelemben, valamint a bűn- és baleset-megelőzésben érintett valamennyi szervezet és intézmény együttműködésének elősegítésére. A bűnmegelőzés alapvető feladata a kriminogén tényezők kiszűrése és felszámolása, ami Szociális Szolgáltatási Központ, az iskolák, a rendőrség és egyéb jogalkalmazó szervek harmonikus, koordinált együttműködésével érhető el. Hangsúlyt kell fektetni ezért a gyámhatóság, a pártfogói szolgálatok, a rendőrség, az ügyészség és a családsegítő szolgálatok közötti jelzőrendszer és napi kapcsolat kialakítására, illetve fenntartására. Meg kell szervezni a devianciák kockázati tényezőinek jelzését és a korai beavatkozások színtereit. A jelenség kezelésében annak ellenére, hogy a gyermekkorú személyek - korúknál fogva - még nem alanyai a jogsértéseknek, a rendőrségnek is jelentős szerepet kell vállalni. Városunkban már korábban is működött az „egy iskola egy rendőr” rendszer, mely jelenleg tovább lett fejlesztve, minek eredményeként valamennyi oktatási intézmény „iskola rendőrrel” egészül ki, aki minden, az eddiginél hatékonyabb részt vállal a gyermek és fiatalkori bűnmegelőzés területén. A Kábítószerügyi Egyeztető Fórum működtetése és továbbfejlesztése kiemelt feladat, különös tekintettel a fiatalok alkohol- és kábítószer fogyasztás jellemzőinek feltárására, valamint a helyi megelőzést szolgáló cselekvési programok koordinálására.

Az általános- és középiskolák világos irányelvekkel és célkitűzésekkel rendelkezzenek az ifjúságot veszélyeztető tényezők kezelésére. Ide értendők a kábítószer fogyasztás, az erőszak és bántalmazás elleni stratégiák. Az önkormányzatnak, az intézményfenntartónak és a biztonságkezelésben érintett más szervezeteknek az oktatási intézmények segítségére kell lenniük a pedagógusok részére történő továbbképzések szervezésében, közösségi programok rendezésében és a stratégiák, irányelvek kidolgozásában.

Az önkormányzatnak és intézményfenntartónak ösztönözniük kell az iskola és a közösség kapcsolatát, el kell érni, hogy az iskola legyen a közösség kulturális centruma. Az iskola nyújtson a közösség számára értelmes szabadidős lehetőségeket, hozza össze az azonos korosztályba tartozókat, és építse ki a korosztályok közötti kapcsolatokat, melyek a fiatal korosztály számára biztosítják a mindennapi életben való magabiztosabb, öntudatosabb eligazodást, részvételt. Biztosítani kell, hogy az iskolák teljes körű egészségügyi és szociális szolgáltatásokat nyújtsanak a tanulóknak, különös tekintettel a hátrányos helyzetű területről származó gyermekeknek, akiknek iskolai lemaradásuk leküzdéséhez nélkülözhetetlenek a fokozott egészségügyi és szociális szolgáltatások. Fokozni kell az iskolák és a szociális és egészségügyi rendszer közötti információcserét. Az önkormányzatnak javítania kell a helyi sportolási lehetőségekhez való hozzájutást és a sportlétesítmények elérhetőségét az egyének anyagi helyzetétől függetlenül. El kell érni, hogy az ilyen sportlétesítmények a helyi közösségek életének részévé válhassanak, a lakosok azokat magukénak érezzék, így csökkentve a közterületi vandalizmust és a bűnözést.

Az önkormányzati intézmények munkatervi tárgyalásai során fel kell hívni az intézmények vezetőinek figyelmét, hogy a jövőben is megmaradjon az a törekvés, hogy a közművelődési intézmények értelmes és hasznos programjaikkal ellenpéldát jelentsenek a szórakoztató ipar veszélyeket rejtő gyakorlatával szemben.

A rendőrség biztosítson fokozott járőri jelenlétet a közoktatási és köznevelési intézmények és az ifjúsági szórakozóhelyek környékén, azok nyitvatartási idejéhez igazodóan.

A megfelelő szakmai szervezetek nyújtsanak segítséget az intézmények ifjúságvédelmi, bűnmegelőzési programjainak megvalósításához.

Külterületi lakott helyek, szőlőskertek közbiztonsága

Az évtizedekkel korábban szőlő - és veteményeskertként funkcionáló kertség jó tíz évvel ezelőtt jelentős változáson ment keresztül. Megnőtt azok száma, akik lakhatásukat és annak

költségeit a városban nem tudták fedezni, ezért egy olcsóbb megélhetési formát keresve kerültek ki lakóként a szőlőskertbe. A halmozottan hátrányos helyzetben lévők egy része sajnos létfenntartásukat nem önálló gazdálkodással, hanem a mások által megtermelt javak eltulajdonításával kívánták megoldani.

Ez a tény a gazdák részéről azt a hatást váltotta ki, hogy többen rendkívül nyomott áron szabadultak meg szőlőskerti ingatlanjaiktól. Ezt sajnos felismerték a közeli településen élő halmozottan hátrányos helyzetű családok is, és egy nemkívánatos beköltözési hullám indult meg a szőlőskertekbe. Ennek eredményeként mára már jelentős az ott lakók száma. A beköltözés kapcsán a jogszabályi lehetőségek nem adtak lehetőséget a korlátozások alkalmazására, így több létfenntartását szándékos bűncselekményekből biztosító, bűnöző személy és család költözött ki.

Az önkormányzat csak a törvényes jogszabályi lehetőségek adta intézkedéseket vezethette be, mely nem segítette a helyzet kedvező megoldását. Jelenleg mind az önkormányzat, mind az intézményei, és a rendőrség számára is komoly problémát jelentenek a zártkertek.

A helyzet kezelése csak törvényes keretek mentén, a bűnmegelőzési tanács tagjainak és a város intézményi rendszerének valamennyi eleme összefogásával és aktív szakszerű fellépésével kezelhető.

Jövőbeni a város számára is megnyugtató intézkedések egy munkacsoport feladat és hatáskörébe utalt rendszerben kerülnek alkalmazásra.

Egyéb feladatok

Városunk vezetése nyitott, együttműködésre kész, mely lehetőséget és egyben teret biztosít az együttműködések kereteinek kibővítésére városunkon kívül is.

A széleskörű testvérvárosi kapcsolatok kínálta lehetőségek kapcsán a bűnmegelőzés tapasztalatainak átadásában, átvételében partnerként kell közreműködjön.

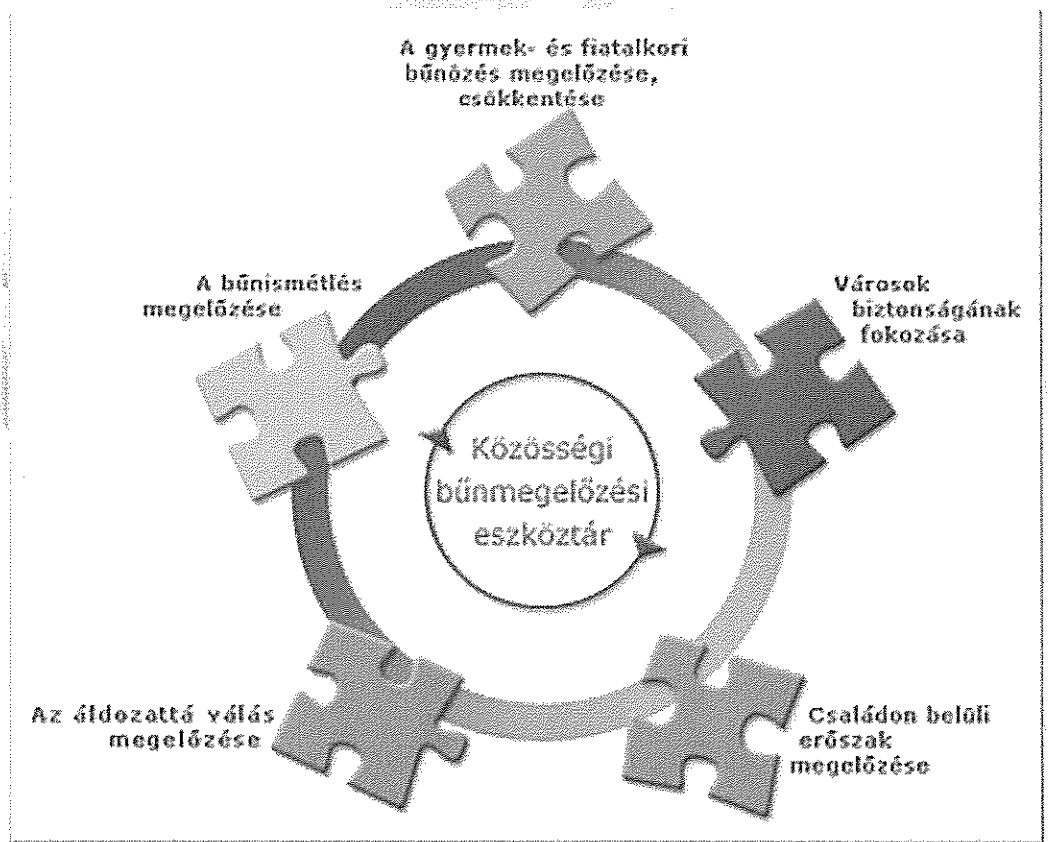
Pályázati források felkutatása kapcsán keresni kell azokat a lehetőségeket, melyek a bűnmegelőzés társadalmi kiszélesítését tudják segíteni, támogatni. A városban működő felsőoktatási intézményekkel, azok hallgatóival az önkéntes munka körét lehet bővíteni.

A megvalósítás eszközei

Mindazon konferenciák, szakmai megbeszélések, képzések, testületi, bizottsági ülések, lakossági fórumok, városi szintű sport és kulturális események, ahol a társadalmi bűnmegelőzés megvalósításának lehetősége felmerülhet. Néhány javaslat:

- A nők családon belüli áldozattá válásának megelőzésére kognitív alapú magatartás formáló tréning szervezése, mely a probléma felismerésére, és a megoldást segítő képességek fejlesztésére irányul.
- Játsszótereken szervezett prevenciós foglalkozások, ami minden gyermek számára elérhető. A nyár veszélyeire való figyelemfelhívás, játék tevékenység, stb.
- Kapcsolatfelvétel az egyházakkal az áldozattá válás megelőzésének érdekében.
- Gondozott személyek figyelmének felhívása, tájékoztatása a veszélyhelyzetek elkerülése érdekében (házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres segítségnyújtás, szenvedélybetegek közösségi ellátása, idősek klubja, fogyatékosok nappali ellátása)
- Bűnmegelőzési tanácsadás, előadások szervezése az idős emberek számára kialakított közösségi helyen, az Idősek Klubjában vagy az Idősügyi Tanács által szervezett rendezvényeken stb.
- Tanyagondnoki szolgálattal együttműködve biztonsági tanácsok ismertetése, szórólapok, tájékoztató anyagok terjesztése, átadása a tanyán élő idősek részére.
- Pszichés, mentális, jogi segítségnyújtás az áldozattá válók körében, pszichológus, mentálhigiénés szakember, ügyvéd közreműködésével.

- Általános iskolák illetve más szervezetek által szervezett nyári napközik megvalósításának támogatása. (Pl: programokkal)
- Lakossági fórumok szervezése a bűnmegelőzéshez köthető törvénymódosításokkal kapcsolatban, valamint a gyámügyi intézkedéseket illetően.

A bűnmegelőzés feladatainak megvalósításában közreműködő szervezetek

- Polgárőr szervezet - civil szervezetként járul, hozzá a település közbiztonságának javításához.
- Mezőőri szolgálat - a város külterületi részeinek védelmét látja, el egyben figyelemmel kíséri a környezet-, a tűz-, és a munkavédelmi szabályok betartását.
- Közterület-felügyelet - Jelzőrendszer – a hatékony bűnmegelőzési észlelő- és jelzőrendszer elemeként működik

⁹ forrás: <http://bunmegelozes.hu/>

- Zöld Kör – tevékenységei között szerepel a környezet- és természetkárosítással, környezetszennyezéssel kapcsolatos bűncselekmények megelőzése.
- Helyi média - a Városi Televízió, valamint a Szabadhajdú hetilap sajátos eszközeikkel nagy szerepet vállalnak a közvélemény tájékoztatásában.
- Szociális intézmények, oktatási intézmények, egészségügyi intézmények melyek kiterjedt kapcsolatrendszerükön keresztül az esetek korai szakaszában képesek felismerni a kialakuló kritikus élethelyzeteket.
- A Szociális Szolgáltatási Központ Családsegítő Központja Hajdúböszörmény közigazgatási területén teljes körű mentális és szociális gondozást végez. A városban élő lakosság számára komplex segítségnyújtása különböző szervezeti egységek együttműködése és törvényi szabályozottsága szerint.
- Szociális Szolgáltatási Központ Gyermekjóléti Szolgálat tevékenysége során egyik célként fogalmazta meg, hogy a gyermekek szabadidejét tevékenységgel lekössék, azt hasznosan és tartalmasan töltsék. Ezen alkalmakkor is felhívják figyelmüket a bűnelkövetés következményeire, de elsősorban a játék és a kikapcsolódás a cél. A programok költségét a Tegyük Többet, Többen! Egyesület fedezi, a korábban benyújtott sikeres pályázatoknak köszönhetően.
- Városőrség hatékony fellépést képes biztosítani a bűnmegelőzésben, jelzőrendszert segítheti. Segédfelügyelőkként a közterület-felügyelők munkáját segítik.
- Bűnmegelőzési Tanács egyik meghatározó szereppel bíró szervezet, amely széles társadalmi kapcsolatai alapján jelentős mértékben befolyásolja a város bűnmegelőzési céljainak megvalósítását.
- Időügyi Tanács a szépkorúak körében (végezhet) közreműködhet foglalkozások, felvilágosító előadások tartásával, információs levelek közreadásával.
- A már említett Tett Egyesület, KEF, civil szervezetek, amelyek programok keretében,

pályázatok megvalósításával közvetlen célcsoportok elérésével valósítják meg a megelőzés feladatait.

Intézkedési terv

1. A bűnmegelőzési koncepció testület elé történő előterjesztése, annak megvitatása, majd a megfogalmazott feladatok időarányos végrehajtásának megkezdése.

Felelős: Polgármesteri Hivatal

Határidő: 2013 november hónap, majd folyamatos

2. A Bűnmegelőzési Tanács Szervezeti és Működési Szabályzatának újratárgyalása, szükség szerinti módosítása, hatékony működésének beindítása.

Felelős: Bűnmegelőzési Tanács vezetője

Határidő: 2013 november hónap, majd folyamatos

3. A bűnmegelőzési koncepció intézkedési tervének kiközzvetítése az érintettek, felelősök részére.

Felelős: Polgármesteri Hivatal

Határidő: Folyamatos

4. A rendőrkapitányság vezetője minden évben egy alkalommal beszámolót készít az önkormányzat képviselő testülete részére a rendőrkapitányság elmúlt évi tevékenységéről.

Felelős: Rendőrkapitányság vezetője

Határidő: Munka és ülés terv alapján

5. A Rendőrkapitányság beszámolóját követően a rendőrkapitány és a város polgármestere közös lakossági tájékoztatót tart a város számára a helyi média közreműködésével.

Felelős: Polgármesteri Hivatal

Szabadhajdú Nonprofit Kft. vezetője

Határidő: egyeztetést követően

6. Külterületi lakott helyek, szőlőskertek közbiztonsága tekintetében a városi rendőrkapitányság a mezőőrséggel és a polgárőrséggel közösen biztosítja a folyamatos jelenlétet, évente beszámolnak a külterületek közbiztonsági helyzetéről.

Felelős: Városi rendőrkapitány, mezőőrség, polgárőrség

Határidő: Folyamatos

7. Községi biztonságkezelés alapjai, tematikája, megvalósításának gyakorlata kerekasztal megbeszélés megszervezése, lebonyolítása.

Felelős: Polgármester

Határidő: 2013. december hónap

8. Bünmegelőzési tanács tagjainak bünmegelőzéssel kapcsolatos elképzeléseinek, bünmegelőzési terveiknek a bekérése.

Felelős: Polgármester, Bünmegelőzési Tanács operatív vezetője

Határidő: 2013 november hónap

9. A beszerzett bünmegelőzési tervek összehangolása, közös cselekvési pontok kijelölése.

Felelős: Polgármester, Bünmegelőzési Tanács operatív vezetője

Határidő: 2014. február

10. Rendőrkapitányság iskolarendőr programmal kapcsolatos feladatok végrehajtásával kapcsolatos tematikájának ismertetése.

Felelős: Rendőrkapitányság vezetője

Határidő: 2014. február

11. Közterület felügyelet koncepcióhoz kapcsolódó feladatainak megvalósítása érdekében tervezett intézkedéseinek bekérése.

Felelős: Közterület felügyelet vezetője

Határidő: 2013. december hónap

12. Mezei őrszolgálat külterületek biztonsága érdekében tervezett intézkedéseinek bekérése.

Felelős: Mezei őrszolgálat vezetője

Határidő: 2013. december hónap

13. Szőlőskertek közbiztonságának megóvása érdekében tervezett intézkedés sorozat bevezetésének végrehajtása, szőlőskerti ellenőrzések tematikájának, összetételének kidolgozása az eddigi ismeretek alapján.

Felelős: Szőlőskerti munkacsoport vezetője – érintett szervek

Határidő: 2014. február

14. Család-, gyermek- és ifjúságvédelem területén az önkormányzat támogatja a fiatalok utcai szociális munka megszervezésére irányuló törekvéseket, illetve a fiatalok részvételét célzó tartalmas szabadidős programokat.

Felelős: Polgármester, Szociális Szolgáltatási Központ vezetője

Határidő: Folyamatos

15. A közlekedésbiztonság területén az Önkormányzat és a Városi Rendőrkapitányság közös fórumon évente tájékoztatja a lakosságot a város közlekedésbiztonsági helyzetéről, melyhez a Városi Televízió adásidőt és az adás nyitottságát biztosító lakossági visszacsatoláshoz szükséges csatornákat (pl.: telefonos bejelentkezés) biztosít.

Felelős: Polgármester, Bűnmegelőzési Tanács operatív vezetője, Szabadhajdú Nonprofit Kft. vezetője

Határidő: Folyamatos

16. A közlekedésbiztonság területén az Önkormányzat megszervezi a „Közlekedésbiztonsági kerekasztalt” az érintett szervek, szervezetek tevékenységének

összehangolására, különös tekintettel a város forgalomszervezésére. A forgalmi rend alakulását folyamatosan figyelemmel kíséri.

Felelős: Polgármester, Polgármesteri Hivatal

Határidő: Folyamatos

17. Gondoskodni kell a közutak biztonságos közlekedésre alkalmas állapotban tartásáról, különös tekintettel a közlekedés biztonsági szempontból veszélyes útszakaszokra, csomópontokra. A közterület-felügyelők figyelemmel kísérik és jelzik a kritikus útszakaszokat.

Felelős: Városüzemeltetési Intézmény, Közterület-felügyelők

Határidő: Folyamatos

18. Kiemelt figyelmet kell fordítani a kialakított gyalogos kerékpárutak biztonságosabbá tételére, a forgalomszervezés és közúti jelzések alkalmazásával.

Felelős: Városüzemeltetési Intézmény, Közterület-felügyelők, Városfejlesztési- és Műszaki Osztály

Határidő: Folyamatos

19. Közterületek rendje tekintetében folytatni kell a térfigyelő kamerarendszer kiépítését a város bűnügyileg fertőzöttebb közterületein.

Felelős: Városfejlesztési- és Műszaki Osztály vezetője, Bünmegelőzési Tanács operatív vezetője, kapitányságvezető

Határidő: 2013. folyamatos

20. Tovább kell folytatni a közvilágítás kiépítését a még ellátatlan területeken.

Felelős: Polgármester, Városfejlesztési- és Műszaki Osztály vezetője

Határidő: Folyamatos

21. Tovább kell folytatni a rendőrség 12 hónaphoz kapcsolódó megelőző balesetvédelmi tevékenységét.

Felelős: Rendőrkapitányság vezetője

Határidő: 2013. december, majd folyamatos.

22. A bűnmegelőzési tanácsban nevesített valamennyi szervezet a hozzá érkező lakossági panaszokról, bejelentésekről, a szükséges, és lehetséges mértékben legalább negyedévente tájékoztatni köteles a tanács valamennyi tagját, a szükséges intézkedések bevezetése érdekében. Konkrét azonnali intézkedést igénylő esetekben soron kívül.

Felelős: bűnmegelőzésben résztvevő szervezetek vezetői

Határidő: folyamatos

23. A panaszok és bejelentések értékelését követően előzetes egyeztetés alapján tervezni és végre kell hajtani azokat az intézkedéseket, ellenőrzéseket, melyek a megoldást szolgálják. A bevezetett intézkedések eredményeit, hatásait minden esetben vissza kell ellenőrizni.

Felelős: bevont szervek vezetői

Határidő: Folyamatos

24. A vendéglátó egységek katasztrófavédelmi szempontból való ellenőrzését a személy és vagyonbiztonság érdekében negyedévente átfogó ellenőrzés alá kell vonni.

Felelős: bevont szervek vezetői

Határidő: Folyamatos

25. A megelőző vagyonvédelem területén a lehetőségekhez képest ki kell építeni a vagyonvédelmi rendszert az önkormányzati tulajdonban álló középületek megóvására, melyhez az önkormányzati, valamint pályázati forrásokat kell igénybe venni.

Felelős: Polgármester

Határidő: Folyamatos

26. A közterületek rendjének biztosításához, figyelemmel a megújuló főtér látogatottságának növekedésére, ismételten meg kell szervezni az ebben törvényileg is feladattal rendelkező szervek közös hétvégi járőrszolgálatát.

Felelős: Rendőrkapitányság vezetője

Határidő: 2013. december, majd folyamatos.

27. A Városi Televízió bevonásával olyan ismeretterjesztő filmeket kell készíteni, melyek hatékony felvilágosítással tudnak szolgálni a lakosok számára a megelőző vagyonvédelem, valamint közlekedésbiztonság területén.

Felelős: Szabadhajdú Nonprofit Kft. vezetője, rendőrkapitányság vezetője

Határidő: 2014 első félév

28. Drogmegelőzés érdekében tovább kell folytatni az általános és középiskolákban egyaránt elkezdett rendőrségi tájékoztató előadásokat. Folyamatosan figyelni kell az ezzel kapcsolatos pályázati lehetőségeket is az előadások színvonalának, valamint a bemutató eszközök bővíthetősége végett.

Felelős: Rendőrkapitányság vezetője

Határidő: 2013. december, majd folyamatos.

29. Családon belüli erőszak felszámolása érdekében a jelzőrendszerben illetékes hatóságok szervezzenek, és tartsanak olyan előadásokat, bemutatókat, rendezvényeket, demonstrációkat, mely a jelenség felismerését, és a elszenvedőknek való segítségnyújtást teszi lehetővé. Ezzel kapcsolatos terv elkészítése.

Felelős: bűnmegelőzésben résztvevő szervezetek vezetői

Határidő: 2013. december, majd folyamatos

30. Közfoglalkoztatás lehetőségének megtartása, a foglalkoztatás bővítésével.

Felelős: Polgármester, a területért felelős alpolgármester

Határidő: Folyamatos

31. Déli-lucernás városrészben a bűnügyi, közbiztonsági helyzet, valamint a köztisztasági szabályok ellenőrzése érdekében, ütemezés alapján tovább kell folytatni a szükséges ellenőrzéseket. Az ellenőrzések eredményéről az illetékesek minden negyedév végén jelentést készíteni kötelesek a bűnmegelőzési tanács részére.

Felelős: bűnmegelőzésben résztvevő szervezetek vezetői

Határidő: 2013.december, majd folyamatos

32. A bűnmegelőzési tanács legalább negyedévente köteles üléseit megtartani, ahol az elkészült beszámolókat, jelentéseket tárgyalja meg és ezek ismeretében határozza meg a következő időszak feladatait.

Felelős: Bűnmegelőzési Tanács operatív vezetője

Határidő: Folyamatos

10

¹⁰ forrás: <http://bunmegelozes.wordpress.com/>, <http://www.helyibunmegelozes.hu/>

1744/2013. (X. 17.) Korm. határozat
a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról (2013–2023)
2017.11.10
5

**1744/2013. (X. 17.) Korm. határozat
a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról (2013–2023)**

1. A Kormány a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiát (2013–2023) az 1. mellékletben foglaltak szerint állapítja meg.
2. A Kormány felhívja a bűncselekmények megelőzéséért felelős minisztert az adott intézkedésért felelős feladat- és hatáskörrel rendelkező miniszterek bevonásával a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia (2013–2023) és a céljainak megvalósításához szükséges intézkedések végrehajtására.
Felelős: a bűncselekmények megelőzéséért felelős miniszter a feladat- és hatáskörrel rendelkező miniszterek bevonásával
Határidő: 2023. december 31.
- 2a. A bűncselekmények megelőzéséért felelős miniszter a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia (2013–2023) és a céljainak megvalósításához szükséges intézkedések végrehajtása során a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanácsot bevonhatja.
- 2b. A Kormány felkéri a nem általa vagy valamely tagja által irányított vagy felügyelt szervezetet, hogy működjön közre a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia (2013–2023) és a céljainak megvalósításához szükséges intézkedések végrehajtásában.
3. A Kormány felhívja az államháztartásért felelős minisztert, hogy a központi költségvetésre vonatkozó előterjesztéseket akként készítse elő, hogy a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia (2013–2023) céljainak megvalósításához biztosított forrás évenkénti összege megegyezzen a tárgyévet megelőző évben a központi költségvetésbe befizetett szabálysértési bírságok és az üzemeltartó objektív felelősségén alapuló közigazgatási bírságolási eljárásban megfizetett bírságok összegének négy százalékával akként, hogy az nem lehet kevesebb 700 millió forintnál.
Felelős: az államháztartásért felelős miniszter
Határidő: első alkalommal 2014-ben, azt követően évente
4. Ez a határozat a közzétételét követő napon lép hatályba.

1. melléklet az 1744/2013. (X. 17.) Korm. határozathoz

**Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia
(2013–2023)
2013.**

1. BEVEZETÉS

1.1. Mandátum

A kormányzati stratégiai irányításról szóló 38/2012. (III. 12.) Korm. rendelet 35. § (2) bekezdés *a)* pontja szerint a szakpolitikai stratégia előkészítésének megkezdéséről, majd elfogadásáról a Kormány dönt.

A Nemzeti Bűnmegelőzési Tanácsot létrehozó 1087/2011. (IV. 12.) Korm. határozat 2. pont *a)* alpontja alapján a Tanács a legújabb tudományos eredményekre figyelemmel kidolgozza és a Kormány elé terjeszti a társadalmi bűnmegelőzés új nemzeti stratégiájának a tervezetét.

1.2. Készítők

A Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács (a továbbiakban: NBT) elnökét a miniszterelnök nevezi ki. Társelnökei a belügyminiszter és a közigazgatási és igazságügyi minisztériumot vezető miniszter.

A társadalmi bűnmegelőzés új nemzeti stratégiáját az NBT készítette elő az Elnök és titkársága koordinációjával. Az NBT-be delegálásra jogosultak az 1087/2011. (IV. 12.) Korm. határozat alapján:

- Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium igazságügyért felelős államtitkárság,
- Nemzeti Erőforrás Minisztérium oktatásért felelős államtitkárság,
- Nemzetgazdasági Minisztérium foglalkoztatáspolitikáért felelős államtitkárság,
- Belügyminisztérium helyi önkormányzatokért felelős államtitkárság,
- Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága,
- Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal,
- Országos Rendőr-főkapitányság,
- Nemzeti Fejlesztési Minisztérium infrastruktúráért felelős államtitkárság,
- Vidékfejlesztési Minisztérium,
- Magyar Önkormányzatok Szövetsége,
- Megyei Jogú Városok Szövetsége,
- Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége,
- Országos Polgárőr Szövetség,
- Fehér Gyűrű Közhasznú Egyesület,
- Országos Roma Önkormányzat.

A Stratégia megalkotásában szakmai együttműködő partner volt a Belügyminisztérium és az Országos Rendőr-főkapitányság.

1.3. Tervezési kontextus

Jelen dokumentum megfelel a kormányzati stratégiai irányításról szóló 38/2012. (III. 12.) Korm. rendeletben lefektetett szabályozásnak, követi a vonatkozó, Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium által készített ajánlást és szakmai útmutatót, mind a stratégia alkotás módszertana, mind tartalmi és formai követelményei tekintetében.

1.4. Időtáv

Jelen dokumentum középtávú szakpolitikai stratégiának tekinthető, tíz évre, 2023-ig határoz meg célokat a bűnmegelőzés vonatkozásában. A stratégia részét képezi a 2013–2015 közötti időszakra vonatkozó intézkedési terv, amely az ezen idő intervallumban elindítani tervezett bűnmegelőzési témájú projekteket (intézkedések) tartalmazza.

1.5. Alkalmazott módszertan

Az alkotók célja egy komplex stratégiai dokumentum létrehozása, amely a jelenlegi magyar és nemzetközi helyzet, valamint a prognosztizálható jövőbeli trendek figyelembevételével meghatározza a következő tíz év jogalkotási, szervezetejlesztési, képzési, szemlélet- és tudatformálási feladatait, valamint a szükséges össztársadalmi fellépés elősegítésének lehetőségeit a bűnmegelőzés területén.

Ennek érdekében az alábbi vizsgálati technikák kerültek alkalmazásra a dokumentum kidolgozása során:

- a 115/2003. (X. 28.) OGY határozattal elfogadott „a társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájáról” című stratégiai dokumentum végrehajtási tapasztalatainak feldolgozása, értékelése,
- bűnügyi statisztikák többszintű elemzése,
- az Európai Unió jogszabályi környezetének és ajánlásainak vizsgálata,
- a várható nemzetközi tendenciák felmérése, elemzése; Magyarországra vonatkozó hatásuk vizsgálata,
- nemzetközi tapasztalatok felhasználhatóságának vizsgálata, a jó gyakorlatok megismerése,
- bűnmegelőzési tevékenységhez kapcsolódó hazai szervezetek megkeresése kérdőíves formában.

2. A BŰNMEGELŐZÉS ALAPELVEI

2.1. Általános célok

Magyarország kriminálpolitikai törekvése a közrend erősítése, a közterületek biztonságának fokozása, a bűnözés mennyiségi visszaszorítása és csökkentése, a bűnözéssel okozott károk és negatív hatások enyhítése, megfelelő védelem biztosítása a családok és egyének számára, végső soron az állampolgárok biztonságérzetének javítása. Jelen stratégiai dokumentum ezen kriminálpolitikai célok megvalósítását kívánja szolgálni.

A stratégiai dokumentumban megfogalmazott prioritások, beavatkozási területek és intézkedések alapján lehetőség nyílik arra, hogy javuljon a közbiztonság; csökkenjen a közterületen elkövetett bűncselekmények száma; csökkenjen a korábban bűncselekményeket elkövetők visszaesési rátája; csökkenjen a gyermek és fiatalok veszélyeztetettsége; csökkenjen az áldozattá válás veszélye, ugyanakkor az áldozattá vált személyek segítése és a bűnözés okozta károk kezelése a jelenleginél hatékonyabb és teljesebb körű legyen.

A bűnmegelőzési szakpolitikát a kriminálpolitika részeként a többi társadalompolitikával összhangban kell értelmezni, kialakítani.

2.2. A bűnmegelőzés elvi háttere

A közbiztonság a társadalom életminőségének a része, olyan kollektív, értékkel bíró termék, amelynek kialakítása és megőrzése közös ügy. A büntető igazságszolgáltatás önmagában nem elég hatékony a kriminalitási probléma kezelésére, az önálló bűnmegelőzési politikával és áldozatpolitikával kiegészített kriminálpolitika az egyes társadalmi feszültségforrások és devianciák – ideértve a bűnözést is – koncentráltabb, s így hatékonyabb kezelését jelenti.

Bűnmegelőzés alatt minden olyan intézkedést és beavatkozást értünk, amelynek célja vagy eredménye a bűnözés mennyiségi csökkentése és az állampolgárok biztonságérzetének javítása, történetik a bűnalkalmak csökkentésével, a bűnözést gerjesztő okok hatásának mérséklésével vagy az áldozattá válás megelőzésével. A jó bűnmegelőzési politika nem egyetlen dimenzióban – hagyományosan az elkövetővé válás megelőzésének dimenziójában – értelmezi a prevenció feladatokat, hanem célba veszi a bűnelkövetés minden lehetséges aspektusát: az elkövetőt, az áldozatot és a bűncselekményi szituációt is.

A komplex bűnmegelőzési megközelítésnek egyszerre kell rövid-, közép- és hosszú távon eredményt elérnie, így egyaránt feladata lehet egy bűnözési szempontból súlyosan fertőzött terület, például egy közpark környékének biztonságosabbá tétele, ahol a közvilágítás megoldásával, a környezet rendbetételével rövid időn belül jelentős közbiztonsági javulás érhető el, vagy például az iskolai erőszak visszaszorítása, amely jellemzően egymásra épülő, hatásait csak hosszabb távon kifejtő munkával kezelhető sikeresen. Ezek a feladatok eltérő megközelítést, más-más eszközök igénybevételét követelik meg. Míg rövid távon nem várható kedvező hatás az elkövetővé válást gerjesztő reprodukciós folyamatok alakításától, addig a közbiztonságot koncentráltan, gyorsan és látványosan javító, tipikus szituációs eszközök – a mélyen húzódó reprodukciós folyamatokra gyakorolt hatás híján – jellemzően nem vezetnek hosszú távú, tartós eredményre. Az elkövető-, áldozat- és szituációközpontú bűnmegelőzési eszközök együttes alkalmazása tehát a komplex bűnmegelőzési politika egyik legfontosabb követelménye. A bűnmegelőzés differenciáltsága azonban más elvárásokban is visszatükröződik. Így többek között a bűnözéskontrollban részt vevők körének kiszélesedésében. Az állam a bűnözésért viselt felelősségének egy részét a társadalom egyéb szegmenseire – az önkormányzatokra, a közösségekre, az üzleti szférára, az egyházakra és végső soron az állampolgárra – telepíti. Ezt a felelősség-megosztást a partnerség elve fejezi ki. A bűnmegelőzés koncepciója szerint a megelőzési tevékenység az állam, a közösségek és a polgárok közötti folyamatos kommunikáció során alakul: ebben a folyamatban fejeződnek ki a helyi érdekek és problémák, fogalmazódnak meg a problémákhoz igazodó megoldási javaslatok, és történik meg a sikerekről vagy kudarcokról szóló visszacsatolás.

A bűnmegelőzés alapelve a társadalom hagyományos közösségeiben meglévő szolidaritás támogatása, az alulról induló, összefogáson alapuló kezdeményezések felkarolása. A bűnmegelőzés szakmai törekvései közé tartozik a társadalmi befogadás és a tolerancia erősítése, az előítéletek elleni fellépés, a diszkrimináció minden formája elleni következetes küzdelem és a bűncselekmény következtében elszenvedett károk reparálását célzó helyreállító igazságszolgáltatási eszközök minél szélesebb körű alkalmazása.

2.3. Kapcsolódások és lehatárolás

A stratégia átfogóan kezeli a bűnmegelőzés témakörét. A célok meghatározásával a stratégia kijelöli a bűnmegelőzés fő prioritásait, ugyanakkor a benne foglalt, 2013–2015-re vonatkozó intézkedési terv tartalmazza a célok eléréséhez szükséges eszközöket, ezek forrásait, a feladatok felelőseit és közreműködőit, a végrehajtási határidőket, valamint a végrehajtást mérő indikátorokat.

Jelen stratégia nemzeti stratégia, ezért Magyarország területére koncentrált, így a hazai előzmények és a bűnözési helyzet értékelése alapján jelöli ki a szükséges cselekvési irányokat, ugyanakkor figyelemmel van a nemzetközi dokumentumokban megfogalmazott elvekre és javaslatokra, az Európai Unió egyes tagállamainak már bevált jó bűnmegelőzési gyakorlataira is.

A bűnmegelőzés a kriminálpolitika része. A kriminálpolitika nemcsak azt határozza meg, hogy milyen magatartásokat kell büntetendővé nyilvánítani, illetve, hogy a büntetendő cselekmények elkövetőit milyen mértékben kell büntetni, hanem kijelöli a bűnözéssel szembeni küzdelem büntető igazságszolgáltatási rendszeren túlmutató feladatokat is. A társadalompolitikába beágyazott kriminálpolitika foglalkozik a bűnmegelőzés, az áldozatsegítés, a mediáció és a bűnüldözés hatékony módszereivel, illetve a bűnözés okozta hátrányok mérséklésével kapcsolatos feladatokkal is. A stratégia figyelemmel van továbbá a kriminálpolitika egyéb, bűnmegelőzésen kívüli célkitűzéseire is.

A stratégia tekintettel van azokra a szakpolitikákra is, amelyekkel a bűnmegelőzésnek közös kapcsolódási pontjai vannak. Ezek a szakpolitikák: az egészségpolitika, a családpolitika, az ifjúságpolitika, a gyermekvédelem, a sportpolitika, az oktatáspolitikai, a kulturális politika, a drog és alkohol elleni fellépés, a szociálpolitika, a foglalkoztatáspolitikai, az önkormányzati politika, a természetvédelmi politika, az építészeti politikai, társadalmi felzárkóztatás és a cigányság integrációját célzó program, a szegregációt kezelő program, a kibebiztonság, valamint a korrupció és a családon belüli erőszak elleni fellépés. A fenti szakpolitikák és kormányzati programok több ponton kötődnek egymáshoz, eredményességük záloga az egymásra figyelemmel történő tervezés és a koordinált végrehajtás.

A fenti szakpolitikái törekvések ismerete, szintetizálása nélkülözhetetlen, erre a stratégia figyelemmel van. A kapcsolódó szakpolitikákkal ugyanakkor a stratégia csak a szükséges mértékben foglalkozik, ezért a más szakpolitikái stratégiákban (például Nemzeti Ifjúsági Stratégia) megfogalmazott szakmai törekvések átvétele és ismertetése nem célja. A stratégia alapvetően a hagyományos, illetve a gyakran előforduló bűncselekmények megelőzésére koncentrált. Azokkal a kriminális jelenségekkel (például a környezetkárosító, a korrupciós jellegű és a gyűlölet-bűncselekmények megelőzése), amelyek megelőzése, kezelése az állami szervek speciális felkészültségét igénylik, a stratégia nem foglalkozik.

2.4. A stratégia kiemelt beavatkozási területei

Jelen stratégia

- a gyermek- és fiatalkori bűnözés megelőzésével kapcsolatos célok,
- a településbiztonság fokozása érdekében megvalósítandó célok,
- az áldozattá válás megelőzésével és az áldozatok segítésével kapcsolatos célok és
- a bűnismétlés megelőzéséhez szükséges célok elérésére fókuszál.

Az időskorúak életkori, fizikai, mentális sajátosságaihoz és a társadalomban betöltött szerepükön fogva az átlagnál sérülékenyebbek, kiszolgáltatottabbak, mindazonáltal a gyermeknek és fiataloknak való példamutatással összefüggésben aktivitásuk kiaknázható tőkét rejt magában. Ezért a stratégia valamennyi prioritásában horizontális szempontként előtérbe kell helyezni az idősek védelmét, segítségét, lehetséges bevonásukat a bűnmegelőzési programokba.

A stratégia hosszú távra terve, ezért nem követ statikus szemléletet. Emiatt a stratégia támogatja a gyakorlat-centrikusságot, a reflexivitást, az innovatív kezdeményezéseket, így teret enged annak, hogy az időközben felbukkanó, vagy megerősödő közbiztonságot érintő kihívásokra a jövőben adekvát válaszokat lehessen adni.

3. JÖVŐKÉP

A bűnmegelőzés összetett cselekmény: gazdasági, társadalmi, jogszabályi és technológiai változásokkal párhuzamosan jelentősen változhat a fókusza is. Míg a bűnmegelőzés több területén (humán oldal) kizárólag hosszú távú programok érhetnek el valós eredményeket, a bűnmegelőzés környezete rövid időn belül is jelentős változásokon mehet keresztül. Az NBT küldetésének fontos eleme, hogy állandó szakmai programja, hosszú távú céljainak következetes megvalósítása mellett képes legyen gyorsan reagálni a környezet változásaira, és ebben hatékonyan segítse partnereit is. Jelen stratégiai dokumentum tartalmazza a 2013–2015-re vonatkozó intézkedési tervet (8. fejezet: Beavatkozási területek, Célok Intézkedések) is, vagyis mindazon intézkedést, melynek előkészítését a fenti intervallumban meg kell kezdeni. A stratégia teljes tíz éves időtávja azonban jelentősen túlmutat ezen időszakon, így mindenképpen indokolt, hogy a nemzetközi és hazai tapasztalatokra, valamint a bűnmegelőzés szereplőinek igényeire figyelemmel olyan általános célkitűzések kerüljenek megfogalmazásra, amelyek nem csupán a jelenlegi, de a később elkészítendő intézkedési tervek alapjául is szolgálnak, illetve meghatározzák a bűnmegelőzés egész viszonyrendszerét, kívánatos szerkezetét.

Jelen fejezetben megfogalmazásra kerülnek azon átfogó célok, amelyek a bűnmegelőzés beavatkozási területeitől függetlenül általános érvényűek, és melyekre a stratégia teljes időtávja alatt kiemelt figyelmet kell fordítani. Az intézkedési tervben megjelent intézkedéseket kivétel nélkül ezen átfogó célok figyelembe vételével szükséges kidolgozni és végrehajtani.

Ezt követően röviden kitérünk azokra a társadalmi, gazdasági, szociális jellemzőkre, valamint közigazgatási sajátosságokra, amelyek jelentős mértékben befolyásolják a társadalomban vett bűnmegelőzés különböző aspektusait. Ezen külső körülmények megváltoztatására a bűnmegelőzési tevékenység közvetlen hatást nem képes gyakorolni, a felsorolt célok megvalósítása messze meghaladja jelen stratégia kereteit és lehetőségeit. Megfogalmazásuk azonban több szempontból is fontos. Tudatosítani szükséges az adott célt elérni kívánó szervezetek számára, hogy tevékenységüknek bűnmegelőzési aspektusa is van; sikeres tevékenységük pedig kézzel fogható, adott esetben meghatározó jelentőségű hatást gyakorolhat a bűnmegelőzési környezetre, ebből adódóan magára a bűnmegelőzés egészére is. Emellett a bűnmegelőzési tevékenységet folytató szervezetek számára is kiemelten fontos, hogy tisztában legyenek a körülöttük zajló, a bűnmegelőzéshez valamilyen formában kapcsolódó folyamatokkal: hogy közreműködésükkel, a hatásokra való tudatos ráerősítéssel maximalizálni tudják a pozitív hatásokat, valamint felkészülhessenek a negatív hatások kezelésére.

A bűnözési folyamatokat érdemben befolyásolni képes megközelítésnek egyaránt figyelemmel kell lennie az áldozattá-, a bűnelkövetővé válás, illetve a bűnelkövetők ismételt bűnelkövetésének megelőzésére, továbbá a már áldozattá váltak megfelelő támogatására. Ezen belül különös figyelmet kell fordítani a sérülékeny csoportokra. A bűnözést újratermelő folyamatokra történő reagálás mellett a településbiztonság körében megjelenő bűnalkalmak részben szituatív eszközökkel történő megelőzése teszi teljessé a kriminálprevenciók fellépést.

3.1. Átfogó célok

Rendszerszintű bűnmegelőzés. A bűnmegelőzési tevékenység a rendőrség, az önkormányzatok és a kormányzati szervek esetében oly módon kerüljön fejlesztésre, hogy az ne többletfeladatként, illetve többlet adminisztrációként jelentkezzen az egyes szervezeteknél, hanem a jelenlegi folyamatok optimalizálásával, átalakításával, az eljárásrendek, belső utasítások, szükség esetén szabályozó eszközök bűnmegelőzés nézőpontú felülvizsgálatával kerüljön sor.

Koordinált bűnmegelőzési munka. Fontos célkitűzés, hogy a szakpolitikai, társadalom- és gazdaságpolitikai intézkedésekben, egyéb kormányzati célokban a bűnmegelőzés célkitűzései megjelenjenek és érvényre jussanak. Szükséges, hogy a bűnmegelőzéssel kapcsolatos szabályozási elképzelések, stratégiák, jogszabályok, irányítási tervek és elvárások, valamint a más tárcák által tervezett és végrehajtani kívánt pályázati kiírások, forráselosztások összehangolásra kerüljenek. A NBT feladata a különböző érdekek, szempontok szinkronba hozása, az egységes bűnmegelőzési fellépés biztosítása.

A bűnmegelőzés hasznosságának tudatosítása. A bűnmegelőzés társadalmi hasznosságát, erőforrás-hozadékait, költségszökkentő hatását mérni kell. A mérések, kutatások eredményeit is felhasználva a társadalom széles körében általánosan, a büntető igazságszolgáltatásban, valamint a bűnmegelőzésben érintett állami és önkormányzati szerveknél dolgozók esetében céltartan kell tudatosítani a bűnmegelőzés társadalmi hasznosságát. El kell érni, hogy a bűnmegelőzési szemlélet az élet szerves részévé váljon.

Hatékony beavatkozások. A kriminálpolitika irányítóinak a felelőssége az, hogy valós problémákra érdemi válaszokat adjanak. A bűnmegelőzés sok ember munkáját, valamint megfelelő dologi, anyagi eszközöket feltételez, ezért sem mindegy, hogy a rendelkezésre álló többnyire korlátozott erőforrások felhasználása hogyan történik. A stratégia céljait megvalósító egyes intézkedések végrehajtásakor, illetve jövőbeni tervezésekor a hatékonyságot, az eredményorientált beavatkozást és a fenntarthatóságot kell szem előtt tartani. Annak megítélésére, hogy az adott bűnmegelőzési program mennyire hatékony, eredményes, az elérhető nemzetközi és hazai kutatások támpontot adhatnak. A külföldi példákat szem előtt tartva be kell vonni a felsőoktatási intézményeket a bűnmegelőzési programok értékelési rendszerének kidolgozásába, hiszen a modern bűnmegelőzés követelménye a mérés, amely a hasznosság mértéke. A bűnmegelőzési programok költség-hatékonyágát mérő kutatásokat is támogatni kell, az eredményeiket pedig nyilvánossá kell tenni.

Szabálysértések. Az állampolgárok biztonságérzetét – több más összetevő mellett – a tapasztalt jogsértések rombolják. Bár a bűnmegelőzés nevéből is következően a jogalkotó által a társadalomra veszélyesebbnek ítélt cselekmények megelőzését célozza, az állampolgárok nem tesznek különbséget értékháttér szerinti elkövetés között, számukra a szabálysértés is „bűn”. A bűnmegelőzési intézkedések megvalósítása során – az állampolgárok biztonságérzetét szem előtt tartva – a szabálysértések megelőzésére is figyelni kell.

A pályázati források koncentrált felhasználása. A forrásbővítésben aktivizálható szereplőket fel kell kutatni és be kell vonni. A pályázati gyakorlat során a folyamatos, rendszerszemléletű és építő fejlesztéseket, kísérleti programokat, projekteket szabad csak támogatni, ezek a támogatások nem lehetnek azonosak a támogatott szervek alapvető szakmai feladatainak „projektesítésével”. A rendelkezésre álló forrásokat koncentráltan és tervezhető módon szükséges felhasználni. A stratégia végrehajtása során biztosítani kell a bűnmegelőzés terén megvalósított helyi programok közötti koherenciát. A bűnmegelőzés finanszírozását oly módon kell rendezni és kialakítani, hogy a bűnmegelőzés pénzügyi háttere legalább középtávon (4 éves idő intervallumban) előre tervezhetővé váljon.

Együttműködők azonosítása. A bűnözés társadalmi jelenség, amely nem kezelhető egyoldalú intézkedésekkel, ezért a rá adott válasznak is komplexnek kell lennie, amelybe be kell vonni az összes lehetséges érintettet. A bűnmegelőzés irányítása, működtetése kormányzati feladat, azonban a bűnözés visszaszorításában az államal törvényes módon együttműködni kívánókat azonosítani kell.

Eredményes kommunikáció. A bűnözési helyzet korrekt ismertetése, a bűnmegelőzési programok hatékonyságának tudatosítása alapvető feladat. El kell érni, hogy a média a bűnözéskezelés pozitív eredményeit mutassa be és ismertesse a hatékony megelőzési technikákat. A kommunikáció során meg kell találni azt a kényes egyensúlyt, amely lehetővé teszi, hogy az állami beavatkozást, fellépést az érintettek elfogadják, ugyanakkor figyelni kell arra, hogy azok ne a bűnözéskezelés mindenki által igaznak vélt sztereotípiáiból táplálkozzanak, hanem valóban hatékony megoldásokat hordozzanak. A médiának kiemelt szerepet kell adni a normakövető magatartás terjesztésére, valamint a bizalom helyreállítása érdekében.

3.2. A bűnmegelőzést befolyásoló külső tényezőkből levezethető jövőkép

Az aktív bűnmegelőzési tevékenység bármilyen hatékony és kiterjedt, forrásokkal megfelelően ellátott, nem érhet el valódi sikereket a tág értelemben vett környezeti hatások megfelelő támogatásának hiányában. Ezek a környezeti hatások kiterjednek az élet minden területére: megjelennek a családi és közösségi kapcsolatokban, az oktatásban és nevelésben, az államhoz és intézményeivel való viszonyunkban és a normakövetési hajlandóságunkban. Kiterjed a szociális területre, a leszakadó rétegek támogatására és felzárkóztatására a társadalomba. Minden olyan területre, amely valamilyen formában növelheti, csökkentheti vagy determinálhatja a bűnelkövetővé vagy áldozattá válást.

A felsorolásra került környezeti hatások olyan általános célokat határoznak meg, amelyek közvetett vagy közvetlen módon hatást gyakorolnak a bűnmegelőzés problémakörére. Részletes vizsgálatok, a bűnmegelőzésre gyakorolt hatások bemutatása, és különösen megoldásuk meghaladja e stratégia kereteit, ugyanakkor szükséges felhívni a figyelmet a közöttük lévő szoros kapcsolatra.

Az államhoz kötődő hatások

- a büntető igazságszolgáltatás belátható időn belül, az áldozatok számára átlátható módon hozza meg döntéseit;
- a büntető igazságszolgáltatásban, a rendőrségen, a nevelési-oktatási intézményekben, a szociális és egészségügyi ellátásban dolgozó szakemberek kiválasztása és értékelése kompetencia alapú rendszer figyelembe vételével történjen;
- a rendőri beavatkozás, közterületi jelenlét célja, indoka minden esetben világos és az érintett közösség számára elfogadott legyen;
- a rendőrség a közösség problémáira a közösséggel, a közösséget képviselő szervekkel együttműködve ad választ;
- a bűncselekmények áldozatává vált személyek számára biztosított a személyes helyzetüknek és szükségleteiknek megfelelő tájékoztatás, bánásmód, védelem, a szakszerű és gyors ellátás;
- a helyreállító igazságszolgáltatási eszközök az áldozatok számára széles körben ismertek és hozzáférhetőek.

Társadalmi hatások

- az állampolgárok öngondoskodási képessége erősödik, felelősségérzete növekszik;
- a konfliktusok erőszakmentes feloldásának szemlélete növekszik a társadalomban;
- szélesedik a fiatalok szociális kapcsolatrendszere, nagyszámú összetartó a kallódó fiatalokat megtartó közösség alakul ki;
- a helyi közösségépítő programok eredményeként erősödik a társadalmi összetartás, az informális kontroll;
- a kölcsönös segítségnyújtás eredményeként fokozódik a lakóközösségek önvédelme;
- erősödik a fiatalok önkontrollja, normakövetése és felelősségvállalása;
- az alkohol- és drogproblémákat hatékonyan és időben kezelik;
- a korán megjelenő antiszociális viselkedést időben kezelik.

Egyéb hatások

- a szociális városrehabilitáció során a településrészek megújulása komplex szemlélet alapján történik;
- a visszaeső bűnelkövetők száma csökken;
- a fogvatartottak nagy száma szerez általános iskolai végzettséget, szakmát;
- a bűnelkövetők munkaerő-piacra történő be-visszalépése növekedik, képessé válnak a társadalom hasznos tagjává válni;
- a bűnelkövetők közösségbe történő integrációs esélye emelkedik;
- az áldozattá válás, a másodlagos és ismételt áldozattá válás kockázata alacsony, az állampolgárok biztonságérzete magas;
- az áldozatsegítő támogatások ismertsége és hozzáférhetősége széleskörűvé válik;
- a verseny- és szabadidősport elterjedtsége nő, előtérbe kerül a „tisztá játék” elvének érvényesülése;
- a büntetés-végrehajtási intézetből kikerülő munkavállalási esélyei nőnek;
- az önkormányzatok kivétel nélkül rendelkeznek közbiztonsági és bűnmegelőzési stratégiával, amit rendszeresen a helyi viszonyokra reagálva frissítenek.

4. A TÁRSADALMI BŰNMEGELŐZÉS NEMZETI STRATÉGIÁJÁRÓL SZÓLÓ 115/2003. (X. 28.) OGY HATÁROZAT FELÜLVIZSGÁLATA ÉS ÉRTÉKELÉSE

A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájáról szóló 115/2003. (X. 28.) OGY határozat (a továbbiakban: TBNS) volt Magyarország első bűnmegelőzési stratégiája, amely a bűnmegelőzést a társadalompolitika részeként értelmezve egy olyan koncepciót próbált érvényre juttatni, amely a büntető igazságszolgáltatáshoz kapcsolódva ugyan, de annál jóval szélesebb hatósugarban célozza meg a bűncselekmények számának csökkenését, a közbiztonság és a lakosság biztonságérzetének javítását.

A nemzetközi irányelvekre és a hazai előzmények értékeire építve olyan szemléletet juttatott érvényre, amely a bűnmegelőzés kialakult gyakorlatának újraértékelését eredményezte. Kiemelten hangsúlyozta, hogy a bűnmegelőzési szemléletnek mindig tükröznie kell irányelveiben és intézkedéseiben a társadalmi bűnmegelőzés komplexitását, össztársadalmi feladatait, amely a teljes lakónépesség biztonságának megteremtésével és a bűnözés csökkentésével az életminőség javítását kell, hogy megcélazza. A TBNS ezért célkitűzésként a közbiztonság megteremtését, a bűnözés csökkentését jelölte ki, valamint minden korábbinál nagyobb szerepet szánt a helyi önkormányzatoknak és a lakossági önszerveződések erősítésének. A TBNS az állam feladatát a stratégiai iránymutatásban, az ágazati társadalompolitika intézményeinek adekvát működésében és a társadalmi bűnmegelőzés szervezeteivel való együttműködésben, illetve azok támogatásában, működési feltételeik megteremtésében nevesítette.

4.1. A TBNS eredményei

Az elmúlt 10 évben a TBNS öt prioritásának (1. gyermek- és fiatalkori bűnözés megelőzése, 2. az áldozattá válás megelőzése, 3. a városi bűnözés csökkentése, 4. családon belüli erőszak csökkentése, 5. bűnismétlés megelőzése) végrehajtása során születtek sikerek és voltak kudarcok is.

Az 1999-es és a 2001-es jogalkotási előzményekre támaszkodva (a bűncselekmények áldozatainak kárenyhítését célzó Korm. határozat és Korm. rendelet) született meg a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Ást.) és került 2006. január 1-jétől felállításra az Áldozatsegítő Szolgálat. A TÁMOP-5.6.2-10/1-2010-0001 kódszámú kiemelt projekt keretében Magyarország három régiójában sor került az áldozatsegítő szolgáltatások fejlesztésére: kialakításra került a 24 órában elérhető telefonos diszpécser-szolgálat, az Észak-magyarországi régióban pszichológus segíti az arra rászoruló áldozatokat, valamint kiépítésre került az önkéntes rendszer.

A családon belüli erőszak megelőzésében az áldozatok intézményes védelmét szolgáló szervezet alapjait egy 2005-ben induló modellprojekt teremtette meg. Létrejött a 24 órában ingyenesen hívható Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat, az OKIT. Budapesten és hét régióban regionális kríziskezelő hálózat, valamint országos ellátási körzettel titkos menedékház működik. Bevezetésre került a távollattartás jogintézménye.

A Pártfogó Felügyelői Szolgálat (a továbbiakban: Szolgálat) szervezeti reformja 2003-ban történt meg. A Szolgálat alkalmas a közösségben végrehajtott szankciók felügyeletére és egyidejűleg az elítélt beilleszkedésének, visszailleszkedésének támogatására. A Szolgálat számos innovatív jó gyakorlatot alakított ki. A közösségi foglalkoztatók felállításával a külön magatartási szabályok végrehajtása intézményes háttérrel kapott, ahol gazdag programkínálattal és csoportmódszerek alkalmazásával bővítik a bűnismétlés megelőzése céljából rendelkezésre álló személyre szabott eszközök körét.

A helyreállító módszerek bevezetése és alkalmazása terén a mediáció megteremtése érdemel említést. A Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényben (a továbbiakban: Btk.) előírt mediáció az elkövetőt az elkövetett bűncselekmény sértettjére vagy a megsértett közösségre mért kár valós súlyával szembesíti. A helyreállító módszerek elérték a büntetés-végrehajtási intézetben szabadságvesztésüket töltőket is.

A büntetés-végrehajtási szervezet egyik kiemelt feladata lett a reintegrációs törekvések ellátása érdekében az együttműködés kialakítása és fenntartása a társadalmi és civil szervezetekkel, börtönmissziókkal, egyházakkal, alapítványokkal. A büntetés-végrehajtási intézetek a fogvatartottak részére a társadalomba történő visszailleszkedés elősegítése érdekében

– a szellemi és lelki fejlődés illetve a társadalmi elvárásokra való érzékenység fejlesztésével – a programok széles skáláját szervezik. Jelenleg közel 300 együttműködési megállapodás van érvényben, amelyek lelki gondozás, karitatív tevékenység, oktatás, képzés, tanfolyamok, tréningek, szakkörök, jogi tanácsadás, képviselő, segélyezés tevékenységeket rögzítenek. Elsősorban a fiatalok fogvatartottakat célzó általános iskolai oktatás célja a megfelelő, alap iskolázottsági szint elérése, amely esetlegesen a fogvatartás alatt is, de a szabadulás után is megfelelő alapot teremt a továbbtanulás lehetőségére és ezzel a reintegrációs törekvések érvényesülésére.

A felnőttoktatásban elsődleges cél a szakmai képzés alapjainak megteremtése, mellyel a későbbiekben az egyén megtalálja helyét a társadalomban, ezzel lehetőséget kap a társadalmi normáknak megfelelő életvitelre. A TÁMOP keretében megvalósuló programok során helyi képzési-foglalkoztatási tevékenységekkel segítik elő az elítéltek visszailleszkedését, valamint kidolgozásra és kipróbálásra került egy többszakaszos, a fogvatartottak munkaerő-piaci és társadalmi reintegrációját célzó szolgáltatáscsomag.

A büntetés-végrehajtás szervezet nagy hangsúlyt fektet a fogvatartottak foglalkoztatására. A fogvatartott munkáltatás eredményeképpen saját magát tartja el, segítséget nyújthat keresményéből családjának. A munkáltatás során olyan szükségletek idegződnek be az egyénbe, melyek a szabadulás után is „normális” életvezetést hozhatnak a további életvitelbe.

A gyermek- és ifjúságvédelem területén a TBNS a gyermekvédelmi jelzőrendszer fejlesztését tűzte ki kiemelkedő célként, amelynek fejlesztése számos pályázati konstrukcióban került támogatásra.

A városi bűnözés csökkentése területén a bűnmegelőzés építészeti eszközökkel célkitűzéseinek megfogalmazása, a graffiti elleni küzdelem jó gyakorlatának kialakítása, a települések közbiztonsági és bűnmegelőzési stratégiáinak elkészítésére tett ösztönzések és a helyi hálózatépítés támogatása emelendő ki.

Európai Unió forrásokat is sikerült bevonni a bűnmegelőzési célú fejlesztések megvalósításába. A TÁMOP 5.6.1 pályázati konstrukció keretében helyi programok valósulnak meg. A TÁMOP 5.6.1.A konstrukció az elítéltek reintegrációját, az 5.6.1.B konstrukció a gyermek- és fiatalok áldozattá és elkövetővé válásának megelőzését szolgálja, míg az 5.6.1.C pályázatok célja az állampolgárok áldozattá válásának megelőzését és a már bűncselekmény áldozatává vált személyek sérelmeinek kezelését célzó ellátó rendszer hatékonyabbá tételét.

4.2. A TBNS hiányosságai

A TBNS nem minden célkitűzése valósult meg, érdemi előmozdulás ott született, ahol intézményesült a stratégia szemléltetése (például áldozatsegítés, büntetőügyekben alkalmazható mediáció, büntetés-végrehajtás – ideértve a pártfogást is), mert ezeken a területeken – a szigorú költségvetési hozzáállás következtében jelentős korlátozásokkal ugyan, de – megvalósulhattak humán, dologi és szakmai (például továbbképzések, szupervízió, modellprojektek) fejlesztések. Ugyanakkor a bűnmegelőzés rendszerének elindítása és működtetése során számos akadály merült fel, amit nem sikerült leküzdeni.

A pályázati rendszerű finanszírozási mód a tekintetben jónak bizonyult, hogy a motivált szervezetek nagy érdeklődése kísérte a kiírt pályázatokat, és számos jó gyakorlat került kialakításra és megvalósításra, ám a fenntarthatósági szempontot nem sikerült érvényesíteni, így a pályázati források elapadása a jó kezdeményezések elhalását vonta maga után. Olyan pályázati rendszert szükséges kiépíteni, amely nagy hangsúlyt fektet a fenntartható fejlődést eredményező programok, kezdeményezések támogatására. Emellett olyan feladatokat, programokat kell támogatni, amelyek hosszú távon önerőből fenntarthatók, vagy önfenntartóvá válhatnak.

A stratégia új szemléletének egyik hozadéka volt a korábbi jó gyakorlatok háttérbe szorulása is. Így például azzal, hogy a TBNS a városi bűnözés csökkentését helyezte fókuszába, a korábban megkezdett sikeres tanyaprogramok kevesebb figyelmet kaptak.

A TBNS jelentősen kitágította a bűnmegelőzésben aktív szerepet vállaló szervezetek körét, ugyanakkor az együttműködés mélysége és a bűnmegelőzés folyamatába bevont területek köre mind az állami, mind pedig a civil szféra esetén jelentős további fejlődésre ad lehetőséget.

A TBNS végrehajtása korlátozottan lehetett csak sikeres, mert míg elfogadásának idején támogatása erős volt, a szakterületet irányító miniszteri poszton történt többszöri személyváltás a felsővezetői támogatottság fokozatos csökkenését is jelentette.

A TBNS megalkotása óta több büntetőpolitikai változásra is sor került, ezek célkitűzései bár alapjaiban megtalálhatók a stratégiában, bizonyos kiegészítésekre mégis okot adnak. Az eltelt évek alatt sokat változott a bűnözés, új bűnözési típusok jelentek meg, átalakult az Európai Unió programok irányultsága.

Tekintettel arra, hogy a TBNS volt az ország első bűnmegelőzési stratégiája, így az volt az elsődleges feladata, hogy fókuszba helyezze a bűnmegelőzés szakterületét, és megalkossa azt a stratégiát, amely eredményre vezethet az elkövető-áldozattá válás megelőzése, a bűnalkalmak csökkentése és a bűnismétlés megelőzése területeken. A stratégia egyes célkitűzései megvalósításra kerültek. Így idejét múlttá váltak; az elért eredményeket az új stratégiában tovább kell vinni, a részleteket pedig megfelelő korrekciókkal sikerre kell fejleszteni. Mindenképpen szükséges a további építkezés, a kor új kihívásaira történő válaszadás, a bűnmegelőzés intézményrendszerének továbbfejlesztése, bővítése, és az ehhez szükséges kiszámítható anyagi forrás megteremtése.

4.3. Nemzetközi szervezetek tevékenysége

A bűnmegelőzés területén a nemzetközi szervezetek alapvető célja a tagállamok közötti tapasztalat-, illetve információcserére támogatása, részben a tagállami gyakorlatok, részben az intézményi és jogi háttér vonatkozásában. Az elmúlt években számos olyan kötelező erejű instrumentum, illetve ajánlás került kidolgozásra, amely a bűnmegelőzésre fókuszál vagy azzal összefüggésben állapít meg követelményeket.

Az ENSZ Gazdasági és Szociális Bizottságának a hatékony bűnmegelőzés támogatásáról szóló határozata alapján a „bűnmegelőzés területe olyan stratégiákat és intézkedéseket foglal magában, melyek célja a bűnözés kialakulása kockázatának, valamint a társadalomra illetve, egyénekre vonatkozó káros hatásainak csökkentése, az által, hogy az összetett okokra kíván hatni”. A multidiszciplináris megközelítést követve a dokumentum kiemelten foglalkozik a gazdasági-társadalmi fejlesztés és felzárkóztatás kérdésével, különös tekintettel a gyermekekre, családokra és fiatalokra, magában foglalva az egészségügy, oktatás, lakhatás és foglalkoztatás kérdéseit. Fontosnak tartja az együttműködés erősítését a kormányzati és nem kormányzati szervek között, a programok fenntarthatóságát és elszámoltathatóságát, az emberi jogok és jogbiztonság illetve a különböző társadalmi csoportok eltérő igényeinek figyelembe vételét. A 2005-ben felülvizsgált határozat elsődleges célkitűzései között a bűnmegelőzés és büntető igazságszolgáltatás közötti összhang megteremtése kiemelt szerepet kapott.

2009-ben jelent meg az ENSZ Standardok és normák gyűjteménye a bűnmegelőzésben és a büntető igazságszolgáltatásban című összefoglaló dokumentuma, amely külön fejezetben foglalkozik a bűnmegelőzés területével, magában foglalva az áldozatok kérdését is. Ide köthető továbbá az ENSZ Gazdasági és Szociális Bizottságának a városi bűnmegelőzés területére vonatkozó határozata, amely továbbra is a releváns szervek és intézkedések közötti koordináció fontosságára hívja fel a figyelmet, ugyanakkor nem fogalmaz meg közvetlen ajánlásokat.

Az ENSZ keretein belül, a bűnmegelőzéssel és a kábítószer kérdésekkel foglalkozó hivatal (a továbbiakban: UNODC, United Nations Office on Drugs and Crime) végez bűnmegelőzéshez köthető tevékenységet. A Bűnmegelőzési és Büntető Igazságszolgáltatási Bizottság (CCPCJ, Commission on Crime Prevention and Criminal Justice) feladata a vonatkozó ENSZ-normák kialakítása és folyamatos felülvizsgálata, valamint a tagállamok közötti információ- és tapasztalatcserére biztosítása. Az ENSZ a bűnmegelőzés területét, mint a bűnözésből fakadó társadalmi és gazdasági költségek csökkentésének lehetőségét kezeli. Kiemelt prioritásként foglalkozik a városi bűnmegelőzéssel, a fegyveres erőszakkal, illetve a bűnismétlés megelőzésével. Alapvető célja a közösségek biztonságának biztosítása és ezáltal a tagállamok fenntartható fejlődésének támogatása. Tekintettel a szervezet átfogó jellegére, értelemszerűen a bűnmegelőzés vonatkozásában is holisztikus megközelítést követ, a bűnözés gyökereitől alapvetően az egyenlőtlenséget, szegénységet és diszkriminációt nevezi meg. Az ENSZ egyértelműen szorgalmazza a tagállami, regionális és helyi szintű bűnmegelőzési stratégiák kidolgozását, mely tevékenységhez kész szakmai támogatást adni.

Az ENSZ, illetve az UNODC számtalan további, célzott kiadvánnyal rendelkezik a bűnmegelőzés területére vonatkozóan, így külön kézikönyve van a városi bűnözés megelőzése, a gyermekek és fiatalok bűnmegelőzése, az áldozatsegítés és -védelem, továbbá a rendőrség, az ügyészség, a büntető igazságszolgáltatás és a helyreállító igazságszolgáltatás számára.

Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (a továbbiakban: EBESZ) céljainak megfelelően alapvetően nem nevesíti prioritásai között kifejezetten bűnmegelőzést, azt a szervezett bűnözés elleni küzdelem, illetve a konfliktuskezelés részeként tekinti. A konfliktus-megelőzés területén számos EBESZ ajánlás és kézikönyv létezik, amelyek kidolgozásában részben hazai szakértők is részt vesznek. Ide sorolható többek között a közösségi rendszert gyakorlati aspektusaira koncentráló kézikönyv, a romák elleni konfliktuskezelés aspektusait összefoglaló kiadvány, a gyűlölet-bűncselekmények megelőzésével foglalkozó kiadvány. Az EBESZ keretében az elmúlt években Magyarországon is sor került a rendészeti szakértők számára nyújtott képzésekre, azonban ezekre a lehetőségekre érdemes a jövőben nagyobb hangsúlyt fektetni.

Az Európa Tanács (a továbbiakban: ET) tevékenysége sokkal inkább egyfajta jogfejlesztő együttműködés. Az ET sem foglalkozik elkülönítetten a bűnmegelőzéssel, a bűnözés elleni küzdelemet egységesen kezeli, ide sorolva a szervezett bűnözés bizonyos aspektusait. Egyes kiemelt, átfogó témákkal (terrorizmus elleni küzdelem, kibűnbűnözés, korrupció, kábítószer elleni küzdelem) természetesen elkülönítetten foglalkozik az ET, ugyanakkor minden esetben megpróbálja azokat összekötni a releváns, kapcsolódó területekkel.

Az elmúlt időszakban számos egyezmény és ajánlás került kidolgozásra, így a nők elleni és kapcsolati erőszak megelőzésére a gyermekek szexuális kizsákmányolása, az emberkereskedelem, a kiberbűnözés elleni, valamint a terrorizmus megelőzésére vonatkozó egyezmény. Az Európa Tanács jelenlegi törekvése annak felmérése, hogy ezek az ajánlások és intézkedések milyen módon valósulnak meg a gyakorlatban, illetve hogyan lehetne hatékonyabban használni őket, milyen esetleges változtatásokra van szükség, akár a tagállamok részéről, akár az egyezmények vonatkozásában.

Magyarország részéről az eddigieknek megfelelően folyamatos részvételt kell biztosítani az e területen működő szervezetek munkájában, ellátva a tagságunkból fakadó feladatokat. Ezek a tevékenységek a kapcsolatépítés, tapasztalatszerzés mellett lehetőséget biztosítanak a hazai érdekérvényesítés erősítésére a nemzetközi szakpolitikai lépések meghatározása és végrehajtása során.

4.4. Az Európai Unió tevékenysége a bűnmegelőzés területén

Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 84. cikke értelmében: „az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében intézkedéseket állapíthat meg a bűnmegelőzés terén a tagállami intézkedések előmozdítására és támogatására, kizárva azonban a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek bármilyen harmonizációját”. Az Európai Uniónak emellett van a megfelelő intézkedések kialakítására, valamint a tagállamok tevékenységeinek támogatására.

Ezen a területen az EU alapvetően a tagállamok közötti tapasztalatok és gyakorlatok megosztására koncentrál, részben a büntetőeljárások vonatkozásában, másrészt a bűnözés, illetve a visszaesés mennyiségi és minőségi csökkentése érdekében. Kiemelt figyelmet kapnak természetesen a bűnözés tekintetében sérülékeny társadalmi csoportok és személyek. Ennek megfelelően uniós szinten az elmúlt időszakban széles skálát lefedő, generális prevenciót célzó büntetőjogi javaslatok születtek, ide kapcsolva többek között a kábítószer-prevenciót, a számítástechnikai bűnözés, az emberkereskedelem, illetve a gyermekpornográfia elleni küzdelmet is.

Az Unió 2014 végéig hatályos bel- és igazságügyi együttműködési keretprogramja, a Stockholmi Program is ennek megfelelően fogalmazza meg a hatékonyabb bűnmegelőzéshez köthető célkitűzéseit. Ennek értelmében a bűnözés szintje leginkább a bűnmegelőzést célzó – többek között a társadalmi beilleszkedést előmozdító – hatékony intézkedésekkel csökkenthető, olyan multidiszciplináris megközelítést követve, amely az adminisztratív intézkedések meghozatalát, valamint a hatóságok közötti együttműködés előmozdítását is magában foglalja.

Kiemelendő ugyanakkor, hogy az Európai Unió bűnmegelőzés területén végzett tevékenysége nem kizárólag a bel- és igazságügyi együttműködést meghatározó Bel- és Igazságügyi Tanács keretein belül zajlik, e terület szorosan kötődik más tanácsi formációkhoz, így többek között a Foglalkoztatás, Szociálpolitika, Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi ügyek Tanácsához illetve az Oktatás, Ifjúság, Kultúra és Sport Tanácsához. Az elmúlt években több, releváns ajánlás is kidolgozásra került ezekben a keretekben, többek között a nőkkel szembeni erőszak elleni küzdelem és a családon belüli erőszak áldozatainak segítségével foglalkozó tanácsi következtetések.

4.5. Európai Bűnmegelőzési Hálózat

Az Európai Unió keretei között az általános bűnmegelőzés, mint szakpolitikai terület a bel- és igazságügyi együttműködésen belül elsősorban Európai Bűnmegelőzési Hálózat (European Crime Prevention Network, EUCPN) tevékenysége révén jelenik meg. A 2001-ben felállított, és jelenleg a 2009/902/IB tanácsi határozat alapján működő hálózat hozzájárul az uniós szintű bűnmegelőzés különböző vonatkozásainak fejlesztéséhez és támogatja a nemzeti és helyi szintű bűnmegelőzési tevékenységeket, kiértékelte információkat gyűjt, vizsgál és ad át, beleértve a jelenlegi bűnmegelőzési tevékenységekre vonatkozó bevált gyakorlatokat is. A hálózat tevékenységének része a bűnözésből eredő releváns fenyegetések meghatározására és az azokra adható válaszokat összegző, stratégián alapuló, munkaprogram kidolgozása és végrehajtása. A hálózat céljainak elérését elősegítő és eredményeinek széles körű terjesztését szolgáló konferenciákat szervez, éves Európai Bűnmegelőzési Díjat (ECPA) ítél oda az arra érdemes projekteknek. Az EUCPN jelenleg zajló értékelése során kiemelt kérdés, hogy a hálózat miként tudná hatékonyabban az Európai Unió Tanácsa és az Európai Bizottság rendelkezésére bocsátani szakértelmét.

A Hálózat Tanácsának (Board) tevékenységében tagállamonként egy kijelölt kormányzati képviselő, illetve esetlegesen annak helyettese vesz részt. A Tanácsot nemzeti képviselők és az elnök alkotja, tevékenységét a végrehajtó bizottság készíti elő. A hálózat saját munkájának eredményeit több formában is becsatornázza az Unió döntéshozatali mechanizmusába, de ez elsősorban a hatáskörrel rendelkező tanácsi munkacsoporton (GENVAL) keresztül valósul meg, illetve minden évben jelentést tesz tevékenységeiről az EU Bel- és Igazságügyi Tanácsának. A hálózat munkáját a nemzeti kapcsolattartó pontok és 2010 óta egy titkárság is segíti.

5. BÜNYÜGYI HELYZET

5.1. Bevezetés

Ha Magyarország bűnügyi helyzetét kívánjuk áttekinteni és objektív képet szeretnénk alkotni, a pusztán statisztikai adatelemzés nem elegendő. Az ország bűnügyi operatív helyzetének megismeréséhez a statisztikai adatok értékelése csak egy, bár fontos forrása. Hasonlóan fontos kérdés a lakosság közbiztonságba vetett hite, az erről való vélekedése, amelyet napjainkban szubjektív biztonságérzetnek is nevezünk. A szubjektív biztonságérzet meghatározza az ország, illetve a szűkebb lakóhely objektív közbiztonsági állapotát, valamint számos más tényező is, mint a médiában elhangzó információk, az adott személy társadalmi státusza, az ország gazdasági helyzete, a migráció, a többségi társadalom kisebbségekkel szembeni vélekedése, és fordítva, a társadalom tagjainak és csoportjainak frusztrációja, illetve számos más tényező.

A következmények nélküli bűnelkövetés, a társadalom tagjainak „fásultsága”, a „miért tegyek feljelentést, úgysem történik semmi” gondolat látszatára csökkenti az ismertté vált bűnözés számszerű adatait, azonban rontja a társadalom közbiztonságát, végső soron az állam és a rendvédelmi szervek működésébe vetett hitét. Önmagában a szigorú büntető és szabálysértési jog nem előzi meg a bűnözést, de következetes törvényi szabályozás, és megfelelő szankció nélkül nem beszélhetünk bűnmegelőzésről sem. E tekintetben a legfontosabb változások a Btk. és a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény hatályba lépése. Emellett szigorodtak a büntetőeljárás és a büntetés-végrehajtás szabályai is. Szigorodtak a visszaesőkkel kapcsolatos szabályok, kiszélesedett a jogos védelem kerete, a büntethetőség korhatára a leg súlyosabb, a társadalom számára legveszélyesebb erőszakos bűncselekmények esetében 12 éves korra csökkent, a fiatalok bűnelkövetőkkel és szabálysértőkkel szemben is szigorúbb szabályok alkalmazandók.

A társadalom jogos elvárása, a bűnözés csökkentése, és a bűnözőkkel szembeni gyors, hatékony, arányos, ámde törvényes fellépés. A zero tolerancia érvényesülésének jogalkalmazói oldala a bűnüldözés: az ügyészség, a nyomozó hatóságok és a bíróság feladata. A bűnmegelőzési oldalnak ez előbbi kettő azonban csak részét, persze nagyon fontos részét képezi. A jogsértések megelőzésénél kiemelten fontos, hogy a társadalomra fokozottan veszélyes cselekményekre, szociális-gazdasági folyamatokra a jogalkotás és a bűnüldözés gyorsan és hatékonyan legyen képes reagálni. Ha az adott bűncselekménnyel szemben nincs érdemi fellépés, nincs hatósági válasz, vagy az eljárás hosszan elhúzódik, az elkövetett cselekményekre nincs törvényi visszatartó erő, így bűnmegelőzésről sem lehet szó.

A bűnügyi helyzetelemzés célja a bűnmegelőzés számára adatokat szolgáltatni Magyarországon bűnügyi operatív helyzetéről, meghatározni a bűnözés által leginkább veszélyeztetett társadalmi csoportokat, illetve a legfertőzöttebb területeket. A bűnmegelőzési stratégia az intézkedéseivel reagál a statisztikai adatokra, kimutatott tendenciákra, hiszen a helyzetelemzés célja a beavatkozási területek és a célcsoportok meghatározása.

A bűnügyi helyzetelemzés ismertetésekor figyelemmel kell lenni arra a tényre is, hogy a bűncselekmények mellett a jogrendszer azokat a tevékenységeket vagy mulasztásokat, amely a bűncselekményekhez képest kisebb fokban sértik vagy veszélyeztetik Magyarországon állami, társadalmi vagy gazdasági rendjét, a természetes és jogi személyek, valamint a jogi személyiség nélküli szervezetek személyét vagy jogait, szabálysértésként itéli meg. A lakosságot leginkább irritáló, zavaró szabálysértések különösen: a rendzavarás, a garázdaság, a közbiztonsági tevékenység jogosulatlan végzése, a tiltott prostitúció, a veszélyes fenyegetés, a tulajdon elleni szabálysértés, a koldulás, a gyűlekezési joggal visszaélés, a tiltott szerencsejáték, a csendháborítás és a közérkölcse megsértése. A szabálysértési ügyek zömében általános szabálysértési hatóságként a fővárosi és megyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatala, illetve a rendőrség járnak el. A kormányhivatalok, illetve a rendőrség hatáskörébe tartozó szabálysértési eljárások száma az elmúlt években rendre 500.000 és 600.000 között ingadozott. Ennek az adatnak az ismerete nélkülözhetetlen a lakosság szubjektív biztonságérzetének megítélése, és a javítására tett célok meghatározása szempontjából.

5.2. A bűnügyi helyzet megismerésének módszertana és általános tendenciája

A bűnözési helyzet alakulását hagyományosan két típusú, számszerűsített adatokat tartalmazó forrás, a bűnügyi adatok gyűjtésén alapuló statisztikák és a lakossági megkérdezésen alapuló bűnügyi (áldozati vagy elkövetői) felmérések, kutatások alapján itélik meg. Mivel Magyarországon nem készül rendszeres áldozati válsági felmérés, a helyzet elsősorban a bűnügyi statisztikák adatai alapján értékelhető. A kriminálstatisztikának természetesen megvannak a maga ismert korlátai és hiányosságai, azonban az adatok kellő kritika és hozzáértés nélküli felhasználásánál csak az adatok figyelmen kívül hagyása tekinthető nagyobb hibának.

A bűnügyi statisztikákra alapuló kutatások túlsúlyát erősíti, hogy a lakossági megkérdezésen alapuló felmérések egy-egy kiemelt területre koncentrálnak. Alkalmasság egy-egy problémakör feltárására, aktuális társadalmi megítélésnek szondázására, de sem idősorosan, sem pedig – csekély számuk miatt – problématerületenként nem fedik le a bűnözési helyzetet, ezért használhatóságuk korlátozott.

5.3. A hazai bűnügyi statisztika adatainak megállapításai

1. Általában az ismertté vált bűncselekmények (összes bűncselekmény) számát tekintve, a hazai bűnözési helyzet az elmúlt évtizedekben összességében stagnálás jegyeit mutatja, ez a stagnálás azonban figyelmet érdemlő belső folyamatokkal párosul.
2. E stagnáláson belül lassú, de folyamatos növekedés tapasztalható az erőszakos és garázda jellegű bűncselekmények mutatóiban. Ez azonban nem az elmúlt néhány, hanem az utóbbi 20 év tendenciája, azonban a folyamat 2002. és 2010. között felgyorsult.
3. Nem hagyható figyelmen kívül az arányok eltolódása a bűncselekmények áldozatai és elkövetői összetételében. Megfigyelhető ugyanis, hogy a vagyon elleni, illetve az erőszakos bűncselekmények áldozatai egyre inkább az idősebb korúak, a nők és a gyermekek köréből kerülnek ki. Az elkövetők között nő a fiatalok aránya.
4. Tendencia a közterületi bűnözés növekedése, és egyre gyakoribb az iskolai környezetben megvalósuló bűncselekmények száma.
5. Beavatkozást igénylő tendencia az idősok sérelmére saját lakásukban megvalósított bűncselekmények aránya.
6. A nők sértetté válásának sajátossága a kirekesztett társadalmi csoportokba tartozás, vagyis a társadalmi-gazdasági szempontból kedvezőtlen helyzetben lévő, valamint azok a lányok, akik állami gondozásban élnek, illetve nőttek fel.

Ami a hazai helyzet nemzetközi összehasonlítását illeti, kutatási adatok alapján európai összehasonlításban a magyar adatok jelenleg kedvezőnek mondhatók.

Előre kell bocsátani, hogy a bűncselekmények számának statisztikai növekedése nem jelenti egyben a bűnözés növekedését. A bűncselekmények ugyanis alapvetően két forrásból jutnak a nyomozó hatóságok tudomására: a büntetőeljárás alapja lehet felfejtítés, valamint a nyomozó hatóság saját adatai alapján történő nyomozás elrendelése. A felfejtítések növekedéséből és csökkenéséből sem kizárólag a bűnözés változására vonható le következtetés. Amennyiben a lakosság nem bízik a közbiztonságban, a rendvédelmi szervek hatékony munkájában, abban az esetben ha – elsősorban kisebb tárgyi súlyú – bűncselekmény sértettjévé válik, inkább nem tesz felfejtítést, míg ez erős, szolgáltató jellegű nyomozó hatóságok és rendvédelmi szervek esetében az áldozatok bízva az eredményes felderítésben sokkal szívesebben fordulnak az igazságszolgáltatáshoz problémáikkal.

Megállapítható, hogy jelenleg összességében a rendvédelmi szervek teljesítményét általában jóra, valamint a közbiztonság helyzetét is inkább jóra értékelik a megkérdezettek. Ugyanakkor a bűnügyi statisztikák a területi, illetve áldozattá vált személyek bontásában igen nagy eltéréseket mutatnak ki, amely koncentrált beavatkozást indokol a különösen veszélyeztetett területeken.

5.4. A bűnügyi helyzet statisztikai értékelése (2003–2012)

5.4.1. A rendőri eljárásban regisztrált bűncselekmények alakulása

Az össz-bűnözés

A bűnözés növekedése már a nyolcvanas évek folyamán is nyilvánvaló volt, a későbbiek során a rendszerváltást követően viszont drámaian felgyorsult. E jelenség a korábbi gazdasági-, politikai berendezkedés válságával, a gazdasági-társadalmi átalakulás diszfunkcionális hatásaival volt összefüggésben. A folyamat máig meghatározó jellemzője a magas munkanélküliségi ráta és a társadalom egyes rétegeinek marginalizálódása.

A 2003–2012 közötti időszakot értékelve megállapítható, hogy a 1998–2002. közötti időszak folyamatos csökkenése (600.621-ről 420.782-re) után, az 2003–2005. évek mérsékelt emelkedését követően (400.147-ről 423.568-ra) 2009. évi tendenciózus, jelentősebb csökkenés jellemző (423.568-ról 375.382-re). 2009–2012. években viszont összességében 20%-kal (375.382-ről 451.512-re) emelkedett a rendőri eljárásban regisztrált bűncselekmények száma.

Ez utóbbi időszak markáns emelkedése ugyanakkor a bűncselekményi főcsoportok szerinti kimutatók alapján jól láthatóan a közrend elleni bűncselekmények, azon belül pedig a járulékos bűncselekmények számának hasonló nagyságrendű növekedésével van összefüggésben, amely a jogalkalmazási gyakorlat megváltozására vezethető vissza.

Összegezve a 2003–2012. évek között – beleszámítva a járulékos bűncselekmények beszámítási kötelezettségével összefüggő torzító hatást is – a rendőri eljárásban regisztrált bűncselekmények száma a 400 ezret meghaladó nagyságrendben látszik stabilizálódni.

Az egyes bűncselekményi kategóriák szerinti megoszlás

Az egyes bűncselekményi főcsoportokat vizsgálva megállapítható, hogy a regisztrált bűncselekmények számán belül a vagyon elleni bűncselekmények száma a legmeghatározóbb a vizsgált időszakban, ugyanakkor közel 2/3-os vagy azt meghaladó aránya 2011–2012. évekre 58, illetve 55%-ra mérséklődött. E mérséklődés kétségek nélkül összefüggésbe hozható a szabálysértési értékhár változásával, valamint a járulékos bűncselekmények miatt kialakult statisztikai torzító hatással is.

Legjelentősebb a közrend elleni jogsértések arányának és számának változása 2010. évtől. Ennek hátterében a már említett járulékos bűncselekmények beszámítási kötelezettsége áll. A főcsoport regisztrált bűncselekményeken belüli, 2003–2009. években kiegyensúlyozott 17–19%-os aránya 2010. évben 21%-ra, 2011. évben 25%-ra, 2012. évben pedig 29%-ra emelkedett. A jogsértések száma pedig a 2003–2009. évek mértékadó átlagához (72.838) viszonyítva 2010-ben 25%-kal (91.030-ra), 2011-ben 45,5%-kal (105.948-ra), 2012-ben pedig 82,2%-kal (132.707-re), drasztikusan nőtt.

A személy elleni bűncselekmények regisztrált bűncselekményeken belüli aránya 2003–2008. évi 4–5%-ról 2009. évtől folyamatosan 6%, a jogsértések száma pedig 2003–2007. évek átlagát (17.239) is figyelembe véve 2008–2010. évek között folyamatosan emelkedett (2007-ben 16.836-ról 2010. évben 27.213-ra), majd 2011–2012. években közel 27 ezres nagyságrendben realizálódott.

A házasság, család, ifjúság és a nemi erkölcs elleni deliktumok számában 2003-at követően ugrásszerű emelkedés tapasztalható, amely egyértelműen az 1997-ben hatályba lépett tiltott pornográf felvétel készítése – majd 2002-ben tiltott pornográf felvétellel visszaélésre történő módosítása – jogsértés egyre gyakoribb előfordulásának tulajdonítható. A jogsértések száma 2009–2012. évekre – a jogszabályi környezet változására is figyelemmel – az időszak átlag (6471) ±5%-ában stabilizálódott, ezzel regisztrált bűncselekményeken belüli aránya ~1,5% körüli.

A rendőri eljárásban regisztrált bűncselekmények számának alakulása város-vidék bontásban a 2003–2012 közötti időszakban

A 2003–2012. évben rendőri eljárásban regisztrált bűncselekmények 24–28%-át a fővárosban, szintén 24–28%-át pedig az ország megyei jogú városai követték el (összesen tehát a jogsértések 51–53%-át). További 18–20%-át a rendőrkapitányságok székhelye szerinti városban, egyéb városban pedig azok 6–11%-át. Ez utóbbi adatok esetében említést érdemel, hogy 2003–2008. évek 6–8%-os aránya 2008–2009. évekre 9%-ra, 2010–2012. évekre pedig 10–11%-ra változott, ami lassú, de érzékelhető változás jele. A községekben elkövetett jogsértések száma a vizsgált időszakban ugyancsak állandónak mondható, 19–22%-a közötti, 2009–2012. években 19–20%.

Összegezve tehát megállapítható, hogy a vizsgált időszakban a rendőri eljárásban regisztrált bűncselekmények 78–81%-át városokban, 19–22%-át pedig községekben követik el.

5.4.2. Vagyon elleni bűncselekmények

A vagyon elleni bűncselekmények számában tendenciózus emelkedés vagy csökkenés nem alakult ki a vizsgált időszakban. Számuk többször is emelkedett 270.000 környékére (2003, 2005, 2007, 2010), de az azt követő években 10–20 ezer darabbal kevesebbet regisztráltak. 2012-ben száma a tíz éves átlaghoz képest 5,2%-kal, a 2003-as, mint bázis évhez képest 9,8%-kal mérséklődött. A bűncselekményeken belüli aránya a 2003-ban elért legmagasabb 68,8%-ról 2012-re 55%-ra mérséklődött.

A vagyon elleni bűncselekmények között a legmagasabb esetszámú deliktum a lopás. Aránya a vizsgált időszakban 48,5–55,6% közé tehető.

A betöréses lopások száma 2003–2006 között egyenletesen mérséklődött, majd 2007–2008-ban enyhén emelkedett. Az elmúlt tíz évben a legkevesebb esetszámot 2009-ben rögzítették, ahonnan folyamatos emelkedés kezdődött, így 2012-ben az átlagos értéknél 8,5%-kal többet, a 2003-as adatoknál 0,8%-kal kevesebbet rögzítettek. Aránya a bűncselekmények között 14,9–18,9% közé tehető, amely a deliktumok számának emelkedésével nőtt.

A csalások mennyisége 2007-ben volt magasabban, előtte 33.063-ról 22.320-ig mérséklődött, utána 29.926-ról 34.199-re emelkedett. A főcsoporton belüli aránya 8,3–15% között ingadozott. Módszerét tekintve a 37–40%-ban állászerzéssel, munkahirdetéssel kapcsolatos esetek voltak. Számának változásában tendencia nem mutatható ki, a legalacsonyabb értéket 2006-ban, a legmagasabbat 2012-ben látjuk.

A rablás deliktumoknál 2003-tól 2006-ig egyenletes csökkenés, majd lassú emelkedés, stagnálás a jellemző. Aránya 1–1,3% között változott. 2012-ben száma 2,7%-kal volt az átlag és 7,6%-kal a 2003-as adatok alatt. A módszerek tekintetében a legjellemzőbbek az útonállászerűen erőszakkal (30,1–43,5%) és fenyegetéssel (13,8–15,2%), lopott dolog megtartása érdekében erőszakkal (4,5–13,7%), illetve a nem útonállászerűen erőszakkal (15,8–17,3%) elkövetett rablások.

A rongálások száma 2003–2011 között lényegében nem változott, 2012-re azonban jelentősen csökkent, így a tíz éves átlagnál 24,1%-kal, a 2003-as adatoknál 25,1%-kal alacsonyabb. Aránya 5,1–6,9% között mozgott. A garázda jellegű (motiválatlan) rongálás módszer teszi ki az esetek több mint 60%-át. A megrongált tárgyak – átlagosan – 42,5%-át teszik ki a járművek, számuk azonban az elmúlt tíz évben – 2003–2006 között látható enyhe emelkedés után – jelentősen mérséklődött.

A felnőtt sértettek teszik ki az összes sértett 64,9–73,3%-át. Arányuk tíz év alatt közel 10%-kal mérséklődött. Az időskorú sértettek száma (2006 és 2009 kivételével) folyamatosan emelkedett, 2012-ben 39,7%-kal több időskorú vált sértetté, mint az átlag és 78,2%-kal több, mint 2003-ban. Arányuk a kezdeti 14%-ról 24,4%-ra emelkedett.

5.4.3. Az erőszakos bűnözés

Az erőszakos bűncselekmények számában a vizsgált időszakban meghatározható tendencia nem látható, számuk 2004–2005-ben és 2008-ban az előző évekhez képest emelkedett, a hat éves átlagtól való eltérésük pozitív irányú (rendre 5,8%, 3,8% és 4%). Számuk 2007-ben volt a legalacsonyabb 7,1%-kal az átlag alatt.

2003-hoz, mint bázisévhez nézve 2012-ben 4,8%-kal regisztráltak több esetet. A személy elleni erőszakos bűncselekmények száma 2009-ben volt a legalacsonyabb, viszont a 2010-es jelentős emelkedés (35,8%-os) után stagnálás, nagyon enyhe mérséklődés következett. 2012-ben a négy éves átlagtól való eltérés 6% volt.

A vizsgált időszakon belül 2003–2004. évben a sértettek száma kissé emelkedett (27.056, 29.103), 2005–2007. években csökkenés tapasztalható (28.632-ről 25.825-re), majd a 2008-ban ismét a 2004-es szintre emelkedett (29.206). 2009. január elsejétől az erőszakos és garázda jellegű bűncselekményi csoport helyett – más bűncselekményi körrel – bevezetésre került a személy elleni erőszakos bűncselekményeket tartalmazó kategória. A bevezetés évében regisztrált sértettek száma 26.453 volt, amely a vizsgált időszakban a legalacsonyabb érték. 2010-ben számuk jelentősen emelkedett (36,3%-kal) majd $\pm 2\%$ változással jár, lényegében stagnáló időszak következett (36.051-ről 35.871-re, majd 36.474-re).

Az erőszakos és garázda jellegű bűncselekményeknél a sértetti kör nemek szerinti megoszlásában jelentős arányeltolódás nem látható.

Az erőszakos és garázda jellegű bűncselekményeknél a sértettek korcsoportonkénti megoszlásában a gyermekkorú sértettek számának aránya 4,8–9,8% között, a fiataloké 8,9–11,2% között változott. Az időskorú sértettek számának aránya 2003–2008 között 8,5%-ról 7,7%-ra változott. Lényegében folyamatosan csökkenő trendet mutat. A személy elleni erőszakos bűncselekményeknél a gyermekkorúak aránya 9,6–13,4% között, a fiataloké 10,3–11,4% között mozgott. Az időskorú sértettek számának aránya 2009-ben 7,8% volt, mely 2012-re – monoton emelkedés mellett – 9,1%-ra változott.

Az erőszakos és garázda jellegű bűncselekményeknél kialakult változások mögött a gyermekkorú és fiatalok sértettek számának, ezáltal arányának emelkedése áll, mely számában nem, de arányában mérséklődést okozott a felnőtt és időskorú sértettek esetén. A személy elleni erőszakos bűncselekményeknél valamennyi korcsoportnál a sértettek számában emelkedés látható, a gyermek- és időskorúaknál (2009-hez képest) 59% feletti, a fiatal felnőtteknél és felnőtteknél 33% feletti, a fiatalokéknál 24,4%-os.

A sértetti körben legveszélyeztetettebbnek tekinthető, és a tendenciákat figyelembe véve kiemelt figyelmet a gyermek- és időskorú sértettek érdemelnek. Az erőszakos és garázda jellegű bűncselekményeknél a gyermekkorú sértettekben belül 2003. évtől 888-ról 2008-ban 2.100-ra (136,5%-kal, több mint duplájára) nőtt a férfiak száma, a női sértettek száma pedig azonos időszakban 398-ról 771-re (93,7%-kal) emelkedett. A személy elleni bűncselekményeknél ez a változás a férfiaknál 35,6%-os, a nőknél 104,2%-os volt.

Jellemzően az erőszakos és garázda jellegű és a személy elleni erőszakos bűncselekmények 70,1–72,7%-át a városokban követték el. Helyszínük szerint a legjellemzőbb elkövetési helyek – mindkét kategória esetén – a kereskedelmi és vendéglátóhelyek és környékük, oktatási intézmények (legfőképp általános iskola), közterület (terek parkok), vasútállomás és buszpályaudvar, illetve lakás, lakóház és annak környéke.

5.4.4. A közterületen elkövetett bűncselekmények sajátosságai

A közterületi bűnözés sajátos kriminológiai kategória, amely magában foglalja a személy elleni bűncselekmények, a házasság, család, ifjúság és nemi erkölcs elleni bűncselekmények, az államigazgatás, az igazságszolgáltatás és a közelet tisztasága elleni bűncselekmények, a közrend elleni bűncselekmények, a gazdasági és a vagyon elleni bűncselekmények sajátos – az elkövetés helyszínéhez kapcsolódó – változatait. E bűncselekmény kategória az összes ismertté vált bűncselekmény közel 30 %-át fedi le, és ilyen módon képet adhat a közterületek biztonságának állapotáról.

Az elemzett bűncselekményi kategóriát alapvetően a vagyon elleni bűncselekmények számának alakulása határozza meg.

A vizsgált időszakon belül a közterületen elkövetett bűncselekmények száma a 2003-as értékhez képest a következő évben jelentősen megugrott (122.719-ről 126.907-re) majd 2009-ig fokozatosan csökkenő tendenciával elérte a vizsgált 10 éves periódusban a legalacsonyabb értéket (100.746), ezt követően 14,3%-kal ismét megemelkedett a közterületen elkövetett bűncselekmények száma (115.150-re) párhuzamosan az össz-bűncselekmények számával, azóta ismét csökkenő tendenciát figyelhetünk meg.

Az elmúlt 10 évben a közterületen elkövetett bűncselekmények össz-bűncselekményekhez viszonyított aránya a 2003–2008. közötti időszakban jellemzően 30% körül alakult. 2009-től azonban fokozatosan csökken az arányuk (27%-ról 23%-ra mérséklődött).

A közterületen elkövetett emberölés és erőszakos közöszörlés bűncselekmények száma csökkenő tendenciát mutat.

A közterületen elkövetett bűncselekmények elemzésénél is kimutatható, hogy a vagyon elleni bűncselekmények részesedése a legmagasabb, a vizsgált időszakban 2003–2008. között meghaladta a 70%-ot, azóta az arány 66,7–69,5% között változott. Ezen deliktumok jelentős százalékát a lopás jogsértések teszik ki a vizsgált időszakban, melyek aránya 2006-tól folyamatosan, jelentős mértékben emelkedett (72,9%-ról 81,4%-ra).

Az összes ismertté vált rablás bűncselekmények száma 10 esztendő viszonylatában hullámzó tendenciájú, ezen belül azonban a közterületen elkövetett jogsértések száma 2004-ben érte el a legmagasabb értéket – egyébként viszont csökkenő tendenciát jelez az elmúlt 5 évben –, a rablás bűncselekményeken belül a közterületen elkövetett jogsértések aránya a vizsgált időszakban a 2008-ban regisztrált 73%-ot követően az időszak végére 63,1%-ra csökkent.

A közterületen elkövetett vagyon elleni bűncselekmények alakulásával ellentétes tendenciát jelez a közterületi személy elleni és a közrend elleni jogsértések alakulása. A közterületen jelenlévőkre közvetlen veszélyt jelentő személy elleni bűncselekmények száma a bázisévhez viszonyítva hullámzó tendenciában 9%-kal növekedett, e kategórián belül 23,7%-kal nőtt a könnyű testi sértések, és 2008-ig 28,3%-kal emelkedett a főként közlekedési balesetekkel összefüggő segítségnyújtás elmulasztásának előfordulása is (azóta csökken – 7,8%-kal kevesebbet regisztráltak 2012-ben, mint 2003-ban).

A közrend elleni bűncselekmények körében aggasztó mértékben emelkedik a közterületi garázdaságok száma. Amíg 2003-ban 6.061 közterületi garázdaságot regisztráltak, 2012-ben már 8.231-et (35,8%-os emelkedés).

A közterületen elkövetett bűncselekmények területi megoszlására jellemző, hogy azok nagyobb részét (83,2 – 79,8%) városban követik el, azzal együtt, hogy a megvalósult ilyen jogsértések száma – 2010. évi adatok kivételével – 2004. óta enyhén csökkenő tendenciát mutat.

A vizsgált időszakon belül 2003–2004. évben a sértettek száma 2,3%-kal emelkedett (92.393-ról 94.509-re), majd 2009-ig csökkent (71.401-re), 2010-es kiugró érték után ismét mérséklődést mutat. A bázis évhez viszonyított arány szerint 18,7%-kal kevesebb sértettet regisztrált a statisztika.

A sértetti kör nemek szerinti megoszlásában mérsékelt arányeltolódás látható, mivel 2003–2008. évek között a férfiak aránya 71,3–69,4% közötti, 2009. évben 67,8%, majd 2012. évekre az arány 65,4%-ra csökkent.

A sértettek korcsoportonkénti megoszlásában a gyermek- és fiatalok sértettek számának aránya 1,1–1,9% között változott, az időskorú sértettek számának aránya 2003–2012 között 9,8%-ról 15,5%-ra emelkedett. Lényegében folyamatosan növekvő trendet mutat.

A vizsgált időszakban 73,8–66,2%-os a 25–59 éves korosztály aránya a sértetti körön belül, az elmúlt években, tendenciájában is csökken a korosztály sértetti száma (68.218-ről 2012. évre 49.744-re, összesen 17,1%-kal).

A sértetti körben legveszélyeztetettebbnek tekinthető, és a tendenciákat figyelembe véve kiemelt figyelmet érdemlő gyermek- és időskorú sértettek vonatkozásában az alábbiak állapíthatók meg:

A gyermekkorú sértettek száma 2008. évtől 1.531-ről 2012-ben 878-ra (42,7%-kal) mérséklődött, ezen belül a fiúk száma 44,8%-kal, a lány sértettek száma pedig azonos időszakban 445-ről 278-ra (37,5%-kal) csökkent.

Az időskorú sértettek száma 2003. évtől 9.078-ról 2012-ben 11.636-ra (28,2%-kal) nőtt, ezen belül a férfiak száma 10,6%-kal, a női sértettek száma pedig azonos időszakban 3.522-ről 5.491-re (55,9%-kal) emelkedett.

5.4.5. A bűnelkövetők

A 2003–2008. évek viszonylatában 2005-ig emelkedő, utána csökkenő tendencia jellemzi a bűnelkövetők számát. Az elmúlt négy évben 2010-ben regisztrálták a legtöbb bűnelkövetőt (112.508), 2012-ben ez a szám nem haladta meg a százezret (93.976).

Nemek szerinti megoszlásukat tekintve az elmúlt tíz évben a bűnelkövetők több mint 80%-a férfi, de enyhén emelkedő tendencia figyelhető meg a női bűnelkövetők tekintetében.

Az időskorúak arányát folyamatosan emelkedő tendencia jellemzi, a bázis évhez (2003) képest 1,4% ponttal több az idősebb elkövetők részesedése (2,4%-ról 3,8%-ra). 2009–2012. években növekedést mutat a fiataloké, csökkenést a felnőtt korosztály (25–59 évesek) összes bűnelkövetőhöz viszonyított aránya.

A gyermekkorú elkövetők száma a vizsgált időszakban 2004-ben volt a legmagasabb (3956), az elmúlt négy évben nem haladta meg a háromezret a 14 év alatti elkövetővel rögzített bűncselekmények mennyisége. A gyermekkorú elkövetők aránya 2,3 és 3,1% között mozgott a vizsgált 10 évben.

5.4.6. A sértetté válás

A gyermek- és fiatalok sértettek

A bűncselekmények legvédtelenebb áldozatai a gyermekkorú sértettek. 2012. évben a gyermekkorúak sérelmére elkövetett bűncselekmények száma 7.727 volt, mely az összes korcsoporthoz tartozó sértettek 2,8%-a. 2012-ben az előző évhez mért csökkenés 12,6% volt (8.838-ról 7.727-re). 2008. évtől 2012. évre a bűncselekmények száma 31,7%-kal emelkedett (5.868-ról 7.727-re), így számuk 13,5%-kal az öt éves átlag (6.806) felett volt.

A közterületen elkövetett bűncselekmények esetében 2008. év óta folyamatosan csökkenő tendencia állapítható meg. A gyermekkorú sértettek száma 2012-ben az előző évhez képest 3,4%-os (909-ről 878-ra), 2008-hoz képest 42,7%-os csökkenés jelez (1.531-ről 878-ra). A bűncselekmények számának alakulása az öt éves átlag (1.042) alatt van 15,7%-kal.

A deliktumok közül legmagasabb számban testi sértéseket követtek el gyermekkorúak sérelmére, 2012. évben 1854 alkalommal könnyű testi sértést, illetve 258 alkalommal súlyos testi sértést. A gyermekkorúak sérelmére elkövetett emberölések száma az előző évhez képest 2012. évben 17-ről 21-re emelkedett, mely megegyezik az öt éves átlaggal (21,2). Az emberölések száma 2008. évhez viszonyítva 2012-ben 27-ről 21-re csökkent.

A kiskorú veszélyeztetése bűncselekmény a könnyű testi sértések deliktumát követve a második leggyakrabban elkövetett bűncselekmény gyermekkorúak sérelmére. Számuk 2008–2012. évek közötti időszakban változó tendenciát mutat.

A rablás deliktum vonatkozásában is csökkenő tendencia látható, 2008. évtől 2012. évre 57,6%-os (344-ről 146-ra) csökkenés látható. Az előző évhez képest a mérséklődés 1,4% (148-ról 146-ra), az időszaki átlaghoz képest 28,3% volt. A zsarolás deliktum száma szintén jelentősen mérséklődött, 2008-ban regisztrált 119 esetről 2012-ben 65-re.

2012. évben a fiatalok sértettek sérelmére elkövetett bűncselekmények száma 9.059 volt, mely az összes korcsoporthoz tartozó sértettek 3,3%-a. Az öt éves tendenciát vizsgálva megállapítható, hogy számuk 2010. évben ugrásszerűen 23,7%-kal (7.183-ról 8.886-ra) emelkedett, mely tendencia 2011. évre is – 5,5%-kal (8.886-ról 9.375-re) – megfigyelhető. Az emelkedés 2012-ben megtört, így az előző évhez képest már 3,4%-os (9.375-ről 9.059-re) mérséklődés látható, mely az öt éves átlaghoz (8.424) viszonyítva – még a csökkenés ellenére is – 7,5%-kal magasabb.

A fiatalok sérelmére elkövetett személy elleni erőszakos bűncselekmények számában 2010-ben 34,6%-os (3.026-ről 4.073-ra) emelkedés látható 2009-hez képest. 2012-ben a bűncselekmények száma az elmúlt évhez képest 3,9%-kal (3.917-ről 3.765-re) csökkent, de még így is a négy éves átlag (3.695) fölött van.

A vagyon elleni bűncselekmények közül a lopások száma az elmúlt öt évben összességében enyhén emelkedett (2.733-ról 2.877-re). 2011-hez képest 2012-ben csupán 0,9%-kal (2.851-ről 2.877-re) rögzítettek többet, ez az öt éves átlaghoz képest 2,5%-os emelkedés volt.

Az elkövetés helye alapján kiemelendő 2012. évben az általános iskolában, kollégium és diák szállón, valamint középfokú oktatási intézményben elkövetett bűncselekmények száma (összesen 1.510), mely az összes deliktum 16,9%-át teszi ki. Az általános iskolában elkövetett deliktumok száma 2010-ben ugrásszerűen 117%-kal (384-ről 833-ra) emelkedett, majd az ezt követő években folyamatosan csökkenés tapasztalható. 2012 évben már csak 455 eset történt, mely a korábbi évhez (528) képest 13,8%-os, az öt éves átlaghoz pedig 11,1%-os csökkenés. A középfokú oktatási intézményekben elkövetett bűncselekmények száma azonban 2010-től (660) folyamatosan emelkedett, 2012. évre a számuk elérte 833-at, mely 16,7%-kal haladja meg a 2011-es évben regisztrált (714) számadatokat, és 31,6%-kal magasabb, mint az öt éves átlag (633).

A rablások száma egyenletesen mérséklődött az elmúlt időszakban. 2008. évtől 654-ről 2012. évre 430-ra csökkent a bűncselekmények száma. ez 34,3%-os csökkenés az öt év viszonylatában, a tavalyi évhez képest (453) 5,1%-os, és az 5 éves átlaghoz képest is jelentős 15,4%-os csökkenést mutat.

Az időskorú személyek sértetté válásának körülményei

A rendőri eljárásokban regisztrált bűncselekmények sértettei közül életkorukból adódóan az egyik legvesélyeztetettebb korosztály a 60 éves és idősebb (időskorú) személyek csoportja. Számuk a vizsgált időszakban 36.649–57.620 között mozgott, amely egyenletes emelkedést jelez. A 2012-ben regisztrált bűncselekmények száma 9,6%-kal emelkedett az előző évhez (52.589-ről 57.620-ra), és 24,5%-kal az időszaki átlaghoz képest. A 2008-tól látható emelkedő trend összességében 52,2%-os emelkedést takar (37.859-ről 57.620-ra). Az időskorú sértettek korcsoporton belüli aránya 2012-ben 21,2% volt, mely 2008-tól 18%-ról emelkedett.

Az időskorúak sérelmére elkövetett személy elleni erőszakos bűncselekmények száma – hasonlóan a regisztrált valamennyi bűncselekményhez – folyamatosan emelkedett, 2009. évhez képest 2012-ben már 59,7%-kal (2.073-ról 3.310-ra) rögzítettek többet. A 2012-ben regisztrált bűncselekmények száma 4%-kal volt magasabb az előző évinél (3.183-ról 3.310-ra) és 16%-kal az időszaki átlagnál. A legnagyobb mértékű emelkedés 2010-ben látható (37,3%-kal, 2073-ról 2846-ra).

A közterületen elkövetett bűncselekmények számában a vizsgált időszakban (2008–2012 között) összességében emelkedés figyelhető meg. 2012-ben 2,4%-kal rögzítettek több esetet 2011-hez (11.359-ről 11.636-ra) és 9,1%-kal az időszaki átlaghoz képest. A 2009-ben látható jelentős csökkenés (10.333-ről 8.862-re, 14,2%-kal) miatt az időszaki átlag eltérésének értéke alacsonyabb, mint az öt éves emelkedés (10.333-ről 11.636-ra, 12,6%-kal).

Településtípusok szerinti megoszlásának az időskorúak sérelmére elkövetett bűncselekmények száma 2012. évben a községekben volt a legmagasabb (14.632), ezt követi a főváros (13.701), majd a megyei jogú városok (13.083).

Az idősok sérelmére elkövetett bűncselekmények elkövetés helye szerinti megoszlásuk alapján leggyakoribb a lakóház, lakás (27,6%), vikendház- vikendtelek (4,7%), udvar (4,1%) és a közterület (8,6% fölött).

A testi sértések száma 2012-ben 2,3%-kal volt magasabb az előző évi (1.056-ról 1.080-ra) és 5,3%-kal az időszaki átlag adatainál. 2008-óta 14,4%-os emelkedés látható (944-ről 1.080-ra). A könnyű testi sértések száma 2008-óta lényegében emelkedett (266-ről 404-re), súlyos testi sértéseké (678-ról 675-re) csökkent.

A vagyon elleni bűncselekmények közül a legmagasabb számban lopásokat regisztrált – időskorúak sérelmére – az eljáró rendőri hatóság. Számuk az öt év során folyamatosan emelkedett, kiugró érték 2010-ben látható (20.546-ról 25.135-re, 22,3%-kal). 2012-ben 5,3%-kal rögzítettek többet 2011-hez (27.041-ről 28.470-re) és 16,9%-kal az időszaki átlaghoz képest. A 2008-óta mért emelkedés mértéke 38,1% (20.619-ről 28.470-re) volt.

Az időskorúak sérelmére elkövetett betöréses lopások száma 2012-ben 8,7%-kal emelkedett 2011-hez (12.520-ról 13.611-re) és 24,4%-kal az időszaki átlaghoz képest. A lopásokhoz hasonlóan itt is 2010-ben mérhető a legnagyobb emelkedés, mely 31,7% volt (8.224-ről 10.835-re). Az elmúlt öt évben az emelkedés mértéke 43,3% volt (9.497-ről 13.611-re).

A rablások száma a vizsgált időszakban – 2011-ig – jelentősen emelkedett (494-ről 819-re), majd a trendet megtörve 2012-ben 12,3%-os mérséklődés (819-ről 718-ra) következett. A 2012-ben regisztrált esetek száma 7,8%-kal volt az időszaki átlag felett. A 2008-óta regisztrált emelkedés mértéke 45,3% volt.

A rablások mellett a kifosztások számában is jelentős emelkedés mérhető (65-ről 223-ra). Az emelkedés mértéke 2012-ben 16,1% volt 2011-hez (192-ről 223-ra) és 60% az időszaki átlaghoz képest.

A nők sértetté válásának körülményei

A nők aránya a sértettek között lényegesen és stabilan eltér népességen belüli arányuktól, illetve vannak olyan bűncselekmények, melyek sértettjei szinte kizárólag közülük kerülnek ki. Az áldozattá válás veszélyének különösen a kirekesztett társadalmi csoportokba tartozók vannak kitéve, vagyis a társadalmi-gazdasági szempontból kedvezőtlen helyzetben lévők, például romák, illetve azok a lányok, akik állami gondoskodásban – pl. gyermekotthonban – élnek, illetve nőttek fel. 2012. évben a női sértettek sérelmére elkövetett bűncselekmények száma 112.981 volt, mely az összes sértett 41,5%-a. Számuk és arányuk az elmúlt öt évben egyenletesen emelkedett (77.276-ról 112.981), az időszaki átlagtól való eltérés 2012-ben már 18,3% volt. A női sértettek korcsoportonkénti

megoszlása is változott, az arányában kiemelkedő felnőtt sértetteknel csökkenés (63,8%-ról 59,8%-ra), a gyermekkorú (2,7%-ról 3,1%-ra) és időskorú (21,8%-ról 24,1%-ra) sértetteknel emelkedés látható.

A nők sérelmére elkövetett személy elleni erőszakos bűncselekmények alakulása változó tendenciát mutat a vizsgált időszakban. Számuk 2009. évhez viszonyítva 2012-ben 60,6%-kal emelkedett (8.562-ről 13.754-re). A deliktumok közül a legmagasabb számban testi sértéseket követtek el nők sérelmére. 2012-ben 3.092 alkalommal könnyű testi sértést, illetve 1.735 alkalommal súlyos testi sértést regisztrált az eljáró hatóság. A könnyű testi sértések száma 2008. évtől meredeken emelkedő tendenciát mutat (1.923-ról 3.092-re, 60,8%-kal), 2012-ben az előző évhez képest 20,2%-kal (2.572-ről 3.092-re), az öt éves átlaghoz képest 26,6%-kal emelkedett. A súlyos testi sértések száma lényegében – nem egyenletesen – csökkent a vizsgált időszakban (2012-ről 1.735-re). Számuk 2010-ben volt a legmagasabb (2.144), 2012-ben 7,5%-os a mérséklődés az előző évihez (1.875-ről 1.735-re) és 11,1%-os az időszak átlagához képest.

A nemi erkölcs elleni bűncselekmények közül a szexuális erőszak (erőszakos közöszlítés, szemérem elleni erőszak, megrontás), valamint a szemérem elleni erőszak is változó tendenciát mutat, nagyobb időtávban vizsgálva viszonylag állandó minimum és maximum értékek között. A vagyon elleni bűncselekmények közül a legnagyobb számban a lopások fordulnak elő. Számuk 2010-ig markánsan emelkedett (39.886-ról 45.727-re), azóta viszont stagnálás figyelhető meg. 2012-ben számuk alig 1,1%-kal nőtt 2011-hez képest (45.527-ről 46.031-re), így 5,6%-kal az időszak átlag felett áll. A korcsoportok szerinti megoszlásnál megfigyelhető, hogy a női sértettek 57,4–63,3%-a felnőtt (csökkenő tendenciával), 24,3–29,3%-a időskorú (emelkedő tendenciával) volt. A fiatal felnőttek arány 8,9–10,4%- közötti, a fiataloké 2,2–2,9% közötti mozgott.

A nők sérelmére elkövetett rablás deliktum vonatkozásában 2011-ig egyenletesen emelkedő tendencia látható (848-ról 1.159-ig), 2012-ben 6,3%-kal rögzítettek kevesebbet az előző évhez képest (1.159-ről 1.086-ra), de még így is 5,5%-kal az időszak átlag felett volt. A helyszíni megoszlások szerint az esetek 19,7%-át (2012-ben) követték el a sértett otthonában, 11,9%-át bevásárló központban (áruház, üzlet, gyógyszertár) és több, mint 36,5%-át közterületen.

6. KÉRDŐÍVEK ÉRTÉKELÉSE

Az NBT egy felmérés keretében az ORFK bűnmegelőzési szakreferensein keresztül kereste meg a bűnmegelőzésben érintett szereplőket: civil szervezeteket, oktatási intézményeket; valamint állami szerveket, köztük önkormányzatokat, családsegítő és gyermekjóléti szolgálatokat, kormány- és járási hivatalokat (továbbiakban: célcsoport).

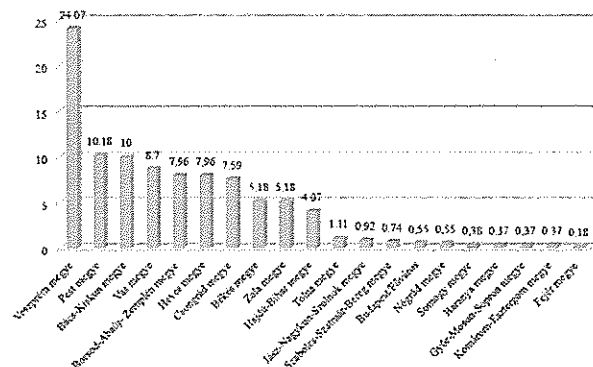
A kérdőív kiküldése 2013. június 19-én történt, a válaszadás határideje 2013. július 19. volt. 540 kérdőív érkezett be határidőre, ezek kiértékelése megtörtént.

A nyolc kérdésből álló kérdőív készítésének az volt a célja, hogy felmérje a bűnmegelőzésben részt vevő célcsoport bűnmegelőzési tevékenységét, együttműködési potenciálját és igényeit. Kiemelt figyelmet kapott a felmérésben részt vett szervezetek bűnmegelőzési munkájának lehetséges jövőbeni fejlesztési irányainak feltérképezése, illetve, hogy mely szegmensekben és milyen támogatásra van ezen szervezeteknek szüksége a hatékonyabb bűnmegelőzési tevékenység ellátásához.

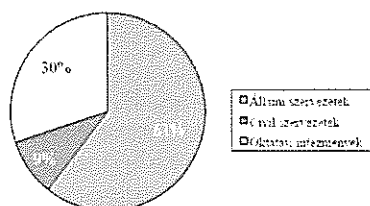
A zárt, választáson alapuló kérdések és a több választási lehetőség következtében képes volt a kérdőív fontossági sorrendet felállítani, illetve hangsúlyosan megjeleníteni a bűnmegelőzésben részt vett szervezeteket és célokat. A felmérés nem volt reprezentatív.

Területi megoszlásban a kérdőívek visszaküldési aránya a következő: Veszprém megye 24,07%, Pest megye 10,18%, Bács-Kiskun megye 10%, Vas megye 8,7%, Heves megye 7,96%, Borsod-Abaúj-Zemplén megye 7,96%, Csongrád megye 7,59%, Zala megye 5,18%, Békés megye 5,18%, Hajdú-Bihar megye 4,07%, Tolna megye 1,11%, Jász-Nagykun-Szolnok megye 0,92%, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 0,74%, Nógrád megye 0,55%, Budapest/Főváros/ 0,55%, Somogy megye 0,37%, Komárom-Esztergom megye 0,37%, Győr-Moson-Sopron megye 0,37%, Baranya megye 0,37%, Fejér megye 0,18%.

Kérdőívek száma %-ban

A kérdőívet visszaküldő szervezetek aránya a következőképpen alakult:

Az állami szerveken belül a visszaküldők 72,4%-a önkormányzat, 6,44%-a kormány- és járási hivatal, 20,25%-a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat. Az oktatási intézmények közül a visszaküldők 86,42%-a iskola, 11,73%-a óvoda és 1,85%-a könyvtár (3 válaszadó).

A kérdőívet kitöltők tevékenységei a következők: gyermek- és ifjúságvédelem – 83,33%, településbiztonság – 42,59%, áldozatsegítés – 12,4% és a bűnméltás megelőzése – 15,56%. A felmérés alapján a kitöltő szervezetek a jövőben is leginkább a gyermek- és ifjúságvédelem, valamint településbiztonság területén kívánnak tevékenykedni. E két prioritás érdekében előadásokat, képzéseket, lakossági fórumokat, bűnmegelőzési rendezvényeket tartanak, és nyilvános rendezvényeken jelennek meg.

A célcsoportok prioritásai az alábbiak szerint alakultak: az állami szervezetek gyermek- és ifjúságvédelemmel 78,83%-os arányban, a településbiztonsággal 63,8%-ban foglalkoznak. A civil célcsoportok válaszadói kiemelkedő arányban tevékenykednek a gyermek- és ifjúságvédelem területén, az arányuk 69,57%. Az oktatási intézmények a fő prioritásuk (a gyermek- és ifjúságvédelem 98,77%) mellett 8,64%-ban bűnméltás megelőzésével és 3,7%-ban településbiztonsággal foglalkoznak.

A fenti célcsoportok jövőbeni prioritásai az alábbiak szerint változtak a válaszok alapján: az állami szervezetek 81,29 %-a továbbra is kiemelt prioritásként kíván foglalkozni a gyermek- és ifjúságvédelemmel, és ezen prioritás mellett prioritásonként közel 10-10%-kal kívánják a jövőben növelni a bűnmegelőzési tevékenységüket a településbiztonság, az áldozatsegítés és a bűnméltás megelőzése területeken.

A civil szervezetek 84,78%-a jövőbeni bűnmegelőzési tevékenységként jelölte meg a gyermek- és ifjúságvédelmet, a többi területen 5%-os emelkedésű bűnmegelőzési aktivitás figyelhető meg prioritásonként a válaszaikban.

Azon szervezetek aránya, akik már vettek részt pályázatok írásában, illetve nyertek pályázatot, 16,85%. A feldolgozott kérdőívet beküldők között 91 ilyen intézmény van.

A kérdőívet kitöltők 41,29%-ban vettek részt bűnmegelőzési témájú előadások és képzések tartásában. Lakossági fórumot és bűnmegelőzési rendezvényt 36,29%-uk tartott már. 28,33%-uk közreműködött bűnmegelőzésben használt jó gyakorlat kialakításában, átvételében, alkalmazásában és terjesztésében.

21,11%-uk vett részt bűnmegelőzési tartalmú reklámok valamint kiadványok készítésében. Oktatási és képzési anyagot 7,22%-uk készített. Bűnmegelőzési tartalmú internetes honlapot viszont csak 1,85%-uk üzemeltet.

A jövőbeni feladatok végrehajtásában első helyen áll a nyilvános rendezvényeken való megjelenés 50,18%-kal. Az intézmények második hangsúlyos feladatként jelölték meg a lakossági fórumok, bűnmegelőzési rendezvények tartását 42,03%-os arányban. Harmadik helyen szerepel a jó gyakorlatok kialakítása, átvétele, alkalmazása, terjesztése 49,44%-kal, majd az előadások és képzések tartása következik 34,44%-kal. Az oktatási anyagok készítése 10,18%, illetve a bűnmegelőzés tartalmú internetes honlap üzemeltetése 3,51% a válaszok alapján.

Célcsoporti bontásban a következők állapíthatók meg: az állami szervezetek 49,38%-a lakossági fórumok tartásával, közel 46,62%-a pedig bűnmegelőzési rendezvényeken történő megjelenéssel foglalkozott eddig. A jövőben továbbra is a lakossági fórumok tartását jelölték meg fő bűnmegelőzési tevékenységként 56,44%-ban, és a bűnmegelőzési rendezvényeken való megjelenést tartja fontosnak mintegy 50%-a. A civil szervezetek elsődlegesen a nyilvános rendezvényeken való megjelenést jelölték alkalmazott bűnmegelőzési tevékenységként 60,86%-ban, illetve előadások és képzések tartásával 63,04%-uk foglalkozik.

A jövőben a jelenlegi prioritások mellett 56,52%-uk szeretne foglalkozni bűnmegelőzésben használt jó gyakorlatok adaptálásával a jelenlegi 28,26%-hoz képest. Az oktatási intézmények körében egyértelműen kimagaslik 62,34%-al az előadások tartása. A jövőben az oktatási intézmények 33,33%-a kíván bűnmegelőzési tevékenységként előadás tartásával foglalkozni, ugyanakkor 19,75%-a szeretne pályázatokon részt venni, ami a jelenlegi 7,4%-os arányhoz képest jelentős emelkedés. 38,27%-uk jó bűnmegelőzési gyakorlatot szeretne használni a korábbi 19,13%-hoz képest.

Az állami szervezetek, a civil szervek és az oktatási intézmények közel 83,14%-a jelenleg is gyermek- és ifjúságvédelemmel foglalkozik, és a jövőben is ezen a területen kíván tevékenykedni. Megállapítható, hogy valamennyi célcsoport jövőbeli elképzelése a bűnmegelőzési tevékenységük fejlesztése, bűnmegelőzési eszközrendszerük bővítése. Emellett egyértelműen megfogalmazódik, hogy szívesen felhasználnának, alkalmaznának központilag elkészített és elfogadott szakmai anyagokat. Jelentős igény mutatkozik bűnmegelőzési tanácsadásra is. Szintén igényként jelentkezett a pályázati rendszer kiépítése és pályázatok útján elérhető források rendelkezésre állásának biztosítására, valamint jó gyakorlatok bemutatása és azok hasznosításában való együttműködés.

Az állami szervezetek körében magas, mintegy 63,8%-os prioritásként jelentkezett a településbiztonság, amely kiemelkedő arányának oka, hogy a kérdőívet visszaküldő állami szervek jelentős részét az önkormányzatok teszik ki, amely intézmények kötelező önkormányzati feladata a település közbiztonságának megteremtése.

A felmérésben részt vett szervezetek a bűnmegelőzési tevékenység végzése során főképpen a rendőrséggel, a polgárőrséggel és az önkormányzatokkal kívánnak együttműködni.

A megkérdezettek 100%-a együttműködési partnerének tekinti a rendőrséget. A társadalmi együttműködés iránya egyértelműen a rendőrség, a polgárőrség és az önkormányzatok hármass tengelye köré szerveződik a válaszok alapján.

A kérdőívet kitöltők 84,62%-a nem rendelkezik semmilyen bűnmegelőzés tartalmú stratégiával, koncepcióval. Az állami célcsoport megkérdezettjeinek 79,75%-nak nincs bűnmegelőzési koncepciója illetve stratégiája, míg ez az arány a civil szervezetek esetében 78,26%.

Az NBT munkáját a kérdőív kitöltőinek 82,77%-a elsősorban a szakmai tanácsadásban, a jó gyakorlatok és példák terjesztésében látja. Érdekesség az, hogy az intézmények és szervezetek prioritásai között csak harmadik helyen szerepel a pályázatok útján megvalósuló anyagi támogatás (52,03%). A válaszadók fontosabbnak látják 52,4%-kal az NBT szabályozási és koordinációs tevékenységét a bűnmegelőzési feladatok közül.

A civil szervezetek 100%-a igényelné a szakmai tanácsadást, a jó gyakorlatok, példák ajánlását. Második helyen viszont 67,39%-ban a működés támogatásával kapcsolatos pályázatok kiírása és 67,39%-kal a szakmai pályázatok kiírása állnak. Utolsó helyet foglal el a koordináció 50%-kal és a szabályozás 50%-kal.

7. SZEREPLŐK A BŰNMEGELŐZÉSSEN

A bűnmegelőzés az egész társadalom közügye. A bűnmegelőzésben az állami szervezeteken kívül önkormányzati, civil és egyházi szervezetek, a gazdaság szereplői, tágabban fókuszban a családok és maguk az állampolgárok vesznek részt.

A bűnmegelőzés akkor sikeres, ha a szereplők mindent megtesznek az áldozattá és elkövetővé válás megelőzéséért, a bűnalkalmak csökkentéséért és a bűnismétlés megelőzéséért. Fontos, hogy a szereplők a helyi problémákat helyben, hálózatba szerveződve, összehangoltan oldják meg, a hozott intézkedések egymást erősítsék, ne gyengítsék. El kell kerülni a párhuzamosságokat, hiszen a humán, a finansziális erőforrásokat főleg az egy-egy szereplő által ugyanarra fordítani.

A bűnmegelőzés területén a legfontosabb szerepet vitathatatlanul a *rendőrség* tölti be, ez a pozíció azonban felelősséggel is jár. A bűnmegelőzés szereplői, és tágabb értelemben véve az egész társadalom igényli és elvárja a rendőrségtől munkája magas színvonalú elvégzésén túl a tájékoztatást illetve a megfogalmazott és kinyilatkoztatott véleményük figyelembe vételét, hasznosítását.

A rendőrség alapfeladatai ellátása révén hiteles, pontos képet alakít ki a bűnözés, mint társadalmi jelenség mennyiségi és minőségi jellemzőiről, összetételéről, alakulásáról, morfológiájáról sajátosságairól. A rendőrség mindezek mellett speciális bűnmegelőzési egységeket is működtet. A bűnmegelőzési egységei folyamatosan értékelik a lakosságot leginkább érintő bűncselekmények, szabálysértések alakulását, különös tekintettel valamely bűncselekmény elkövetési gyakoriságának ugrásszerű növekedésére vagy csökkenésére, illetve a sorozatos elkövetésre.

Az Országos Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztálya fogja össze és szakirányítja a rendőrség bűnmegelőzési tevékenységét, amelyet a területi rendőri szervek bűnmegelőzési egységei többségében a bünyügyi igazgatóság osztályaként, míg Heves, Nógrád, Komárom-Esztergom, Tolna, Zala és Vas megyében a 2013. február 1. napjától hatályos állománytábla alapján a bünyügyi igazgatóságok bünyügyi osztályaiba tagozódva, bűnmegelőzési alosztályként hajtanak végre.

A *büntető igazságszolgáltatás* közvetett módon hat a bűnözést eredményező, összetett társadalmi, gazdasági folyamatokra. Kedvezően hat a bűnmegelőzésre a bűnüldöző szervezet, a nyomozó hatóságok reakció-képességének fokozása, a bűnelkövetés kockázatának növelése, a büntető igazságszolgáltatás időszerepének javítása, a büntetés elkerülhetetlensége, a polgárok igazságszolgáltatásban vetett hitének visszaállítása, a büntető-eljárások idejének rövidítése.

Az *önkormányzatoknak* aktív, kezdeményező szerepet kell játszaniuk a helyi közösség biztonságát szolgáló tervek elkészítésében és végrehajtásában. Kezdeményező szerepük van a helyi jelzőrendszerek, a legkülönbözőbb együttműködési formák szervezésében, a helyi bűnmegelőzési programok koordinálásában, végrehajtásában, valamint folyamatos értékelésében. A helyi önkormányzat ösztönzi és motiválja a helyi közösség szakmai és civil önszerveződéseit, működteti a közterület-felügyeletet. Fontos szerepet tölthet be a társadalmi igények megfelelő becsatornázásával a bűnmegelőzés együttműködési rendszerében. Egyre erősödik a bűnmegelőzés építészeti eszközökkel szempont fontossága, amelyben az önkormányzatok, mint a területrendezésért, az építési engedélyek kiadásáért felelős hatóságok elengedhetetlen szerepet játszanak. Hatósági jogkörében ugyancsak meg kell említenünk az önkormányzatok szerepét a szórakozóhelyek működésének szabályozásával kapcsolatosan, hiszen egy-cy település életét igencsak megkeserítheti a garázdaság, a rendzavarás gócpontjaként működő kocsmá vagy szórakozóhely. A stratégia csak az önkormányzatok közreműködésével válhat a helyi társadalompolitika integrált részévé.

A *nevelési-oktatási intézmények* dolgozói is kiemelkedő szerepet töltenek be a bűnmegelőzésben. Az óvónők, tanárok, gyermekvédelmi felelősök, iskolaorvosok, védőnők, szociális munkások, iskolapszichológusok nem csak a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaiként, hanem mint a nevelés, egészségfejlesztés és megőrzés, a bűnmegelőzési információk közvetítői vesznek részt a prevencióban. A nevelés maga a bűnmegelőzés egyik alaptevékenysége, hiszen a biztonsággal és annak megőrzésével kapcsolatos információkat, attitűdöket, magatartásformákat a gyermekek és fiatalok nevelése folytán lehet a leghatékonyabban elsajátíttatni. Számos bűnmegelőzési tevékenységnek (előadásokon, tréningeken, táborokban, programokon, módszerek elsajátítása) a nevelésre építve kell célba érnie felerősítve a nevelés hatását.

A *gyermekvédelmi intézményrendszer*, azon belül a *gyermekjóléti szolgálatok* a gyermekek érdekét védő speciális személyes szolgáltatást nyújtanak, amelynek célja a gyermek testi, érzelmi, és erkölcsi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése. Ennek érdekében a gyermekjóléti szolgálatok gondozó tevékenységet (különösen családgondozást), ellátások közvetítését (szolgáltatást) és szervező tevékenységet (szervezést) is végeznek. A *családok átmeneti otthonai*, valamint a családok átmeneti otthona által működtetett *krízisközpontok* különleges szolgáltatást nyújtanak az életvezetési problémák vagy más szociális és családi krízis miatt otthonatlanná vált, továbbá védelmet kereső szülőknek és gyermekeknek. A *speciális gyermekotthon* ellátást biztosít a súlyos pszichés tüneteket vagy súlyos disszociális tüneteket, illetve alkoholt, drog és egyéb pszichoaktív szerekkel küzdő gyermek számára. A *javitóintézetek* feladata a bíróság által javítóintézeti nevelésre utalt, illetve előzetes letartóztatásba helyezett fiatalok intézeti ellátása, re-szocializációja.

A *családsegítő szolgálatok* a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtanak szolgáltatást.

Az egészségügyi ellátórendszer tagjai: a védőnői szolgálat, a háziorvosok, a pszichológusok és pszichiáterek fontos szerepet töltenek be a veszélyeztetettség észlelésében, a jelzőrendszer működtetésében és áldozattá válás esetén a terápiás ellátásban.

Az Igazságügyi Szolgálatok a kormányhivatalok részeként az Igazságügyi Minisztérium szakmai irányítása alatt, a rendőrséggel szoros együttműködésben látják el a pártfogó felügyelői feladatokat, az áldozatok segítségét, és a jogi segítségnyújtást. A *Pártfogó Felügyelői Szolgálat* a felnőtt- és fiatalok elkövetők pártfogó felügyelőit, a közérdekű munka büntetés végrehajtásának felügyelőit és ellenőrzését, a szabadulás előkészítése érdekében végzett börtönpártfogást, szabadulás után önkéntesen igénybe vehető utógondozást lát el, valamint mediációs tevékenységet végez büntetőügyekben. Szakmai feladatai szorosan kapcsolódnak a bűnmegelőzéshez. Ugyanez igaz az *Áldozatsegítő Szolgálatra* is, amely az áldozatot a szükségletének megfelelő módon és mértékben hozzásegíti alapvető jogai érvényesítéséhez, az egészségügyi, egészségbiztosítási ellátások és a szociális ellátások igénybevételéhez, illetőleg indokolt esetben azonnali pénzügyi segítyt nyújt, és állami kárenyhítésről dönt. Emellett, amennyiben szakjogi segítségre van szükség, az Áldozatsegítő Szolgálat az ügyfelet a Jogi Segítségnyújtó Szolgálathoz irányítja, ahol biztosítja számára a megfelelő jogi képviseletet.

A *bűntetés-végrehajtási szervezet* elsődleges feladata az előzetes letartóztatás és a szabadságvesztés büntetések végrehajtása. Annak érdekében, hogy a fogvatartottak bűnmértései kockázata alacsony legyen, szükséges, hogy a fogvatartott oktatása, képességfejlesztése már az intézetekben megkezdődjön.

A magyarországi egyházak és vallási közösségek a társadalom kiemelkedő fontosságú értékteremtő és közösségteremtő tényezői, amelyek hitéleti tevékenységük mellett nevelési, oktatási, felsőoktatási, egészségügyi, karitatív, szociális, család-, gyermek- és ifjúságvédelmi, kulturális, környezetvédelmi, sport- és más tevékenységükkel, valamint a nemzeti tudat ápolásával is jelentős szerepet töltenek be az ország és a nemzet életében. Az egyházi szervezetek aktívan vesznek részt az ún. terápiás közösségek, rehabilitációs szolgáltatások működtetésében. Az egyházak egyéb missziós tevékenységük során megkülönböztetett figyelmet fordítanak a szükségben élők fölzkörzését segítő munkára. Az egyes egyházak önálló kezdeményezése és erőfeszítése az intenzív motiváció, amely egyedülálló módon hat a közösségek tagjaira. Az egyházak lehetőséget teremtenek a szemléletformálódásra, a tolerancia növelésére, valamint a szociális érzékenység kiterjesztésére. Az egyházak közvetítő szerepe például a cigány kisebbség esetében javítja az integrációs képességeket, és fejleszti a többségi társadalom befogadó képességét is.

A *civil szervezetek* a társadalmi kohézió fontos építőkövei. A bűnmegelőzés tekintetében számos szervezet rendelkezik az állami szereplőket meghaladó tudásbázissal, emellett kiterjedt kapcsolati tőkéjük. Hitelességük komoly potenciált jelent. A civil szervezetek olyan társadalmi csoportokat és személyeket képesek megszólítani, amelyek sok esetben érdektelenek vagy ellenségesek az állami szereplőkkel szemben. Emellett fontos megemlíteni azon oktatási, képzési, áldozatsegítő szerepüket, amelyekkel a bűnmegelőzési tevékenységet tudják aktívan támogatni. A nyugdíjas kluboknak kiemelt szerepet kell szánni. Továbbra is szükséges fenntartani az olyan kiemelt jelentőségű civil szervezetek állami támogatását (pl. Fehér Gyűrű Közhasznú Egyesület), amelyek tevékenysége nemzetközi viszonylatban alapul és hiánypótló.

A *polgárőr egyesületek* önkéntesekből állnak, és alapfeladatuként a helyi közrend és közbiztonság védelmét, valamint a bűnmegelőzésben való közreműködés érdekében közterületi járőrszolgálatot, figyelőszolgálatot, a közúti baleset helyszínén, valamint bölcsőde, óvoda, általános és középiskola közvetlen közelében jelzőőri tevékenységet látnak el.

A *kulturális intézmények*, civil szervezetek mind a prevencióban, mind a reintegrációban fontos szerepet töltenek be azzal, hogy számos olyan programot szerveznek, melyek különösen a kallódó, csellengő fiatalok számára rendszeresen biztosítják a szabadidő hasznos eltöltését. A *közművelődési intézményekben* számos „veszélyeztetett” fiatal vesz részt különböző zenei, képzőművészeti vagy kreatív foglalkozásokon, így hasznosan tudják idejüket eltölteni, valamint ki tudják bontakoztatni (rejtett) képességeiket.

A *sport szakszervezetek, sportegyesületek, sportiskolák és sportlétesítmények* bűnmegelőzési szerepe egyre erősödik, amelyet a stratégia kifejezetten támogat. A sport egyszerű lehetőség bűnmegelőzésben mind közösségformáló ereje, a hasznos szabadidő-eltöltés, valamint személyiségformáló hatása miatt.

A társadalmi önvédelmi képességének javítása érdekében jelentős feladataik vannak a *gazdasági élet szereplőinek*. A gazdasági szféra tagjaiban tudatosítani kell, hogy a vagyonuk, alkalmazottaik és ügyfeleik biztonságának védelme anyagi és erkölcsi érdekük. A gazdasági szervezeteket bevonni a megelőzésbe igen nehéz, de nem lehetetlen. Kidolgozatlan még a motivációs és támogatási rendszere azoknak a vállalkozásoknak, amelyek a bűncselekmények vagy devianciák következtében a marginalizáció veszélyébe kerültek emberek integrációjának elősegítésére képesek. A bűnmegelőzés támogatása közvetlenül is a közbiztonság érdekében végrehajtott direkt befektetés, ami a közbiztonság javulása révén már rövidtávon is megtérül. A közbiztonság, mint kollektív, össz társadalmi termék egyszersmind piaci értelemben felfogható, forintban kifejezhető előnyökkel kecsegtető kategória is. A jó közbiztonságú térségeknek jobb a lakosságmegtartó ereje, nagyobb a munkaerő- és a tökevvonzó képessége, jellemzően nagyobb értéket képesek előállítani.

A *családok*, főképpen a *szülők* feladata a nevelés, a védelmi és önvédelmi funkciók kialakítása, a szociális kompetenciák fejlesztése, a probléma- és konfliktusmegoldó képességek kialakítása. Ugyanakkor problémát jelent, hogy sok esetben maguk a szülők sincsenek tisztában az egyes bűncselekmények társadalmi veszélyességével, a gyermekeikre leselkedő veszélyekkel.

Az *egyrén* maga teher a legtöbbet biztonsága érdekében. A nyitva felejtett bejárati ajtó, az őrizetlenül hagyott kerékpár, a táskából, zsebből kikandikáló telefon és pénztárca, a pulton felejtett tárcsa mind-mind alkalmat adnak a tolvajoknak. Az, hogy egy átmulatott éjszaka után ittasan beül-e a gépkocsi volánja mögé, vagy bezárra-e íttas sofőr mellé a kocsi, hogy bezárja-e a kaput és a bejárati ajtót, hogy köt-e lakásbiztosítást, hagy-e értéket a gépjárműben, őrizetlenül hagyja-e értékeit, mind-mind az egyén saját döntése. A normakövetés hiánya kizárólag – arányos – szankciók alkalmazásával nem orvosolható.

8. BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK, CÉLOK, INTÉZKEDÉSEK (INTÉZKEDÉSI TERV 2013–2015)

A közbiztonság fokozása, az állampolgárok szubjektív biztonságérzetének javítása, a bűnözést eredményező folyamatok kontrollálása, valamint a bűnözés mennyiségi csökkentése csak átfogó célkitűzések meghatározásával valósítható meg. Az átfogó célkitűzéseket specifikus célkitűzések elérésével lehet konkretizálni. A stratégia átfogó célkitűzéseit a prioritások, specifikus célkitűzéseit a beavatkozási területek jelentik. A prioritások és az azokon belül található beavatkozási területek adják azt a keretrendszert, amelyben a konkrét feladatként jelentkező intézkedések definiálhatók.

A stratégia tíz éves időtávja alatt kétféleképpen az egyes beavatkozási területeken új megvalósítandó intézkedések határozhatóak meg, a már meglévők módosíthatóak, alapvetően megváltoztathatóak, vagy törölhetők.

A stratégia az egyes beavatkozási területeket követően tartalmazza az első időszakra, tehát a 2013–2015-re vonatkozó intézkedési tervet is, vagyis mindazon intézkedést, amelyeket ebben az időintervallumban kell végrehajtani, vagy végrehajtásuk előkészítését ekkor kell megkezdeni.

8.1. Településbiztonság

A közbiztonság – a modern európai felfogás szerint – olyan kollektív társadalmi termék, amely az egyének és közösségek tevékenységéből, az állami szervek hatósági intézkedéseiből, a polgárok önvédelmi képességei, és a vállalkozói piac nyújtotta szolgáltatások együtteséből alakul ki. Aktuális helyzetének bemutatása összetett feladat, amelyben a statisztikai mutatókkal kifejezhető változások, tendenciák bemutatásának ugyanúgy helye van, mint az önkormányzatok közbiztonságról alkotott véleményének vagy a közvélemény-kutatások eredményeinek. Azonban az, hogy ténylegesen milyen a közbiztonság, csak kellő körültekintéssel és óvatos következtetésekkel ragadható meg. Különösen igaz ez akkor, amikor több, egymástól különböző adottságú és népességű, sok esetben eltérő gazdasági-társadalmi fejlettségű (földrajzi) terület, régió alkotja ország közbiztonságának értékeléséről van szó. Ennek kiemelt jelentősége van, hiszen a gazdasági, társadalmi környezet változása, az eltérő adottságú területek közötti különbségek tovább mélyítették az egyes társadalmi csoportok közötti eltérést, amely elsősorban az anyagi javak tekintetében kifejezhető szélsőséges diszharmonia mutat.

A közbiztonság helyzetét nem lehet „pillanatkép”-ként kezelni, megismerésében a tendenciák megragadására kell törekedni. Mindehhez viszont meg kell ismerni az okokat, azokat értelmezni, elemezni kell annak megállapítása érdekében, hogy a feltárt változások milyen mértékű hatást gyakorolnak a közbiztonságra. Ennek során tekintettel kell lenni a média közvéleményt befolyásoló hatására is, ugyanis a lakosság nem veszi figyelembe a statisztikai számadatokat, hanem a folyamatos intenzív információáramlásból tájékozódik, majd általánosít. Ennek hátterében az áll, hogy az információáramlás sebessége felgyorsult, a média pedig a nézettség növelése érdekében fokozza a bűnügyi híradások „bulvárosítását”. A lakosság ezáltal saját magát és környezetét is sokkal veszélyeztetettebbnek érzékeli és értékeli.

Egy település közbiztonsági helyzete a helyi problémák összességéből tevődik össze, ezért kezelése és a jogsértések megelőzése elsősorban helyi összefogással valósulhat meg hatékonyan. A jogsértések visszaszorítása össz társadalmi igény és feladat, amelyben az állami is civil szervezetek, szervezeteknek az összefogására van szükség.

Az együttműködők gondolkodásának, cselekvésének középpontjában bűnmegelőzési szemléletnek kell érvényesülnie annak érdekében, hogy a lakosság szubjektív biztonságérzete emelkedjen, az objektív biztonság kívánatos foka megteremtődjön, ami a település közbiztonságának stabilitásában realizálódik.

A településeken elkövetett jogsértések okai és feltételei között meg kell említeni a tágabb környezetbe tartozó szociális ellátottságot, az egészségügyi és közigazgatási fejlettséget, a műveltségi szintet, az igazságszolgáltatás pontosságát, gyorsaságát, a munkanélküliség mértékét és az általa érintett rétegeket, az általános gazdasági helyzetet, a létminimum szintje alatt és annak közelében élők számát, a lakáshelyzetet és a szociális ellátottsághoz szervesen kapcsolódó tényezőket. A közvetlenül befolyásoló szűkebb környezetben a család, az iskola, a munkahely, a baráti kapcsolatok, szórakozási lehetőségek és szokások, illetve a lakókörnyezet kialakítása is befolyásolja a bűnözés mértékét és minőségét.

A fentiekre tekintettel a prevenciós tevékenységet elsődlegesen a mikro- és makrokörnyezetben lévő okokra figyelemmel kell végezni.

A kriminológiai szakirodalom szerint a sértetté válásban többek között jelentős szerepe van a lakóhelynek is, a bűnözés elsősorban a városokhoz, kiemelten nagyvárosokhoz kötődő jelenség. Mint a nyugat-európai országok többségében, nálunk is a fővárosban a legmagasabb a bűncselekmények száma, mivel a magyar lakosság 18%-a ott él. Ugyanakkor területi megoszlás alapján a fővárosban kerül elkövetésre a regisztrált bűncselekmények 24–28%-a, amely alapján Budapest a lakosság arányát meghaladó mértékben veszélyeztetett bűnügyi szempontból.

Az állampolgárok többsége otthonát a nap jelentős részében felügyelet nélkül hagyja, és sokszor védelmére még a manapság már elvárható minimális anyagi ráfordítást igénylő biztonságtechnikai eszközöket sem alkalmaznak. Az emberek között a kapcsolatok is lazábbak a városi környezetben, és gyengébb a közösségi kohézió, mint egy kistérségben.

A leggyakoribb elkövetési helyek a városok utcái, elhagyott parkjai, egyéb félreeső területei, nagyobb bérházak lépcsőháza vagy liftjei, tömegközlekedési eszközök, illetve a forgalmas, fiatalok által tömegesen látogatott találkozási pontok (bevásárlóközpontok, plázák parkolói, játéktér, pályaudvarok és környéke, metró átszállási csomópontok, földfelszíni tömegközlekedési eszközök megállóit).

Egyes közterületen elkövetett bűncselekmények, a rongálások, a garázdaságok, a testi sértések, a rablások egy jelentős részét szórakozóhelyekről indulva, vagy azok környékén követik el a tettesek.

A településeken folyó gazdasági tevékenységekkel adódóan továbbra is a támadások célpontjai a különböző pénzintézetek, posták, pénzváltóhelyek, pengszállítók, személyszállítók, üzemanyag-töltő-állomások, gyógyszertárak és kiskereskedelmi egységek. E helyszínek többségénél a biztonsági eszközök nem megfelelő színvonalra, kezelése, vagy eleve a hiánya szintén elkövetést befolyásoló tényező.

Általánosan megállapítható, hogy az elkövetési magatartás kegyetlenebbé, az ellenállás megtörése a szükségesnél is sokszorosan durvábbá vált. Ennek eredményeként gyakoribb a sértettek bántalmazása.

A jogsértések erőszakkal történő megvalósításának tendenciája jól megfigyelhető a forgalmas helyen, napközben elkövetett rablásoknál. A tettesek a bűntett minél gyorsabb és „zökkenő-mentesebb” lefolyása érdekében alkalmazzák az erőszakot, vagy a valamilyen eszközzel való fenyegetést, nem egyszer súlyos sérülést okozva az áldozatnak.

A városokban gyakran előforduló módszer az útonálló jelleggel, idős, 60 év feletti – főleg női – sértettekkel szembeni utcán, lépcsőházban, vagy más elhagyott helyen elkövetett támadás. Az esetek többségében egyszerűen fellökik a kiszemelt áldozatot, majd a földön fekvőtől elveszik értékeit.

Változatlanul a bűnözők potenciális célpontjait képezik a magánlakásokban egyedül élő, idős személyek. Az elkövetők többnyire éjjel, vagy a hajnali órákban megtévesztéssel vagy fizikai erőszakkal hatolnak be az ingatlanba, ahol megfélemlítéssel, de egyre inkább durva erőszakkal (tettleg bántalmazva, gúzsba kötve) szerzik meg az áldozatok pénzét, egyéb értéktárgyait.

A szubjektív életminőséget és a biztonságérzetet kapcsolatos attitűdöket jelentősen meghatározza a közösség összetartó ereje, ennek köszönhetően leginkább a kisebb településeken élők érzik biztonságban magukat, míg a nagyvárosokban élők között fordulnak elő legnagyobb arányban olyanok, akik félnek vagy nagyon félnek a bűnözéstől.

A települések lélekszámának növekedésével megfogalmazható a „biztonságérzet-lejtő”, de az is, hogy még a nagyobb városokban is meghatározó a biztonságérzet a helyi szomszédsági környezettel kapcsolatban.

A kutatási eredmények azt jelzik, hogy az emberek a magánszférájukkal (ház, lakás, lakókörnyezet) sokkal elégedettebbek, mint a tágabb társadalmi környezet életminőségéhez köthető tényezőivel (demokrácia működése, környezetvédelem, közbiztonság).

Az emberek közötti bizalom és mindennapi szolidaritás ma is működik, ám egyre szűkebb körre koncentrálódik: korábban a szomszédságra, a munkatársi kapcsolatokra, a távolabbi rokonságra is kiterjedt. Ma azonban csak a szűk családra, esetleg a legközelebbi barátokra.

A szituatív eszközök lakosság elterjedtsége azt mutatja, hogy a polgárok akkor folyamodnak biztonsági eszközök alkalmazásához, amikor már sérelmükre például az első betörés megtörtént. Noha a védekezés színvonalának emelése sok kártól és kellemetlenségtől kimélné meg az embereket.

A nagyvárosokban inkább a nyílászárókat erősítik különböző technikai eszközökkel (biztonsági- és/vagy hevederzár, ajtó- és ablakrács), a kistérségeken viszont inkább háziorzókát tartanak.

Beavatkozási területek:

- Községi rendszert megteremtése,
- Bünnegelőzés építészeti eszközökkel,
- Külsőterületeken élők biztonságának fokozása,
- Vagyonvédelem.

8.1.1. Községi rendszert megteremtése

A községi rendszert a községek biztonságának megteremtése érdekében végzett tevékenység. Részé annak rendőrség által végzett rendészeti munkának, amelynek fő célja a közbiztonság megteremtése és fenntartása. A községi rendészeti tevékenység az adott település rendőrségének olyan működése, amely ezen új filozófia alapján törekszik a helyi közösség legszélesebb körének bevonásával a közbiztonság és a biztonságérzet megteremtésére, a rendőrség és lakosság közötti bizalom kialakítására, ezáltal is az életminőség javítására.

A községi rendészeti szemléletből adódóan a rendőrség küldetését három cél jelenti:

- a helyi közösség tagjai biztonságérzetének megteremtése,
- a kölcsönös bizalom kialakítása a helyi közösség tagjaival,
- a helyi közbiztonság megteremtése.

A szubjektív biztonságérzetet a bűnözés jellemzőin (volumenén, struktúráján, dinamikáján) kívül számos más tényező befolyásolja, beleértve a korábban tárgyalt mediakörnyezetet is. Az állampolgárok biztonságérzete nem minden esetben tükrözi a valós bűnügyi-közbiztonsági helyzetet. Ugyanakkor kifejezetten fontos szempont a helyi rendőrkapitányság lakosság számára is látható tevékenysége, tevékenységének megítélése.

A környezet állapota nagyban befolyásolja az állampolgárok hangulatát (például kiégett közvilágítás, graffitis felületek, elhanyagolt, szemetes közterek, stb.), ami általános szorongást válthat ki. A rendészeti bünnegelőzésnek – a társadalom szereplőinek bevonásával – fel kell térképezni a lakosság biztonságát veszélyeztető körülményeket, és azokra gyors és hatékony válaszokat kell kidolgozni. Ezen intézkedések végrehajtásának eredményeként várható a lakosság közbiztonságba, ez által a jogalkalmazókba vetett bizalmának, életminőségének javulása.

További eredménye a községi rendszertnek, hogy az állampolgárok nagyobb bizalommal fordulnak majd a hatósághoz, így megerősödhet a rendőrség iránti bizalom, ami egyúttal nagyobb együttműködési hajlandóságot is feltételez.

Intézkedések:

A. Községi rendészeti modell projekt kidolgozása, tesztelése

Intézkedés:	A községi rendszert bevezetésének első lépése egy hazai modell kidolgozása. A kidolgozott modellt tesztelni kell legalább egyéves időszakban, 4 különböző rendőrkapitányságon, amelynek tapasztalatait egy kézikönyvben kell összefoglalni.
Felelős:	rendőrség
Partner:	BM, NBT
Forrás:	többletköltséget nem igényel (SH-9.1/1. projekt)
Eszköz:	egyéves tesztidőszak 4 rendőrkapitányságon, képzések

Határidő:	2015. december 31.
Indikátor:	értékelő jelentés, kézikönyv

B. Községi rendészeti tananyag kidolgozás, oktatásba építése

Intézkedés:	A tapasztalatok alapján ki kell dolgozni a rendészeti oktatás részére a közösségi rendészetre vonatkozó tananyagot, és be kell építeni a tanmenetbe.
Felelős:	rendőrség
Partner:	NKE, NBT
Forrás:	nem igényel többletköltséget
Eszköz:	tananyag
Határidő:	2015. május 31.
Indikátor:	kész tananyagok, képzések módosítása

C. A modell régiós szintű kiterjesztése**D. A modell országos szintű kiterjesztése****E. Közbiztonsági és bűnmegelőzési stratégia készítése**

Intézkedés:	Ösztönözni kell az önkormányzatokat, hogy dolgozzák ki a közbiztonsági és bűnmegelőzési stratégiájukat, illetve amennyiben már rendelkeznek stratégiával azt vizsgálják felül és korszerűsítsék.
Felelős:	BM
Partner:	önkormányzati érdekszövetségek, polgárőrség, rendőrség
Forrás:	külön forrást nem igényel
Eszköz:	módszertani ajánlás
Határidő:	folyamatos
Indikátor:	bűnmegelőzési stratégiák száma

8.1.2. Bűnmegelőzés elősegítése építészeti eszközökkel

Az építészet a maga eszközeivel jelentősen befolyásolja az egyén és a közösség hangulatát, a szubjektív biztonságérzetet, valamint az életminőséget. Bűnmegelőzési szempontból fontos eszközök a terület- és településrendezés, a közterek, az épületek és belső terek tervezése, amelyekhez szervesen kapcsolódnak a forgalom-, a kert- és tájtervezés. A városépítészetén túl, szintén közvetlen hatással van az emberi érzékelésre és viselkedésre az épületek tömeg- és téralakítása, az anyag- és színhasználat, a be- és megvilágítás mértéke, valamint a környezet általános állapota. Mindezeket túl, az általános építészeti eszközök alkalmazása hozzájárul a lakókörnyezet és az életminőség javulásához, azonban önmagában, a bűnmegelőzés többi területének az aktív közreműködése nélkül, nem képes valódi sikereket elérni.

A bűnmegelőzés építésügyi eszközei:

- településrendezés, köztér,
- építványtervezés (tömegalakítás, funkcionalitás és térszervezés, alaprajzi elrendezés),
- az épület biztonságtechnikai elemeinek tervezése, valamint

a tervezést befolyásoló szempontjai:

- a telek, közterület fekvése, elhelyezkedése, megközelítése, megvilágítása, a telek közterületről való megközelítése, a terepviszonyok kialakítása,
- az építmény helye és megközelítése,
- az építmény bejárata,
- a használati mód, technológia és tevékenységek ütemezése/beosztása,
- az építmény használatát irányító szabályok kialakítása.

Intézkedések:

A. A bűnmegelőzés elősegítése építészeti eszközökkel magyarországi modelljének kidolgozása hazai és nemzetközi ajánlások alapján

Intézkedés:	Az építészeti eszközökkel segített bűnmegelőzés nemzetközi modelljeinek vizsgálata, a Magyarországon alkalmazható ajánlásainak összegyűjtése rendszerezése és adaptálása. Az adaptált nemzetközi, hazai tapasztalatok, valamint a hazai építészeti környezet felmérése alapján ki kell dolgozni az építészeti eszközökkel segített bűnmegelőzés elveinek érvényesülését szolgáló intézkedések koncepcióját; az építészeti eszközökkel segített bűnmegelőzési ajánlások rendszerét és az alkalmazásuk elterjedését elősegítő intézkedéseket.
Felelős:	rendőrség, BM
Partner:	érintett kamarák, önkormányzatok, kormányhivatalok, NBT
Forrás:	első évben 3.000.000 forint, második évben 2.000.000 forint, központi költségvetés
Eszköz:	kutatás és koncepciókészítés
Határidő:	2014–2015
Indikátor:	kutatási jelentés és koncepció

B. Az építészeti eszközökkel segített bűnmegelőzést végző szakemberek biztosítása

Intézkedés:	A képzések, továbbképzések szervezésével biztosítani kell, hogy a területen tevékenykedő szakemberek ismerjék meg az építészeti eszközökkel segített bűnmegelőzés lehetőségeit, illetve kerüljön megteremtésre a szakember-utánpótlás bázisa.
-------------	---

Felelős:	Lechner Tudásközpont
Partner:	NBT, ME, egyetemek építészkarai, Magyar Építész Kamara, NKE
Forrás:	10 millió forint, NBT költségvetés
Eszköz:	tananyagfejlesztés, tantervmódosítás
Határidő:	2018. december 31.
Indikátor:	tananyagok, módosított tantervek

C. Az építészeti eszközökkel segített bűnmegelőzéshez kapcsolódó jogszabályi háttér és minősítési rendszer biztosítása

Intézkedés:	Ki kell dolgozni az építészeti eszközökkel segített bűnmegelőzési ajánlásokra épülő minősítési rendszert, amelynek a gyakorlatban történő megvalósítása, utógondozása időszakos biztonságvédelmi auditok elrendelésével kontrollálható, racionalizálható, optimalizálható. A belső, külső terek vagyónvédelmét még a tervezés-engedélyezés-építés fázisában kockázatelemzéssel kell optimálisan kiválasztani, telepíteni. Az új, illetve meglévő védelmi eszközök, rendszerek hatékonyságát, fejlesztési irányait időszakos, a biztonságvédelem kialakítására, működésére irányuló auditok elrendelésével lehet biztosítani. Az épületek belső, külső tereinek minimális vagyónvédelmi szintjét a kialakítandó minősítő rendszerrel lehet biztosítani. Az építészeti eszközökkel segített bűnmegelőzés hatékony alkalmazásához felül kell vizsgálni a kapcsolódó jogszabályokat.
Felelős:	Lechner Tudásközpont
Partner:	NBT, ME, rendőrség, kormányhivatalok, önkormányzatok, MABISZ, SZVMSZK
Forrás:	8 millió forint, NBT költségvetés
Eszköz:	jogszabályalkotás
Határidő:	2018. december 31.
Indikátor:	módosított jogszabályok

D. Az építészeti eszközökkel segített bűnmegelőzést népszerűsítő kiadványok

Intézkedés:	Különböző célcsoportok számára népszerűsítő, közérthető kiadványok, nyomdakész és online statikus kiadványok előállítás, ezáltal biztosítva, hogy a területen tevékenykedő szakemberek, a lakosság és a vállalkozók megismerjék az építészeti eszközökkel segített bűnmegelőzés lehetőségeit.
Felelős:	Lechner Tudásközpont
Partner:	NBT
Forrás:	10 millió forint, NBT költségvetés
Eszköz:	ismeretterjesztőanyag-fejlesztés, online és offline terjesztés
Határidő:	2018. december 31.
Indikátor:	ismeretterjesztő nyomdakész kiadványok, online felület

E. Az építészeti eszközökkel segített bűnmegelőzéshez kapcsolódó online felület interaktív tartalommal való bővítése

Intézkedés:	Ki kell dolgozni az építészeti eszközökkel segített bűnmegelőzési ajánlásokra alapozott interaktív oktatóanyagot, mely közérthető módon, 3D ábrákkal teszi érthetővé a különböző helyzetekre alkalmazható ajánlásokat.
Felelős:	Lechner Tudásközpont
Partner:	NBT
Forrás:	8 millió forint, NBT költségvetés
Eszköz:	interaktív oktatóanyag online felületen
Határidő:	2018. május 31.
Indikátor:	interaktív online felület

8.1.3. Külterületeken élő biztonságának fokozása

Klasszikus értelemben vett kiterjedt tanyavilágról, amelynek hazánkban három típusát különböztetünk meg (életvitelszerűen lakott, gazdálkodásra használt vagy ideényjelleggel, hétvégi házként funkcionáló), igazán csak Csongrád, Békés és Bács-Kiskun megye területén beszélhetünk. Ezekben a megyékben jellemző az előzőekben vázolt mindhárom tanyatípus együttes jelenléte is, és negyedikként idesorolhatók a jelentős számban található lakatlan, elhagyott tanyaépületek, volt TSZ majorok. A biztonság és a köznyugalom fenntartása ezeken a területeken már századokkal ezelőtt is speciális módszereket igényelt.

A lakott tanyák többségében idős, illetve egyedülálló, hátrányos helyzetű személyek, családok élnek. A külterületen, különösen a tanyavilágban élő népesség érzékenyebben reagál a bűnügyi helyzet változásaira, sőt más társadalmi rétegektől eltérően, sajátos helyzetükből fakadóan jobban igényli az állam szolgáltató gondoskodását. A lakott illetve a gazdálkodó tanyák sérelmére elsősorban vagyon elleni bűncselekményeket, azon belül is alkalmi, betöréses, trükkös lopásokat követnek el. A lakatlan, elhagyott tanyaépületekből szinte mindent elvisznek, a berendezési tárgyakon túl az épületszerkezeti darabokig (ajtó, ablak, tetőcserep, gerenda, de volt példa az épület teljes elbontására is) egyaránt.

Az ideényjelleggel lakott tanyák többsége vagyonosabb tulajdonosai révén hétvégi házként funkcionál vagy gazdálkodók használják az ingatlanokat. Ezen tulajdonosok sérelmére elkövetett bűncselekmények többsége nagyobb értékű berendezési tárgyakra elkövetett betöréses lopás, amelyek elkövetési ideje mindig a lakók távollétére esik. A tulajdonosok e csoportjánál érzékelhető a fejlettebb önvédelmi hajlandóság, hiszen számos lakóépületet már vagyónvédelmi eszközökkel szerelték fel.

A jelentős kiterjedésű tanyavilággal bíró területeken eljáró rendőr-főkapitányságok, rendőrkapitányságok felismerve a tanyákon élők védtelenségét, fokozott kiszolgáltatottságát, kiemelt figyelmet fordítottak és fordítanak ma is a sérelmükre elkövetett bűncselekmények megelőzésére. Az ott lakók élet- és vagyónbiztonságának megteremtését célzó úgynevezett tanyaprogramot dolgoztak ki, amelyet partnerek bevonásával folyamatosan működtetnek.

Intézkedések:

A.

B. A veszélyeztetett területeken biztosítani kell a rendszeres rendőri, polgárőri jelenlétet

Intézkedés:	Össze kell hangolni a rendőrség és a polgárőrség szolgálatellátását annak érdekében, hogy a fokozott ellenőrzések időszakán túl is biztosított legyen a polgárőri jelenlét a veszélyeztetett területeken.
Felelős:	rendőrség
Partner:	önkormányzatok, polgárőrség,
Forrás:	nem igényel többletköltséget
Eszköz:	tervezés, szervezés, ellenőrzés
Határidő:	folyamatos
Indikátor:	bűnügyi helyzet, feltárt esetek elemzése, bevont polgárőrök száma, szolgálati idejük

8.1.4. Vagyonvédelem

A tulajdonhoz való jog a modern demokráciák egyik alappillére. Az állampolgárok tulajdonának védelme közhatalmi eszközökkel az állam egyik alapvető feladata, ugyanakkor az állam nem lehet kizárólagosan felelős a tulajdon garantálásában.

A viktimológia által bizonyított, hogy a bűncselekmények egy részében a sértett maga is „közreműködik” azzal, hogy valamilyen módon (magatartásával, hanyagságával, nemtörődomségével) lehetővé teszi, vagy megkönnyíti annak végrehajtását.

Az időskoriak sérelmére jellemzően – elsősorban – vagyon elleni (különösen lopás, betöréses lopás, csalás) bűncselekményeket követnek el. Ezen bűncselekmények helyszíne többnyire az idős ember otthona, illetve közterület (parkok, utca). Gyakran előfordul, hogy „trükkös” lopás észlelésekor az áldozatok ellenállását követően a vagyon elleni bűncselekmény akár a testi épséget is veszélyeztető bűncselekménnyé alakul át.

Fontos tehát, hogy a lakókörnyezetében mindenki aktív részese legyen a saját érdekeit is szolgáló bűnmegelőző munkának, tegyen meg minden tőle telhetőt a maga és családja, mások személye, illetve vagyona érdekében. Mindannyian válhatunk ugyanis bármely pillanatban bűncselekmény sértettjévé, ezért megelőzni mindannyiunk érdeke. Ezáltal a vagyonvédelemmel kapcsolatos minden intézkedés fő célja az állampolgárok folyamatos tudatformálása révén az önvédelmi mechanizmusaik kialakítása és továbbfejlesztése, az öngondosodásra való nevelés, valamint a tulajdonhoz kapcsolódó egyéni felelősségérzet kialakítása.

Az összes ismertté vált deliktum meghatározó részét évek óta a vagyon elleni bűncselekmények teszik ki. Ezek azok a jogsértések, amelyek az állampolgárok szubjektív biztonságérzetét leginkább befolyásolják, ezért visszaszorításuk indokolt. A kialakítandó hatékony és megfelelő prevenciós intézkedéseknek az érintett területek helyzetértékelésén kell alapulnia. A korábban már bevezetett prevenciós protokollok, taktikák, technikák, metodikák hatékonyságát szintén elemzésekkel lehet értékelni, mérni, átdolgozni, fejleszteni. E tanulmányok hasznosulásának fontos része továbbá, hogy megállapításaik alapján meghatározhatóak a konkrét beavatkozás célterületei is.

Intézkedések:

A. A lopás, a garázdaság, az erőszakos jellegű jogsértések, illetve a trükkös csalás bűncselekményeinek visszaszorítása

Intézkedés:	A jogsértések legnagyobb halmazát kitevő vagyon elleni bűnözés szerkezete a lopások dominanciáját mutatja. A statisztikai mutatókon túl azonban figyelemmel kell lenni azokra a bűncselekményekre is, amelyek az állampolgárok szubjektív biztonságérzetét leginkább befolyásolják. Ezek közül kiemelkedő helyet foglalnak el a garázdaság és erőszakos jellegű bűncselekmények, valamint a trükkös csalások. Visszaszorításuk érdekében szükséges a megjelölt jogsértések vizsgálata, amelyek révén megelőzésükre adekvát válaszok dolgozhatók ki. Ennek érdekében feltáró, elemző-értékelő vizsgálatot kell végezni a megjelölt deliktumok elterjedtségéről kriminálisztikai jellemzőik alapján, és ezekre figyelemmel, megelőzési módszereket, praktikákat kell kidolgozni a visszaszorításukra. A rendőrség e tevékenységben részt vevő bűnügyi és rendészeti szakembereinek szakmai továbbképzését biztosítani kell.
Felelős:	rendőrség
Partner:	NBT
Forrás:	3 millió forint, NBT költségvetés
Eszköz:	képzések
Határidő:	folyamatos
Indikátor:	képzettek száma

B.

C.

D. Bűnmegelőzési Centrum kialakítása, teszteléses működtetése

Intézkedés:	A bűncselekmények számának növekedése, a szervezett bűnözés megerősödése, a súlyos vagyon elleni bűncselekmények megkövetelik mind az egyénektől, mind pedig a gazdasági társaságoktól a biztonságtechnikai eszközök, rendszerek alkalmazását, a védendő érték arányának megfelelő minél korszerűbb eszközök beszerzését, működtetését. A személyi tulajdon védelme elsősorban a tulajdonosra tartozik. Tőle függ, hogy lakása, lakáson kívüli értékei, hétféle háza, autója stb. mennyire válik betörők célpontjává. Fontos tudatosítani, hogy a vagyonvédelmi eszközök beszerzésénél ne a költségkímélés, hanem a szakszerűség és a hatékonyság legyen a fő szempont. A lakossági igények kiszolgálásának, a megfelelő információk átadásának egyik ilyen szintere a fővárosban ismételt kialakításra kerülő kísérleti modell, az ún. Bűnmegelőzési Centrum lehet. A Bűnmegelőzési Centrum egy olyan non-profit bemutatóterem, ahol az egyének megbízható forrásból bűnmegelőzési, főképpen vagyonvédelmi tanácsokat kaphatnak a következő témákban: hogyan vigyázzanak értékeikre, hogy ne váljanak zseblopás, alkalmi vagy akár trükkös lopás áldozatává; milyen minőségű ajtókat, zárakat, riasztókat, vagyonvédelmi eszközöket alkalmazzanak a biztonságuk védelmében; hogyan előzzék meg a gépkocsi-feltöréseket és lopásokat, továbbá hogyan óvhatják meg gyermeküket az internet veszélyeitől, a kábítószerrel, az erőszaktól.
Felelős:	rendőrség

Partner:	BM, NGM, NFM, NBT, polgárőrség, érintett kamarák, civil szervezetek, gazdasági társaságok
Forrás:	2014-ben 20 millió forint, 2015-ben 3 millió forint, azt követően két évente 1 millió forint, NBT költségvetés
Eszköz:	bemutató teremben elhelyezett ún. minta biztonságtechnikai eszközök, rendszerek, kommunikáció, tájékoztatók, szakemberképzés
Határidő:	2014-től folyamatos
Indikátor:	érdeklődők, minta biztonságtechnikai eszközök száma, nyitvatartási idő

E. Mobil Bűnmegelőzési Centrum kialakítása, teszteléses működtetése

Intézkedés:	A lakosság mind szélesebb körének preventív jellegű elérése érdekében meg kell vizsgálni, és ki kell dolgozni, hogy a D. pontban kialakított statikus Bűnmegelőzési Centrum funkcióját dinamikus módon, non-profit mobil Bűnmegelőzési Centrumokkal az országot lefedve (a Centrumhoz illeszkedően egységesen kialakított 3 db kisbusz, amelyek működési területe: Kelet-, Közép-, és Nyugat-Magyarország) hogyan lehet biztosítani. Ezzel nemre, korra, település szerkezettől, elhelyezkedésétől függetlenül a lakosság széles köréhez hatékonyan eljuttathatók azok a rendészeti prevenciók ajánlások, amelyek segítségével az állampolgárok önvédelmi képessége fokozható.
Felelős:	rendőrség
Partner:	BM, NGM, NFM, NBT, polgárőrség, érintett kamarák, civil szervezetek, gazdasági társaságok
Forrás:	az első évben 30 millió forint, azt követően évente 9 millió forint, NBT költségvetés
Eszköz:	3 db kisteherautó egységes kialakítása, felszerelése, kommunikáció, tájékoztatók, szakemberképzés
Határidő:	2015-től folyamatosan
Indikátor:	érdeklődők, rendezvények, települések, minta biztonságtechnikai eszközök száma, futott kilométer

8.2. Gyermek- és ifjúságvédelem

A gyermek- és ifjúságvédelem, a fiatalok nevelése annak érdekében, hogy a társadalom hasznos tagjaivá váljanak, az egész társadalom és az állam egyik legfontosabb és legalapvetőbb feladata és értéke.

A gyermek és ifjúságvédelem célcsoportját a 0-24 éves korú gyermekek és fiatalok alkotják. Ez a korcsoport kiemelten veszélyeztetett, ezért a stratégia kiemelten fókuszál a tagjaira.

A gyermek- és ifjúságvédelem területén elsődlegesen fontos szerepet játszanak az úgynevezett nevelési és kulturális színterek, amelyeknek elengedhetetlen szerepe van a fiatalok védelmében, a védelmi mechanizmusaik kialakításában, az erkölcsi normák közvetítésében, az emberré válásban, a jogkövető magatartás kialakításában. Ezek a család, a nevelési-oktatási intézmények és a hasznos szabadidő-eltöltés színterei.

A legszervezettebben és leghatékonyabban a nevelési-oktatási intézmények színterén lehet olyan beavatkozási pontot kialakítani, amely hosszú távon hat, amennyiben tudatosan célozza meg a fiatalok elkövetővé és áldozattá válásának megelőzését. A prevenció területén elengedhetetlen a tanulás és a munka, mint érték hangsúlyozása. A tanulás, mint a siker legális elérési útja gyakran háttérbe szorul a felnővekvő gyermekek körében, ami nem megengedhető. A családok elérése jóval nagyobb nehézséget okoz, hiszen hozzájuk a médián, a helyi bűnmegelőzési programokon, a szóróanyagokon keresztül illetve a gyermekek közvetítésével, a gyermekeknél elért magatartásváltozás befolyásoló erejével lehet eljutni. A családok életébe hatékonyan a családtámogatási rendszeren keresztül lehet beavatkozni ösztönözve a felelős gyermekvállalást, a gyermekek felneveléséhez szükséges testi, lelki, szellemi és erkölcsi felelősség erősítését, hiszen a szakemberek szerint a gyermekek prevenciók védelme az anyai várandóssággal egyidőben kezdődik.

Kiemelkedően fontos továbbá a szabadidő eltöltésének színtere, hiszen a legtöbb áldozattá válás és elkövetővé válás ezen a szinten valósul meg.

A prevenció akkor a leghatékonyabb, ha az intézkedések és színterek a módszerekkel összhangban egymás hatását erősítik, és semmiképpen nem gyengítik.

A kisközösségi – családi, iskolai, hasznos szabadidő-eltöltési – színterek nevelő hatásainak erősítésével csökkenthető a kallódó fiatalok csoportja. Az egészségügyi, a szociális szolgáltatások, a szociál- és foglalkoztatáspolitikai képviselői, az iskolák, a rendőrség, a pártfogó felügyelők és az igazságszolgáltatási szereplők közötti jelzőrendszer és együttműködés kialakítása, valamint az önkormányzatok és a jegyzők közötti folyamatos munkakapcsolatok megelőzik a veszélyeztetett és a veszélyeztetővé válást. A gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetése a bűnelkövetés felé sodródó és az áldozattá váló fiatalok számát csökkenti.

A nevelési-oktatási intézmény azonban nem csak a bűnmegelőzési információk célba juttatásának az egyik színtere, hanem számos bűncselekmény elkövetési helyszíne (iskolai zaklatás, iskolai erőszak) vagy egyes bűncselekmények kialakulásának okai tényezői visszavezetnek az iskolába (például önbizalomhiány, rablás). Éppen ezért a nevelési-oktatási intézményekben folyó bűnmegelőzésnek kettős célja van: az áldozattá válás megelőzése mellett az elkövetővé válás megelőzését is magában foglalja.

A bűnmegelőzés fontos területe a hasznos szabadidő-eltöltés megteremtése, hiszen a csellengő, céltalan gyermekek gyakran unalmukban követnek el akár súlyos bűncselekményeket. A játék, az élmények, a közösségek összefonódása olyan mikrokörnyezetet alakít ki, amely hatványozottan képes a védelmi és megtartó funkciót kifejteni, ezért alkalmas az elkövetővé válás megelőzésére. A bűnmegelőzés megelőzésére egyaránt.

Az ifjúság erkölcsi fejlesztése a sport egyik fontos feladata is. Az erkölcsfejlesztő feladatát a sport a benne rejlő sajátosságokon keresztül eredményesen oldhatja meg, ugyanis a csoportba való beilleszkedés, a szabályok betartása, egymás támogatása, a gyengébbek segítése, a kölcsönös bizalom, hogy az eredmények elérésében mindenki a tudása legjavát adja, a közös célok, a hagyományok ápolása, a sport törvényeinek önkéntes elfogadása, betartása, a kollektív hírnevének növelése közös erőfeszítések eredménye.

A gyermekek és fiatalok kiemelt kockázati csoportot képeznek bűnmegelőzési szempontból, hiszen hiszékenyséjük, bizalmuk, óvatlanságuk és csekély testi erejük miatt kiváló célpontjai egy-egy bűncselekménynek. A kortárs csoport nyomására hajlamosak olyan cselekmények gyakran csoportos elkövetésére, amelynek következményeivel nincsenek tisztában, és ez az információhiány az elkövetővé válásuknak kiemelkedő kockázatát jelenti. Éppen ezért a gyermek- és ifjúságvédelem intézkedéseinek kiemelten koncentrálnia kell ezen célcsoport igényeire és a kettős célzatú speciális prevenciók programok kidolgozására.

A mindennapi életünket az írott és íratlan szabályok tömege határozza meg. A gyermekeknek meg kell ismerkedniük ezekkel a szabályokkal és meg kell tanulniuk, hogy ezek nagy része az ő biztonságukat szolgálja. E magatartási szabályok ismeretében várhatjuk csak el tőlük, hogy idejében felismerjék a különböző veszélyeket, azok kockázatát és lehetséges következményeit, hiszen ezáltal tudnak csak helyes döntéseket hozni.

A Btk. gyermekek és fiatalok számára nehezen érthető, illetve nem ismerik annak tartalmát. Vékony a diáksínyek és a bűncselekmények közötti határmezsgye, amelyet sajnos igen gyakran átlépnek. Ennek pedig a legfőbb oka az, hogy nem tudják, mit szabad és mit nem, és gyakran sok olyasmiről hiszik, hogy diáksíny, ami kiemelt a bűncselekmény kategóriáját.

Az elhúzódozó büntetőeljárások során a fiatalok terheltek nem kapják meg a szükséges segítséget és támogatást a visszacsúsz megakadályozása, valamint a társadalomba való visszailleszkedés érdekében, ugyanakkor a gyermekkorú elkövetőkkel sem tud adekvát módon foglalkozni a gyermekjóléti alap- és szakellátás. Ezekre kell megoldást találni többek között a megelőző pártfogás intézményével.

A gyermekvédelem és a büntető igazságszolgáltatás területén eltér az eljárások funkciója, azonban az alkalmazott eszközökkel elérni kívánt célok egységes nevezőre hozhatók: ez pedig a gyermek és fiatalok szocializációjának elősegítése, sikeres beilleszkedése a társadalomba, a bűnmegelőzés megelőzése minél

korábbi szakaszban és a további büntetendő cselekmény elkövetésétől való tartózkodása.

A statisztikai adatok és a szakmai tapasztalatok alapján a kettős cél figyelemmel kísérése mellett az alábbi beavatkozási területeket különíthetjük el.

Beavatkozási területek:

- Megelőző vagyonvédelem,
- Hasznos szabadidő-eltöltés.
- Konfliktusok és az erőszak megelőzése, kezelése,
- Szenvedélybetegségek megelőzése, alkohol- és drogprevenció,
- A média és az internet veszélyei.

8.2.1. Gyerme- és ifjúságvédelmi programok az oktatásban

A személyes biztonságunkért, illetve tárgyait biztonságáért elsősorban mi magunk vagyunk a felelősök. Elengedhetetlen, hogy a felnövekvő nemzedéknek átadjuk azokat az információkat, amelyekkel megelőzhetjük az áldozattá illetve az elkövetővé válásukat. A gyermekek és fiatalok pedig főképpen az életkoruk és testi erejük, tudatosságuk hiányában könnyebben válhatnak vagyon elleni bűncselekmény áldozatává és elkövetőjévé.

A megelőző vagyonvédelem feladata, hogy olyan ajánlásokat fogalmazzon meg, amelyek betartásával csökkenthetjük a sértett válás kockázatát és amelyek széles körben történő alkalmazása esetén csökken a vagyon elleni bűncselekmények száma.

Intézkedések:

A. Iskolai prevenciós programok – a DADA és ELLEN-SZER programok működtetése az általános és középiskolákban

Intézkedés:	Az általános és középiskolásokhoz el kell juttatni a megelőző vagyonvédelem azon információit, amelyek elősegítik az áldozattá és elkövetővé válásuk megelőzését. Folyamatosan biztosítani kell a rendőrség DADA és ELLEN-SZER programjainak finansziális háttérét, az oktatók többnapos képzését, a módszertan folyamatos fejlesztését.
Felelős:	rendőrség, NBT
Partner:	EMMI
Forrás:	évente 3 millió forint, NBT költségvetés
Eszköz:	DADA és ELLEN-SZER programok iskolai megvalósítása, iskolai oktatások, pedagógusképzések tartása, DADA és ELLEN-SZER oktatók képzése, tananyagfejlesztés
Határidő:	folyamatos
Indikátor:	bűnmegelőzési előadásokkal elért gyermekek száma

B. A pedagógusok és gyermekvédelmi felelősök bűnmegelőzési képzésének bevezetése

C. A pedagógusok és gyermekvédelmi felelősök bűnmegelőzési továbbképzésének bevezetése

Intézkedés:	Ki kell alakítani és be kell vezetni a tanárok, gyermekvédelmi felelősök bűnmegelőzési továbbképzését, hogy az általános- és középiskolákban tevékenyen és minél hatékonyabban tudjanak hozzájárulni a bűnmegelőzési ismeretek tanulók részére történő átadásához, a diákok tudatosságának fokozásához a prevenció területén.
Felelős:	NBT, EMMI
Partner:	BM, KLIK, egyházak, civil iskolafenntartók, SZGYF
Forrás:	2014–2015. évben 1 millió forint, azt követően évente 15 millió forint, NBT költségvetés
Eszköz:	képzések tartása, tananyagírás, multiplikátorok képzése
Határidő:	a keretek kialakítása 2014. június, tananyag aktualizálása 2017. december 31., az oktatás folyamatos
Indikátor:	megtartott képzések száma, kiképzett oktatók száma, elkészített tananyag

D.

E. A hazai jó gyakorlatok összegyűjtése és népszerűsítése a gyermek- és ifjúságvédelem területén

8.2.2. Hasznos szabadidő-eltöltés

A hasznos szabadidő-eltöltés megszervezése, támogatása, a fiatalok szociális kompetenciáinak fejlesztése, a kis közösségek építése a bűnmegelőzés fontos eszköze és lehetősége. Számos módon (például kreatív és művészeti foglalkozások, élmény-, dráma- és olvasáspedagógia, játékos vetélkedők, kirándulások, táborok, közösségi terek fejlesztése, a sport nevelő és megelőző hatásának kiaknázása, idősek bevonása szabadidős programokba, az edzők, testnevelő tanárok, utcai szociális munkások képzése és továbbképzése) érhetjük el, hogy a fiatalok a különböző szintereken (család, oktatási-nevelési intézmények, kulturális intézmények és hasznos szabadidő-eltöltés keretein belül) egymást kiegészítő, egymás hatásait fokozó programokban, tréningeken, táborokban, egészségfejlesztő és -megőrző tevékenységben vehessenek részt.

Intézkedések:

A. A testnevelő tanárok és edzők bűnmegelőzési továbbképzésének bevezetése

Intézkedés:	A gyermek- és ifjalkorúak hasznos szabadidő-eltöltésének segítése érdekében erősíteni kell a sport és a bűnmegelőzés kapcsolatát. A testnevelő tanárok és edzők példaképként szolgálnak a fiatalok számára és a mozgás, a sport segítségével képesek azokat a szociális kompetenciákat fejleszteni, attitűdváltozásokat elérni, amelyek a bűnmegelőzésben is fontosak (szabálykövetés, csapatmunkában történő hasznos részvétel, agresszió-levezetés, erőszakmentes konfliktusmegoldás, tiszteltet, elismerés, veszíteni tudás, öröm). A testnevelő tanárok és edzők továbbképzésébe be kell emelni a bűnmegelőzési nevelés ismereteit, ennek érdekében képzési modult kell kidolgozni.
-------------	---

Felelős:	NBT
Partner:	Testnevelési Egyetem, EMMI
Forrás:	2016-tól évente 5 millió forint, NBT költségvetés
Eszköz:	képzési anyag elkészítése, továbbképzések szervezése
Határidő:	a felmérésre 2014. augusztus, a képzési modul kidolgozására 2017. december 31., továbbképzések tartása 2017-től folyamatos
Indikátor:	képzési anyag, továbbképzés

B.**C. Az időskorúak aktív bevonásának vizsgálata**

Intézkedés:	Meg kell vizsgálni, hogy az időskorúak hogyan vonhatóak be aktívabban a gyermekekkel és fiatalokkal kapcsolatos hasznos szabadidő eltöltési programokba, fel kell mérni a már működő jó gyakorlatokat, valamint javaslatot kell készíteni, hogyan lehet a jó gyakorlatokat országos szinten kiterjeszteni.
Felelős:	NBT
Partner:	EMMI, BM
Forrás:	nem igényel többletköltséget
Eszköz:	munkacsoport keretében vizsgálat
Határidő:	a felmérésre 2014. december 31.
Indikátor:	jelentés

8.2.3. Konfliktusok és az erőszak megelőzése, kezelése

Mindannyian valamely adott kulturális háttérben nőünk fel. Életünket, ünnep- és hétköznapijainkat, tapasztalatainkat, viselkedésünket, társadalmi, környezeti jelenségekhez való viszonyulásainkat meghatározzák azok a körülmények, amelyeket az adott kultúra biztosít számunkra.

A különböző mikrokultúrák észrevétlenül vannak jelen életünkben, amelyekre tudatosan sokszor fel sem figyelünk. A gyerekek, fiatalok sokszínű társadalmi, kulturális háttérnek felismeréséhez, tudatosításához és megfelelő kezeléséhez az ifjúsági szakma szakembereinek a pozitív, elfogadó szellemű hozzáálláson kívül megfelelő ismeretekkel és képességekkel kell rendelkezniük.

Az interkulturális tanulási folyamat fő jellemzője, hogy tiszteltben tartja a különböző kultúrák értékeit, szokásait, hagyományait. Kiemelt céljai:

- a több kultúrára épülő személyiségfejlesztés, amellyel a legfőbb cél, hogy a gyerekek, serdülők és fiatalok előnyként éljék meg az eltérő kulturális hátteret,
- a kisebbségi kultúra fenntartása, beleértve a vallás, a nyelv, a normák, a tradíciók, a társadalmi értékek, a társas kapcsolatok ápolását,
- átfogó értékek felkarolása, fejlesztése, amelyek mind a kisebbség, mind pedig a többség számára fontosak és értékesek,
- a teljes kulturális beolvadás megakadályozása, ezáltal remélhető, hogy a kisebbségek fennmaradnak, kulturális identitásuk megerősödik, fejlődhetnek a többségi környezetben,
- a nyelvi kompetenciák, érzelmi kompetenciák, valamint az emberi jogok, az érdekérvényesítés ismereteinek és készségeinek fejlesztése, az előítéletes szemlélet átfordítása.

Az előítéletek, a sztereotípiák, a rasszista megnyilvánulások egyaránt negatívan hatnak a megtestesítő személyekre és azokra, akikre irányul, hiszen aláássák az érintett csoport önértékelését, ártételesen hatnak az adott csoportba tartozó emberek munkahelyi, a tanulók iskolai teljesítményére, önmagukkal szemben támasztott igény szintjükhöz, önértékelésükre, mindennapi közérzetükre, mentálhigiénés állapotukra is.

Az interkulturális tanulási folyamata, különösen az előítéletek, sztereotípiák lebontásának szisztematikus küzdelme akkor lehet eredményes, ha együtt és egymást erősítve vesznek benne részt a különböző szereplők.

Intézkedések:

A. Módszertan készítése az iskolai erőszak hatékony megelőzése érdekében

Intézkedés:	Össze kell gyűjteni az nevelési-oktatási intézményekben előforduló erőszakos esetek kezelésére kidolgozott eredményes és a gyakorlatban hatékonyan bizonyult hazai és nemzetközi konfliktusmegelőző, -kezelő programokat. A felmérés eredménye alapján a hatékony, magyarországi alkalmazásra alkalmas programokról – azok módszertani leírását is tartalmazó – összeállítást kell készíteni, amelyet terjeszteni kell az nevelési-oktatási intézményekben.
Felelős:	NBT
Partner:	EMMI, rendőrség, KLIK, egyházak, civil iskolafenntartók, SZGYF
Forrás:	elektronikus terjesztés esetén nem igényel többletköltséget
Eszköz:	módszertanok összegyűjtése
Határidő:	2015. március 31.
Indikátor:	összegyűjtött módszertanok száma, összeállított módszertani ajánlás, elért nevelési-oktatási intézmények száma

B. A bűnmegelőzési ismeretek integrálása már működő felzárkózási programokba

Intézkedés:	Össze kell gyűjteni azon szervezeteket, amelyek hátrányos helyzetű, különösképpen roma fiatalok számára működtetnek felzárkóztatói programokat. Meg kell vizsgálni, hogy az összegyűjtött (főképpen játszótérházakban, tanodákban, közösségi tereken működtetett) programokba a bűnmegelőzési (áldozattá és elkövetővé válást megelőző) ismeretek, szociális kompetenciafejlesztő játékok integrálhatók-e, ki kell dolgozni a módszertant annak, hogy az áldozattá és elkövetővé válást megelőző ismeretek és szociális kompetenciafejlesztő játékok hogyan integrálhatók be a már futó programokba, és az arra alkalmasakba be kell illeszteni ezen ismeretek oktatását.
Felelős:	NBT, EMMI
Partner:	rendőrség, egyházak
Forrás:	1 millió forint, NBT költségvetése

Eszköz:	jó gyakorlatok összegyűjtése, módszertan kidolgozása
Határidő:	2015. február 28.
Indikátor:	az összegyűjtött programok száma, azon programok száma, amelyekben sikeresen integrálásra kerültek a bűnmegelőzési ismeretek, illetve szociális kompetenciafejlesztő játékok

C. Iskolai mediátorok képzése

Intézkedés:	Az iskolai erőszak megelőzése, valamint a konfliktusok erőszakmentes feloldása érdekében minden nevelési-oktatási intézményben legalább egy fő iskolai mediátort kell képezni, aki a módszer alkalmazásával enyhíteni tudja a szülők és tanárok; tanárok és tanárok; tanárok és diákok; diákok és diákok; szülők és diákok között felmerülő konfliktusokat. Az iskolai mediátorképzéssel egy újfajta konfliktus-feloldási lehetőség nyílik az oktatási intézményekben. mert bár 2004. óta létezik az oktatástügyi közvetítés intézménye, de ez utóbbi eljárás az olyan vitás kérdések rendezésére szolgál, mint például az intézmények átalakulása kapcsán kialakult viták, oktatási intézmény és fenntartója közötti szerződés vitatott kérdései, vagy a fegyelmi ügyeket követő, vagy megelőző egyeztetések. Az iskolai mediátorok rendszerének kialakításával lehetővé válik az iskolákban előforduló erőszakos magatartás- és viselkedésminták helyben történő kezelése.
Felélős:	NBT, EMMI
Partner:	KLIK, egyházak, civil iskolafenntartók, SZGYF
Forrás:	2014–2015. évben 2 millió forint, 2016-tól évente 8 millió forint, NBT költségvetés
Eszköz:	mediátor képzés
Határidő:	folyamatos
Indikátor:	nevelési-oktatási intézmény/iskolai mediátor

D. A család védelmi funkciójának növelése

Intézkedés:	A család mint a társadalom legalapvetőbb alkotóegysége a szocializáció elsődleges színtere is. Kiemelt jelentősége van az érték közvetítésben, ezért fontos, hogy a családok védelmi funkcióját növeljük. Ehhez sok esetben szükségük van külső segítségre, amelyet leginkább azoktól a szervektől és szervezetektől kaphatnak meg, amelyek a helyi problémákkal és sajátosságokkal tisztában vannak. Ennek érdekében szükséges azoknak a szervezeteknek és szervezeteknek a kiválasztása, amelyek képesek a megfelelő tanácsokkal és segítséggel ellátni az arra rászoruló családokat.
Felélős:	NBT
Partner:	EMMI, SZGYF
Forrás:	30 millió forint, NBT költségvetés
Eszköz:	képzések és programok
Határidő:	folyamatos
Indikátor:	részvevők száma

8.2.4. Szenvedélybetegségek megelőzése, alkohol- és drogprevenció

Othronról kapott vagy átvett stabil értékrend híján a fiatalok az ifjúsági szubkultúrában keresik identitásukat, és ott gyakran alkoholt, esetleg kábítószer fogyasztanak, és hajlandók a „kisebnek” tekintett szabályszegések akár csoportos elkövetésére is. Vizsgálatok bizonyították, hogy azok a fiatalok kevésbé veszélyeztetettek, akik jól érzik magukat környezetükben, magabiztosabbak, sikeresebbek, ezért nem, vagy kisebb mennyiségben fogyasztanak alkoholt, drogot, nem dohányoznak, nem válnak elkövetővé vagy áldozattá. Ez a szemléletmód új alapokra helyezi az iskolai és fiatalok drog- és bűnmegelőzést.

Bár a felnőtt társadalom gyakran igen szigorú normák, jogszabályok megalkotását is indokoltak tart a gyermekkorúak védelme érdekében, az indokolatlan (vagy annak érzett) tiltás önmagában ugyanolyan kontraproduktív lehet, mint a túlzottan liberális, vagy nem megfelelően érvényesülő szabályozás. A tudományos, elrettentően alapuló felvilágosító előadások sokkal inkább a figyelemfelkeltést szolgálják, mint hatékonyan és hosszú távon megoldják a problémákat, éppen ezért a gyermek- és ifjúságvédelem területén ezeket a módszereket minél jobban kerülni kell. A kamaszokra jellemző ellenállás ugyanis gyakran még vonzóbbá teszi a jogsértéseket, a drogok kipróbálását és a deviáns magatartást. Azok a módszerek a hatékonyak, amelyek a gyermekek és fiatalok érdeklődését fel tudják tartani, és nem csak az információbővítést, hanem az attitűdváltozások elérését is megelőzzék.

Intézkedések:

A. Szórakozóhely-ellenőrzések fokozása

Intézkedés:	A kábítószer-fogyasztás és a 18 év alattiak alkoholfogyasztásának visszaszorítása érdekében szigorítani kell a szórakozóhelyekkel, vendéglátóipari egységekkel szembeni fellépést, fokozni kell a szórakozóhelyek és környékének ellenőrzését.
Felélős:	NBT
Partner:	rendőrség, polgárőrség
Forrás:	nem igényel többletköltséget
Eszköz:	jogszabály-módosítás, ellenőrzés fokozása
Határidő:	folyamatos
Indikátor:	feltárt esetek száma, kirott bírságok összege

B. Az ELLEN-SZER programhoz tananyag készítése és aktualizálása

Intézkedés:	Az ELLEN-SZER program a rendőrség középiskolásoknak készített biztonságra nevelő programja. A program futása óta szerzett tapasztalatok indokolták tették, hogy a sikeres oktatás elősegítése érdekében egy új, az oktatók munkáját segítő kézikönyv kerüljön összeállításra.
Felélős:	rendőrség, NBT
Partner:	EMMI
Forrás:	1 millió forint, NBT költségvetése

Eszköz:	tananyagírás
Határidő:	a tananyag elkészítése: 2014. december 20., a tananyag aktualizálása: igény szerint
Indikátor:	elkészült tananyag, nyomtatott tankönyvek száma

C. Az élménypedagógia módszerének népszerűsítése, trénerképzések tartása

Intézkedés:	Népszerűsíteni kell az élménypedagógia módszerét. Lehetővé kell tenni az élménypedagógiai trénerképzésben részt venni kívánó szakemberek számára, hogy részt tudjanak venni ilyen képzésben. A trénerképzésen részt vevők vállalják, hogy a munkájuk során a módszert alkalmazzák.
Felelős:	NBT
Partner:	KLIK, BVOP, rendőrség
Forrás:	2014–2015. évben 1 millió forint, 2016-tól évente 10 millió forint, NBT költségvetés
Eszköz:	élménypedagógiai trénerképzések szervezése
Határidő:	2014-től folyamatosan
Indikátor:	élménypedagógiai trénerképzésen részt vettek száma, megtartott trénerképzések száma

8.2.5. A média és az internet veszélyei

Korunk elengedhetetlen információforrása a média és az internet, amelyek használata mind az elkövetővé mind az áldozattá válás szempontjából kiemelkedő kockázatot jelent. A televíziózás, a számítógépes játékok erőszak-közvetítő hatása számos tudományos kutatás alapjául szolgál.

A közösségi portálok használata nemcsak vonzó a fiatalok körében, hanem a közösségi életük nagy része ebben a kibertérben játszódik. Amennyiben nem ismerik meg, hogy honnan és milyen veszélyek leselkednek rájuk, nem várható el tőlük, hogy el tudják kerülni a veszélyhelyzeteket.

Intézkedések:

A. Biztonságos internethasználat

Intézkedés:	A XXI. század társadalmának mindennapjait alapjaiban határozza meg a számítástechnika, azon belül is a világháló. Az internet nagyszerű lehetőségeket biztosít a használók számára, a felgyorsult világban lehetővé teszi az információk gyors és széles körű áramlását. Az internet előnyei azonban nem megfelelő használat esetén könnyen jelenthetnek hátrányt, követhetünk el bűncselekményt, vagy válhatunk bűncselekmény áldozatává. Erre figyelemmel szükséges az állampolgárok figyelmének felhívása, minél szélesebb körű, korszerű és naprakész tájékoztatása.
Felelős:	NBT
Partner:	EMMI, NMHH, rendőrség
Forrás:	–
Eszköz:	honlap, kis- és oktatófilm
Határidő:	folyamatos
Indikátor:	elértek száma

B. a Bűvösvölgy médiaértés-oktató központ oktatási tematikájának bővítése bűnmegelőzési témákkal

Intézkedés:	Az NMHH és partnerei 2013-ban létrehozta a Bűvösvölgy médiaértés-oktató központot, ahol a látogató diákok egy közös alkotó folyamat során játszva ismerkedhetnek meg a média és a hírközlés világával, saját élményeiken, tapasztalataikon keresztül sajátíthatják el az új médiakultúra alapjait. Meg kell vizsgálni annak a lehetőségét, hogy a Bűvösvölgy médiaértés-oktató központ oktatási tematikája milyen módon és milyen bűnmegelőzési témakörökkel bővíthető, mivel a központba évente több ezer gyermek látogat el, és így lehetőség nyílik az élményszerű, játékos oktatási programok tematikájában feldolgozni egy-egy bűnmegelőzési vonatkozású történetet.
Felelős:	NMHH, NBT
Partner:	EMMI, rendőrség
Forrás:	nem igényel többletforrást
Eszköz:	új médiával kapcsolatos bűnmegelőzési történetek kidolgozása és integrálása a tematikába
Határidő:	2014. december 31.
Indikátor:	elért fiatalok száma; integrált bűnmegelőzési témakörök száma

8.3. A bűncselekmények áldozatainak segítése, az áldozattá válás megelőzése

A kriminálpolitika napjainkra már felismerte, hogy az elkövetők alapvető emberi jogainak betartása mellett az áldozatok jogait is biztosítani kell. Az állam áldozatpolitikai feladatai, ezen belül áldozatsegítési kötelezettsége is, egyrészt az állami büntetőhatalom monopóliumából, másrészt a bűnmegelőzés alapjogi céljából és az állam azon kötelezettségéből ered, amely szerint az alapvető jogok tiszteletben tartása és védelme az állam elsőrendű kötelezettsége. Az állam alapjogvédelmi kötelezettsége magában foglalja, hogy pozitív intézkedésekkel gondoskodik az érvényesülésükhöz szükséges feltételek kialakításáról. Az állam nem lehet tétlen az olyan helyzetekkel szemben, amelyek az alapjogokat sértik, ilyen esetekben az összes rendelkezésére álló eszközzel mindig fel kell lépnie.

A kriminálpolitika részeként ma már az állam az elkövetők megbüntetése mellett lehetővé teszi, hogy más szempontok is érvényesüljenek, többek között a megelőzés és a helyreállítás.

A helyreállító igazságszolgáltatás koncepciója azt jelenti, hogy elfogadjuk a bűncselekmény következtében sértett, áldozattá vált személyek jogos igényét arra, hogy megváltozott élethelyzetükben segítséget kapjanak. Az áldozat inntól kezdve már nemcsak egy speciális, az esetről közvetlen ismeretekkel rendelkező tanú, hanem olyan személy, akinek érzelmi, pszichikai, fizikai, végső soron anyagi rehabilitációja, társadalmi integrálása az egész közösség

érdekeiben áll. Napjaink kriminálpolitikájának éppen ezért kiemelt feladata a bűnözés okozta káros hatások csökkentése és a bűncselekményeket elszennvedő személyek társadalmi, erkölcsi és anyagi sérelmeinek enyhítése, amellyel az állam kifejezésre juttatja, hogy a társadalom, a közösség szolidáris az áldozatokkal.

Az áldozatsegítés során nem szabad szem elől téveszteni a prevenciók vonatkozásait sem. A vizsgálatok és felmérések ugyanis egybehangzóan azt jelzik, hogy aki bűncselekmény áldozatává vált, a jövőben nagyobb eséllyel lesz újabb, azonos vagy más típusú bűncselekmény áldozata, mint az, aki még nem volt sértett.

Az áldozatsegítés területén integrált és összehangolt megközelítésre van szükség, összhangban a bűncselekmény áldozatává váló személyek jogainak érvényesítését és támogatásuk javítását szolgáló stratégiáról szóló tanácsi következtetésekben foglaltakkal. A hazai implementáció előtt álló 2012/29/EU irányelv minimumszabályokat állapít meg a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozóan.

A jól működő áldozatpolitika nem csak a bűncselekmények áldozatai számára jár előnyökkel, a társadalom egésze számára is hasznos, hiszen általa hosszú távon csökkenhet a bűnözésre, az egészségügyi és a szociális ellátórendszerre fordított kiadások összege, az áldozattá válás kockázata, nőhet a feljelentési hajlandóság, javulhat az igazságszolgáltatás működésének hatékonysága.

Beavatkozási területek:

- Az áldozattá válás megelőzése,
- A másodlagos viktimizáció elkerülése,
- Áldozatsegítő szolgáltatások szélesítése.

8.3.1. Az áldozattá válás megelőzése

Az áldozattá válás elkerülését szolgáló megoldások az áldozatpolitika lényeges részét képezik. A stratégia kiemelten fókuszál arra, hogyan jut el az állampolgárokhoz a bűncselekmény áldozatává válás megelőzéséhez szükséges, az állampolgár saját cselekvését, viselkedését orientáló információ. Ennek érdekében fontos a bűnügyi elkövetési módszerek folyamatos monitorozása és az így nyert információk célzott visszacsatolása.

Az időskorúak életkori, fizikai, mentális sajátosságaikból, és a társadalomban betöltött szerepüknél fogva az átlagnál sérülékenyebbek, kiszolgáltatottabbak, ezáltal fokozottabban veszélyeztetettek bizonyos bűncselekményekkel szemben. Egészségi állapotuk, sokszor magányos, elszigetelt életmódjuk és anyagi lehetőségeik miatt ugyanakkor kevésbé képesek a bűncselekmények elleni védekezésre. Megkönnyíti az elkövetők dolgát, hogy az idős emberek könnyen kötnék ismeretséget, legtöbb esetben örülnek, hogy beszélgethetnek valakivel, így a bűnelkövetők könnyen a bizalmukba férkőznek.

A tettesek a sérelmükre elkövetett bűncselekmények során azt használják ki, hogy az áldozatok jószívűek, hiszékenyek, többnyire egyedül vannak, könnyű megtörni az ellenállásukat. Az óvatlanság, a túlzott bizalom még mindig gyakori áldozati magatartás. Az idős emberek korukból, egészségi állapotukból, életmódjukból, szokásaikból, hiszékenysükből adódóan könnyebben megtéveszthetők. Ezen okok miatt elmondható, hogy bűnözői csoportok specializálódtak az időskorúak sérelmére elkövetendő bűncselekmények módszereinek kidolgozására és elkövetésére.

Az időskorúak védekezési képessége leginkább azzal növelhető, ha az áldozattá válásuk módszereit, az elkerülés eszközeit és lehetőségeit eljuttatjuk hozzájuk újra és újra, hiszen idős koruknál fogva, ha nem érinti őket bűncselekmény személyesen, illetve nem jut el hozzájuk bizonyos időközönként prevenciók ajánlása, hajlamosak elfelejteni az elkerülési módokat, illetve előfordulhat, hogy nem ismerik fel az átveréseket.

Intézkedések:

A. ■

B. ■

C. ■

D. ■ Időskorúak áldozattá válásának csökkentését célzó intézkedések

Intézkedés:	Tekintettel arra, hogy az időskorúak jóhiszeműségükből és naivitásukból fakadóan veszélyeztetett csoportot képeznek, így szükséges képzések szervezése az idősök ellátásában, védelmében érintett állami és civil szervezetek szakembereinek (rendőrség, szociális munkások, jelzőrendszeres diszpécserszolgálatokon dolgozók, tanyagondnokok), hogy képessé váljanak szakszerű áldozattá válás-megelőzési információk átadására az időskorúak számára. A megszerzett tudás átadását kell szorgalmazni az idősothonokban, idősök napközijében; az időskorúak védekezési képességének növelése érdekében előadások, foglalkozások tartása, a sértetté váláshoz vezető körülmények, az elkövetési módszerek és a megelőzési lehetőségek megismertetése a célcsoport tagjaival.
Felelős:	NBT
Partner:	rendőrség
Forrás:	5 millió forint, NBT költségvetés
Eszköz:	képzések és programok
Határidő:	folyamatos
Indikátor:	résztevők száma

8.3.2. A másodlagos viktimizáció elkerülése

Másodlagos viktimizáció esetén a sérelem nem a bűncselekmény közvetlen eredménye, azt az áldozatoknak a hatóságok, illetve a vele kapcsolatba kerülők nem megfelelő viszonyulása okozza. Sok áldozat ugyanis kétszer sérül, először, mint a bűncselekmény, másodszor, mint az igazságszolgáltatási rendszer áldozata. A szekunder károsodás sok esetben súlyosabb lehet, mint a primer. A cél az, hogy a bűncselekményt követően az igazságszolgáltatási rendszer résztvevői, a rehabilitációt végzők újból már ne viktimizálják az áldozatot. Ennek megelőzésében alapvetően fontos az áldozatokkal kapcsolatba kerülő szervek, szervezetek (rendőrség, ügyészség, bíróság, közigazgatás, egészségügy) szerepe, valamint a bűncselekmény elszennvedőjének megfelelő rehabilitációja. A másodlagos viktimizáció csökkentése növeli az állampolgárok hatóságokba vetett bizalmát, együttműködési hajlandóságát, ugyanakkor csökkenti a bűnözéstől való féltelmet.

Intézkedések:

A. A szekunder viktimizáció elkerülését szolgáló szakmai protokollok megalkotása, a működés nyomon követése és monitoringja

Intézkedés:	Munkacsoport keretében fel kell térképezni mindazokat az állami szervezeteket, önkormányzati intézményeket, egyházi és civil szervezeteket, amelyek kapcsolatba kerülnek bűncselekmények áldozatává vált személyekkel. Az azonosított állami és önkormányzati szervezeteknél fel kell mérni a másodlagos áldozattá válás kockázatait, és ki kell dolgozni a kockázatokra reflektáló, a másodlagos áldozattá válás specialitásaira figyelemmel levő protokollokat. Ki kell dolgozni a
-------------	---

	<p>protokollok működésének nyomon követését, monitoringját is. A protokollok kidolgozásakor kiemelt figyelmet kell fordítani a sérülékeny áldozatokra.</p> <p>Azoknál az intézményeknél, szervezeteknél, ahol már vannak ilyen protokollok, felül kell vizsgálni és szükség esetén módosítani kell azokat.</p> <p>A munkacsoportnak vizsgálnia kell azt is, hogy milyen feltételekkel írható elő kompetencia alapú alkalmassági vizsgálat és fejlesztés a sértettekkel áldozatokkal kapcsolatba kerülő szakemberek részére.</p> <p>Az egyházi és civil szervezeteket ösztönözni kell a kockázatok felmérésére, protokollok kidolgozására, működtetésre és monitoringjára. Számukra keret-protokollt kell készíteni.</p>
Felelős:	IH
Partner:	BM, EMMI, OBH, LÜ, NAV, rendőrség, IM, NBT
Forrás:	8.000.000 forint, NBT költségvetés
Eszköz:	adatbázis létrehozása, protokollok kidolgozása
Határidő:	2016. szeptember 30.
Indikátor:	éves felülvizsgálat lezajlik

B. A szekunder viktimizáció elkerülését szolgáló módszerek alap- és továbbképzések részévé tétele

Intézkedés:	<p>Ki kell dolgozni a másodlagos viktimizáció elkerüléséhez szükséges technikák képzési tananyagát és az oktatás módszertanát. A kidolgozott oktatási tananyagot és az oktatásmódszertant a közép és felsőfokú rendészeti oktatásban, valamint valamennyi, az áldozatokkal kapcsolatba kerülő szakma továbbképzési programjában oktatni, illetve használni kell. A képzési anyagokat szakterületektől függően, differenciált tartalommal kell kidolgozni.</p>
Felelős:	IH
Partner:	EMMI, BM, NKE, IM, NBT, OBH, LÜ, NAV, rendőrség
Forrás:	8.000.000 forint, NBT költségvetés
Eszköz:	képzési anyagok, modulok
Határidő:	2016
Indikátor:	képzési anyag elkészülte, éves felülvizsgálat lezajlik

C. Sértettek, tanúk számára információs pultok biztosítása

8.3.3. Áldozatsegítő szolgáltatások szélesítése

Az állami áldozatsegítést az Ást. szabályozza. A törvényben meghatározott feladatokat a fővárosi és megyei kormányhivatalok igazságügyi szolgálatai, valamint az Igazságügyi Hivatal látják el. A szolgálat működésének több mint hét éves tapasztalatai, az ezalatt megvalósított modellprogramok, valamint az áldozatok igényei alapján megfogalmazhatók azok a fejlesztési-, illetve hiányterületek, amelyek az állami áldozatsegítést úgy teszik teljesebbé, hogy szélesítik a nyújtott szolgáltatások körét, hatékonyabban mérséklék a bűnözés okozta pszichés károkat, megkönnyítik a nyújtott szolgáltatások elérését.

Intézkedések:

A. Hatékonyabb rendőrség által nyújtott tájékoztatás az áldozatsegítő szolgálat által biztosított támogatási lehetőségekről

Intézkedés:	<p>A magyar áldozatsegítő rendszer úgy került kiépítésre, hogy az áldozatoknak a rendőrségi tájékoztatást követően aktívan, kérelmezőként kell fellépniük annak érdekében, hogy segítséghez jussanak. A rendőrség és a határőrség áldozatsegítő feladatairól szóló 17/2007. (III. 13.) IRM rendelet szerint a rendőrség minden sértettnek – akkor, amikor az adott ügyben a rendőrséggel először kerül kapcsolatba – átadja a fővárosi és megyei kormányhivatalok igazságügyi szolgálatát által a rendőrségre eljuttatott tájékoztatást, egyúttal szóban felhívja figyelmüket az áldozatsegítés lehetőségére és arra, hogy az Ást. szerinti áldozatsegítő támogatások igénybeviteléhez szükséges igazolást a rendőrség kérelmükre kiállítja. Az áldozatoknak nyújtott tájékoztatásnak nem kellően hatékony formája a feljelentési jegyzőkönyv egyik bekezdésének – több más figyelemztetéssel, figyelemfelhívással együtt történő – aláírása.</p> <p>Az áldozatsegítő szolgálat által biztosított támogatások lehetőségéről szóló tájékoztatás hatékony módjáról munkacsoport keretében protokollt kell kidolgozni az alábbi szempontokra figyelemmel:</p> <p>a rendőri munka sajátosságaira; a sértett bűncselekményt követő pszichés állapotára; a tájékoztatás formája, módja, mértéke és részletessége az áldozat sajátos szükségleteitől és személyes körülményeitől, valamint a bűncselekmény típusától vagy természetétől függően változhat; a tájékoztatást egyszerű és közérthető nyelven kell nyújtani; ki kell dolgozni a protokoll működésének nyomon követését, monitoringját is.</p>
Felelős:	IH, rendőrség
Partner:	IM, BM, NBT, kormányhivatalok, egyetemek, LÜ
Forrás:	2 millió forint, NBT költségvetése
Eszköz:	munkacsoport
Határidő:	protokoll elkészítésére: 2016. március 31., a protokoll alkalmazására: 2016. június 1.
Indikátor:	protokoll elkészül

C.

D. Az állami kárenyhítés rendszerének felülvizsgálata

Intézkedés:	Az Ást. 2015. évi reformja során a kárenyhítést érintő szabályok nem kerültek módosításra. A kárenyhítés szabályozását, joggyakorlatának jellemzőit felül kell vizsgálni, és – összhangban az európai uniós szabályozás követelményeivel – meg kell tenni a szükséges intézkedéseket a kárenyhítési rendszer újraszabályozása érdekében.
Felelős:	IM
Partner:	kormányhivatalok
Forrás:	nem igényel többletforrást
Eszköz:	felülvizsgálat
Határidő:	2017. december 31.
Indikátor:	jelentés elkészítése

E. 24 órás telefonos diszpécser szolgálat fenntartása és országossá tétele

F. Krízisellátás bevezetésének vizsgálata

Intézkedés:	Súlyos, személy elleni erőszakos bűncselekmények elszívódása esetén az azonnali krízisellátás nem biztosított. Meg kell vizsgálni az azonnali, helyszínen történő pszichológiai segítségnyújtás megszervezésének lehetőségét a súlyos, személy elleni erőszakos bűncselekmények áldozatai számára.
Felelős:	IM
Partner:	EMMI, IH, rendőrség, kormányhivatalok
Forrás:	nem igényel többletforrást
Eszköz:	munkacsoport alakítása
Határidő:	2014. október 1.
Indikátor:	vizsgálati jelentés elkészül

G.

H. A joggyakorlat egységesítése és fejlesztése áldozatsegítés szakterületen

Intézkedés:	Az áldozatsegítés szakterületen eljáró területi szolgálatok egységes jogalkalmazásának biztosítása és a joggyakorlat fejlesztése érdekében szükséges a rendszeres időközönként megrendezésre kerülő regionális esetmegbeszélő csoportfoglalkozások tartása. A szakmai irányító szerv által koordinált esetmegbeszéléseken a résztvevők konkrét jogeseteken keresztül mutatják be a szolgáltatásokkal, eljárásrendekkel kapcsolatos „jó gyakorlatot” és a felmerülő szakmai problémákat. Az esetmegbeszélőkről készült összegzések problémafelvetései fontos elemei a szakmai irányító szerv joggyakorlat-elemzési, koncepcióalkotási és jogszabály-kezdemenyvezési feladatellátásának is.
Felelős:	IM
Partner:	kormányhivatalok
Forrás:	nem igényel többletforrást
Eszköz:	esetmegbeszélés negyedévente
Határidő:	folyamatos
Indikátor:	jelentés készítése

8.4. Bűnismétlés megelőzése

Az átfogó igazságügyi reform részeként a 2010-es országgyűlési választást követően komoly változást jelentettek a büntetőjog területén bekövetkezett módosítások (a „három csapás” törvény, illetve a középmenték alkalmazásának lehetősége), valamint a szabálysértési joganyag korszerűsítése. A reform eredményeként a fogvatartottak létszáma a 2011-es év egészét tekintve, a korábbi éveknek megfelelő tendenciát folytatva tovább emelkedett. A 2011. december 31-ei, 17.210 fős létszám 882 fős növekedést jelent az előző év azonos adatahoz viszonyítva. A fogvatartotti populáció jelenleg 18.300 fő, ami több mint 1.000 fős, drasztikus emelkedést jelent fél év alatt.

A kormányzat büntetés-végrehajtással kapcsolatos központi célkitűzése a munkáltatás szélesebb fogvatartotti körre való kiterjesztése, amely nem csak a reintegráció elősegítését szolgálja, de jelentősen hozzájárul az önálló büntetés-végrehajtás eléréséhez. További cél a büntetés-végrehajtási intézetek belső ellátása, és a közmunka programokban való részvétel.

Ugyanakkor a büntetés-végrehajtási intézetek túltelítettek, melynek fő oka, hogy a fogvatartottak létszáma dinamikus növekszik, míg a férőhelyek száma adott. A létszámnövekedés, valamint az ebből eredő zsúfoltság jelentős kihatással van a büntetés-végrehajtási intézetek rendjére, biztonságára éppen úgy, mint a fogvatartottak foglalkoztatására, oktatására és reintegrációs lehetőségeire. A büntetés-végrehajtási intézetekben országos átlagban 145 százalékos a telítettség, intézetenként ez a mutató időszakoktól függően 200% felett is lehet annak ellenére, hogy az elmúlt években jelentős előrelépések történtek a telítettség csökkentése érdekében.

A költségek csökkentése és a hatékonyság fokozása érdekében az európai államok többsége a bűnözés kezelése során elkülöníti egymástól a társadalomra kiemelkedő veszélyt jelentő súlyos bűncselekmények befolyásolásra alkalmas eszközöket, és a kevésbé súlyos, a „kiskriminalitás” körébe tartozó bűncselekményekre méretezett eszközöket. Ebben a megközelítésben a szabadságvesztés büntetést elsősorban a súlyos bűncselekményt elkövetőkkel szemben kívánják alkalmazni, míg az enyhébb súlyú bűncselekmény elkövetőkkel szemben a diverziós megoldások és az alternatív szankciók alkalmazását szorgalmazzák. A büntetőeljárás során alkalmazott intézkedések és büntetések megválasztásánál és végrehajtásánál nem mellékes, hogy ezek az eszközök mennyire alkalmasak a bűnözés csökkentésére és az igazságszolgáltatás tehermentesítésére. A fejlett országok egyre határozottabban érvényesítik azt az elvet is, hogy a bűnözés kezelésére fordított költségek nem lehetnek magasabbak, mint a bűnözéssel okozott kár. A szabadságvesztés kiváltására alkalmas megoldások keresésében és a végrehajtásra szolgáló szervezetrendszer fejlesztésében igen fontos szerepet játszik a költségek csökkentésének szándéka. Az adófizetők érdekében keresik, támogatják a diverziós megoldásokat, törekszenek a rövid tartamú szabadságvesztések felváltására.

A bűnüldözés és a büntető igazságszolgáltatás hagyományos eszközei még mindig csak igen csekély mértékben képesek a bűncselekményekkel okozott károk megtérítésére. Ezt a jövőben orvosolni kell. Ezt a célt szolgálja a resztoratív (helyreállító) szemlélet.

A legfejlettebb eszközt a helyreállító igazságszolgáltatás módszere jelenti, amely optimális esetben az elkövetőt felelősségvállalásra készíteti, tehermentesíti az állami igazságszolgáltatási rendszert, és a közösség megerősítésének igényét, az egyéni felelősségvállalás fontosságát hirdeti.

Beavatkozások:

- Fogvatartottak munkaerő-piaci és társadalmi reintegrációjának elősegítése.
- Alternatív szankciók és helyreállító módszerek alkalmazásának erősítése a bűncselekménnyel okozott kár kompenzálása érdekében.

8.4.1. Fogvatartottak munkaerő-piaci és társadalmi reintegrációjának elősegítése

A szabadságvesztés célja a retorzió mellett annak elősegítése, hogy az elkövető a későbbiekben tartózkodjon a bűncselekmények elkövetésétől. Ennek ellenére az elmúlt évekre jellemző tendencia, hogy a szabadságvesztésre ítélt elkövetők 45 %-a először követett el bűncselekményt, míg 55%-uk visszaeső, többszörös visszaeső volt. Eközben a fogvatartás költségeként jelenleg egy fő fogvatartott közvetlen ellátása 2.155 forintba kerül, a közvetett költségek összege 5.643 forint. Ez egy évben egy fő esetén 2.846.270 forint.

A szabadságvesztés alatt megvalósuló reintegrációs program célja az elítélt olyan élethelyzetének elősegítése, hogy a szabaduláskor belső meggyőződésből akarjon, és célirányos külső segítség igénybevételével képes legyen a társadalom jogkövető tagjává válni.

A fogvatartottak visszailleszkedését elősegítő primerfeltételek közül az egyik, a munkaerő-piaci elvárásoknak megfelelő képzettség megszerzése. A börtönben lévő és a szabad állampolgárok viszonylatában már több éve jellemző iskolázottsági mutató, az előbbieket érinti negatívan, amely tény hangsúlyosabbá teszi az e téren jelentkező hiátusok felszámolását, a családdal történő kapcsolattartás segítségét és támogatását.

2011. december 31-ei adatok alapján, az elítéltek végzettség szerinti megoszlása a következőképpen alakult:

Megnevezés	fő	%
Analfabéta	170	1
Ált. iskola 8 osztály	8.061	46,4
Szaktanulmányozó iskola	2.491	14,4
Szakközépiskola	757	4,3
Gimnázium	588	3,4
Főiskola	275	1,6
Egyetem	163	0,9
Egyéb (Ált. iskola 8 osztályt nem végzett)	4.705	28
Összesen	17.210	100,0

A táblázatból kitűnik az általános iskolai végzettséggel bíró, de szakmát nem tanult elítéltek magas száma, akiknek nagy segítséget jelent a büntetési időhöz idomuló, rövid időtartamú tanfolyamokon és a hosszabb, iskolarendszerű oktatásokon való részvétel lehetősége.

Intézkedések:**A. Többszakaszos fogvatartotti reintegrációs szolgáltatások megvalósítása**

Intézkedés:	A szabadságvesztés alatti reintegráció elősegítése érdekében a fogvatartottak munkaerő-piaci és társadalmi reintegrációját elősegítő egyénre szabottan differenciált, országosan elérhető program megvalósítása. Elő kell segíteni, hogy a szabadságvesztés alatt megkezdett reintegrációs folyamat folytatása érdekében a munkaügyi terület által nyújtott szolgáltatások a szabadulást követően, a program befejezése után is elérhetőek legyenek. Elő kell segíteni a családdal való kapcsolattartást a szociális kapcsolatok megővése és kikerülés utáni bűnelkövetés sikeres elkerülése érdekében.
Felelős:	BM
Partner:	BVOP, IH, NMH, NGM
Forrás:	3500 millió forint, Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program
Eszköz:	reintegrációs program (szükségletfelmérés, készségfejlesztés, képzés, utógondozás)
Határidő:	2016
Indikátor:	programba bevontak száma, képzésen részt vett fogvatartottak száma

B. Jóvátételi programok megvalósítása az időskorúak javára

Intézkedés:	Fel kell mérni, hogy a most megvalósuló jóvátételi programok miként tudják kiemelten segíteni az időskorúakat.
Felelős:	BM
Partner:	BVOP, NMH
Forrás:	többszörforrást nem igényel
Eszköz:	reintegrációs program (szükségletfelmérés, készségfejlesztés, képzés, utógondozás)
Határidő:	folyamatos
Indikátor:	vizsgálati és felülvizsgálati jelentés

C. Közfoglalkoztatásba lépés, szociális gazdaság

Intézkedés:	A fogvatartottak munkaerő-piaci reintegrációja érdekében elő kell segíteni, hogy a szabadulók legalább közfoglalkoztatási programokban részt vehessenek. Meg kell vizsgálni, hogy a szociális gazdaságban milyen lehetőségek vannak a fogvatartotti visszailleszkedés elősegítésére, ennek eredménye alapján be kell vonni a volt fogvatartottakat a szociális gazdaság intézményeibe.
Felelős:	BM
Partner:	BVOP, NGM
Forrás:	többszörforrást nem igényel

Eszköz:	munkacsoport keretében vizsgálat
Határidő:	2014. március 31-től folyamatosan
Indikátor:	közfoglalkoztatásban részt vevő volt fogvatartottak száma, szociális gazdaság területén foglalkoztatott volt fogvatartottak száma

D. Hatósági erkölcsi bizonyítvány szabályozása a munkaerő-piaci reintegráció érdekében

Intézkedés:	A szabadságvesztésre ítélt fogvatartottak munkaerő-piaci elhelyezkedésének egyik akadálya, hogy a szabadulást követően nem rendelkeznek hatósági erkölcsi bizonyítvánnyal. Ezért meg kell vizsgálni a jelenlegi szabályozást és gyakorlatot annak érdekében, hogy az arra érdemes elítéltek a szabadulást követően be-vissza tudjanak lépni a munkaerő-piacra.
Felelős:	IM
Partner:	BM, BVOP, IH, Kúria
Forrás:	többletforrást nem igényel
Eszköz:	munkacsoport keretében vizsgálat
Határidő:	2014. június 30.
Indikátor:	jelentés, szabályozás-módosítási javaslat

E. Az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazásának gyakorlata

Intézkedés:	A szabadságvesztés végrehajtása alatt az elítélt napirendje teljes mértékben szabályozott, a büntetés letöltése után pedig strukturálatlan, a kinti és a benti világ közötti átmenet nélkül. Ezért meg kell vizsgálni az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazásának gyakorlatát, és javaslatot kell tenni, hogyan tudják hatékonyabban elősegíteni az elítéltek bűnismétlésének megelőzését.
Felelős:	BVOP
Partner:	BM
Forrás:	többletforrást nem igényel
Eszköz:	munkacsoport keretében vizsgálat
Határidő:	2014. június 30.
Indikátor:	jelentés, szabályozás-módosítási javaslat

F. Resztoratív szemlélet erősítése a személyi állomány képzésében

Intézkedés:	A resztoratív szemlélet erősítése a személyi állomány képzési, továbbképzési rendszerében (konfliktuskezelő technikák és módszerek, reintegrációs módszerek, érzékenyítő programok).
Felelős:	BVOP
Partner:	BM, NKE, IH, kormányhivatalok
Forrás:	többletforrást nem igényel
Eszköz:	tananyagfejlesztés, a rendelkezésre álló anyagok továbbfejlesztése
Határidő:	2016. december 31.
Indikátor:	képzések száma és bevontak száma

G. ■

H. ■ Művészetterápiás és kreatív programok megvalósítása

Intézkedés:	A művészetterápiás és kreatív programok, valamint jobb agyféltekés rajzolás (börtönszínház, biblioterápia vagy irodalomterápia, képzőművészeti szakkörök) módszereinek segítségével a fogvatartottak személyisége, személyes kompetenciái, szociális képességei, empátiája, toleranciája, önbecsülése fejleszthető. Cél, hogy minden intézetben megvalósuljanak ilyen programok. Ehhez szükséges a velük foglalkozók képzése, új módszerek megismertetése az állománnyal.
Felelős:	BVOP
Partner:	■ NBT
Forrás:	■ 10 millió forint, NBT költségvetés
Eszköz:	■ képzések és programok
Határidő:	■ folyamatos
Indikátor:	■ résztvevők száma

8.4.2. Alternatív szankciók és helyreállító módszerek alkalmazásának erősítése a bűncselekménnyel okozott kár kompenzálása érdekében

A pártfogó felügyelői munka alapvető célja a közösség és az egyén védelme érdekében a társadalommal összeütközésbe került személy reintegrálása, támogatása abban, hogy életét, magatartását büntetése letöltését követően az általános normák szerint tudja irányítani. A pártfogó felügyelő feladata egyrészt, hogy a pártfogoltat a képességeit erősítve alkalmassá tegye a társadalmi együttélésre, másrészt, hogy a befogadó környezetet, a közösséget is alakítsa, elfogadóbbá tegye. A pártfogó felügyelői tevékenységnek kiemelten fontos szerepe van abban, hogy az alternatív szankciók jelentőségét és az elkövetők társadalmi reintegrációjának fontosságát a társadalom, a szűkebb és tágabb közösség is el tudja fogadni.

A pártfogó felügyelet lényeges eleme az elkövető szembesítése az általa okozott sérelemmel, és azon kockázati elemek feltárása, amelyek kiküszöbölése csökkentheti az újabb bűnelkövetés esélyét. Ez akkor működik a gyakorlatban, ha a kontrollfunkció kellő arányban áll a támogató funkcióval.

A Pártfogó Felügyelői Szolgálat külön kiképzett mediátorai által ellátott közvetítői eljárás célja, hogy törekedjen a bűncselekmény előtti, eredeti állapotot visszaállítására, a sértett sérelmeinek enyhítésére, az elkövetők felelősségvállalásának ösztönözésére. A szemlélet egyszerre tüzi ki célul a sértettek sérelmeinek

helyreállítását, a normaszegő személy felelősségre vonását, egyben reintegrációját, rehabilitációját az őt visszafogadó közösségbe, valamint a hosszú távra is kiható bűnmegelőzést. Alkalmazása során kiemelt hangsúlyt fektet arra, hogy a bűncselekmény által érintett személyek és közösségek tagjai közvetlenül is részt vegyenek a bűncselekményre adott válaszok (szankciók) kidolgozásában. Így a sértetteknek, az elkövetőknek és a közösségeiknek mind az anyagi érdekei, mind az érzelmi szükségletei érvényesülhetnek a konfliktusmegoldás és a jóvátétel során.

A Pártfogó Felügyelői Szolgálat közösségi foglalkoztatásának felállításával lehetővé vált a bűnismétlés megelőzése céljából személyre szabottan előírható külön magatartási szabályok körének érdemi bővítése. A közösségi foglalkoztatások gazdag programkínálattal és a csoportmódszerek kísérleti alkalmazásával járultak hozzá a külön magatartási szabályok változatosabbá válásához.

Intézkedések:

A. Községi foglalkoztatók kialakítása

Intézkedés:	<p>A közösségi foglalkoztató a Pártfogó Felügyelői Szolgálat háttérintézményeként működő speciális intézmény, amelynek legfontosabb funkciója az alternatív szankciók, illetve helyreállító igazságszolgáltatási eszközök körének bővítése. Községi foglalkoztató jelenleg csak Borsod-Abaúj-Zemplén megyében működik.</p> <p>A magatartási szabályok végrehajtására alkalmas közösségi foglalkoztatók számának növelése érdekében (a Pártfogó Felügyelői Szolgálatot érintő átszervezést követően) meg kell vizsgálni új közösségi foglalkoztatók létesítésének a feltételeit úgy, hogy minden régió számára rendelkezésre álljon legalább egy foglalkoztató. E feltételek felmérését követően – a pártfogó felügyelet végrehajtásában és szakmai koordinációjában érintett szervezetek együttműködésével – azt is vizsgálni szükséges, hogy milyen forrásból biztosítható az új közösségi foglalkoztatók létrehozásához szükséges anyagi fedezet, továbbá uniós forrás bevonása esetén a fenntartás költsége.</p> <p>Az újabb közösségi foglalkoztatók kialakításáig gondoskodni kell a létrehozásukhoz mintaként szolgáló miskolci Zöld Pont Községi Foglalkoztató éves működési költségeinek a biztosításáról és ki kell dolgozni a működtetésének további feltételeit. Az intézkedés végrehajtása érdekében elvégzendő feladatok:</p> <ol style="list-style-type: none"> helyzetfelmérés készítése, a közösségi foglalkoztatók működését biztosító jogi szabályozás előkészítése és a tervzet benyújtása, a Zöld Pont Községi Foglalkoztató működési forrásának biztosítása, a Zöld Pont Községi Foglalkoztató működtetése.
Felelős:	<ol style="list-style-type: none"> a) és d) pont: IM b) pont: IM c) pont: NBT
Partner:	<ol style="list-style-type: none"> a) pont: IM, ME, kormányhivatalok b), c) és d) pont: ME, kormányhivatalok
Forrás:	a Zöld Pont Községi Foglalkoztató működtetésére 2016-tól évi 25 millió forint, NBT költségvetés
Eszköz:	az új közösségi foglalkoztatók kialakítását vizsgáló felmérés, elemzés
Határidő:	<ol style="list-style-type: none"> a) pontra: a szervezeti átalakítás utáni helyzet felmérését, elemzését 2016. november 30-ig el kell végezni, b) pontra: 2017. március 31-ig elő kell készíteni és be kell nyújtani a közösségi foglalkoztatók működését biztosító jogi szabályozás tervezetét, c) és d) pontra: 2016. április 30-ig meg kell tervezni és ki kell dolgozni a Zöld Pont Községi Foglalkoztató működtetésének feltételeit, ki kell jelölni a munkáltató szervezetet és át kell adni a működtetéshez szükséges forrást a működtetésért felelős szervezet számára
Indikátor:	<ol style="list-style-type: none"> a) pont: a kialakult helyzetről készült összefoglaló jelentés, b) pont: kormány-előterjesztés, c) és d) pont: a Zöld Pont Községi Foglalkoztató által elérték száma

B. Kockázatértékelés fejlesztése

Intézkedés:	A pártfogó felügyelet alatt állók bűnismétlésével összefüggő kockázatértékelés fejlesztése, amely meghatározza a pártfogó felügyelet tartalmát is.
Felelős:	IH
Partner:	–
Forrás:	12.000.000 forint, NBT költségvetés
Eszköz:	kutatás
Határidő:	2016. június 30.
Indikátor:	bevont pártfogoltak

8.5. Horizontális intézkedések

Az ország közbiztonsági helyzetének pontosabb megismerése, a bűnmegelőzési munka finanszírozása, vagy a bűnmegelőzésben érintett nemzetközi szervezetek munkájában való részvétel horizontálisan érvényesülő feladatok, a hozzájuk kapcsolódó intézkedéseket külön indokolt megjelölni.

Intézkedések:

A. Látenciában maradt bűncselekmények feltérképezése

Intézkedés:	<p>A látenciában maradt bűncselekmények feltérképezése alkalmassá teszi a kriminálpolitikai tervezőket az állampolgári igényekre és az új jelenségekre történő megfelelő reagálásra is. Látencia feltérképezése keretében vizsgálni kell a látens bűnözést, a lakosság szubjektív biztonságérzetét, a bűncselekmények áldozatainak attitűdjét. Az anyagokat közérthető formában is el kell készíteni és közzé kell tenni.</p>
-------------	---

Felelős:	BM
Partner:	NBT, IM, OBH, LÜ, rendőrség, NAV
Forrás:	75 millió forint, NBT költségvetés
Eszköz:	feltérképezés lebonyolítása
Határidő:	első alkalommal 2016, ezt követően igény szerint
Indikátor:	a feltérképezés eredményeinek publikálása

B. Személyi jövedelemadó 1 %-a bűnmegelőzésre

Intézkedés:	Az állampolgároknak ismételt lehetőség kell adni arra, hogy a személyi jövedelemadójuk második 1%-át bűnmegelőzés célra felajánlhassák. Ez a finanszírozási lehetőségek bővítésével egyidejűleg erősíti az állampolgárok társadalmi szerepvállalását a közbiztonság területén.
Felelős:	NGM, BM
Partner:	NBT
Forrás:	nem igényel többletforrást
Eszköz:	vizsgálat
Határidő:	kétévente folyamatos
Indikátor:	vizsgálati jelentés elkészül

C. Kriminálpolitikai döntéseket megalapozó illetve a társadalom széles körét foglalkoztató kérdésekben rendezvények szervezése, tanulmányok készítése

Intézkedés:	<p>A büntetőpolitika és a bűnmegelőzés elvi megalapozását segítő vizsgálatokkal és módszertani tanulmányokkal támogatni kell a Kormány közbiztonsági célkitűzéseinek a megvalósítását. Ennek érdekében az NBT feladata kriminálpolitikai döntéseket megalapozó kérdésekben rendezvények szervezése, tanulmányok készítése különösen a következő területeken: migráció és bűnözés, az Internet, mint új kommunikációs eszköz szerepe a bűnözésben, bűnözésmérés.</p> <p>A társadalom széles körét foglalkoztató kérdések objektív, tudományos alapú vizsgálata és a közvéleménnyel való közérthető megismertetése érdekében konferenciákat kell szervezni vagy tanulmányokat kell készíteni (például: a halálbüntetés eltörlése hatásainak vizsgálata kriminológiai és szociológiai szempontból, a bűnügyi statisztikák elkészítésének egyes módszertani kérdései, valamint a különböző társadalmi csoportok által elkövetett bűncselekmények vizsgálata).</p>
Felelős:	NBT
Partner:	–
Forrás:	évente 5 millió forint, NBT költségvetés
Eszköz:	rendezvény, tanulmány
Határidő:	2016-tól folyamatosan
Indikátor:	konferencia, tanulmány

D. Részvétel az EUCPN munkájában

Intézkedés:	<p>A bűnmegelőzés területén az Európai Unió tagállamaiban számtalan tapasztalat áll rendelkezésre. Bár a problémák részben eltérőek, a már létező akár tagállami, akár határokon átnyúló projektek szükség esetén legtöbbször hazai szinten is adaptálhatóak. Ugyanakkor az uniós szintű együttműködés és információcsere akkor működhet hatékonyan, ha hazai kezdeményezések is születnek, illetve a hazai szakértők is részt vesznek a releváns nemzetközi együttműködésekben.</p> <p>Biztosítani kell a 2001/427/JHA tanácsi határozattal felállított, 2009/902/JHA tanácsi határozattal módosított Európai Bűnmegelőzési Hálózat tevékenységeiben való aktív részvételt, valamint elő kell segíteni a hálózat működésének folyamatos fejlesztését.</p>
Felelős:	BM
Partner:	LÜ, NBT
Forrás:	évente 5 millió forint
Eszköz:	aktív részvétel
Határidő:	folyamatos
Indikátor:	munkacsoporti találkozók száma

E.

F. Bűnmegelőzés-politikai célok megjelenítése a médiában

Intézkedés:	<p>A bűnmegelőzés-politikai célok megjelenítése érdekében elengedhetetlen a média bevonása és a közösségi fórumokon való megjelenés. Feltétlenül szükséges a média és a közösségi fórumok széles körű közvetítő erejének kihasználása, amely képes a prevenció célokat gyorsan és a nagyközönség számára elérhetővé tenni.</p> <p>Közzszolgálati média: A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény 83. § (1) bekezdés d) pontja alapján a közzszolgálati médiaszolgáltatás célja az alkotmányos jogoknak, a törvényes rend alapértékeinek és a</p>
-------------	--

	demokratikus társadalmi rend szabályainak megismertetése, támogatása. Ez a rendelkezés kellő alapot biztosít ahhoz, hogy közszolgálati műsorokban bemutatásra kerüljenek prevenciószövegek, programok. Kereskedelmi média: Több európai uniós országban jól bevált gyakorlat, hogy a prevenciószövegek megjelennek a kereskedelmi és állami televíziók saját gyártású sorozataiban. Hazánkban is több olyan televíziós sorozat szerepel a kínálatban, amelyek nagy nézettségűek, ezért a társadalmi tudatformálásban betöltött szerepük jelentős. Meg kell találni annak a módját, miként lehet a szükséges bűnmegelőzési tartalmakat a televíziós sorozatokban bemutatni.
Felelős:	NBT
Partner:	NMHH, ME, IM, rendőrség, civil szervezetek, polgárőrség, egyházak
Forrás:	20 millió forint, NBT költségvetés
Eszköz:	közszolgálati híradásokban és műsorokban történő megjelenés általánosan és konkrét ügyek kapcsán egyaránt, kereskedelmi műsorokban történő megjelenés
Határidő:	folyamatos
Indikátor:	bűnmegelőzési célokat szolgáló módszerek megnövekedett ismertsége

8.6. Az intézkedési Terv 2013–2015 részben alkalmazott rövidítések

Az intézkedési Terv 2013–2015 részben alkalmazott rövidítések és azok magyarázatai

	A	B
1.	BM	Belsőügyminisztérium
2.	BVOP	Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága
3.	EMMI	Emberi Erőforrások Minisztériuma
4.	IH	Igazságügyi Hivatal
5.	IM	Igazságügyi Minisztérium
6.	KLIK	Klebsberg Intézményfenntartó Központ
7.	LÜ	Legfőbb Ügyészség
8.	MABISZ	Magyar Biztosítók Szövetsége
9.	ME	Ministerelnökség
10.	NAV	Nemzeti Adó- és Vámhivatal
11.	NBT	Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács
12.	CSNI	Család, Ifjúság- és Népességpolitikai Intézet
13.	NFM	Nemzeti Fejlesztési Minisztérium
14.	NGM	Nemzetgazdasági Minisztérium
15.	NKE	Nemzeti Közzolgálati Egyetem
16.	NMH	Nemzeti Munkaügyi Hivatal
17.	NMHH	Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
18.	OBDK	Országos Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és Dokumentációs Központ
19.	OBH	Országos Bírósági Hivatal
20.	SZGYF	Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság
21.	SZVMSZK	Személy-, Vagyronvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara

9. MONITORING

A stratégiában meghatározott célokhoz rendelt intézkedések végrehajtását az intézkedésben felelősként megnevezett szervezetek végzik. Megvalósulásuk monitoringja a dokumentumban meghatározott alapelvek és indikátorok figyelembe vételével zajlik.

A NBT két évente összesíti a bűnmegelőzési stratégia megvalósítását szolgáló feladatok végrehajtásáról készült monitoring jelentéseket, elemzi megállapításait és eredményeiket és a titkárság Jelentést készít az NBT számára az előrehaladásról.

Jelen szakpolitikai stratégiát a NBT két évente felülvizsgálja, és a Jelentés, valamint az aktuális bűnmegelőzéssel kapcsolatos veszélyek, jelenségek és tendenciák figyelembe vételével javaslatot tesz a stratégia szükséges módosítására.

A stratégiához kapcsolódóan, céljainak megvalósítása érdekében intézkedési tervek készülnek. Jelen stratégia tartalmazza a 2013–2015-ben végrehajtani vagy megkezdeni és a stratégia teljes időtartama alatt folyamatosan végrehajtani szükséges intézkedésekre vonatkozó tervet.

Az intézkedési tervek ezt követően két évente, két éves időtávra kerülnek megalkotásra. Az intézkedési tervek előkészítését a NBT végzi a teljes időtávra vonatkozó feladatok, a korábbi monitoring jelentések tapasztalatainak, valamint az egyes intézkedések szinergiáinak figyelembe vételével.

Hajdúbosszörmei Rendörkapitányság
Rendészeti Osztály

Ügyszám: 09040/1390/2019. ált.

Tárgy: Hajdúbosszörmei Város
koncepciója, cselekvési terve
Hiv. szám: -
Előadó: Répási Zsolt r. százados
Tel.Fax: 55-52

Dr. Dienes Imre r. alezredes úrnak!

Hajdúbosszörmei Rendörkapitányság

Vezetőjének

HELYBEN

Alezredes Úr jelentem!

A kapott utasításnak megfelelően megvizsgáltam a 2013-ban készült Hajdúbosszörmei Város bűnmegelőzési koncepcióját és cselekvési tervét, mely során megállapítottam, hogy az alapelvek, prioritások, illetve célok többségében örök érvényűek, azonban mára új feladatok is generálódtak a rendőrség számára.

A Hajdúbosszörmei Rendörkapitányság egyik ilyen kiemelten kezelt feladata az illegális migrációhoz köthető, mely a legtöbb esetben mélységi migrációs ellenőrzések formájában jelenik meg. Ezen tevékenységünket az állampolgárok külön nem észlelik, hiszen általános közúti ellenőrzésnek tűnhet a feladat végrehajtás.

A korábban célként meghatározott területek többsége a cselekvési terv elkészítése óta jelentős jogszabály módosításon esett át, melynek köszönhetően egy-egy területet nagyobb felhatalmazással és konkretizáltabb feladatokkal tud a rendőrség végrehajtani. Ez leginkább a családon belüli erőszakhoz, illetve a gyermek és fiatalkorúak védelméhez kapcsolódik, ugyanis a koncepciót követő időszakban hatályba lépett új jogszabályokat követően a bevezetett több tucat ideiglenes megelőző távoltartás, illetve a veszélyeztetett családoknál az ún. jelzőrendszer hatékony működése meghozta az eredményét és a korábban napi szintű probléma megjelenés mára csak heti szintűvé vált. Fontos kiemelést érdemel a Szociális Szolgáltatási Központ áldozatos feladat vállalása is.

A bűnözés csökkentéseként megfogalmazott cél azt gondolom, hogy az aktuális társadalmi, gazdasági és demográfiai körülmények figyelembe vételével igen jó színvonalúnak értékelhető, azonban a terv elkészítése óta egy új feladat kiemelést érdemel, amely az új pszichotróp

Cím: 4220 Hajdúbosszörmei Kossuth u. 2.
Telefón: (52) 228-400; Fax: (52) 228-400
e-mail: levaig@hajdu.police.hu

anyagokhoz köthető.

Ezen területen a rendőri fellépést gyengíti a pszichotróp anyaghoz kapcsolódó az a jogi megítélés, hogy a cselekmény súlyát, társadalomra való veszélyességét a jogalkotó igen csekély súlyúnak minősíti, azonban a társadalomra gyakorolt hatása igen káros.

El kell ismernünk, hogy a kábítószerrel kapcsolatosan végrehajtott több megelőzési és tájékoztató jellegű tevékenység, melyet a városban több civil szerveződés és hatóságok végeztek eredményes volt, azonban ezen terület cél közönsége nem egyezett meg az új pszichotróp anyagot fogyasztókéval.

Mindenki számára ismert, hogy az új pszichotróp anyagot fogyasztók köre a társadalom szélére sodródott, mélyen elszegényedett családok 14-20 év közötti tagjai.

A koncepció óta a társadalomban bekövetkezett változások, vásárlói szokások megváltozása óta megjelentek az internetes vásárlásokhoz kapcsolódó csalások, melyben a felderítést kizárólag bűncselekményi körülmény és értékhatár esetén tudunk prezentálni, ugyanis az aktuális jogi környezetben szabálysértési értékhatár esetén az átutalásokhoz kapcsolódóan a személyi kör az adatvédelmi törvény miatt nem tudja részünkre a pénzintézményt kiadni.

A csökkenő bűncselekményi mutatók mellett olyan korábban is meglévő jogsértések kerültek előtérbe, amelyek a társadalom szubjektív biztonság érzetét nem érintette ennyire, ez pedig a Déli-Lucernás és a Szőlőskertek vonatkozásában a szemetelés és a szemet égetése.

A Hajdúböszörményi Rendőrkapitányság igen nagy energiát fektet a cselekmények visszaszorításába, azonban azt gondoljuk, hogy a szemet égetések és a hátra maradt hulladékok vonatkozásában egy összemlélet jellegű társhatósági együttműködést kellene bevezetni.

A felsorolt feladatok vonatkozásában a rendőrkapitányság a rá vonatkozó feladatokat végrehajtja, azonban annak ellenére, hogy közel fél tucat pszichotróp dílert sikerült felderíteni, a fogyasztói igényeket nem tudtuk számot tevően csökkenteni, mert ehhez nagyobb erőket kell felvonultatni minden civil és egyéb hatósági területről.

Hajdúböszörmény, 2019. március 29.

Tisztelettel:

**Répási Zsolt r. százados
közrendvédelmi alosztályvezető**

Hajdúböszörményi Rendőrkapitányság
Bűnügyi Osztály

Szám: 09040- /2019.ált.

tárgy: jelentés a bűnmegelőzési
konceptióval kapcsolatos kiegészítésekről
Ea:

Dr. Dienes Imre r. alezredes Úr

**Hajdúböszörményi Rendőrkapitányság
Vezetője**

Hajdúböszörmény

Alezredes Úr jelentem!

A Hajdúböszörmény Város 2013. évben keletkezett „Bűnmegelőzési koncepciója, cselekvési terve” című anyagot megvizsgálva azzal kapcsolatban az alábbi megállapításokat teszem.

A Koncepció bevezetőjében, valamint az azt követő fejezetekben – alapelvek, prioritások, koncepciókészítés alapját képező jogszabályok, együttműködő partnerek, alapfogalmak, a bűnmegelőzés szereplői, iránya, dimenziói, a koncepció célja – változtatást nem javaslok, az abban foglaltak 6 év elteltével is megállják a helyüket.

A helyzetértékelés kapcsán javaslatom szerint kiegészítésre érdemes, hogy a városon belüli bűnözés helyi elhelyezkedése megoszlik, és bűncselekmény típusonként más és más képet mutat. A garázda, erőszakos bűncselekmények értelemszerűen azokon a területeken gyakoribbak, ahol éjszakai szórakozás céljából nagyobb számú lakos gyűlik össze, vagyis a belvárosi szórakozóhelyek környékén. Az erőszakos cselekmények elkövetésének kockázati faktora itt a legmagasabb, hiszen olyan tényezők játszanak szerepet, mint például az alkoholfogyasztás, ami sokaknak a szórakozás egyik „kelléke”.

A belvároshoz tartozó lakótelepeken nem volt gyakori az ilyen jellegű bűncselekmény, sőt a korábban jellemző kerékpárlopások sem jellemzőek már napjainkban. A koncepció megírásának idején a kerékpár elkövetési tárgyú esetek közül többet követtek el lépcsőházakban, vagy a belváros egyéb pontjain – pl. buszmegálló – elhelyezett közös kerékpártalókban. Ezek az esetek mára egyáltalán nem jellemzőek.

A koncepció írásának idejéhez képest ma több közterületi térfigyelő kamera van elhelyezve, és jelentős részük a belvárosi részeket figyeli, mely – statisztikailag ugyan ki nem mutatható módon – feltételezhetően csökkentette a belvárosi bűnözés mértékét mind a vagyon elleni, mind az erőszakos bűncselekmények vonatkozásában.

A koncepcióban szerepel, hogy az erőszakos bűncselekmények nem elsősorban a kedvezőtlen szociális helyzettel rendelkező városrészekben történnek, ezt a megállapítást javaslom azzal kiegészíteni, hogy – ha nem is tömegével – de azért több esetben történtek személyek közti, bűncselekménnyé fajuló konfliktusok a lakott szőlőskerti területeken, és a Déli Lucernásban, bár jóval kevesebb, mint korábban. A kamera rendszer mára már a Déli Lucernásban is kiépítésre került, és elhelyezkedésük környékén van is visszatartó hatásuk. Ennek ellenére többször előfordult, hogy a helyi lakosság családjai egymással konfliktusba kerültek, és rendőri intézkedésekre, majd büntetőeljárásokra került sor.

A fentiek mellett azonban kiemelést érdemel a legjelentősebb változás, hogy a 2013-as, és az azt megelőző évekhez viszonyítva jelentős mértékben, csaknem felére esett vissza bűncselekmények száma. Ugyanez a helyzet, ha a 100.000 lakosra vetített bűncselekmények képét vizsgáljuk meg.

A deliktumok legnagyobb hányadát a kisebb értékű elkövetési tárgyra elkövetett lopások teszik ki, akárcsak 2013-ban, azonban számuk arányában jóval alacsonyabb.

A koncepció „célok, prioritások” része manapság is helytálló. Szinte ugyanazon területekre, és társadalmi rétegekre kell koncentrálni a bűnmegelőzés eszközeit, amelyekre korábban.

A gyermek és fiatalkorúak, az időskorúak továbbra is a legveszélyeztetettebb társadalmi csoport, valamint kiemelt figyelmet kell fordítanunk a családon belüli erőszak kérdésére is.

Azt gondolom, hogy 2013. óta mindhárom területen nagy fejlődés mutatkozik társadalmi szinten is, de a rendőrségen belül is. Gondoljunk csak a szociális jelzőrendszer gyakorlati tapasztataira, az ezzel kapcsolatos pozitív együttműködésre, vagy az ideiglenes megelőző távoltartás egyre szélesebb körben való alkalmazására. Folyamatosan részt veszünk az iskolai megelőző programokban, de számos esetben tartottunk bűnmegelőző előadást 2013. óta időskorú csoportok számára. Az időskorú személyek sérelmére elkövetett bűncselekmények száma 2013. óta jelentősen csökkent, és ami fő, hogy azóta nem volt jellemző sérelmükre súlyos bűncselekménysorozat sem.

A bűnmegelőzés tendenciái közül az eltelt 6 évet figyelembe véve az alábbiakra javaslom még kiegészítésként a figyelmet felhívni.

Az első az internet világában egyre növekvő bűnözés elterjedése, az ún. áruvásárlásos csalásoktól, a bankszámlák „feltöréséig”. Az ilyen esetek száma nem tömeges, de mint új elkövetési forma az elmúlt években egyre elterjedtebbé vált. Megjelent a közösségi oldalakon elkövetett zaklatás, adatokkal különböző módú visszaélés. A jövőben fontos, hogy a fiatalok már az iskolai évek során kapjanak felvilágosítást az internet veszélyeiről, mivel sajnos manapság gyakorlatilag akár egy gyerek is könnyen hozzáfér igen veszélyes tartalmakhoz. Míg korábban a televízió ártalmairól beszéltek, akkor az internet világa halmozottan az lehet.

A másik jelentős társadalmi probléma az új pszichoaktív anyagok elterjedése. Sok esetben folytattunk eljárást az elmúlt évek során, melyek között néhány terjesztő ellen is, azonban az

az általános tapasztalat, hogy ennek ellenére új és új személyek kerülnek látókörünkbe és a fogyasztói kör sem csökken. Szintén fontosnak tartom az iskola rendőre programban, vagy egyéb bűnmegelőző előadásokban kiemelni ennek veszélyét.

Hajdúböszörmény, 2019. március 29.

Muszka Zoltán r. alezredes
bűnügyi osztályvezető

Hajdúböszörmény Polgárőrség Egyesület elnökétől

4220 Hajdúböszörmény Bocskai tér 1

Javaslat a koncepció felülvizsgálatához

Ez a koncepció akár ma is érvényesnek tekinthető!

Nyilván vannak adatok melyeket módosítani kell, a belvárosi bűnügyi fertőzöttség, a kamerarendszer kiépítettsége, a Bűnmegelőzési Tanács tevékenysége, az együttműködő szervek tevékenysége, jelentések sűrűsége, értékelések stb, és természetesen a legfontosabb a közbiztonság helyzetének jelentős javulása, mely egyértelműen pozitívumként kezelendő, amit a közgyűlésünkön is hallottunk Kapitány Úrtól, az csodálatos, miszerint az ország egyik, ha nem a legbiztonságosabb városa Hajdúböszörmény.

Az elért eredményeket jobban kellene közreadni, de szükség lenne arra is, hogy ezek egy kevés közreműködő által produkált sikerek, és fel kellene kelteni a lakosok érdeklődését, valahogyan az aktív közreműködés szükségességére.

A feladatok meghatározásánál is figyelembe kellene venni az eddigi eredményeket, és a jelenlegi helyzetet, hisz, szerencsére lassan a munkanélküliség teljesen beszűnhet / vagy csak azok maradnak, akik nem akarnak dolgozni egyáltalán/, és a közfoglalkoztatás is erősen visszaszorulóban van.

A kialakult változások akár szerencsésen is hathatnak a közrend, közbiztonság helyzetére, de azért nem lehet figyelmen kívül hagyni, a szőlőskertben, a déli lucernásban, a Lorántffy kertben élőket sem. Az időközben bekövetkezett feladat átrendeződések / Közterület felügyelet létszámcsökkenése, település őrség feladatkörének módosulása stb./ melyek jelentős hatással vannak az együttműködő szervek tevékenységére.

Röviden talán ennyit szerettem volna javasolni.

Hajdúböszörmény 2019. 05. 09

Tisztelettel:
Rácz Gábor
elnök_{sk}

**Hajdúböszörményi Bünmegelőzési és Közbiztonsági Közalapítvány Kuratóriuma és
Hajdúböszörmény Város Bünmegelőzési Tanácsa**

Együttes ülés 4. napirendi pont

Hajdúböszörmény Város Bünmegelőzési koncepciójának, cselekvési tervének 2013.
áttekintése, a 2017. év feladatainak Hajdúböszörményi Bünmegelőzési és Közbiztonsági
Közalapítványt érintő részeinek és feladatainak megvitatása,
intézkedési terv - javaslatok megfogalmazása.

Készítette:

Kathiné Juhász Ildikó, a Hajdúböszörményi Bünmegelőzési és Közbiztonsági Közalapítvány Kuratóriumának tagja

Az Európai Unió, valamint az alaptörvény megfogalmazza, hogy az állampolgároknak joguk van a biztonságos lakóhelyhez, így az életminőséget javító közbiztonság megteremtése elsődleges prioritás. Ez azonban csak akkor érhető el, ha a bünmegelőzés a társadalompolitika szerves részévé válik, és az alábbiakban megfogalmazott területeken a lakosság részéről is hatékony eredmények érzékelhetők:

1. Közösségi biztonságkezelés szemléletének és módszertanának meghonosítása
2. Bűnözés csökkentése úgy mennyiségi, mint minőségi téren
3. Rendteremtés a közterületeken és a közutakon
4. Lakosság biztonsági elvárásainak való megfelelés
5. Feladatok a sértetté válás kockázatának csökkentésére
6. Bűnisméltés lehetőségének csökkentése
7. Közrend fenntartásával kapcsolatos feladatok
8. Családon belüli erőszak megelőzése, felderítése
9. A gyermek- és fiatalkori bűnözés megelőzése
10. Gyermek- és fiatalkorúak, valamint időskorúak elleni bűncselekmények visszaszorítása
11. Külterületek mezőgazdasági területeinek vagyonvédelme, a bűncselekmények megelőzése
12. Káros szenvedélyek kialakulásának, következményeinek megakadályozása
13. Természet – és környezetkárosítás megelőzése
14. Közlekedési és közúti balesetek megelőzése
15. Személy elleni erőszakos bűncselekmények, betöréses, valamint gépjármű lopások megelőzése
16. Pályázatokon forrásteremtés, a források bünmegelőzési célokra történő felhasználása
17. Felvilágosító munka, bünmegelőzési kommunikáció

A törvényi háttér a helyi önkormányzatok kötelező feladatai közé sorolja a település közbiztonságának biztosításában való közreműködést. Ennek egyik alapja Hajdúböszörmény Város Bünmegelőzési koncepciója és cselekvési terve, mely dokumentum 2013 októberében került elfogadásra az alábbi prioritásokkal:

- gyermek- és fiatalkori bűnözés csökkentése
- a város biztonságának fokozása
- családon belüli erőszak megelőzése
- áldozattá válás megelőzése
- bűnisméltés megelőzése

Ezek a kiemelt célok azóta is meghatározóak, melyet a rendőrkapitányság 2016. évet értékelő beszámolójában is megerősít:

- eredmények szinten tartása, illetve további javítása szinte minden területen
- közterületi jelenlét maximumra emelése

- aktív és felelősségteljes szolgálattal a közrend és a közbiztonság fenntartása
- a közlekedésbiztonság eredményeinek javítás
- a megelőzés erősítése és az együttműködések szélesítése

Ehhez kapcsolódik a Közalapítvány tevékenysége, melyet az alábbi célok határoznak meg:

- A helyi önkormányzatokról szóló többször módosított 1990. évi LXV. Tv. 8.§.(1). Bekezdésében meghatározottaknak megfelelően a közbiztonság helyi feladatairól való gondoskodás elősegítése,
- javaslattétel a település lakossága biztonságérzetének növelése,
- és a bűncselekmények megelőzése, a város közbiztonságának javítása érdekében.

A 2013-ban elfogadott koncepció megállapítja, hogy Hajdúböszörmény bűnügyi és közbiztonsági helyzetét alapvetően a stabilitás jellemzi. Ez a megfogalmazás jelenleg is helytálló, melyet az elmúlt évek ide vonatkozó statisztikai adatai is alátámasztanak.

A koncepció akkori értékelése során több megállapítás is született, melyek közül az alábbiak esetében javasolt az együttes ülés résztvevőinek állást foglalni:

1.

A koncepció szorgalmazta egy olyan *helyi elismerés* kidolgozását, melyet azok a személyek kaphatnak, akik a közbiztonság javítása érdekében kiemelkedő teljesítményt nyújtanak.

A városi „kitüntetői” rendelet 2016-tól lehetővé teszi önkormányzati ciklusonként egy fő számára ezen a területen a „**HAJDÚBÖSZÖRMÉNY KÖZBIZTONSÁGÁÉRT**” díj adományozhatóságát, a Hajdúböszörményi Rendőrkapitányság vagy a Hajdúböszörményi Katasztrófavédelmi Őrs állományába tartozó, továbbá a polgárőrség vagy más önszerveződő közösség tagjaként dolgozó természetes személy részére, a város közbiztonságának érdekében kifejtett tartósan kiemelkedő munkájának elismerésére.

Javaslat:

Felmerülhet újabb elismerés adományozása akár a Bűnmegelőzési és Közbiztonsági Közalapítvány Kuratóriuma és a Hajdúböszörmény Város Bűnmegelőzési Tanácsa együttes döntése alapján (Elismerő Oklevél ...), mely bővíti a rendeletben foglaltakon túl az elismerési rendszert.

2.

A 2003-ban létrehozott *Bűnmegelőzési Tanács*, meghatározott célrendszere, összetétele alapján megfelelő keretet biztosít arra, hogy összefogja a település bűnmegelőzési szereplőit és koordinatív feladatokat vállaljon a bűnmegelőzés és a közbiztonság erősítésében.

Továbbra sem egyértelmű azonban, hogy a tanács feladatrendszerében mi az, amihez anyagi források szükségesek, és ezek a források milyen szabályozottság alapján segítik a tanács munkáját.

Javaslat:

A Bűnmegelőzési Tanács Szervezeti és Működési Szabályzatának, működésének szükség szerinti áttekintése.

Készüljön összefoglaló előterjesztés ebben a témában a Bűnmegelőzési Koncepcióval párhuzamosan, mely tartalmazza a költségvetési szabályozást is.

(Már korábban megfogalmazásra került: a tanács ülésezzon negyedévente; a hozzá érkező lakossági panaszokról, bejelentésekről, a szükséges, és lehetséges mértékben tájékoztassa a tagszerveit a szükséges intézkedések bevezetése érdekében)

Szervezetek, melyek képviselői közvetlenül vagy közvetve segítik a Tanács munkáját:

- Polgárőr szervezet - civil szervezetként járul, hozzá a település közbiztonságának javításához.
- Mezőőri szolgálat - a város külterületi részeinek védelmét látja, el egyben figyelemmel kíséri a környezet-, a tűz-, és a munkavédelmi szabályok betartását.
- Közterület-felügyelet - Jelzőrendszer – a hatékony bűnmegelőzési észlelő- és jelzőrendszer elemeként működik
- Zöld Kör – tevékenységei között szerepel a környezet- és természetkárosítással, környezetszennyezéssel kapcsolatos bűncselekmények megelőzése.
- Helyi média - a Városi Televízió, valamint a Szabadhajdú hetilap sajátos eszközeikkel nagy szerepet vállalnak a közvélemény tájékoztatásában.
- oktatási intézmények képviselője, egészségügyi intézmények melyek kiterjedt kapcsolatrendszerükön keresztül az esetek korai szakaszában képesek felismerni a kialakuló kritikus élethelyzeteket.
- A Szociális Szolgáltatási Központ, mely a városban élő lakosság számára komplex segítséget nyújt a törvényi szabályozottság szerint.
- Időügyi Tanács a szép korúak körében közreműködhet felvilágosító tevékenységgel.
- Városi Rendőrkapitányság
- Egyházak
- ügyészség, bíróság
- kisebbségi önkormányzat

3.

A Városi Bűnmegelőzési Konceptió átfogó áttekintése és felülvizsgálata 2017-ben, előzetesen június hónapban lett volna esedékes. Ez elmaradt és jelenleg sem szerepel a testület munka -, és üléstervében.

Javaslat:

A Bűnmegelőzési Konceptió testület elé történő előterjesztése ebben az évben, annak megvitatása, majd a feladatok végrehajtásának értékelése, az aktuális feladatok meghatározása. Az előzetesen beszerzett bűnmegelőzési tervek, a már meglévő feladat-meghatározások összehangolása, a közös cselekvési pontok kijelölése.

A koncepció felülvizsgálata után éves intézkedési tervek kidolgozása és elfogadása.

4.

A 2013 évi koncepció a fentiekén túl még az alábbiakban határozott meg konkrét feladatokat, melyek vagy nem, vagy csak részben kerültek megvalósításra, így jelenleg is aktuálisak:

1. Külterületi lakott helyek, szőlőskertek közbiztonsága tekintetében a városi rendőrkapitányság a mezőőrséggel és a polgárőrséggel közösen biztosítja a folyamatos jelenlétet, évente beszámolnak a külterületek közbiztonsági helyzetéről.
2. Szőlőskertek közbiztonságának megóvása érdekében tervezett intézkedés sorozat bevezetésének végrehajtása, szőlőskerti ellenőrzések tematikájának, összetételének kidolgozása az eddigi ismeretek alapján.
3. Rendőrkapitányság iskolarendőr programmal kapcsolatos feladatok végrehajtásával kapcsolatos tematikájának ismertetése.
4. Közterület felügyelet koncepcióhoz kapcsolódó feladatainak megvalósítása érdekében tervezett intézkedéseinek bekérése.
5. Mezei őrszolgálat külterületek biztonsága érdekében tervezett intézkedéseinek bekérése.
6. Család-, gyermek- és ifjúságvédelem területén az önkormányzat támogatja a fiatalok utcai szociális munka megszervezésére irányuló törekvéseit, illetve a fiatalok részvételét célzó tartalmas szabadidős programokat.

7. A közlekedésbiztonság területén az Önkormányzat és a Városi Rendőrkapitányság közös fórumon évente tájékoztatja a lakosságot a város közlekedésbiztonsági helyzetéről, melyhez a Városi Televízió adásidőt és az adás nyitottságát biztosító lakossági visszacsatoláshoz szükséges csatornákat (pl.: telefonos bejelentkezés) biztosít.
8. A közlekedésbiztonság területén az Önkormányzat megszervezi a „Közlekedésbiztonsági kerekasztalt” az érintett szervek, szervezetek tevékenységének összehangolására, különös tekintettel a város forgalomszervezésére.
9. Gondoskodni kell a közutak biztonságos közlekedésre alkalmas állapotban tartásáról, különös tekintettel a közlekedés biztonsági szempontból veszélyes útszakaszokra, csomópontokra. A közterület-felügyelők figyelemmel kísérik és jelzik a kritikus útszakaszokat.
10. Kiemelt figyelmet kell fordítani a kialakított gyalogos kerékpárutak biztonságosabbá tételére, a forgalomszervezés és közúti jelzések alkalmazásával.
11. Közterületek rendje tekintetében folytatni kell a térfigyelő kamerarendszer kiépítését a város bűnügyileg fertőzöttebb közterületein.
12. A vendéglátó egységek katasztrófavédelmi szempontból való ellenőrzését a személy és vagyonbiztonság érdekében negyedévente átfogó ellenőrzés alá kell vonni.
13. A megelőző vagyonvédelem területén a lehetőségekhez képest ki kell építeni a vagyonvédelmi rendszert az önkormányzati tulajdonban álló középületek megóvására, melyhez az önkormányzati, valamint pályázati forrásokat kell igénybe venni.
14. A közterületek rendjének biztosításához, figyelemmel a megújult főtér látogatottságának növekedésére, ismételten meg kell szervezni az ebben törvényileg is feladattal rendelkező szervek közös hétvégi járőrszolgálatát.
15. A Városi Televízió bevonásával olyan ismeretterjesztő filmeket kell készíteni, melyek hatékony felvilágosítással tudnak szolgálni a lakosok számára a megelőző vagyonvédelem, valamint közlekedésbiztonság területén.
16. Drogmegelőzés érdekében tovább kell folytatni az általános és középiskolákban egyaránt elkezdett rendőrségi tájékoztató előadásokat. Folyamatosan figyelni kell az ezzel kapcsolatos pályázati lehetőségeket is az előadások színvonalának, valamint a bemutató eszközök bővíthetősége végett.
17. Családon belüli erőszak felszámolása érdekében a jelzőrendszerben illetékes hatóságok szervezzenek, és tartsanak olyan előadásokat, bemutatókat, rendezvényeket, demonstrációkat, mely a jelenség felismerését, és az elszennvedőknek a hatékony segítségnyújtást teszi lehetővé. Ezzel kapcsolatos terv elkészítése.
18. Déli-lucernás városrészben a bűnügyi, közbiztonsági helyzet, valamint a köztisztasági szabályok ellenőrzése érdekében, ütemezés alapján tovább kell folytatni a szükséges ellenőrzéseket. Az ellenőrzések eredményéről az illetékesek minden negyedév végén jelentést készíteni kötelesek a Bűnmegelőzési Tanács részére.

Javaslat:

A Hajdúböszörményi Bűnmegelőzési és Közbiztonsági Közalapítvány a fentiek figyelembe vételével 2017-ben

- aktívan nyújtson segítséget a Bűnmegelőzési Konceptió felülvizsgálatához,
- legyen kezdeményezője és résztvevője 2017 őszén egy „Közlekedésbiztonsági kerekasztal” megszervezésének,
- negyedévente használja ki a helyi média lehetőségeit felvilágosító, preventív tevékenységéhez,
- megcélozva a fiatalabb korosztályt, hirdessen rajzpályázatot a gyerekek számára közlekedés-biztonsági témakörben
- (pld.: Biztonságosan – Két keréken; Gyerek vagyok. Közlekedem. Vigyázz rám!).

**Hajdúböszörményi Bűnmegelőzési és Közbiztonsági Közalapítvány Kuratóriuma és
Hajdúböszörmény Város Bűnmegelőzési Tanácsa**

Együttes ülés 2. napirendi pont

Hajdúböszörmény Város Bűnmegelőzési koncepciójának, cselekvési tervének 2013.
áttekintése, a 2018. év feladatainak Hajdúböszörményi Bűnmegelőzési és Közbiztonsági
Közalapítványt érintő részeinek és feladatainak megvitatása,
intézkedési terv-javaslatok megfogalmazása.

Készítette:

Kathiné Juhász Ildikó, a Hajdúböszörményi Bűnmegelőzési és Közbiztonsági Közalapítvány Kuratóriumának tagja

A megnevezett témakörben 2017. júniusában készült előterjesztés, mely az alábbiakat részletezte:

- az Európai Unió által megfogalmazott, biztonságához kapcsolódó jogok
- a települési önkormányzatok ezen tárgykörű kötelező feladatai

A kiemelt célok természetesen jelenleg is irányt adóak, melyeket a rendőrkapitányság 2017. évet értékelő beszámolójában is megerősít:

- eredmények szinten tartása, illetve további javítása szinte minden területen,
- a közlekedésbiztonság erősítése, a balesetek számának csökkentése,
- a bűnügyi nyomozati tevékenység színvonalának emelése,
- közterületi jelenlét megfelelő szolgálatsszervezéssel történő fokozása,
- a rendőri intézkedések számának szinten tartása,
- aktív és felelősségteljes szolgálattal a közrend és a közbiztonság fenntartása,
- a megelőzés erősítése és az együttműködések szélesítése.

Ehhez kapcsolódik a Közalapítvány tevékenysége, melyet alapítása óta az alábbi célok határoznak meg:

- A helyi önkormányzatokról szóló többször módosított 1990. évi LXV. Tv. 8.§.(1). Bekezdésében meghatározottaknak megfelelően a közbiztonság helyi feladatairól való gondoskodás elősegítése,
- javaslattétel a település lakossága biztonságérzetének növelése,
- és a bűncselekmények megelőzése, a város közbiztonságának javítása érdekében.

Az elmúlt évi előterjesztésben is megállapításra került, miszerint a 2013-ban elfogadott koncepció Hajdúböszörmény város bűnügyi és közbiztonsági helyzetét alapvetően stabilnak ítéli. Ez a megfogalmazás továbbra is helytálló, amit a 2017 évre vonatkozó statisztikai adatok is alátámasztanak.

A koncepció akkori értékelése során több megállapítás is született. Ezek a gondolatok az elmúlt évi előterjesztés során is megfogalmazásra kerültek, mivel nem veszítették aktualitásukat, így érdemes újra áttekinteni őket és határozott állásfoglalással segíteni megvalósulásukat:

1.

A koncepció szorgalmazta egy olyan *helyi elismerés* kidolgozását, melyet azok a személyek kaphatnak, akik a közbiztonság javítása érdekében kiemelkedő teljesítményt nyújtanak.

A városi „kitüntető” rendelet 2016-tól lehetővé teszi önkormányzati ciklusonként egy fő számára ezen a területen a „**HAJDÚBÖSZÖRMÉNY KÖZBIZTONSÁGÁÉRT**” díj adományozhatóságát, a Hajdúböszörményi Rendőrkapitányság vagy a Hajdúböszörményi Katasztrófavédelmi Őrs állományába tartozó, továbbá a polgárőrség vagy más önszerveződő közösség tagjaként dolgozó természetes személy részére, a város közbiztonságának érdekében kifejtett tartósan kiemelkedő munkájának elismerésére.

Javaslat:

Felmerülhet újabb elismerés adományozása akár a Bűnmegelőzési és Közbiztonsági Közalapítvány Kuratóriuma és a Hajdúböszörmény Város Bűnmegelőzési Tanácsa együttes döntése alapján (Elismerő Oklevél ...), mely bővíti a rendeletben foglaltakon túl az elismerési rendszert.

2.

A 2003-ban létrehozott *Bűnmegelőzési Tanács*, meghatározott célrendszere, összetétele alapján megfelelő keretet biztosít arra, hogy összefogja a település bűnmegelőzési szereplőit és koordinatív feladatokat vállaljon a bűnmegelőzés és a közbiztonság erősítésében.

Továbbra sem egyértelmű azonban, hogy a tanács feladatrendszerében mi az, amihez anyagi források szükségesek, és ezek a források milyen szabályozottság alapján segítik a tanács munkáját.

Javaslat:

A Bűnmegelőzési Tanács Szervezeti és Működési Szabályzatának, működésének szükség szerinti áttekintése.

Készüljön összefoglaló előterjesztés ebben a témában a Bűnmegelőzési Konceptióval párhuzamosan, mely tartalmazza a költségvetési szabályozást is.

(Már korábban megfogalmazásra került: a tanács ülésezzen negyedévente; a hozzá érkező lakossági panaszokról, bejelentésekről, a szükséges, és lehetséges mértékben tájékoztassa a tagszerveit a szükséges intézkedések bevezetése érdekében)

Szervezetek, melyek képviselői közvetlenül vagy közvetve segítik a Tanács munkáját:

- Polgárőr szervezet - civil szervezetként járul, hozzá a település közbiztonságának javításához.
- Mezőőri szolgálat - a város külterületi részeinek védelmét látja, el egyben figyelemmel kíséri a környezet-, a tűz-, és a munkavédelmi szabályok betartását.
- Közterület-felügyelet - Jelzőrendszer – a hatékony bűnmegelőzési észlelő- és jelzőrendszer elemeként működik
- Zöld Kör – tevékenységei között szerepel a környezet- és természetkárosítással, környezetszennyezéssel kapcsolatos bűncselekmények megelőzése.
- Helyi média - a Városi Televízió, valamint a Szabadhajdú hetilap sajátos eszközeikkel nagy szerepet vállalnak a közvélemény tájékoztatásában.
- oktatási intézmények képviselője, egészségügyi intézmények melyek kiterjedt kapcsolatrendszerükön keresztül az esetek korai szakaszában képesek felismerni a kialakuló kritikus élethelyzeteket.
- A Szociális Szolgáltatási Központ, mely a városban élő lakosság számára komplex segítséget nyújt a törvényi szabályozottság szerint.
- Időügyi Tanács a szép korúak körében közreműködhet felvilágosító tevékenységgel.
- Városi Rendőrkapitányság
- Egyházak
- ügyészség, bíróság
- kisebbségi önkormányzat

.....

3.

A *Városi Bűnmegelőzési Konceptió* átfogó áttekintése és felülvizsgálata 2018-ban.

Ez elmaradt és jelenleg sem szerepel a testület munka -, és üléstervében sem.

Javaslat:

A Bűnmegelőzési Konceptió testület elé történő előterjesztése ebben az évben, annak megvitatása, majd a feladatok végrehajtásának értékelése, az aktuális feladatok meghatározása.

Az előzetesen beszerzett bűnmegelőzési tervek, a már meglévő feladat-meghatározások összehangolása, a közös cselekvési pontok kijelölése.

A koncepció felülvizsgálata után éves intézkedési tervek kidolgozása és elfogadása.

4.

A 2013 évi koncepció a fentieken túl még az alábbiakban határozott meg konkrét feladatokat, melyek vagy nem, vagy csak részben kerültek megvalósításra, így jelenleg is aktuálisak:

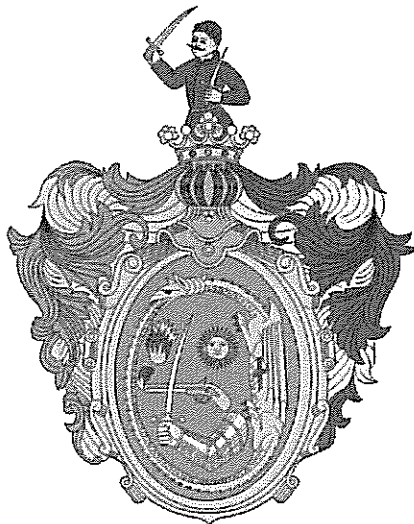
1. Külterületi lakott helyek, szőlőskertek közbiztonsága tekintetében a városi rendőrkapitányság a mezőőrséggel és a polgárőrséggel közösen biztosítja a folyamatos jelenlétet, évente beszámolnak a külterületek közbiztonsági helyzetéről.
2. Szőlőskertek közbiztonságának megóvása érdekében tervezett intézkedés sorozat bevezetésének végrehajtása, szőlőskerti ellenőrzések tematikájának, összetételének kidolgozása az eddigi ismeretek alapján.
3. Rendőrkapitányság iskolarendőr programmal kapcsolatos feladatok végrehajtásával kapcsolatos tematikájának ismertetése.
4. Közterület felügyelet koncepcióhoz kapcsolódó feladatainak megvalósítása érdekében tervezett intézkedéseinek bekérése.
5. Mezei őrszolgálat külterületek biztonsága érdekében tervezett intézkedéseinek bekérése.
6. Család-, gyermek- és ifjúságvédelem területén az önkormányzat támogatja a fiatalok utcai szociális munka megszervezésére irányuló törekvéseit, illetve a fiatalok részvételét célzó tartalmas szabadidős programokat.
7. A közlekedésbiztonság területén az Önkormányzat és a Városi Rendőrkapitányság közös fórumon évente tájékoztatja a lakosságot a város közlekedésbiztonsági helyzetéről, melyhez a Városi Televízió adásidőt és az adás nyitottságát biztosító lakossági visszacsatoláshoz szükséges csatornákat (pl.: telefonos bejelentkezés) biztosít.
8. A közlekedésbiztonság területén az Önkormányzat megszervezi a „Közlekedésbiztonsági kerekasztalt” az érintett szervek, szervezetek tevékenységének összehangolására, különös tekintettel a város forgalomszervezésére.
9. Gondoskodni kell a közutak biztonságos közlekedésre alkalmas állapotban tartásáról, különös tekintettel a közlekedés biztonsági szempontból veszélyes útszakaszokra, csomópontokra. A közterület-felügyelők figyelemmel kísérik és jelzik a kritikus útszakaszokat.
10. Kiemelt figyelmet kell fordítani a kialakított gyalogos kerékpárutak biztonságosabbá tételére, a forgalomszervezés és közúti jelzések alkalmazásával.
11. Közterületek rendje tekintetében folytatni kell a térfigyelő kamerarendszer kiépítését a város bűnügyileg fertőzöttebb közterületein.
12. A vendéglátó egységek katasztrófavédelmi szempontból való ellenőrzését a személy és vagyonbiztonság érdekében negyedévente átfogó ellenőrzés alá kell vonni.
13. A megelőző vagyonvédelem területén a lehetőségekhez képest ki kell építeni a vagyonvédelmi rendszert az önkormányzati tulajdonban álló középületek megóvására, melyhez az önkormányzati, valamint pályázati forrásokat kell igénybe venni.
14. A közterületek rendjének biztosításához, figyelemmel a megújult főtér látogatottságának növekedésére, ismételten meg kell szervezni az ebben törvényileg is feladattal rendelkező szervek közös hétvégi járőrszolgálatát.
15. A Városi Televízió bevonásával olyan ismeretterjesztő filmeket kell készíteni, melyek hatékony felvilágosítással tudnak szolgálni a lakosok számára a megelőző vagyonvédelem, valamint közlekedésbiztonság területén.
16. Drogmegelőzés érdekében tovább kell folytatni az általános és középiskolákban egyaránt elkezdett rendőrségi tájékoztató előadásokat. Folyamatosan figyelni kell az ezzel kapcsolatos pályázati lehetőségeket is az előadások színvonalának, valamint a bemutató eszközök bővíthetősége végett.

17. Családon belüli erőszak felszámolása érdekében a jelzőrendszerben illetékes hatóságok szervezzenek, és tartsanak olyan előadásokat, bemutatókat, rendezvényeket, demonstrációkat, mely a jelenség felismerését, és az elszennvedőknek a hatékony segítségnyújtást teszi lehetővé. Ezzel kapcsolatos terv elkészítése.
18. Déli-lucernás városrészben a bűnügyi, közbiztonsági helyzet, valamint a köztisztasági szabályok ellenőrzése érdekében, ütemezés alapján tovább kell folytatni a szükséges ellenőrzéseket. Az ellenőrzések eredményéről az illetékesek minden negyedév végén jelentést készíteni kötelesek a Bűnmegelőzési Tanács részére.

Javaslat:

A Hajdúböszörményi Bűnmegelőzési és Közbiztonsági Közalapítvány a fentiek figyelembe vételével 2018-ban

- aktívan nyújtson segítséget a Bűnmegelőzési Konceptió felülvizsgálatához,
- legyen kezdeményezője és résztvevője 2018 őszén egy „Közlekedésbiztonsági kerekasztal” megszervezésének,
- negyedévente használja ki a helyi média lehetőségeit felvilágosító, preventív tevékenységéhez,
- megcélozva a fiatalabb korosztályt, hirdessen rajzpályázatot a gyerekek számára közlekedés-biztonsági témakörben
- (pld.: Biztonságosan – Két keréken; Gyerek vagyok. Közlekedem. Vigyázz rám!).

Hajdúböszörmény Város

„Bűnmegelőzési koncepciója, cselekvési terve”

2019

tervezet

Készítette:

Hajdúböszörményi Polgármesteri Hivatal, Hatósági Osztály

Hajdúböszörmény Város Bűnmegelőzési Tanácsa

Hajdúböszörményi Bűnmegelőzési és Közbiztonsági Közalapítvány Kuratóriuma

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	2
Előzmények	3
1. tevékenység.....	3
2. tevékenység.....	5
3. tevékenység.....	6
Alapelvek, prioritások	6
A koncepciókészítés alapját képező jogszabályok.....	6
Együttműködő partnerek	7
Alapfogalmak.....	8
A bűnmegelőzés szereplői.....	9
A bűnmegelőzésnek irányai, dimenziói	10
A koncepció felülvizsgálatának célja	11
Helyzetértékelés 2013	11
Helyzetértékelés 2013-2019.....	15
A felülvizsgálatból levonható következtetések.....	17
Célok, prioritások 2019-ben	20
Szemléletváltás a közbiztonsággal kapcsolatosan	21
A bűnözés mennyiségi és minőségi csökkentése	24
Legyen rend a közterületeken és a közutakon	25
Lakosság elvárásainak való megfelelés.....	26
Feladatok a sértetté válás kockázatának csökkentésére.....	27
Bűnismétlés lehetőségének csökkentése	28
Közrend fenntartásával kapcsolatos feladatok.....	29
Családon belüli erőszak megelőzése	30
A gyermek- és fiatalkori bűnözés megelőzése.....	31
Külterületi lakott helyek, szőlőskertek közbiztonsága	33
Egyéb feladatok.....	34
A megvalósítás eszközei.....	35
A bűnmegelőzés feladatainak megvalósításában közreműködő szervezetek.....	36
Intézkedési terv	38

Előzmények

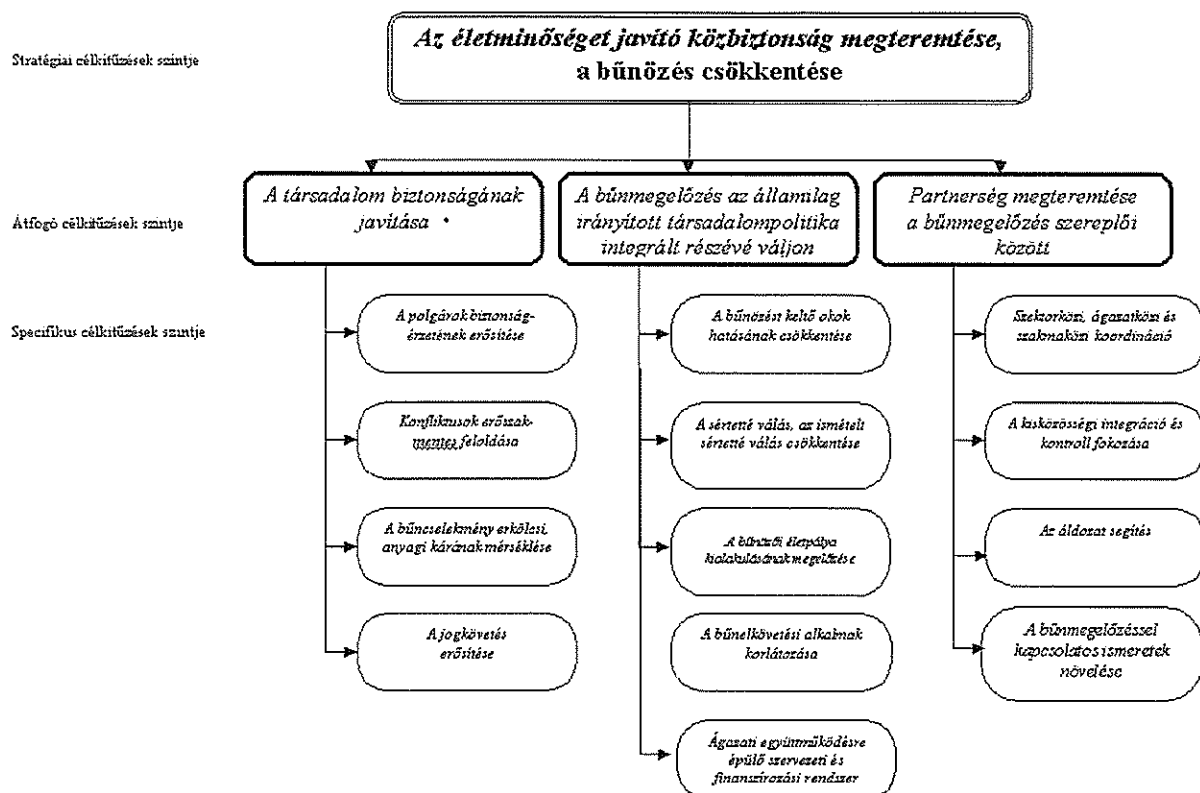
Az Új Széchenyi Terv Észak-Alföldi Operatív Programjának „*Funkcióbővítő integrált települési fejlesztések ÉAOP-5.1.1/D-09*” pályázati felhívásának köszönhetően megújult Hajdúböszörmény belvárosa. A pályázat kínálta fejlesztés lehetőséget biztosított a Bocskai tér rekonstrukciójára a Petőfi utca fejlesztésére, az új városi piac és üzletközpont épületeinek elkészítésére. Felújításra került továbbá a Görögkatolikus templom és a Rendőrkapitányság épülete, korszerűsítették a könyvtárat, valamint gyermekmegőrző és civil információs iroda is létesült. A projekt teljes költsége 1.368.654.150 Ft volt, amiből 1.007.125.025 Ft támogatás.

A pályázat egyik tartalmi elemét képezte a Hajdúböszörmény Rendőrkapitányság épületének nyílászáró cseréje, külső homlokzatszigetelés és festés, melyet a Hajdú-Bihar megyei Rendőrfőkapitánysággal, mint konzorciumi partnerrel valósított meg. Az infrastrukturális, beruházás jellegű fejlesztések mellett egy kiegészítő SOFT elemek körét képező koncepciót, s az abból adódó cselekvési tervet is kellett készíteni, melynek célja a bűnmegelőzés és közbiztonság erősítésével kapcsolatos. Ezt a projekt tervet három tevékenységi elem végrehajtása kapcsán kellett megvalósítani.

1. tevékenység

Városi szintű bűnmegelőzési stratégia felülvizsgálata, cselekvési terv készítése.

Városi szintű bűnmegelőzési stratégia felülvizsgálata, cselekvési terv elkészítése a bűnmegelőzés és a közbiztonság erősítése érdekében, továbbá a város rehabilitációs beavatkozások biztonságos, fenntartható módon történő megőrzése. A városi bűnmegelőzési stratégia célja, hogy a korszerű társadalmi bűnmegelőzés szellemében megfelelő alapokat teremtsen Hajdúböszörmény lakosságának az alapvető emberi jogok érvényesítésére, a jogsértéseket előidéző okok és az áldozattá válás veszélyének csökkentésére.

A bűnmegelőzési stratégia célja, s azok szintjei¹

A bűncselekmények eredményes megelőzése érdekében a bűnmegelőzésben résztvevő szervek, így a rendőrség számára megfelelő kereteket és meghatározott programot biztosítson. A stratégiának igazodnia kellett a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról (2013-2020) szóló többször módosított 1744/2013. (X.17.) Korm. határozat alap gondolataihoz. A feladatok végrehajtása ugyanakkor a helyi sajátosságok figyelembe vételével kellett, hogy megvalósuljanak. Ezek a városban működő államilag irányított és civil önvédelmi szerveződések hatékony együttműködésére épülnek.

A stratégiai prioritásai:

- gyermek- és fiatalkori bűnözés csökkentése
- a város biztonságának fokozása
- családon belüli erőszak megelőzése
- áldozattá válás megelőzése

¹ www.parlament.hu

- bűnismétlés megelőzése

Ezek a kiemelt célok azóta is meghatározóak, melyet a rendőrkapitányság 2016. évet értékelő beszámolójában is megerősít:

- eredmények szinten tartása, illetve további javítása szinte minden területen
- közterületi jelenlét maximumra emelése
- aktív és felelősségteljes szolgálattal a közrend és a közbiztonság fenntartása
- a közlekedésbiztonság eredményeinek javítás
- a megelőzés erősítése és az együttműködések szélesítése
-

Ehhez kapcsolódik a Közalapítvány tevékenysége, melyet az alábbi célok határoznak meg:

- A helyi önkormányzatokról szóló többször módosított 1990. évi LXV. Tv. 8.§.(1). Bekezdésében meghatározottaknak megfelelően a közbiztonság helyi feladatairól való gondoskodás elősegítése,
- javaslattétel a település lakossága biztonságérzetének növelése,
- és a bűncselekmények megelőzése, a város közbiztonságának javítása érdekében.

2. tevékenység

Követendő magatartások népszerűsítése, mint bűnmegelőzés és közbiztonságerősítésével kapcsolatos akció.

Helyi elismerés, díj, emléklakett tervezése, alapítása annak érdekében, hogy azok a személyek, akik a közbiztonság javítása érdekében kiemelkedő teljesítményt nyújtanak, megfelelő elismerésben részesüljenek, megfelelő motivációt kapjanak.

Hajdúböszörmény Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 2016-ban megalapította a „Hajdúböszörmény közbiztonságáért” díjat, mely adományozható a Hajdúböszörményi Rendőrkapitányság vagy a Hajdúböszörményi Katasztrófavédelmi Őrs állományába tartozó, továbbá a polgárőrség vagy más önszerveződő közösség tagjaként

dolgozó természetes személy részére, a város közbiztonságának érdekében kifejtett tartósan kiemelkedő munkájának elismerésére. A díj önkormányzati ciklusonként egy alkalommal, egy személy részére adható.

Felmerülhet újabb elismerés adományozása akár a Bűnmegelőzési és Közbiztonsági Közalapítvány Kuratóriuma és a Hajdúböszörmény Város Bűnmegelőzési Tanácsa együttes döntése alapján (Elismerő Oklevél), mely bővíti a rendeletben foglaltakon túl az elismerési rendszert.

3. tevékenység

Biztonságnövelő rendőrségi program támogatása

Olyan előadások szervezése, lebonyolítása, melyek az adott korosztály számára érthető, elfogadható módon továbbítja azokat az értékeket, attitűdöket, elvárásokat, mely a társadalmi együttélés szabályai elvárnak. Biztosítja számukra azokat az alapvető jogi ismereteket, melyek a mindennapok részét képezik.

Alapelvek, prioritások

A koncepciókészítés alapját képező jogszabályok

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 17. pontja a helyi önkormányzatok kötelező feladatai közé sorolja a település közbiztonságának biztosításában való közreműködést. 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről III. fejezete a települési önkormányzatok és a rendőrség kapcsolatát határozza meg. Felhívja a figyelmet az önkormányzati és rendőri vezetők közbiztonsággal kapcsolatos közös feladataira. A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiájáról szóló kormányhatározat kimondja, hogy az önkormányzatok joga, egyben kötelessége a helyi közösségek életminőségének javítása érdekében a helyi bűnmegelőzési stratégia kialakítása és realizálása.

A koncepció kapcsolódik az Európai Unió Tanács 2009/902/IB számú határozathoz, amely létrehozta az európai bűnmegelőzési hálózatot.

Együttműködő partnerek

Szervezetek, melyek képviselői közvetlenül vagy közvetve segítik a Hajdúböszörmény Város Bűnmegelőzési Tanácsának és a Hajdúböszörményi Bűnmegelőzési és Közbiztonsági Közalapítvány Kuratóriumának munkáját, ezáltal a koncepció felülvizsgálatát:

- Polgárőr szervezet - civil szervezetként járul, hozzá a település közbiztonságának javításához.
- Mezőőri szolgálat - a város külterületi részeinek védelmét látja el, egyben figyelemmel kíséri a környezet-, a tűz-, és a munkavédelmi szabályok betartását.
- Közterület-felügyelet - Jelzőrendszer – a hatékony bűnmegelőzési észlelő- és jelzőrendszer elemeként működik
- Zöld Kör – tevékenységei között szerepel a környezet- és természetkárosítással, környezetszennyezéssel kapcsolatos bűncselekmények megelőzése.
- Helyi média - a Városi Televízió, valamint a Szabadhajdú hetilap sajátos eszközeikkel nagy szerepet vállalnak a közvélemény tájékoztatásában.
- oktatási intézmények képviselte, egészségügyi intézmények melyek kiterjedt kapcsolatrendszerükön keresztül az esetek korai szakaszában képesek felismerni a kialakuló kritikus élethelyzeteket.
- A Szociális Szolgáltatási Központ, mely a városban élő lakosság számára komplex segítséget nyújt a törvényi szabályozottság szerint.
- Idősügyi Tanács a szép korúak körében közreműködhet felvilágosító tevékenységgel.
- Városi Rendőrkapitányság
- Egyházak

- ügyészség, bíróság
- kisebbségi önkormányzat

Alapfogalmak

Közbiztonság:

A közbiztonság a társadalmi együttélés rendjének adott időszakban és helyen jogilag szabályozott olyan tényleges helyzete, amelyben az emberek személye, élete, javai és jogai biztosítottak az illetéktelen támadástól. A közbiztonság infrastrukturális tényező is, a gazdaság működésének üzemén kívüli feltétele, amely befolyásolja a beruházási szándékot, az idegenforgalmat, stb.

A város közbiztonsági állapota a helyi problémák összességéből tevődik össze, így annak kezelése a hatékony reagálás is helyben, helyi összefogással lehetséges. A lakosság és a rendőrség közös ellensége a bűnözés, amelyet meg kell állítani, a helyi társadalmat és a humán értékeit meg kell védeni.

A közbiztonság fontosságára tekintettel és az önkormányzás lényegéből fakadóan rendelkezünk kell a bűnmegelőzés és közbiztonság tekintetében koncepcióval.

Bűnmegelőzés:

Állami, önkormányzati, társadalmi, gazdasági szervezetek, állampolgárok és azok csoportjainak olyan tevékenysége, amely az elkövetővé valamint áldozattá válás megelőzésével, bűnalkalmak csökkentésével a bűncselekmények számát csökkenti.

Önkormányzat:

A helyi önkormányzat – a helyi képviselő-testület vagy a helyi népszavazás döntésével – önként vállalhatja minden olyan helyi közügy önálló megoldását, amelyet jogszabály nem utal más szerv kizárólagos hatáskörébe. Az önként vállalt helyi közügyekben az önkormányzat mindent megtehet, ami jogszabállyal nem ellentétes. Az önként vállalt helyi közügyek megoldása nem veszélyeztetheti a törvény által kötelezően előírt önkormányzati feladat- és

hatáskörök ellátását, finanszírozása a saját bevételek, vagy az erre a célra biztosított külön források terhére lehetséges.

Koncepció: Elgondolás, terv, ötlet, nézőpont.

A bűnmegelőzés szereplői

Állami szervek:

- Országgyűlés
- Kormányzati szervek
- rendészeti szervek
- közigazgatási szervek
- egészségügyi, szociális, oktatási intézmények
- Bíróságok
- Ügyészség

Önkormányzati szervek:

- képviselőtestület - közgyűlés
- bizottságok

Hivatali szervek

Polgármesteri Hivatal szervezeti egységei

Háttérintézmények

- szociális intézmények
- oktatási intézmények
- egészségügyi intézmények

Mezei őrszolgálat

Városőrség

Állami feladatok a bűnmegelőzésben:

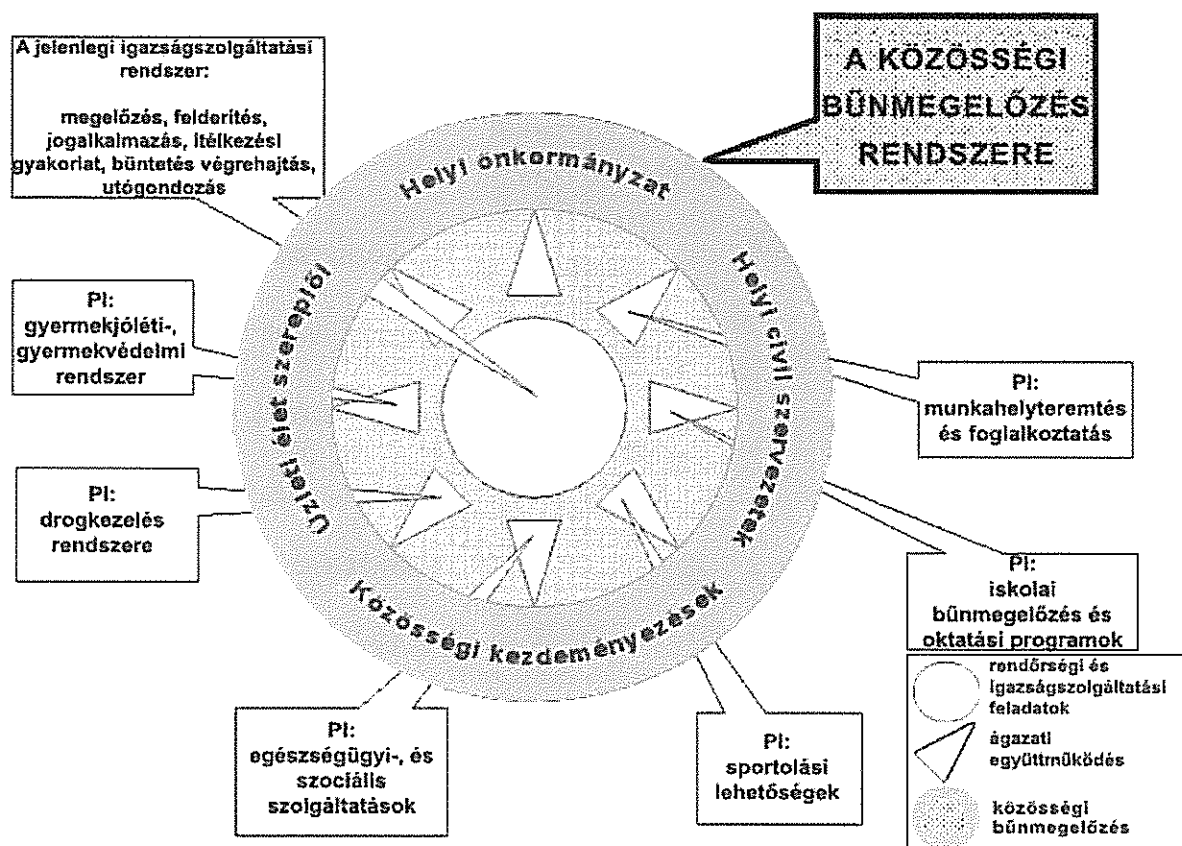
- jogi környezet kialakítása
- pénzügyi háttér biztosítása
- szakmai normák megalkotása
- büntető igazságszolgáltatás működtetése
- közrend fenntartása

Önkormányzati feladatok a bűnmegelőzésben:

- helyi szabályozás kialakítása
- bűnmegelőzési érdekek érvényesítése a hatósági jogkör gyakorlása során
- társadalmi integráció biztosítása felvilágosítás, oktatás
- szociális intézkedések
- vagyonvédelmi szolgáltatások nyújtása a lakosság részére

Non-profit, és civil szervezetek:

- Polgárőrség
- Bűnmegelőzési Tanács
- Tett Egyesület

A bűnmegelőzés szinterei²

A bűnmegelőzésnek irányai, dimenziói

Általános: A bűn okok csökkentését célzó olyan intézkedések, melyek akkor valósulnak meg, ha a társadalom átalakítását célzó állami, önkormányzati döntésekben érvényesülnek a megelőzési szempontok. A jogi szabályozás kereteinek oly módon történő kialakítása, mely mentes az ellentmondásoktól, nem ad lehetőséget a joghézagok, visszaélések meglepedésének.

Különös: Az egyes bűncselekmények és devianciák lehetőségét korlátozó feladatok összessége, melyek a társadalom szereplői számára biztosít programokat, technikákat az önvédelmi képesség erősítésére a bűnözéssel szembeni hatékony fellépésre.

Speciális: A speciális prevenció az egyénről szól. A bűnözéssel leginkább veszélyeztetett személyekkel, csoportokkal foglalkozik. Ide tartoznak mindazok, akik koruknál, testi épességüknél, szellemi képességüknél fogva korlátozottabbak. Így a gyermek és fiatalkorúak,

² www.parlament.hu

valamint az időskorúak. Ezeket az Európa Tanács dokumentumai a bűnmegelőzés pilléreinek is nevezi, hangsúlyozva, hogy a háromféle cselekvési módot minden közösségben egyidejűleg kell alkalmazni, tartós eredmény csak a komplex alkalmazástól várható. A bűnmegelőzés a társadalom közügye. A bűnmegelőzés módszerei sokrétűek, átszövik a megelőzés mindhárom dimenzióját. Elsősorban a bűnalkalmak korlátozása, a megfelelő védekezés alkalmazása, a tájékoztatás és propaganda, valamint a hatékony büntetőpolitika emelendő ki.

A koncepció felülvizsgálatának célja

Hajdúböszörmény Város Önkormányzata bűnmegelőzési és közbiztonsági filozófiájának megfogalmazása, a stratégiai célok és prioritások - konkrét helyzetelemzés alapján történő - kijelölése. A koncepció megfelelő keretet kell, hogy nyújtson a széleskörű összefogásra, a közös feladatok eredményes ellátására.

A koncepcióhoz – mint kerethez – szükségképpen egy Intézkedési Tervnek kell kapcsolódnia, amely a célmegvalósításhoz szükséges konkrét feladatokat és azoknak - a lehetőségek függvényében történő - ütemezését tartalmazza.

Helyzetértékelés 2013

A 2013-ban elfogadott koncepció megállapítja, hogy Hajdúböszörmény bűnügyi és közbiztonsági helyzetét alapvetően a stabilitás jellemzi. Ez a megfogalmazás jelenleg is helytálló, melyet az elmúlt évek ide vonatkozó statisztikai adatai is alátámasztanak.

A bűncselekmények száma és jellege sok esetben összefüggést mutat a lakosság szociális helyzetével. A városban a bűnözési fertőzöttség Hajdú-Bihar megyéhez viszonyítva átlagosnak tekinthető, az ország hasonló méretű városaival összehasonlítva átlag alattinak számít. Hajdúböszörmény, mely 2003-ban a Belügyminisztertől megkapta a „*Biztonságos település*” címet, mindig is kiemelt szerepet szánt a társadalmi szinten jelentkező bűnözéssel szembeni társadalmi összefogás erősítésének a hétköznapiakban történő megvalósításának. Ezt

példázza a 2003 évben létrehozott Bűnmegelőzési Tanács hangsúlyosan szerepelteti tevékenységében a bűn- és baleset-megelőzést. A tanács több szervezet munkáját fogja össze és koordinálja a bűncselekményekkel szembeni fellépés érdekében. A városon belül a bűnözések számát tekintve a város belső része (a belváros és a közelében elhelyezkedő lakótelepek) emelkedik ki – vagyis nem a kedvezőtlen szociális helyzettel jellemezhető városrészek (Déli - lucernás, szőlőskertek), amelyek ugyanakkor gyakran a bűnelkövetők lakóhelyei lehetnek.³ A kriminálgeográfiai vizsgálatok szerint a lakosság alapvetően biztonságosnak tekintette a várost.⁴

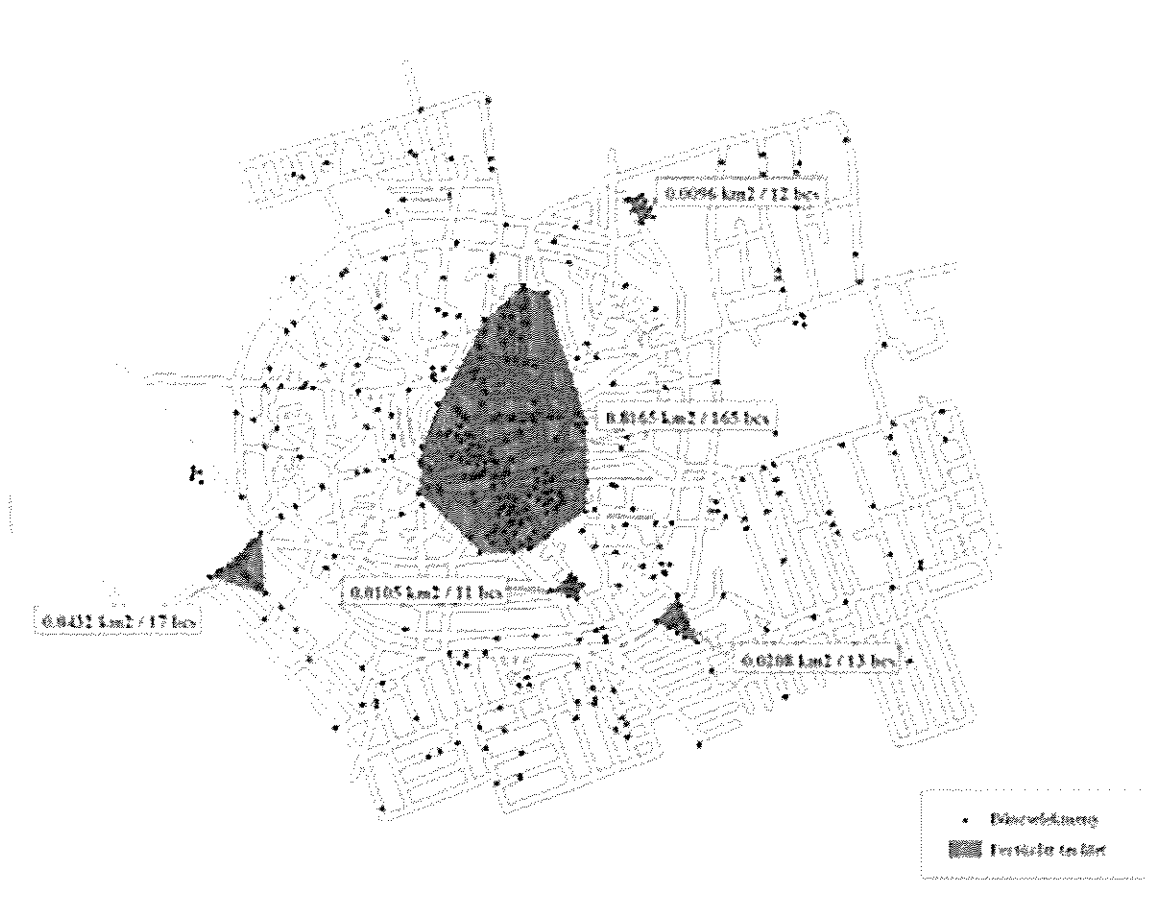
A helyzetelemzés történelmi, földrajzi, gazdasági és társadalmi elemeinek részletes ismertetésétől, elemzésétől eltekintén figyelemmel ezen adatok viszonylagos állandóságára és a képviselő testület tagjainak ez irányú felkészültségére tekintettel.

A bűnügyi helyzetelemzés kapcsán sem indokolt a koncepcióban egy részletes számadatok halmazát tartalmazó táblázat ismertetése. Ezen adatok ugyanis a helyi és megyei rendőrkapitányságok éves beszámolóiban pontosan szerepelnek és megtalálhatóak.

Néhány tendenciát azonban érdemes rögzítenünk. Az ismertté vált bűncselekmények száma a koncepció megfogalmazásakor az előző évhez mérten ugyan mutatott némi emelkedést, de alapvetően 650 - 700 bűncselekmény vált ismertté. 2008 és 2011 években az átlagtól eltérő magasabb bűncselekmény történt, mely nem a bűnügyi helyzet romlását jelentette, hanem egy- egy sorozat jellegű ügy került befejezésre. A bűncselekmények összetételét vizsgálva megállapítható, hogy az ismertté vált ügyek 65 %-a minden évben a vagyon elleni jogsértések köréből adódott.

³dr. Tóth Antal: A lakosság biztonságérzete Hajdúböszörményben. *Hajdúsági Tükör* 3.évf. 4. szám, 14 – 16 p. 2010

⁴ Uo.

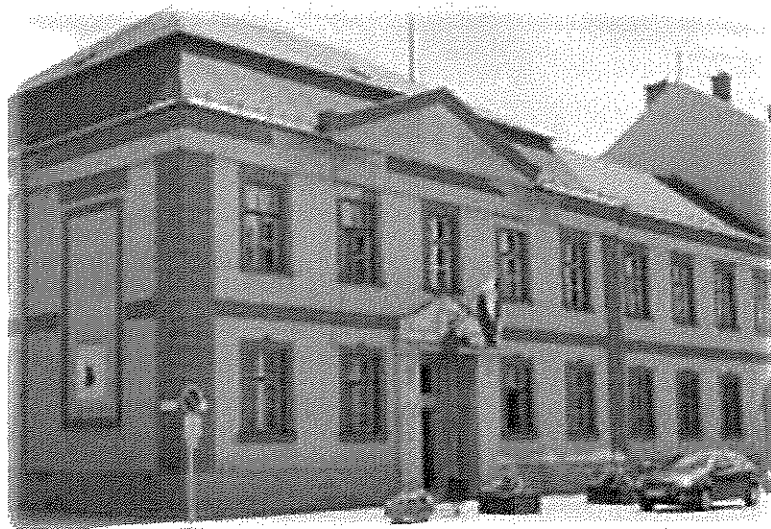
Bűnözési szempontból fertőzött területek Hajdúböszörményben⁵

Ezen belül is elsősorban a kisebb kárértékű vagyon elleni deliktumok, -bűncselekmények- lopások voltak a jellemzőek. A következő kategória (amely az összes bűncselekmény mintegy 30 %-át képezték) az erőszakos garázda jellegű cselekmények voltak. Ezek körébe a szándékos testi sértések, és a garázdaságok tartoznak. A büntettek viszonylagos állandósága mögött egy nagyon tudatos rendőri szakmai tevékenység állt. A 2003 évben elkészített bűnmegelőzési koncepcióval egyidejűleg a rendőrkapitányság teljes vezetői állománya kicserélődött. *(A város ekkor nyerte el a „Biztonságos település” címet.)*

Ekkortól egy agilis, szakmailag felkészült a város érdekeit maximálisan figyelembe vevő vezetői gárda kezdte meg munkáját, akik mögött jól képzett, megfelelő hely -és személyi ismerettel rendelkező végrehajtói állomány sorakozott fel. A létrehozott bűnmegelőzési tanács tagjaként jelentős szerepet vállaltak egy élhető város megteremtése érdekében a rendőrség

⁵ dr. Tóth Antal: Hajdúböszörmény kriminálgeográfiai vizsgálata in. Hajdúsági Tükör 2.évf. 3. szám 15 – 16 p. 2009.

szakmai feladat rendszerén túlmenően is. Innovatív, együttműködés fontosságát maximálisan kihangsúlyozva érték el olyan eredményeket, melynek köszönhetően a Hajdúböszörmény város bűnügyi, közbiztonsági mutatói megyei szinten az elsők közé, de országos megmértetésben is a kimagaslók körébe volt sorolható.

A rendőrség épülete

Az önkormányzat és intézményrendszerének tagjaival közösen a bűnmegelőzés gazdasági szempontjait is figyelembe véve, minden esetben kellő időben bevezették azokat a megelőző, vagy szükség szerinti intézkedéseket, melyek egy-egy jellemző bűncselekmény észlelése esetén szükségessé váltak. Ezek alapjait minden esetben helyzetértékelések, felmérések előzték meg. Nem egy adott jogsértés megelőzésére törekedtek, hanem az azokat elősegítő, vagy éppen kiváltó okok megszüntetése volt a céljuk. Az együttműködés a tanács tagjai között mintaértékű volt, amelynek gyakorlati megvalósulását egy korrekt, a lakosság igényeit kiszolgáló kommunikáció kísérte.

A feladatok megoldását, a város illetékességi területének bűnügyi, közbiztonsági helyzetének alakulását a képviselő testület minden évben megismerhette a rendőrkapitány beszámolóiból.

Adott években ismertté vált deliktumok a lakosság szubjektív biztonságérzetét természetesen befolyásolták, de azok nagyságrendje, az okozott kár nagysága, a jogsértések összetétele

mellett is személyét és értékeit biztonságban tudható lakóként élték meg. Az évek során tartott lakossági fórumok, rendezvények, kapcsán szerzett visszajelzések alapján alapvetően egy biztonságos élhető településként volt jellemezhető Hajdúböszörmény. Természetesen voltak olyan esetek, jelenségek, amiket nem lehetett maradéktalanul rendezni. Ezek minden esetben arra ösztönözték a tanács tagjait, hogy folyamatosan keressék azokat a megoldásokat, bevezethető konkrét intézkedéseket, melyeket a lakosság adott esetben jogosan elvárt.

Helyzetértékelés 2013-2019

Mára a városon belüli bűnözés helyi elhelyezkedése megoszlik, és bűncselekmény típusonként más és más képet mutat. A garázda, erőszakos bűncselekmények értelemszerűen azokon a területeken gyakoribbak, ahol éjszakai szórakozás céljából nagyobb számú lakos gyűlik össze, vagyis a belvárosi szórakozóhelyek környékén. Az erőszakos cselekmények elkövetésének kockázati faktora itt a legmagasabb, hiszen olyan tényezők játszanak szerepet, mint például az alkoholfogyasztás, ami sokaknak a szórakozás egyik „kelléke”.

A belvároshoz tartozó lakótelepeken nem volt gyakori az ilyen jellegű bűncselekmény, sőt a korábban jellemző kerékpárlopások sem jellemzőek már napjainkban. A koncepció megírásának idején a kerékpár elkövetési tárgyú esetek közül többet követtek el lépcsőházakban, vagy a belváros egyéb pontjain – pl. buszmegálló – elhelyezett közös kerékpártolóknál. Ezek az esetek mára egyáltalán nem jellemzőek.

A koncepció írásának idejéhez képest ma több közterületi térfigyelő kamera van elhelyezve, és jelentős részük a belvárosi részeket figyeli, mely – statisztikailag ugyan ki nem mutatható módon – feltételezhetően csökkentette a belvárosi bűnözés mértékét mind a vagyon elleni, mind az erőszakos bűncselekmények vonatkozásában.

Az erőszakos bűncselekmények nem elsősorban a kedvezőtlen szociális helyzettel rendelkező városrészekben történnek, de azért több esetben történtek személyek közti, bűncselekménnyé

fajuló konfliktusok a lakott szőlőskerti területeken, és a Déli – lucernás városrészen, bár jóval kevesebb, mint korábban. A kamera rendszer mára már a Déli – lucernás településrészen is kiépítésre került, és elhelyezkedésük környékén van is visszatartó hatásuk. Ennek ellenére többször előfordult, hogy a helyi lakosság családjai egymással konfliktusba kerültek, és rendőri intézkedésekre, majd büntetőeljárásokra került sor.

A legjelentősebb változás, hogy a 2013-as, és az azt megelőző évekhez viszonyítva jelentős mértékben, csaknem felére esett vissza bűncselekmények száma. Ugyanez a helyzet, ha a 100.000 lakosra vetített bűncselekmények képét vizsgáljuk meg.

A deliktumok legnagyobb hányadát a kisebb értékű elkövetési tárgyra elkövetett lopások teszik ki, akárcsak 2013-ban, azonban számuk arányaiban jóval alacsonyabb.

A gyermek és fiatalkorúak, az időskorúak továbbra is a legveszélyeztetettebb társadalmi csoport, valamint kiemelt figyelmet kell fordítanunk a családon belüli erőszak kérdésére is.

2013. óta mindhárom területen nagy fejlődés mutatkozik társadalmi szinten is, de a rendőrségen belül is: a szociális jelzőrendszer gyakorlati tapasztatai, az ezzel kapcsolatos pozitív együttműködés, az ideiglenes megelőző távoltartás egyre szélesebb körben való alkalmazása mind-mind a veszélyeztetett társadalmi csoportok érdekeit szolgálják. A rendőrség folyamatosan részt vesz az iskolai megelőző programokban, de számos esetben tartanak bűnmegelőző előadást 2013. óta időskorú csoportok számára is. Az időskorú személyek sérelmére elkövetett bűncselekmények száma 2013. óta jelentősen csökkent, és azóta nem volt jellemző sérelmükre súlyos bűncselekménysorozat sem.

Az elmúlt években jelent meg az internet világában egyre növekvő bűnözés elterjedése, az ún. áruvásárlásos csalásoktól, a bankszámlák „feltöréséig”. Az ilyen esetek száma nem tömeges, de mint új elkövetési forma az elmúlt években egyre elterjedtebbé vált. Megjelent a közösségi oldalakon elkövetett zaklatás, adatokkal történő különböző módú visszaélés. A jövőben fontos, hogy a fiatalok már az iskolai évek során kapjanak felvilágosítást az internet

veszélyeiről, mivel manapság akár egy gyermek is könnyen hozzáfér igen veszélyes tartalmakhoz. Míg korábban a televízió ártalmairól beszéltek, akkor az internet világa halmozottan az lehet.

A másik jelentős társadalmi probléma az új pszichoaktív anyagok elterjedése. A rendőri fellépést gyengíti a pszichotróp anyaghoz kapcsolódó az a jogi megítélés, hogy a cselekmény súlyát, társadalomra való veszélyességét a jogalkotó igen csekély súlyúnak minősíti, azonban a társadalomra gyakorolt hatása igen káros. A kábítószerrel kapcsolatosan végrehajtott több megelőzési és tájékoztató jellegű tevékenység - melyet a városban több civil szerveződés és hatóság végezett - eredményes volt, azonban ezen terület cél közönsége nem egyezett meg az új pszichotróp anyagot fogyasztókéval. Az új pszichotróp anyagot fogyasztók köre a társadalom szélére sodródott, mélyen elszegényedett családok 14-20 év közötti tagjai. Fontos az iskola rendőre programban, vagy egyéb bűnmegelőző előadásokban kiemelni ennek veszélyét.

A csökkenő bűncselekményi mutatók mellett olyan korábban is meglévő jogsértések kerültek előtérbe, amelyek a társadalom szubjektív biztonság érzetét nem érintette ennyire, ez pedig a Déli-lucernás és a szőlőskertek vonatkozásában a szemetelés és a szemét elásása, égetése.

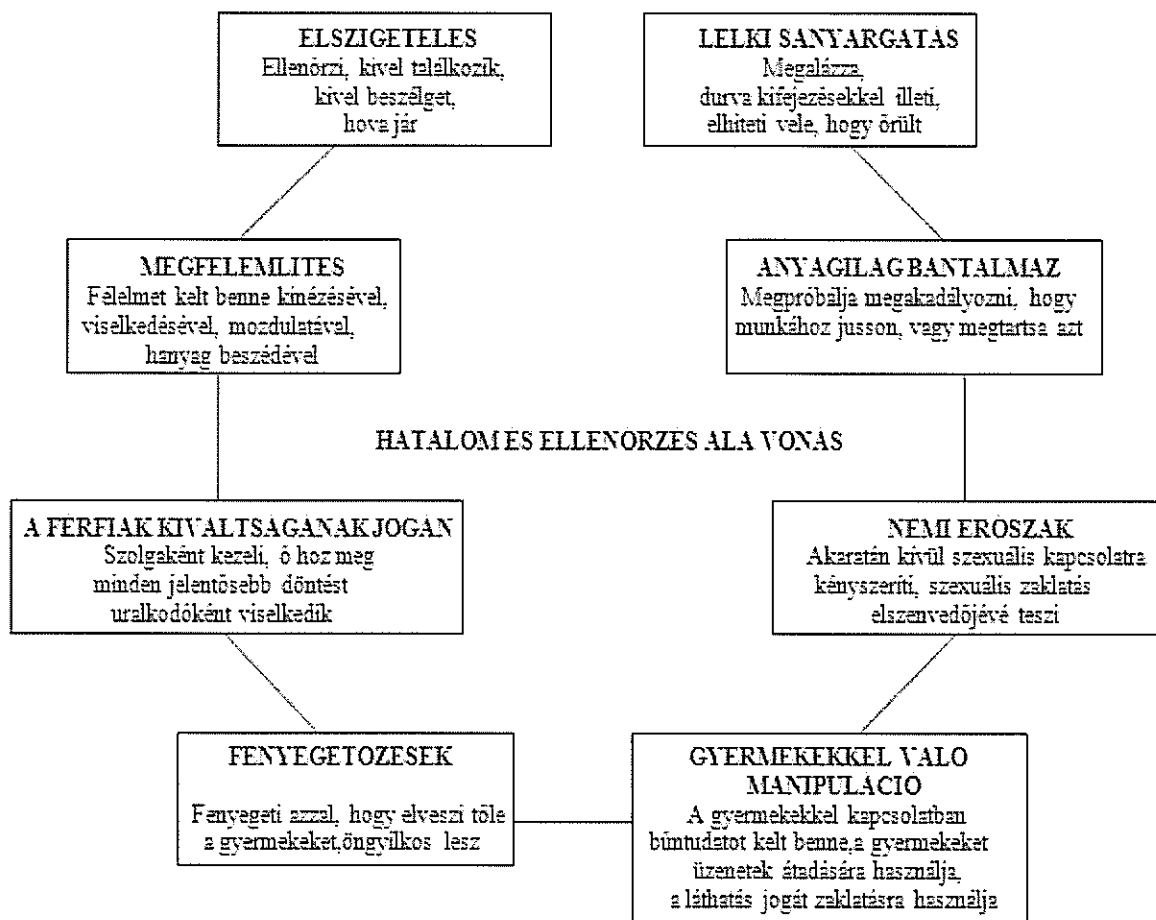
A felülvizsgálatból levonható következtetések

Hajdúböszörmény meglévő bűnmegelőzési koncepciójának értékelése kapcsán az alábbiak állapíthatók meg.

- A létrehozott Bűnmegelőzési Tanács és annak kialakított filozófiája az adott időszakhoz igazodóan reálisan fogalmazta meg a tanács működésével szembeni elvárásait, valamint működtetés feladat rendszerét.

- A tanács tagjainak kiválasztása teljes körűen lefedte azon intézmények és szervezetek körét, akik adekvátan hatáskörrel és illetékességgel rendelkeztek, valamint szervezeti felépítésük alapján a számukra megfogalmazott feladatok működési körükbe vonható.
- A tanács működtetése kapcsán hiányosságként állapítható meg, hogy a rendelkezésre álló dokumentációk alapján az első évek aktív tevékenysége későbbiek során alább hagyott. Csökkent az ülések száma, és ezzel egyidejűleg elmaradtak azoknak a beszámolóknak a bekérése és megtárgyalása, melyek a tanács feladatrendszerében végre kellett volna hajtani, ezáltal is növelve a város bűnügyi közbiztonságát.
- A tanács működtetéséhez, illetve egyes feladatokhoz delegálható költségek számszerűségére, valamint nagyságrendjére nem készült konkrét szabályozás, költségvetés.
- A koncepció intézkedési tervében megfogalmazott konkrét feladatok végrehajtásra kerültek. Összességében a tanács létrehozása és a bűnmegelőzési koncepció kiadása óta Hajdúböszörmény bűnügyi helyzete az országos átlag figyelembe vétele kapcsán inkább pozitív, mint negatív jelzővel illethető. Nincs szükség vészhelyzeti, gyors operatív intézkedések bevezetésére. Az viszont tényként megállapítható, hogy az országos tendenciákat lekövetve Hajdúböszörményben is megjelentek a nagyvárosi bűnözés elemei. Továbbá szembesülhetünk egy olyan társadalmi réteggel, akik esetében a szabálykövetés, a társadalmi igényeknek való megfelelés nem érték. Gazdasági helyzetükre hivatkozással létfenntartásukat jogsértések elkövetésével kívánják megoldani.
- Az új koncepció elkészítését megelőző elemzés, felmérés eredményeként megállapítható, hogy a lakosság szubjektív biztonság érzete nincs szinkronban a valós állapotokkal. A médiában szereplő események halmaza miatt lényegesen rosszabbnak ítélik meg saját biztonságérzetüket.

- A társadalom védekező mechanizmusában felbukkanó szélsőséges jelenségek, ezeket kommunikáló hírek kapcsán az egyének bűnmegelőzési szerepvállalása inkább csökkent, mint erősödött.
- A társadalmi szinten jelentkező bűnözéssel szemben társadalmi szintű fellépés szükséges, melynek alapját az együttműködés biztosítja. Ehhez viszont szükségesek azok az intézményesített szervek, akik a szervezés, koordinálás magasabb szintű végrehajtását tudják biztosítani.
- Az áldozattá válás megelőzése, az önvédelmi reflexek kifejlesztésére a jövőben hatékonyabb vagyonmegóvó intézkedések bevezetése szükséges.
- Jelentős előrelépéseket kell tenni a veszélyeztetett rétegek sérelmére elkövetett jogsértések megelőzése érdekében. Ezen belül is a családon belüli erőszak, az időskorúak védelme, a gyermek- és szülőbántalmazás hatékonyabb kezelésére.

A nők bántalmazása a családon belül⁶

Célok, prioritások 2019-ben

Az Európai Unió és az alaptörvény megfogalmazza, hogy az állampolgároknak joguk van a biztonságos lakóhelyhez, így az életminőséget javító közbiztonság megteremtése elsődleges prioritás. Ez azonban csak akkor érhető el, ha a bűnmegelőzés a társadalompolitika szerves részévé válik, és az alábbiakban megfogalmazott területeken a lakosság részéről is hatékony eredmények érzékelhetők:

1. Közösségi biztonságkezelés szemléletének és módszertanának meghonosítása
2. Bűnözés csökkentése úgy mennyiségi, mint minőségi téren

⁶ Alföldi Ágnes Dóra: A családon belüli erőszak megítélése és megelőzésének eszközei a magyar és az európai uniós jogban

3. Rendteremtés a közterületeken és a közutakon
4. Lakosság biztonsági elvárásainak való megfelelés
5. Feladatok a sértetté válás kockázatának csökkentésére
6. Bűnismétlés lehetőségének csökkentése
7. Közrend fenntartásával kapcsolatos feladatok
8. Családon belüli erőszak megelőzése, felderítése
9. A gyermek- és fiatalkori bűnözés megelőzése
10. Gyermek- és fiatalkorúak, valamint időskorúak elleni bűncselekmények visszaszorítása
11. Külterületek mezőgazdasági területeinek vagyonvédelme, a bűncselekmények megelőzése
12. Káros szenvedélyek kialakulásának, következményeinek megakadályozása
13. Természet – és környezetkárosítás megelőzése
14. Közlekedési és közúti balesetek megelőzése
15. Személy elleni erőszakos bűncselekmények, betöréses, valamint gépjármű lopások megelőzése
16. Pályázatokon forrásteremtés, a források bűnmegelőzési célokra történő felhasználása
17. Felvilágosító munka, bűnmegelőzési kommunikáció

Szemléletváltás a közbiztonsággal kapcsolatosan

A legfőbb cél annak elérése, elfogadtatása, hogy a biztonság, közbiztonság megteremtése, fenntartása, nem kizárólagosan a rendőrség hatáskörébe utalt feladat. A társadalmi szinten jelentkező bűnözéssel szemben társadalmi szintű fellépésre van szükség. Ezt az elvet kell megérteni, elfogadni a mindennapok embereivel, akik aztán, mint elemei, együttműködői a rendszernek hatékonyan fogják tudni segíteni a biztonság megteremtését. A feladat megvalósítása nem egyszerű, nincs jelenleg kidolgozott módszere, tematikája, hogy

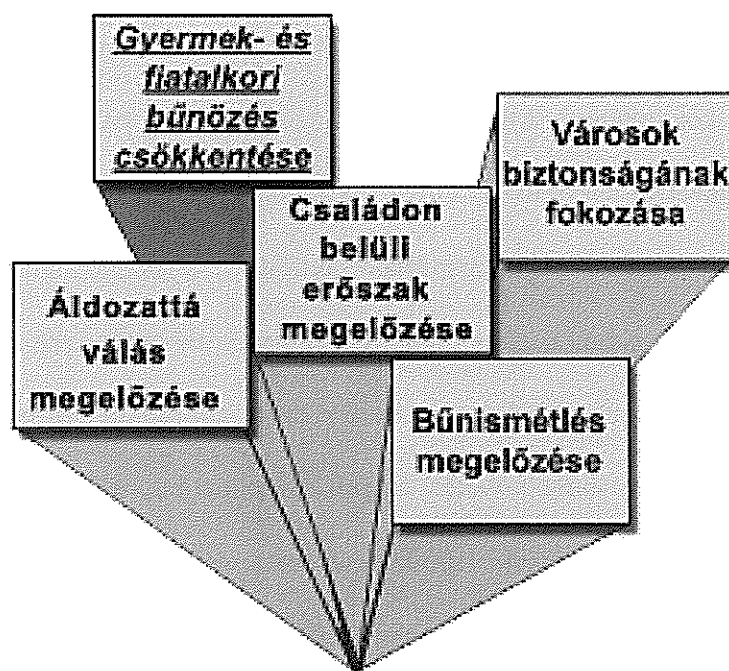
ezt ténylegesen hogyan kell kialakítani, képezni, alkalmazni, de törekedni kell, hogy ez a szemléletváltás tudatosodjon, elfogadásra kerüljön a lakosság minél szélesebb körében. Az új gondolkodás - és szemléletmód meghonosításához azt szükséges elérni, hogy a közbiztonság megteremtésében érintett minden egyén, tag:

- ismerje saját feladatait és lehetőségeit, felelősségét a többi egyénnel, taggal való egymásrautaltságát, ugyanakkor fontosnak is tartsa ezeket,
- a mindennapjait hasssa át a biztonságközpontú működés, illetve életvitel, a napi döntések és cselekvések során a biztonság követelményeire történő odafigyelés váljon tudatossá, sőt ösztönössé, az ezzel való törődés épüljön be a motivációs rendszerébe,
- keresse, hogy ő maga mit tehet a közbiztonság érdekében (a másra, másokra való hagyatkozás, illetve mutogatás helyett), és hogyan tud hatékonyan, célirányosan együttműködni a többi taggal, egyénnel,
- tegye magáévá a közbiztonságról való közösségi gondoskodás szemléletét. A távolabbi jövőt tekintve pedig azt kell elérni, hogy ne csak szereplő (ne csak azt tegye, ami kötelező), hanem legyen innovatív, vállaljon önkéntes szerepet a biztonság megteremtésében.

Az előbb felsorolt szemléletváltásnak elsősorban és első körben olyan intézményi szinteken kell megvalósulnia, ami példaként szolgálhat széles körben a lakosság számára. Így az önkormányzatnak, az intézmény rendszer működtetőinek körében kell a koncepcióban felsorolt szemléletnek kialakulni és napi gyakorlattá válni. A bűnmegelőzési tanács tagjainak, és az általuk képviselt szervezetek vezetőinek fel kell ismerni és célszerű elfogadni ezen szemléletben rejlő felelősséget. Amennyiben ez sikeresen megvalósul, úgy kulcsszereplői lesznek a biztonság megteremtésének. Erre a szerepvállalásra azért is van szükségük, mert joguk és kötelességük az együttműködés, a törvényben kategorikusan feladattal kijelölt

szervezetekkel való kapcsolattartás, együttműködés. Mindezek eredményeként bizonyossá válik, hogy a bűnözés megelőzésében való érdemi szerepvállalás mind erkölcsi, mind anyagi szempontból megtérülő befektetés.

Ez a fajta biztonságkezelési módszer nem újdonság, nem a jövő dimenziója. Egyszerűen csak szemléletváltás, ami azt jelenti, hogy az egyén felelősséget érez a köz iránt. Mivel egyedül nem képes mindent megvalósítani, ezért szükséges, hogy a módszer alapja az együttműködés legyen. Ugyanakkor folyamatosan szükséges figyelemmel kísérni a körülöttünk zajló eseményeket és felismerni azok közül azt, amely a közösség számára nem elfogadható, ami ellen fel kell lépni.

A bűnmegelőzés lehetséges területei

Keresni kell azokat a lehetőségeket, melyek megoldásként szolgálnak. Ha van egy szervezet és annak elhivatott vezetői, tagjai, akkor képesek a biztonsági láncolat helyi szinten jól működő kapcsolatának kialakítására, működtetésére. A módszer alkalmazásának alapelemei az elemzés, helyzetértékelés, ebből történő következtetések kidolgozása, és a probléma tényleges kezelése.

A probléma feltárása, a jelenségek észlelése kapcsán keresni kell azok megoldását leginkább segítő, célravezető megoldások körét, melyek a problémákat nem tünetileg kezeli, hanem minden esetben visszahat az azt kiváltó okok, előzmények elhárítására is.

A bűnözés mennyiségi és minőségi csökkentése

A bűnözés mennyiségi és minőségi oldalának önkormányzati eszközökkel való korlátozása, illetve visszaszorítása reális cél, ami azáltal valósítható meg, hogy az adott szervezet mindent megtesz a bűnmegelőzési szempontok érvényre juttatása, a bűnalkalmak korlátozása és a lakosság tudatformálása érdekében.

Alapvető cél, hogy a bűnözéstől való félelem a legkevésbé sújtsa egy település bármely lakóját is. Ez egy összetett feladat, mely a fentiekben is vázolt szemléletmód változtatásával, a közömbösség kiiktatásával és az önkormányzat, valamint a bűnmegelőzési tanács szerepvállalásával jelentősen javítható. Fontos, hogy egy település irányításáért felelős intézményrendszer döntéseivel, kiszámítható, átlátható, a bűnalkalmak számát csökkentő intézkedésekkel jogilag is biztos alapot teremtsen a hatékony bűnmegelőzésnek.

Az önkormányzatnak feladata, hogy szervezze, koordinálja és hajtsa végre azokat az ellenőrzéseket, melyek a bűnelkövetés alapját képezhetik. Példaként kell, eljárjon saját intézményi rendszerének átlátható működtetésében, gondoskodjon saját és intézményi vagyonának megóvásáról. Megelőző vagyonvédelem tekintetében az önkormányzat saját vagyontárgyainak megóvása érdekében példaként alkalmazza a kor követelményeinek megfelelő személyi és technikai védelmi eszközök széles tárházát. A lakosok szembesülve ezen berendezések hatékonyságával saját vagyontárgyaik megóvása érdekében is alkalmazni fogják.

Az önkormányzat által működtetett, felügyelt írott és elektronikus sajtó kínálta lehetőségek maximális kihasználásával kell biztosítani azt a bűnmegelőzési - jó értelemben vett - propagandamunkát, ami hatással van a személy- és vagyonbiztonság megóvására.

Aktív tudatformáló munkával kell erősíteni a társadalom tagjainak önvédelmi reflexeit. Ismertetni szükséges a védekezés hatékony, de jogszerű módjait és technikáit, valamint az ezt szolgáló lehetőségeket és eszközöket. Meg kell győzni a lakosságot, hogy a bűnmegelőzés állami érdek, amiben mindenkinek megvan a maga feladata és felelőssége.

A lakosság irányába támogatni kell a biztonságra nevelő programokat. Mindez egy tanulás, amiben az önkormányzat és a bűnmegelőzési tanács mind a tanuló, mind a tanító szerepét fel kell vállalja.

A bűnözés utánpótlási bázisának akadályozásában rejlő önkormányzati lehetőségeket fel kell tárni és kihasználni. A jogkövető magatartás propagálásán túl kutatni kell a helyi megoldásokat a kriminalitás által érintett gyermekek, kallódó fiatalok, továbbá a hajléktalanok és hátrányos helyzetű rétegek bűnözéstől való visszatartására csakúgy, mint a potenciális visszaesők rehabilitációjára.

Megállapítható, hogy az áldozattá válás többsége megelőzhető folyamatos és különböző lakossági, vagy foglalkozási ágazatokban dolgozók felvilágosításával, személyes tanácsadással, ismertető anyagok eljuttatásával (célszemély, célcsoport). Az ifjúság körében osztályfőnöki órákon történő felvilágosító, tájékoztató előadások keretében.

Az időskorúak életkoruknál fogva fokozottabb veszélynek vannak kitéve, ezért fontos részükre a megfelelő tájékoztatás védelmük érdekében. Az időskorúak gyakran esnek áldozatul a bűnelkövetésekben, mivel védekezőképességük az átlagosnál is gyengébb. Különösen azok vannak veszélyben, akik egyedül élnek, vagy mozgásukban erősen korlátozottak. Az ő segítségük külön figyelmet érdemel.

Legyen rend a közterületeken és a közutakon

A közterületek rendjének fenntartása elképzelhetetlen határozott, rendőri jelenlét nélkül. Az önkormányzat partner kell, legyen abban, hogy a területén működő

rendőrkapitánysággal kialakítsa azt a közös gondolkodást, együttműködést, mely biztosítja a folyamatos rendőri jelenlétet, megteremtve ehhez, ha szükséges az anyagi háttérrel is. Továbbá biztosítani kell, hogy az önkormányzat intézmény rendszerébe tartozó rendészeti feladatokat ellátó közterület felügyelet, mezői őrszolgálat, valamint városőrség közös szolgálat ellátással segítse, növelje a közterületi ellenőrzés lefedettségét.

Az önkormányzat egyik alapvető célja, hogy kiszűrje és meggátolja a közterületen előforduló jogellenes cselekmények kialakulási feltételeit. A nem kívánatos jelenségek, jogsértő magatartások kialakulásában szerepe van a célszerűtlen, bünelkövetésnek teret engedő közterület- kialakításnak, illetve fenntartásnak. Erre tekintettel indokolt, hogy az önkormányzat szervei tegyenek meg minden építészeti, városrendezési és közterület-felügyeleti intézkedést a negatív hatású, kriminogén körülmények csökkentése érdekében. Továbbá a meglévő térfigyelő kamera rendszer optimális működtetésére, és továbbfejlesztésére tegyék meg a szükséges intézkedéseket.

Az önkormányzat célja a közlekedés zavartalanságának biztosítása, és a balesetek megelőzése. Közút tulajdonosaként, kezelőjeként arra kell törekednie, hogy a meglévő úthálózat állapota, azok forgalom szervezése biztonságos legyen.

Forgalomszervezési és forgalomtechnikai megoldásokkal el kell érni, hogy a közlekedés biztonságát és zavartalanságát veszélyeztető okok megszűnjenek. A kerékpáros közlekedés biztonságának erősítése érdekében elkezdett kerékpárút lehetőség szerinti bővítésének tovább folytatása. A gyalogos- és kerékpárutakon a forgalmas keresztezésekben ellenőrzések, és forgalomtechnikai eszközök alkalmazásával biztosítani kell a biztonságos áthaladást.

Lakosság elvárásainak való megfelelés

Az önkormányzatiság lényegéhez tartozik a lakosság szolgáltatásokkal, ezen belül a közbiztonsági szolgáltatásokkal történő ellátása. Az önkormányzatnak ezért meg kell ragadni

minden lehetőséget, hogy döntéseivel, intézkedéseivel, koordinációjával pozitív módon alakítsa, javítsa, erősítse a település közbiztonsági helyzetét. Feladata olyan programok, projektek elindítása és menedzselése, amelyek a polgárok szubjektív biztonságérzetét pozitív irányba befolyásolják. Keresnie kell azokat a pályázati lehetőségeket, melyek elősegítik törekvéseinek mielőbbi megvalósulását.

A lakosságnak érzékelnie kell a mindennapok során, hogy az önkormányzat, valamint a felügyelete alatt működő bűnmegelőzési tanács elkötelezett a közbiztonság ügye mellett. Hatékony kommunikációval a lakosság részére továbbítani kell a szükséges információkat, tényeket, adatokat, melyek bemutatják az önkormányzati példamutatást és szerepvállalást, azt a szemléletváltást, amit az önkormányzat az integrált biztonságkezelés összehangolásával elér. Az aktivitás és a propaganda kifejtésével arról kell az embereket meggyőzni, hogy a közbiztonság közösségi gondozása, a bűnmegelőzési szempontok érvényesítése mindannyiunk érdeke és közös feladata.

Feladatok a sértetté válás kockázatának csökkentésére

A lakosság biztonságra nevelése érdekében fel kell használni minden lehetséges fórumot és eszközt. A felnőtt- és időskorúak esetében főként azokra a helyzetekre kell felkészíteni a lakosokat, amelyek a helyi sajátosságok ismeretében leginkább a bekövetkezés kockázatával járnak. Ezek nem látványos, erődemonstrációt igénylő bemutatók, mindinkább a hétköznapi eseményeihez kapcsolódó alkalmi lopások megelőzését próbálja meg kizárni. Ilyen esetek a kerékpárlopások, melyek háttérében a nem megfelelő helyen és módon, valamint nem biztonságos eszközzel való lezárások eredményeként következnek be. Továbbá ide sorolhatók a városunkra jellemző szőlőskerti pajta tulajdonosok sérelmére elkövetett vagyon elleni bűncselekmények. Ezek megelőzését, a felderítés és a kármegtérülés lehetőségét felvilágosító előadásokkal lehet biztosítani.

Az időskorú, és különösen az egyedül élő állampolgárok „megszólítása”, a körükben végzett felvilágosító, meggyőző munka különösen fontos feladat. Ez az a korosztály, aki rendkívül veszélyeztetett. A sérelmükre elkövethető vagyon elleni bűncselekmények közül a lopás, csalás és a rablás megelőzésére kell kiemelt figyelmet fordítani. Lakossági fórumok, különböző klubfoglalkozások, valamint a történelmi egyházakban való megjelenések alkalmával kell biztosítani a szükséges felvilágosítást. Ebbe a munkába a rendőrség mellett a családvédelmi szolgálat tagjait, a polgárőrség külterületeken a mezei őrszolgálat tagjait kell bevonni. De terepei lehetnek ezen felvilágosításoknak azon ügyfélfogadó helységek is, ahol nagyobb számban jelennek meg ügyintézés kapcsán. Ezen helyek tájékoztató és szóróanyagok elhelyezését tudják biztosítani.

Az idősek tanácsa kínálta rendezvények szintén terepei lehetnek a felvilágosításnak. Ezen a területen keresni kell azokat a szolgáltató cégeket is, melyek konstruktív partnerekként vonhatók be.

Kíváncsú a biztosítótársaságokkal való együttműködés keretében olyan konstrukciók kialakítása, amelyek érdekeltté teszik a lakosságot a vagyonvédelemben.

A helyi sajtót és médiát ösztönözni kell arra, hogy a bűncselekményekről szóló híradásokban az eseményeket tényyszerűen, ugyanakkor tanulságokat magában hordozó módon találják. A közbiztonság érdekében tett önkormányzati és rendőrségi intézkedésekről történjék híradás csak úgy, mint a szervezett bűnmegelőzési és közbiztonsági programokról.

Városi televízió kínálta stúdióbeszélgetések alkalmat teremthetnek, események, jelenségek konstruktív megbeszélésére.

Bűnismétlés lehetőségének csökkentése

Közismert tény, hogy a vagyon elleni jogsértések elkövetői körében mintegy 70 %-os a visszaesők aránya, mely a lakásbetörések esetében még nagyobb arányban jelentkezik. A fentiek ismerete alapján annak ellenére, hogy ezen terület nem kellően kidolgozott és nem is

elsősorban az önkormányzati feladatok körébe sorolható, szükséges a megelőző intézkedések bevezetése. A bűnismétlés erősítésére jelentős kihatással van a közvetlen környezet, mely megóvhatja az elkövetőt, ugyanakkor generálhatja is újabb elkövetésre. Az intézményrendszer ezen irányú fejlesztése már önkormányzati hatáskörbe utalható, ahol a foglalkoztatás elősegítésével, az utógondozás szakmai hátterének kidolgozásával jelentős eredmények érhetők el. Ehhez igénybe vehetők azok a szociális munkások, valamint önkéntesek, akik szakmaiságuk, elhivatottságuk alapján kimagasló eredményeket érhetnek el. Az utógondozás, után követés eddigieknél szélesebb alapokon való művelése, mint másodlagos bűnmegelőzés a jövőben nagyobb teret kell kapjon.

Ugyancsak bűnismétlés csökkentését szolgálhatja egy olyan szakemberekből, elsősorban pszichológusokból összeállított csapat, akik a bűncselekményeket elkövető személyekkel való foglalkozás kapcsán feltárják azokat az elsődleges okokat, melyek az elkövetést előidézték. Ezt az intézményesíthető tevékenységet végezhetik szakemberek önkéntes munka kapcsán is. A felkért és ezen megelőzési tevékenysége bevont szakemberek a tapasztalataikat a legális munkahelyeiken hatékonyan alkalmazhatják.

Közrend fenntartásával kapcsolatos feladatok

Az önkormányzat intézményi rendszerében szervezett közterület-felügyeletnek, mint kvázi önkormányzati rendőrségnek az eddigieknél jelentősebb szerepvállalásra kell törekednie, kiegészülve a megalakításra került városőrséggel közösen. A városőrök a közterület-felügyelők mellett segédfelügyelőként segítik a rendészeti feladatokat ellátókat.

Egyenruhás közterületi jelenlétükkel, közös rendőri szolgálattal jelentős befolyással bírnak az állampolgárok szubjektív biztonságérzetének erősítésében. A jelenlegi hivatali szolgálati időrendszer átalakításával igazodniuk kell a város napi eseményeihez. Intézkedési jogosultsági körük alapján, a közterületen jelentkező erőszakos, garázda jellegű jogsértések

mellett a köztisztasági szabálysértések körében is jelentős szerepet vállalhatnak. Kiemelten jelentkezik ez a feladat, amennyiben a városunk főterének átadása megtörténik.

A polgárőrséggel közösen a szórakozóhelyek környékén, a város parkjaiban fejthetnék ki áldásos tevékenységüket.

A polgárőrségnek az állampolgárok szubjektív biztonságérzetének javítása érdekében a belvárosban gyalogos, a külterületeken gépjárművel járőrszolgálatot kell végezni. A rendőrséggel közösen a szolgálatvezénylések pontosítása és összehangolása után együttes szolgálatot kell teljesíteni. A közterületi szolgálaton túl a polgárőrök rendszeresen részt vesznek különböző akciókban és razziákban a város területén, rendezvényeket, sporteseményeket biztosítanak, és környezetvédelmi feladatokat látnak el.

Az idegenforgalmi szempontból frekventált helyszínek környékén való jelenlétük a lakosok biztonságérzetén túlmenően, a turistákban is pozitív élményt, benyomást keltenek.

Városi rendezvények esetén a helyszínek lezárásában és területrészek biztonságos őrzésében vállalnak aktív szerepet.

A jelenlegi törvényi szabályozás eredményének köszönhetően a közterület felügyelet és a polgárőrség is részt vehet a jelenleg működő - és a főter felújítása kapcsán kiegészítésre kerülő - térfigyelő kamera rendszer működtetésében.

Családon belüli erőszak megelőzése

Az igazságszolgáltatás intézményi rendszerének jelentős szerepvállalása ellenére is komoly probléma a családon belüli erőszak kezelése. A világot, Európát, országunkat sújtó gazdasági válság hatására jelentősen megnőtt a munkanélküliek száma. Az így halmozottan hátrányos helyzetbe került családok esetében tovább fokozta a bajt az alkohol fogyasztás erősödése, mely a családon belüli konfliktusok megoldását sok esetben az erőszak útjára terelte.

7

A jelenség annak ellenére, hogy az intézményi rendszer szigorú törvényi szabályozást írt elő a jelzőrendszer működtetésére, még mindig jelentős a látenciában lévő esetek száma. Az önkormányzat és a bűnmegelőzési tanács, mint az említett jelzőrendszer tagjai széleskörű propagandát fejthetnek ki az esetek felismerésére, valamint azon fórumok, helyszínek biztosítására, ahol az erőszakot elszenvedők kivonhatók az adott környezetből, illetve szakemberek segítségével kezelhetők a családok problémái.

Törekedni kell a családon belüli erőszak korai felismerésére és felszámolására. Olyan rendszert kell kialakítani, amely képes a problémák észlelésére, azonosítására, értékelésére, és a megfelelő, lehetőleg korai beavatkozásra, valamint az utógondozásra. Ebben a folyamatban az iskolai- és óvodapedagógusok, valamint a védőnők, szociális munkások és a családorvosok, az önkormányzat hivatalának dolgozói lehetnek a kulcsszereplők, akik részére szervezett kereteken belül felvilágosító és továbbképző programokat, konferenciákat kell szervezni.

A gyermek- és fiatalkori bűnözés megelőzése

Az érintett korosztály megóvása az önkormányzat elsődleges, kiemelt feladatai között kell szerepeljen. Koordinációs fórum létesítése és működtetése szükséges a gyermekvédelemben, valamint a bűn- és baleset-megelőzésben érintett valamennyi szervezet és intézmény

⁷ orlaiproductio.hu

együttműködésének elősegítésére. A bűnmegelőzés alapvető feladata a kriminogén tényezők kiszűrése és felszámolása, ami Szociális Szolgáltatási Központ, az iskolák, a rendőrség és egyéb jogalkalmazó szervek harmonikus, koordinált együttműködésével érhető el. Hangsúlyt kell fektetni ezért a gyámhatóság, a pártfogói szolgálatok, a rendőrség, az ügyészség és a családsegítő szolgálatok közötti jelzőrendszer és napi kapcsolat kialakítására, illetve fenntartására. Meg kell szervezni a devianciák kockázati tényezőinek jelzését és a korai beavatkozások színtereit. A jelenség kezelésében annak ellenére, hogy a gyermekkorú személyek - korúknál fogva - még nem alanyai a jogsértéseknek, a rendőrségnek is jelentős szerepet kell vállalni. Városunkban már korábban is működött az „egy iskola egy rendőr” rendszer, mely jelenleg tovább lett fejlesztve, minek eredményeként valamennyi oktatási intézmény „iskola rendőrrel” egészül ki, aki minden, az eddiginél hatékonyabb részt vállal a gyermek és fiatalkori bűnmegelőzés területén. A Kábítószerügyi Egyeztető Fórum működtetése és továbbfejlesztése kiemelt feladat, különös tekintettel a fiatalok alkohol- és kábítószer fogyasztás jellemzőinek feltárására, valamint a helyi megelőzést szolgáló cselekvési programok koordinálására.

Az általános- és középiskolák világos irányelvekkel és célkitűzésekkel rendelkezzenek az ifjúságot veszélyeztető tényezők kezelésére. Ide értendők a kábítószer fogyasztás, az erőszak és bántalmazás elleni stratégiák. Az önkormányzatnak, az intézményfenntartónak és a biztonságkezelésben érintett más szervezeteknek az oktatási intézmények segítségére kell lenniük a pedagógusok részére történő továbbképzések szervezésében, közösségi programok rendezésében és a stratégiák, irányelvek kidolgozásában.

Az önkormányzatnak és intézményfenntartónak ösztönözniük kell az iskola és a közösség kapcsolatát, el kell érni, hogy az iskola legyen a közösség kulturális centruma. Az iskola nyújtson a közösség számára értelmes szabadidős lehetőségeket, hozza össze az azonos korosztályba tartozókat, és építse ki a korosztályok közötti kapcsolatokat, melyek a fiatal

korosztály számára biztosítják a mindennapi életben való magabiztosabb, öntudatosabb eligazodást, részvételt. Biztosítani kell, hogy az iskolák teljes körű egészségügyi és szociális szolgáltatásokat nyújtsanak a tanulóknak, különös tekintettel a hátrányos helyzetű területről származó gyermekeknek, akiknek iskolai lemaradásuk leküzdéséhez nélkülözhetetlenek a fokozott egészségügyi és szociális szolgáltatások. Fokozni kell az iskolák és a szociális és egészségügyi rendszer közötti információcserét. Az önkormányzatnak javítania kell a helyi sportolási lehetőségekhez való hozzájutást és a sportlétesítmények elérhetőségét az egyének anyagi helyzetétől függetlenül. El kell érni, hogy az ilyen sportlétesítmények a helyi közösségek életének részévé válhassanak, a lakosok azokat magukénak érezzék, így csökkentve a közterületi vandalizmust és a bűnözést.

Az önkormányzati intézmények munkatervi tárgyalásai során fel kell hívni az intézmények vezetőinek figyelmét, hogy a jövőben is megmaradjon az a törekvés, hogy a közművelődési intézmények értelmes és hasznos programjaikkal ellenpéldát jelentsenek a szórakoztató ipar veszélyeket rejtő gyakorlatával szemben.

A rendőrség biztosítson fokozott járőri jelenlétet a közoktatási és köznevelési intézmények és az ifjúsági szórakozóhelyek környékén, azok nyitvatartási idejéhez igazodóan.

A megfelelő szakmai szervezetek nyújtsanak segítséget az intézmények ifjúságvédelmi, bűnmegelőzési programjainak megvalósításához.

Külterületi lakott helyek, szőlőskertek közbiztonsága

Az évtizedekkel korábban szőlő - és veteményeskertként funkcionáló kertség jó tizenöt évvel ezelőtt jelentős változáson ment keresztül. Megnőtt azok száma, akik lakhatásukat és annak költségeit a városban nem tudták fedezni, ezért egy olcsóbb megélhetési formát keresve kerültek ki lakóként a szőlőskertbe. A halmozottan hátrányos helyzetben lévők egy része sajnos létfenntartásukat nem önálló gazdálkodással, hanem a mások által megtermelt javak eltulajdonításával kívánták megoldani.

Ez a tény a gazdák részéről azt a hatást váltotta ki, hogy többen rendkívül nyomott áron szabadultak meg szőlőskerti ingatlanjaiktól. Ezt sajnos felismerték a közeli településen élő halmozottan hátrányos helyzetű családok is, és egy nemkívánatos beköltözési hullám indult meg a szőlőskertekbe. Ennek eredményeként mára már jelentős az ott lakók száma. A beköltözés kapcsán a jogszabályok nem adtak lehetőséget a korlátozások alkalmazására, így több létfenntartását szándékos bűncselekményekből biztosító, bűnöző személy és család költözött ki.

Az önkormányzat csak a törvényes jogszabályi lehetőségek adta intézkedéseket vezethette be, mely nem segítette a helyzet kedvező megoldását. Jelenleg mind az önkormányzat, mind az intézményei, és a rendőrség számára is komoly problémát és kihívást jelentenek a zártkertek.

A helyzet kezelése csak törvényes keretek mentén, a bűnmegelőzési tanács tagjainak és a város intézményi rendszerének valamennyi eleme összefogásával és aktív szakszerű fellépésével kezelhető.

Az intézkedések a hatósági munkacsoport feladat és hatáskörébe utalt rendszerében kerültek alkalmazásra, mely munkacsoport heti rendszerességgel ellenőrzi a szegregátumokat és havonta egy alkalommal tart értékelő megbeszéléseket.

Egyéb feladatok

Városunk vezetése nyitott, együttműködésre kész, mely lehetőséget és egyben teret biztosít az együttműködések kereteinek kibővítésére városunkon kívül is.

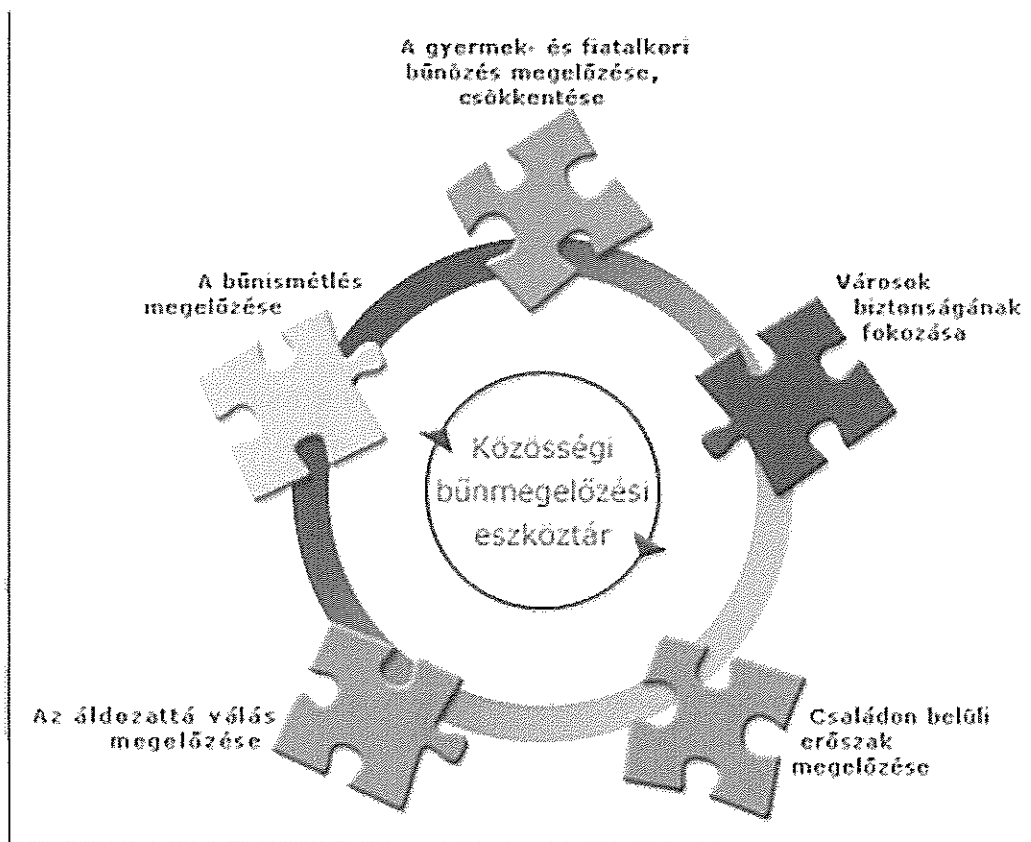
A széleskörű testvérvárosi kapcsolatok kínálja lehetőségek kapcsán a bűnmegelőzés tapasztalatainak átadásában, átvételében partnerként kell közreműködjön.

Pályázati források felkutatása kapcsán keresni kell azokat a lehetőségeket, melyek a bűnmegelőzés társadalmi kiszélesítését tudják segíteni, támogatni. A városban működő felsőoktatási intézményekkel, azok hallgatóival az önkéntes munka körét lehet bővíteni.

A megvalósítás eszközei

Mindazon konferenciák, szakmai megbeszélések, képzések, testületi, bizottsági ülések, lakossági fórumok, városi szintű sport és kulturális események, ahol a társadalmi bűnmegelőzés megvalósításának lehetősége felmerülhet. Néhány javaslat:

- A nők családon belüli áldozattá válásának megelőzésére kognitív alapú magatartás formáló tréning szervezése, mely a probléma felismerésére, és a megoldást segítő képességek fejlesztésére irányul.
- Játsszótereken szervezett prevenciós foglalkozások, ami minden gyermek számára elérhető. A nyár veszélyeire való figyelemfelhívás, játék tevékenység, stb.
- Kapcsolatfelvétel az egyházakkal az áldozattá válás megelőzésének érdekében.
- Gondozott személyek figyelmének felhívása, tájékoztatása a veszélyhelyzetek elkerülése érdekében (házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres segítségnyújtás, szenvedélybetegek közösségi ellátása, idősek klubja, fogyatékosok nappali ellátása)
- Bűnmegelőzési tanácsadás, előadások szervezése az idős emberek számára kialakított közösségi helyen, az Idősek Klubjában vagy az Idősek Tanácsa által szervezett rendezvényeken stb.
- Tanyagondnoki szolgálattal együttműködve biztonsági tanácsok ismertetése, szórólapok, tájékoztató anyagok terjesztése, átadása a tanyán élő idősek részére.
- Pszichés, mentális, jogi segítségnyújtás az áldozattá válók körében, pszichológus, mentálhigiénés szakember, ügyvéd közreműködésével.
- Általános iskolák illetve más szervezetek által szervezett nyári napközik megvalósításának támogatása. (Pl: programokkal)
- Lakossági fórumok szervezése a bűnmegelőzéshez köthető törvénymódosításokkal kapcsolatban, valamint a gyámügyi intézkedéseket illetően.

A bűnmegelőzés feladatainak megvalósításában közreműködő szervezetek

- Polgárőr szervezet - civil szervezetként járul, hozzá a település közbiztonságának javításához.
- Mezőőri szolgálat - a város külterületi részeinek védelmét látja, el egyben figyelemmel kíséri a környezet-, a tűz-, és a munkavédelmi szabályok betartását.
- Közterület-felügyelet - Jelzőrendszer – a hatékony bűnmegelőzési észlelő- és jelzőrendszer elemeként működik
- Zöld Kör – tevékenységei között szerepel a környezet- és természetkárosítással, környezetszennyezéssel kapcsolatos bűncselekmények megelőzése.
- Helyi média - a Városi Televízió, Hajdúböszörmény Város hivatalos honlapja, applikációja, valamint a Szabadhajdú hetilap sajátos eszközeikkel nagy szerepet vállalnak a közvélemény tájékoztatásában.

- Szociális intézmények, oktatási intézmények, egészségügyi intézmények melyek kiterjedt kapcsolatrendszerükön keresztül az esetek korai szakaszában képesek felismerni a kialakuló kritikus élethelyzeteket.
- A Szociális Szolgáltatási Központ Hajdúböszörmény közigazgatási területén teljes körű mentális és szociális gondozást végez. A városban élő lakosság számára komplex segítségnyújtása különböző szervezeti egységek együttműködése és törvényi szabályozottsága szerint.
- Szociális Szolgáltatási Központ tevékenysége során egyik célként fogalmazta meg, hogy a gyermekek szabadidejét tevékenységgel lekössék, azt hasznosan és tartalmasan töltsék. Ezen alkalmakkor is felhívják figyelmüket a bűnelkövetés következményeire, de elsősorban a játék és a kikapcsolódás a cél. A programok költségét a Tegyük Többet, Többen! Egyesület fedezi, a korábban benyújtott sikeres pályázatoknak köszönhetően.
- Városőrség hatékony fellépést képes biztosítani a bűnmegelőzésben, jelzőrendszert segítheti. Segédfelügyelőkként a közterület-felügyelők munkáját segítik.
- Bűnmegelőzési Tanács egyik meghatározó szereppel bíró szervezet, amely széles társadalmi kapcsolatai alapján jelentős mértékben befolyásolja a város bűnmegelőzési céljainak megvalósítását.
- Idősek Tanácsa a szépkorúak körében (végezhet) közreműködhet foglalkozások, felvilágosító előadások tartásával, információs levelek közreadásával.
- A már említett Tett Egyesület, KEF, civil szervezetek, amelyek programok keretében, pályázatok megvalósításával közvetlen célcsoportok elérésével valósítják meg a megelőzés feladatait.

Intézkedési terv

1. A bűnmegelőzési koncepció testület elé történő előterjesztése, annak megvitatása, öt évenkénti felülvizsgálata, majd a megfogalmazott feladatok időarányos végrehajtásának megkezdése.

Felelős: Hajdúböszörményi Polgármesteri Hivatal

Határidő: 2019 június hónap, majd folyamatos

2024 június (felülvizsgálat)

2. A Bűnmegelőzési Tanács Szervezeti és Működési Szabályzatának szükség szerinti módosítása, hatékony működésének biztosítása.

Felelős: Bűnmegelőzési Tanács vezetője

Határidő: 2019 június hónap, majd folyamatos

3. A bűnmegelőzési koncepció intézkedési tervének kiküldése az érintettek, felelősök részére.

Felelős: Hajdúböszörményi Polgármesteri Hivatal

Határidő: 2019. június hónap

4. A rendőrkapitányság vezetője minden évben egy alkalommal beszámolót készít az önkormányzat képviselő testülete részére a rendőrkapitányság elmúlt évi tevékenységéről.

Felelős: Rendőrkapitányság vezetője

Határidő: Hajdúböszörmény Város Önkormányzat Képviselő – testületének munka és ülés terve alapján

5. A Rendőrkapitányság beszámolóját követően a rendőrkapitány és a város polgármestere közös lakossági tájékoztatót tart a város számára a helyi média közreműködésével.

Felelős: Hajdúböszörményi Polgármesteri Hivatal

Szabadhajdú Nonprofit Kft. vezetője

Határidő: egyeztetést követően

6. Külterületi lakott helyek, szőlőskertek közbiztonsága tekintetében a városi rendőrkapitányság a mezőőrséggel, városőrséggel és a polgárőrséggel közösen biztosítja a folyamatos jelenlétet, évente beszámolnak a külterületek közbiztonsági helyzetéről.

Felelős: Városi rendőrkapitány, mezőőrség, polgárőrség

Határidő: 2019. június hónap, majd folyamatos

7. Községi biztonságkezelés alapjai, tematikája, megvalósításának gyakorlata kerekasztal megbeszélések szervezése, lebonyolítása.

Felelős: Polgármester

Határidő: 2019. december hónap

8. Bűnmegelőzési tanács tagjainak bűnmegelőzéssel kapcsolatos elképzeléseinek, bűnmegelőzési terveiknek a bekérése.

Felelős: Bűnmegelőzési Tanács elnöke

Határidő: 2019 december hónap

9. A beszerzett bűnmegelőzési tervek összehangolása, közös cselekvési pontok kijelölése.

Felelős: Bűnmegelőzési Tanács elnöke

Határidő: 2020. március, majd folyamatos

10. Rendőrkapitányság iskolarendőr programmal kapcsolatos feladatok végrehajtásával kapcsolatos tematikájának ismertetése.

Felelős: Rendőrkapitányság vezetője

Határidő: 2020. március

11. Közterület felügyelet koncepcióhoz kapcsolódó feladatainak megvalósítása érdekében tervezett intézkedéseinek bekérése.

Felelős: Közterület - felügyelet vezetője

Határidő: 2019. december hónap

12. Mezei őrszolgálat külterületek biztonsága érdekében tervezett intézkedéseinek bekérése.

Felelős: Mezei őrszolgálat vezetője

Határidő: 2019. december hónap

13. Szőlőskertek közbiztonságának megóvása érdekében tervezett intézkedés sorozat bevezetésének végrehajtása, szőlőskerti ellenőrzések tematikájának, összetételének kidolgozása az eddigi ismeretek alapján.

Felelős: Szőlőskerti munkacsoport vezetője – érintett szervek, szervezetek, hatóságok

Határidő: 2019. december

14. Család-, gyermek- és ifjúságvédelem területén az önkormányzat támogatja a fiatalok részvételét célzó tartalmas szabadidős programokat.

Felelős: Polgármester, Szociális Szolgáltatási Központ vezetője

Határidő: Folyamatos

15. A közlekedésbiztonság területén az Önkormányzat és a Városi Rendőrkapitányság közös fórumon évente tájékoztatja a lakosságot a város közlekedésbiztonsági helyzetéről, melyhez a Városi Televízió adásidőt és az adás nyitottságát biztosító lakossági visszacsatoláshoz szükséges csatornákat (pl.: telefonos bejelentkezés) biztosít.

Felelős: Bűnmegelőzési Tanács elnöke, Szabadhajdú Nonprofit Kft. vezetője

Határidő: 2019. június hónap, majd folyamatos

16. A közlekedésbiztonság területén az Önkormányzat megszervezi a „Közlekedésbiztonsági kerekasztalt” az érintett szervek, szervezetek tevékenységének összehangolására, különös tekintettel a város forgalomszervezésére. A forgalmi rend alakulását folyamatosan figyelemmel kíséri.

Felelős: Polgármester, Hajdúböszörményi Polgármesteri Hivatal

Határidő: 2019. június hónap, majd folyamatos

17. Gondoskodni kell a közutak biztonságos közlekedésre alkalmas állapotban tartásáról, különös tekintettel a közlekedés biztonsági szempontból veszélyes útszakaszokra, csomópontokra. A közterület-felügyelők figyelemmel kísérik és jelzik a kritikus útszakaszokat.

Felelős: Városüzemeltetési Intézmény, Közterület-felügyelők

Határidő: 2019. június hónap, majd folyamatos

18. Kiemelt figyelmet kell fordítani a kialakított gyalogos kerékpárutak biztonságosabbá tételére, a forgalomszervezés és közúti jelzések alkalmazásával.

Felelős: Városüzemeltetési Intézmény, Közterület-felügyelők, Hajdúböszörményi Polgármesteri Hivatal

Határidő: 2019. június hónap, majd folyamatos

19. Közterületek rendje tekintetében folytatni kell a térfigyelő kamerarendszer kiépítését a város bűnügyileg fertőzöttebb közterületein.

Felelős: Hajdúböszörményi Polgármesteri Hivatal, Bűnmegelőzési Tanács elnöke, kapitányságvezető

Határidő: 2019. június hónap, majd folyamatos

20. Tovább kell folytatni a rendőrség 12 hónaphoz kapcsolódó megelőző balesetvédelmi tevékenységét.

Felelős: Rendőrkapitányság vezetője

Határidő: 2019. június, majd folyamatos

21. A bűnmegelőzési tanácsban nevesített valamennyi szervezet a hozzá érkező lakossági panaszokról, bejelentésekről, a szükséges, és lehetséges mértékben legalább negyedévente tájékoztatni köteles a tanács valamennyi tagját, a szükséges intézkedések bevezetése érdekében. Konkrét azonnali intézkedést igénylő esetekben soron kívül.

Felelős: bűnmegelőzésben résztvevő szervezetek vezetői

Határidő: 2019. június, majd folyamatos

22. A panaszok és bejelentések értékelését követően előzetes egyeztetés alapján tervezni és végre kell hajtani azokat az intézkedéseket, ellenőrzéseket, melyek a megoldást szolgálják. A bevezetett intézkedések eredményeit, hatásait minden esetben vissza kell ellenőrizni.

Felelős: bevont szervek vezetői

Határidő: Folyamatos

23. A vendéglátó egységek katasztrófavédelmi szempontból való ellenőrzését a személy és vagyonbiztonság érdekében negyedévente átfogó ellenőrzés alá kell vonni.

Felelős: bevont szervek vezetői

Határidő: 2019. június, majd folyamatos

24. A megelőző vagyonvédelem területén a lehetőségekhez képest ki kell építeni a vagyonvédelmi rendszert az önkormányzati tulajdonban álló középületek megóvására, melyhez az önkormányzati, valamint pályázati forrásokat kell igénybe venni.

Felelős: Polgármester

Határidő: 2019. június, majd folyamatos

25. A közterületek rendjének biztosításához, figyelemmel a megújuló főtér látogatottságának növekedésére, ismételten meg kell szervezni az ebben törvényileg is feladattal rendelkező szervek közös hétvégi járőrszolgálatát.

Felelős: Rendőrkapitányság vezetője

Határidő: 2019. június, majd folyamatos

26. A Városi Televízió bevonásával olyan ismeretterjesztő filmeket kell készíteni, melyek hatékony felvilágosítással tudnak szolgálni a lakosok számára a megelőző vagyonvédelem, valamint közlekedésbiztonság területén.

Felelős: Szabadhajdú Nonprofit Kft. vezetője, rendőrkapitányság vezetője

Határidő: 2019 második félév

27. Drogmegelőzés érdekében tovább kell folytatni az általános és középiskolákban egyaránt elkezdett rendőrségi tájékoztató előadásokat. Folyamatosan figyelni kell az ezzel kapcsolatos pályázati lehetőségeket is az előadások színvonalának, valamint a bemutató eszközök bővíthetősége végett.

Felelős: Rendőrkapitányság vezetője

Határidő: 2019. december, majd folyamatos

28. Családon belüli erőszak felszámolása érdekében a jelzőrendszerben illetékes hatóságok szervezzenek, és tartsanak olyan előadásokat, bemutatókat, rendezvényeket, demonstrációkat, mely a jelenség felismerését, és az elszenvedőknek a segítségnyújtást teszi lehetővé. Ezzel kapcsolatos terv elkészítése.

Felelős: bűnmegelőzésben résztvevő szervezetek vezetői

Határidő: 2019. június, majd folyamatos

29. Közfoglalkoztatás lehetőségének megtartása, a foglalkoztatás bővítésével.

Felelős: Polgármester, a területért felelős alpolgármester

Határidő: 2019. június, majd folyamatos

30. Déli-lucernás városrészben a bűnügyi, közbiztonsági helyzet, valamint a köztisztasági szabályok ellenőrzése érdekében, ütemezés alapján tovább kell folytatni a szükséges ellenőrzéseket. Az ellenőrzések eredményéről az illetékesek minden negyedév végén jelentést készíteni kötelesek a bűnmegelőzési tanács részére.

Felelős: bűnmegelőzésben résztvevő szervezetek vezetői

Határidő: 2019. december, majd folyamatos

31. A bűnmegelőzési tanács legalább negyedévente köteles üléseit megtartani, ahol az elkészült beszámolókat, jelentéseket tárgyalja meg és ezek ismeretében határozza meg a következő időszak feladatait.

Felelős: Bűnmegelőzési Tanács elnöke

Határidő: 2019. június, majd folyamatos

